VACANTE 2009

ACADEMIA CATAVENCU

TAGMĂ CUM LAUDE

Ghidul călător

ilor de vară

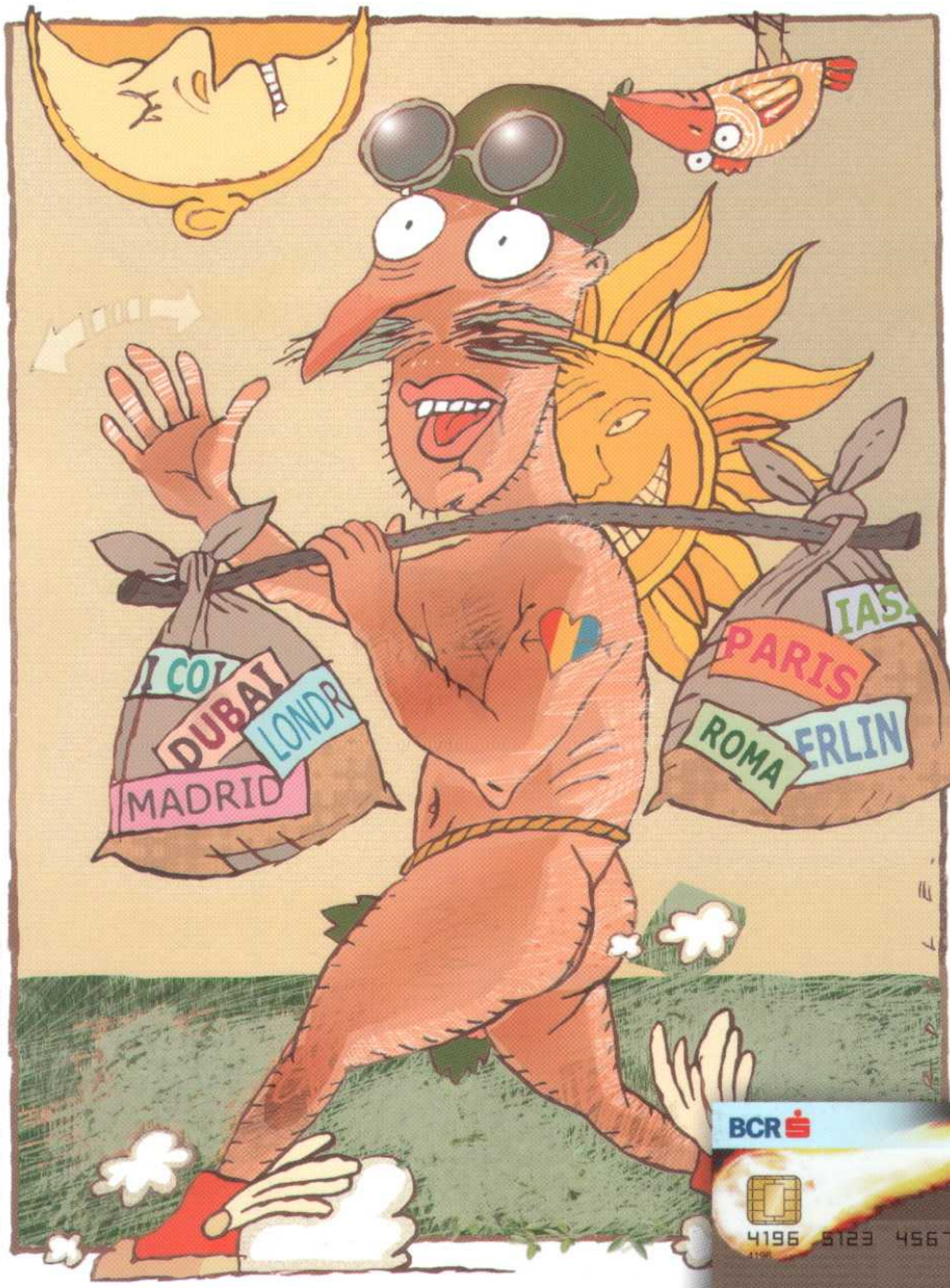

9 789739 996051

5 948381 007391

13,90 lei

BCR VISA
4196 5123 4567 8900
POWERCARD BCR

Ne permietm
să spuenm lurcurile atlfel.
Petnru că citirotii notșri
snut mai inteligneți
deîct ai lor.

www.catavencu.ro

Ghidul călătoriilor de vară

Coperta – Octav Mardale

Caricaturi de Octav Mardale

Coordonator proiect – Iulian Tănase

Layout – Florin Iaru & Dan Stanciu

Tehnoredactare – Corina Mîță

ISBN 978-973-99960-5-1

Cuprins

Europa

Diavolul se îmbarcă de la Praga – Gabriel DROGEANU **8**
Thassos, fața nevăzută a Soarelui – Mălin MUȘATESCU **10**
Vacanță la Rosa – Doru BUȘCU **12**
Grecia, corvoada transformată în dorință – Alexandru CĂUTIȘ **14**
Creta-i sor'mea – Dana MACARIE **16**
Vreți să Skiathos în Grecia? – Alexandru VĂRZARU **18**
Nihil Sinemoretz – Simona TACHE **20**
Vielen Gdansk! – Marius BORȚEA **21**
Aventuri galante la Paris (Quartier Latin) – Mihai BUZEA **22**
Blitz-tur în Orașul-Lumină – Grig BUTE **24**
Atelierul Brâncuși (cutia cu români din inima Parisului) – Mihai BUZEA **28**
O să vizităm Veneția, dacă depășim recepția! – Daniel GOACE **30**
Conservă de Sardinia – Grig BUTE **32**
Casa Julietei. Dragoste și eres la Verona – Mihai BUZEA **34**
Etna: ete, na! – Dana MACARIE **35**
Portugalia, o țară de tot rîsul – Gabriel DROGEANU **36**
Costa Brava lui Adam – Alexandru VĂRZARU **38**
Spania, pămînt românesc la capătul lumii! – Gabriel DROGEANU **40**
Sonata Kreuzberg, de 1 Mai muncitoresc la Berlin – Cătălin PRISACARIU **42**
Amsterdam-aș duce oricînd – Nic SÂRBU **44**
Dacă nu exista, Olanda trebuia inventată – Grig BUTE **46**
Moartea plictiselii, la Dublin – Ion PETRE **48**
Ceva e putred de scump în Danemarca – Daniel GOACE **50**
Călătorie spre fundul pământului – Marius BORȚEA **52**
Lavra din Kiev – Mihai BUZEA **53**
Cahul troian – Marian TUROSU **54**
Români, vă ordon: treceți Dunărea! La Ruse! – Alin IONESCU **55**
Ruse și se duse – Grig BUTE **56**
Hei, Taksim! – Alexandru VĂRZARU **58**
Malta care s-a cioplit cu dalta – Daniel GOACE **60**
De-o fi una, de-o fi Malta... – Doina PĂTRAȘCU **62**
L'amour de tous les jours (Quartier Latin) – Dana MACARIE **63**
Scump, doamnă, la Monte Carlo! În Vaslui era mai ieftin – Grig BUTE **64**
Hello, Romania! Hello, Budapest! – Grig BUTE **66**
Bratislavă Slovaciei! – Grig BUTE **68**
Raiul, ca InterRail – Grig BUTE **69**
7.000 km prin Europa – Grig BUTE **71**

România

Că Moldova nu-i a mea, ci a turiștilor și a turiștilor turiștilor noștri – Alexandru DUȚU **74**
A la recherche du Baron perdu (Lesch Kirch, Valea Hârtibaciului) – Mihai BUZEA **76**
Horezu, unde cîntă huhurezu' – Alin IONESCU **78**
Buila-Vânturarița (Munții Căpățânii) – Mihai BUZEA **80**
Incursiune la capătul Dunării – Mălin MUȘATESCU **81**
Creasta Făgărașului – Mihai BUZEA **82**
La Păltiniș, pe urmele lui Noica – Alin IONESCU **83**
Custura Porțile (Munții Retezat) – Mihai BUZEA **84**
Ce-ar fi să mutăm Dobrogea în Grecia? – Gabriel DROGEANU **85**
Măcin (locul unde mergi la sigur) – Mihai BUZEA **87**
Cetatea Rîșnov. Peisaj, bere și kitsch-uri medievale – Alin IONESCU **88**
Cetăți țărănești din Transilvania (Axente Sever și Valea Viilor) – Mihai BUZEA **89**
Cetăți țărănești din Transilvania (Biertan și Slimnic) – Mihai BUZEA **91**
Hășmaș de-aici! – Grig BUTE **92**
Vârful Moldoveanu (atacat dinspre sud) – Mihai BUZEA **94**
Dosofteiul lui Eminescu – Dana MACARIE **96**
Vârful Pietrosul (Munții Rodnei) – Mihai BUZEA **97**
Cine ridică primul Piatra Craiului?! – Grig BUTE **98**
Lumea Pierdută (Munții Apuseni) – Mihai BUZEA **100**
Veniți de luați Lucină, că e herghelia plină! – Dana MACARIE **101**
Stâna de pe Valea Budei (Munții Făgăraș) – Mihai BUZEA **102**
Izvorul Oticului (Munții Iezer-Păpușa) – Mihai BUZEA **103**
Parâng (cel mai ploios masiv din țară) – Mihai BUZEA **104**
Turistul de Bucegi (Munții Bucegi) – Mihai BUZEA **105**
Vârful Pietrosu (Munții Călimani) – Mihai BUZEA **106**

Restul lumii

Noua Caledonie, un paradis destul de îndepărtat – Ioan T. MORAR **108**
Vanuatu, paradis la dublu – Ioan T. MORAR **110**
Africa de Sud, țara cu două oceane, trei capitale și unsprezece limbi oficiale – Ioan T. MORAR **112**
Zanzibar de zi – Daniel GOACE **114**
Nigeria, un pericol fermecător – Mircea TOMA **116**
Magic Monk (templul Bayon, Angkor Thom, Cambodgia) – Rosana GIURGIU **118**
Turism de îngrozire. S-21, Muzeul genocidului din Phnom Penh – Rosana GIURGIU **120**
Tonle Sap, nu-i pământ, dar este lac (Cambodgia) – Rosana GIURGIU **122**
Muzeul Războiului (Saigon, *aka* Ho Chi Minh City) – Rosana GIURGIU **124**
Shizuoka, unde berea nu e moca – Alexandru CRISTORIAN **126**
Fukuoka rîde, cîntă, se distrează – Doina PĂTRAȘCU **128**
Darjeeling, un loc trăsnet (la sud de Sikkim și la est de Nepal) – Doina PĂTRAȘCU **130**
Khajuraho, templele iubirii – Doina PĂTRAȘCU **132**
Din Agra spre Nepal – Doina PĂTRAȘCU **134**
Dubai să dăm mînă cu mînă! – Marian TUROSU **136**
I love Hong Kong – Iulian TĂNASE **138**
Macau o dată-n viață – Iulian TĂNASE **140**
Cînd te simți confuzius, du-te la Confucius – Iulian TĂNASE **142**

A călători înseamnă a pleca puțin

Există călătorii de durată, plecări în concedii îndelung premeditate, evadări spontane din rutina osificată a zilelor, campanii de cucerire a unor spații noi. Toate acestea și multe altele sînt guvernate, probabil, de o funciară nevoie de schimbare. Călătorind, îi opunem lui *acasă* o serie de contrarii spațiale. Febra întoarcerii acasă nu este cu nimic mai prejos decît febra preparativelor de plecare. Binomul *plecare-întoarcere* face parte din viața noastră.

Există călători și există turiști – anatomiile lor interioare sînt atît de diferite una de cealaltă! Turistul umblă pentru a se îndepărta, călătorul umblă pentru a se apropia. Turistul se întoarce cu povești și fotografii, călătorul se întoarce pe sine pe toate fețele. Uneori, trebuie să pleci cît mai departe pentru a ajunge cît mai aproape.

Și, totuși, de ce călătoresc oamenii care călătoresc? Pentru a se odihni în paturi străine? Pentru a se îndrăgosti sau reîndrăgosti între alți pereți și alte ziduri? Pentru a vedea alte stele pe cer? Pentru a-și prinde la butonieră diverse trofee culturale? Pentru aventură? Pentru shopping? Pentru a lua măsura lumii? Pentru a mai schimba aerul?

În *Ghidul călătoriilor de vară,* noi nu oferim răspunsuri, doar cîteva posibilități de exprimare a turistului și a călătorului care zac în noi, separat sau împreună. Pe noi nu ne cheamă Immanuel Kant și nici în Königsberg nu locuim – de aia noi călătorim.

Iulian TĂNASE

Europa

AȘ VREA SĂ MERG
UNDEVA UNDE NU NE-AM
FĂCUT ÎNCĂ DE RAHAT.
ÎN TANGANICA AU AJUNS
ROMÂNII?

MARDALE.

Diavolul se îmbarcă de la Praga

Prin 1985, la 12 fără 4 minute, talk-show-ul *Cotele apelor Dunării* a fost întrerupt de un breaking-news unde o doamnă cu vocea lui Rumburak a anunțat, pe surse, că Elena Udrea va fi ministru al Turismului în Cabinetul Boc. Atunci am decis că nu mă las pînă nu vizitez faimoasa localitate Pleșcoi.

N-a trecut mult și visul mi s-a împlinit: m-am urcat în avion, am aprins o țigară, am crăpat un pic geamul, cu un topor artizanal, am desfăcut o bere neagră Kozel, apoi o blondă apetisantă Pilsner Urquell, și am așteptat să-mi vină rîndul la parașutare. Din păcate, la aeroportul internațional din Pleșcoi era pauză de masă, sau inventar, n-am reținut, așa că pilotul a decis să aterizăm la Praga. Berile alea fuseseră un semn.

Eu n-aveam nici un chef de Praga, auzisem tot felul de mizerii despre această comună cu nume de șuncă, o groază de legende de marketing despre arhitectura sa cum nici în Strehaia nu găsești, așa că la aterizare, de bucurie, l-am împușcat în cap (da, pe pilot). De 2,5 ori. Pe pilotul automat l-am cruțat, ne știam de la un concurs „Știați că?...", dar l-am implorat să-mi schimbe niște coroane cehești (cam 1.500 de lei vechi una, banditul!) și să-mi arate drumul spre oraș, după care ne-am despărțit dușmani pe viață.

În autobuzul 119, o bijuterie ce, plăcută surpriză, scîrțîia aproape la fel de melodios ca economia județului Neamț și făcea legătura cu stația de metrou Dejvicka, am aflat că singurul hotel din Praga se numește Aramis, iar conducerea hotelului, aflînd din presa de scandal că vin cam într-o oră, a anunțat-o pe Madonna că trebuie să elibereze urgent camera. Cei 85 de euro ai mei erau mai importanți pentru ei decît milionul de dolari al Madonnei. Site-ul www.tripadvisor.com, o variantă ceva mai extinsă, dar la fel de credibilă, a acestui ghid de călătorii, poate confirma oricînd povestea mea, trebuie doar să sunați de două ori la ușă și să puneți muzică de Smetana, sau mai bine de Mozart, căci Mozart a trăit și el o vreme în Praga, chiar în oraș, cam cît un mandat constituțional al lui Iliescu. Aici l-a scos pentru prima dată în lume, la un gulaș + cîrnat tradițional și o bere Budvar rece, pe celebrul Don Giovanni. Moșia unde l-au primit pe Wolfgang în gazdă, Bertramka, este acum muzeu, iar seara se organizează

concerte. Biletele sînt pe bani, destul de mulți bani, aproape cît o tranșă FMI.

Revin la hotel. După micul dejun inclus în preț am urcat într-un autobuz. În Praga, toate mijloacele de transport sînt dotate cu uși și respectă la milisecundă orarul afișat în stație. M-am salutat și m-am pupat pe gură cu toți călătorii, unii miroseau a transpirație de bună calitate, și toți mi-au arătat mîndri cartelele lor de o zi, la 100 de coroane, valabile și pe metrou, funicular și mașina timpului. Ratînd la mustață stația „Drumul Taberei", n-am avut încotro și am coborît în centru, pe care am senzația că l-au ridicat acum cîteva sute de ani, cu fonduri PHARE, mai mult pentru programele turistice, deși inițial s-au jurat că-s locuințe ANL. Treaba lor, șmecheria a funcționat. Așa s-au ales ei, spre deosebire de Pleșcoi, cu cartiere-magnet precum Mala Strana, Nove Mesto sau Stare Mesto, cum au fost nevoiți să le numească după ce denumirile „Titan" și „Crîngași" fuseseră înregistrate, într-un moment de rătăcire, la OSIM.

Dar stați așa, că prins deja în activitățile astea de relaxare și amuzament, am uitat să spun că încă de la aeroport am simțit un miros insuportabil de verdeață, deja îmi lipsea fumul de grătar, iar pe drumul spre oraș era să intrăm într-un miliard de copaci intacți, grupați în pădurici în care mîna omului n-a pus piciorul. Idioții ăia n-au auzit în viața lor de „teroriștii imobiliari", de unde rezultă că n-au văzut încă filmul omonim pe care patronul onorific al *Academiei Cațavencu,* Alexandru Căutiș, l-a făcut, în glumă, într-o pauză de filmări la *Misiune Imposibilă* și *Identitatea lui Bourne,* care, au uitat să spună la OTV, s-au filmat în Praga. Mă rog. M-am uitat scîrbit că au și ei blocuri comuniste, verișoare de gradul III cu astea din Berceni-City, dar sînt renovate fără pic de imaginație, uniform și curat, căci nimeni nu s-a gîndit să pună pe fațade, precum vecinul meu de la 2, măcar niște cuști artizanale pentru porumbeii pitici de stepă.

Aș putea să mă opresc aici, cu relatarea mea atît de exactă, mai exactă decît metronomul ce veghează orașul de pe malul stîng al fluviului Vltava, dar, practic, nu mă pot abține, sînt un fel de Bănel Nicoliță al povestirilor de călătorie. Cum aveam la mine destui bani, că din Pleșcoi urma să-mi cumpăr două andrele și un mop despre care legenda spune că aparținuseră unei mătuși a Elenei Udrea, am zis să mă aleg, totuși, cu ceva din această călătorie forțată în Praga. Am mituit un cal care, împreună cu caleașca lui, moștenire de familie, tăia frunze la cîini în Staromìstské Námistí (Piața Orașului Vechi), iar calul mi-a dezvăluit în reluare că, deși Praga este numită „Orașul de Aur", respectiv „Orașul celor 100 de turnuri", nu știa – sau îmi ascundea cu sînge rece – ca vreun praghez să-și țină calul în sufrajerie. Iar turnurile sînt mai degrabă niște vechituri din piatră și cărămidă decît modernele turnulețe din aluminiu ce se văd în România și strălucesc atît de tare încît, auzise el de la un văr înaripat ce făcea naveta pe Marte, se pot vedea și de pe inelul de centură al lui Saturn. Tot de la el am aflat că Sorinel Pușliul de Aur a fost foarte jignit cînd a auzit că Praga este „Orașul de Aur", mai ales că pe podul Carol, de exemplu, cel mai aglomerat pod pe care l-am văzut în cele trei vieți ale mele, mai aglomerat decît coada la moaștele din Iași, manelele au fost interzise și se cîntă doar popularul jazz. La un moment dat, calul s-a scuzat, un pic jenat, avea niște clienți japonezi ce l-au plătit, ai dracului, doar să nu mai stea de vorbă cu mine – aflaseră că vin din Orașul-Maidanezului-ce-ucisese-ultimul-investitor-japonez-din-România și au vrut să-mi facă o aroganță. I-am lăsat în plata Domnului, deja eram sătul de turiști, mîncasem cîțiva în catedrala Sf. Vitus, o mare sculă pe care, fii atent ce fraieri, au început-o în 1344 și au terminat-o în 1929, timp în care românii puteau nu numai să construiască toate catedralele din lume, dar aveau timp să le și reabiliteze, evident fără licitație, cu termopane și aer condiționat de cea mai bună calitate.

Gabriel DROGEANU

Thassos fața nevăzută a Soarelui

Te-ai săturat să eșuezi într-un șezlong la malul mării căutând salvarea în răceala berii și în refugiul efemer al umbrelei? Ei bine, remediul plictisului strecurat printre grăunțele de nisip și printre valuri se numește Thassos.

Insula de la Marea Egee nu trebuie confundată însă cu o simplă plajă circulară, căci ea poate oferi mai mult decât băi în golfuri cristaline și desfătări culinare cu damf mediteranean în umbra tihnită a tavernelor străjuite de măslini.

Trecând Balcanii

Mai ales pentru bucureșteni și pentru cei din sud-estul țării, Thassos este o destinație care se pretează deplasării cu autoturismul, fiind vorba despre o călătorie ce nu depășește 800 km, în funcție de ruta aleasă. În plus, bagajul, mai puțin ortodox pentru o vacanță la mare, face imposibilă folosirea avionului sau a autocarului. Ceea ce vă propun este un *crossover:* lenevire pe plajă, adrenalină la pescuit și *mountain bike* prin munți de marmură acoperiți cu păduri de cedru. Așa că, pe lângă clasicele bagaje cu labe, ochelari și tub de *snorkeling,* va trebui să urcați pe portbagajul mașinii bicicleta, fără a uita să strecurați, pe lângă umbrela de soare, o lansetă de *fly fishing* sau de *spinning.* Ca un preambul la aventurile care vă așteaptă, puneți în bagaj muște artificiale și voblere mici, din clasa *ultra-light* (pentru cunoscători). După ce treceți de bulgari, după una-două șpăgi *by default* lăsate caralilor cu ceafă lată și radare confecționate pe vremea lui Jivkov de cooperativele electroniștilor amatori, intrați în sfârșit în Grecia, unde – destul de

repede – ajungeți la Kavala. Aici vă îmbarcați pe feribot și în aproximativ 20 de minute sunteți pe Thassos, la Limenas. Majoritatea celor care ajung în acest punct al călătoriei au deja rezervări făcute din țară la hoteluri sau vile din Limenaria, Potos, Skala Marion sau alte așezări cochete de coastă, însă aceasta nu este o regulă. Chiar și în sezon poți găsi cazare în pensiuni ceva mai mici, este drept, ceva mai scump și cu riscul de a pierde o jumătate de zi până dai de ele. Mașina îți oferă în primul rând șansa să descoperi cele mai frumoase plaje ale insulei, între care Aliki, cu superbul golf, cele trei taverne aflate chiar lângă plajă și apa deosebit de limpede, fiind cea mai pitorească.

Free rider

Șoseaua care înconjoară insula însumează, la un tur complet, puțin peste 100 km, însă atmosfera de vacanță și mai ales prețul benzinei, inferior celui din Grecia continentală (alimentați cel mai avantajos în Potos sau în Limenaria), îți dau imboldul de a descoperi noi plaje. Scufundările și pescuitul în mare sunt alibiuri care te fac să explorezi stâncile din golfuri precum Aliki, unde peștii, sepiile, aricii de mare și caracatițele se găsesc din belșug. Cei doritori de întâlniri de gradul III cu peștii egeeni trebuie mai întâi să-și procure momeala – în special râme de mare – de la magazinul din Limenaria, aflat vizavi de port (în stânga hotelului Menel, cum priviți dinspre plajă). Acolo, printre tot felul de nimicuri pentru plajă, veți găsi tot ce are nevoie un pescar pentru a prinde în cârlig supușii lui Neptun. Vor fi cu siguranță unii care vor constata că partea cea mai interesantă nu poate fi descoperită doar făcând turul de coastă al insulei. Munții din interior, cu vârfuri pleșuve ce înțeapă cerul la peste 1.200 de metri deasupra plajelor, sunt un labirint de văi, livezi de măslini, păduri de cedru și sate uitate de timp. Aici, în interiorul insulei, grecii au găsit adăpost din calea deselor incursiuni ale piraților și a năvălirii turcilor. Teologos și Kastro, adevărate inflorescențe de case albe cățărate pe versanții pietroși ce le străjuiesc, te conduc prin străzi înguste spre inima insulei. Stejari și duzi uitați de timp

umbresc cochet câte o intersecție prin care abia dacă au loc să se strecoare simultan două motociclete. Cafenele, magazine de antichități și mai ales micile prăvălii cu aer antebelic, în care găsești faimoasele produse naturiste – dulceață de nuci, miere de flori de pin și ulei de măsline – îți pot umple o după-amiază întreagă. Tavernele din aceste așezări cocoțate în munți au meniuri tradiționale și prețuri aproape la jumătate față de restaurantele din așezările de pe coastă. Atmosfera de aici este deosebită, iar patronii fac tot ce le stă în putință pentru a le fi pe plac clienților, aducându-le din partea casei *raki, tsipuro* și *ouzo.*

Clean, cascade și măslini

Maries este o altă așezare din munți și, după ce îi treceți în revistă prăvăliile cochete, mergeți mai departe, chiar dacă șoseaua asfaltată se termină, fiind continuată cu un drum forestier, accesibil totuși pentru majoritatea mașinilor. Călătoria merită, căci la câțiva kilometri distanță se află un splendid lac de munte. Nu foarte mare, aflat pe firul un râu care vara suferă de pe urma secetei, acest lac pare oarecum ireal în acest peisaj arid, dominat de versanții pietroși. Sălciile, probabil singurele din toată insula, stuful și pinii formează un peisaj greu de prevăzut cu 500 de metri mai jos, în nisipul plajei. Lacul Maries, format prin zăgăzuirea pârâului care adună izvoarele din munți, este mană cerească pentru irigarea livezilor de măslini, dar și pentru harnicele albine ale apicultorilor, care altfel ar fi trebuit să dea o fugă pe continent pentru un strop de apă. Mai important însă este faptul că lacul are foarte mult clean, o subspecie sudică, oarecum asemănătoare cu cea de la noi. Și mai îmbucurător este că foarte puțini au fost cei care au venit să pescuiască aici. Localnicii ignoră calitățile piscicole ale lacului, având la îndemână abundența de pește din mare, care – fie vorba între noi – nu poate fi comparat cu cleanul lipsit de calități culinare. Pescuitul la muscă artificială, chiar și pentru cei mai neofiți dintre noi, poate aduce aici mari satisfacții, clenii atacând artificiala la fiecare lansare. De asemenea, voblerele mici și o lansetă de *spinning* ușoară vă pot ajuta să aveți o partidă de clean pe care, vă asigur, nu o veți uita prea curând. Zeci de capturi, cu media dimensională trecută de 25 de centimetri și cu un record de două kilograme prins anul trecut (și eliberat, ca toți ceilalți pești prinși), sunt garanția că Lacul Maries este o atracție chiar și pentru pescarii cu pretenții.

Drumul forestier urcă mai departe, urmând cursul pârâului, pentru a ajunge în munte, formând tot felul de trasee pentru *mountain bike,* Thassos fiind renumită printre iubitorii acestui sport. Cei care vor să descopere drumurile care străbat pădurile de cedru, cascadele și panoramele unice pot accesa site-urile de specialitate (o căutare pe Google cu *mountain bike* și *Thassos* rezolvă orice necunoscută). Astfel veți avea informații despre trasee, competițiile internaționale ce se organizează anual în insulă, dar și despre magazinele de specialitate care vă pot oferi asistență tehnică.

Mălin MUȘATESCU

Vacanță la Rosa

Thassos, Insula Verde, se află la 700 km de București, ieșirea dinspre Giurgiu. Primul val de români care a vizitat insula a jefuit-o încă din 1990, așa că acum locul e liniștit, nu ca alte zone din arhipelag, unde integrarea continuă. Ca să ajungi repede o iei pe ruta Ruse-Sofia-Kulata și ții la îndemână o sută de euro în bancnote de cinci, pentru radarul bulgăresc.

Apoi mergi spre Serres și, în fine, spre Kavala, pe un drum încărcat de istorie și de greci ațipiți. Dacă pleci din București la 5 dimineața și o arzi binișor prin Bulgaria (în Grecia e exclus), la 3 după-masă ești în parcarea pentru feribot din Kavala. Ultima cursă e seara la opt, așa că ai timp să mănânci în apropiere cel mai tare *gyros* din Tesalia. Traversarea durează 35 de minute, dacă marea e calmă, iar dacă e furtună, poate ține o veșnicie. Debarci în Skala Prinos, îți urci familia în mașină și o calci, fără limită de viteză, pe drumul principal de coastă, prin Skala Sotiras, Skala Kalirachi și Skala Maries. Chiar înainte de Limenaria (vreo 40 km de la debarcare), o lași mai încet și, după ce citești pe un mare indicator „Rodon House",

o iei la dreapta. Acolo te așteaptă Rosa, bărbat-su, Tomasso, și un condominium de vreo patruzeci de apartamente. E bine să-ți rezervi din timp, ca să ai priveliște la mare. Jur-împrejur e o romantică pădurice de pini care poate arde într-o clipită dacă cineva uită o țigară aprinsă în coronament, dar până acum nimeni nu și-a dorit cu adevărat un incendiu pe cinste. Accesul la plajă – Trippiti Beach – e pietonal, adică o iei la talpă preț de două sute de metri. Plaja e beton – și asta înseamnă în primul rând pietriș –, dar e și perfect orientată spre soare. Băile nocturne, cu cerul înstelat deasupra și legea morală în apă, se lasă mai mereu cu scene de amor.

Cazarea e cam la trei stele – trei stele grecești –, adică gresie pe jos. Ai bucătărie, terasă, grătar pe terasă și opțiunea de a comanda cina la domiciliu, fiindcă la parter e restaurantul italian al lui Tomasso. Tomasso e un bucătar de două stele Michelin, dar dacă vrei mâncare grecească n-ai decât să treci drumul: e o cârciumă chiar pe plajă. Pentru shopping și plimbări de seară mergi în Limenaria, la 3 km de Rodon House. E un port în tipicul grecesc, plin de magazine și restaurante de pește. Se mănâncă binișor spre bine – cam de șapte pe o scală de la unu la zece. Dacă ți se face de grătar, ai unul pe terasă. Sunt măcelării impecabile atât în Limenaria, cât și în portul următor, Potos. La fel cu piața de pește: peste tot găsești doradă, levrek, barbun, gavros, scorpie de mare, sardine, chefal și, când și când, langustine și creveți. Merg de minune cu *retsina* sau cu orice vin alb sec al locului. Dacă vrei să vezi cum fac zeii indigestie, mergi în Teologos, la 15 km de Potos. Sunt trei taverne unde fac miel la protap și ied în copac. Alege una cu priveliște deasupra viilor și cere toate antreurile. Un om flămând poate mânca în medie cam trei sute de grame de ied. Cere patru sute: o să mori fericit. Iar în caz că scapi, o să-ți dorești să te reîntorci.

Doru BUȘCU

Recomandat pentru:

- *familie cu copii, dar merge și pentru cuplu*
- *odihnă în principal, distracții puține*
- *se poate pescui, scule și momeli găsești la Limenas (cam 25 de euro cu totul)*
- *prețuri medii spre mici*
- *nu are rafinamentul din Skiathos, Mikonos sau Santorini, dar e mai liniștit*
- *obligatoriu de vizitat capitala Limenas, cu vestigii uimitoare*
- *Thassos are vreo 40 de plaje (de vizitat Paradise Beach)*

Grecia
corvoada transformată în dorință

Ani la rîndul nevastă-mea m-a bătut la cap să mergem în concediu în Grecia. Ani la rîndul am inventat motive ca să nu mergem. Nu fiindcă mai fusesem vreodată în Grecia și nu-mi plăcuse. Ci fiindcă îmi displăcea ideea să vizitez locurile în care se duceau buluc milioane de turiști pe an. Auzisem prea mulți cunoscuți vorbind despre Grecia ca despre cartierul în care locuiesc:

– Anul ăsta noi mergem în Creta.

– Unde în Creta? Că și noi am fost, știm bine Creta.

– Păi, știi, cînd intri faci stînga și ai văzut, e un magazin mare, iar pe dreapta e un drum de țară. O luăm pe drumul ăla și a patra vilă pe dreapta e unde vom sta.

– A, o știu, vila aia cu gard verde și cu portocalul frînt la poartă.

– Da, exact, acolo.

Mi se părea ridicol să merg într-o țară pe care zeci de inși din anturajul meu o răscoliseră și o memoraseră în amănunțime. Nu voiam să-mi încurc amintirile cu ei. Nu voiam să fac din Grecia mitologică din mintea mea un traseu cu străzi, plaje, monumente, magazine, mănăstiri care, după un concediu la fața locului, se transformă în puncte de reper la depănarea amintirilor. La un moment dat, după mai multe refuzuri la propunerile repetate ale nevesti-mii să facem concediul în Grecia, epuizasem motivele forte, care pot să țină piept arsenalului feminin, compus din priviri languroase, mîngîieri calme, vorbe dulci combinate cu amenințări de divorț. În disperare de cauză, l-am sunat pe colegul Gabi Drogeanu, despre care știam că mersese cu o vară înainte în Grecia. Speram să spună „Bă, e nasol, nu vă duceți". Eram convins că așa va spune și d-aia am și pus mobilul pe *speaker,* să audă și nevasta. Cînd colo, Gabi, cu tonul cel mai sigur din Univers, zice: „Du-te, o secundă nu mai sta pe gînduri! Auzi, puteți merge la xxx (nici n-am auzit numele localității, fiindcă deja eram turbat de nervi) și vezi că acolo, dacă o iei la dreapta, dai de un cîmp frumos care se termină cu o plajă superbă. Deci, ai reținut, cînd intri în xxx (n-am reținut nici a doua oară numele localității, fiindcă deja simțeam că înnebunesc), cotești dreapta". Gabi vorbea și el de Grecia ca despre o stradă colț cu Piața Matache. Din păcate, era ultimul argument pe care-l mai puteam contrapune insistențelor iubitei mele consoarte.

M-am dus în Grecia. Nu o dată. Ci doi ani la rînd. Nu în locuri diferite. Ci în același loc. În Sithonia, știți, brațul ăla din centrul celor trei peninsule din regiunea Halkidiki. Mi-a plăcut enorm. Și vă pot spune așa:

- cel mai bun *gyros* (shaorma grecească, pentru cine nu știe) de pe partea dreaptă a peninsulei Sithonia, cum privești spre vîrful peninsulei, se face la Nikiti, vizavi de magazinul central;
- cel mai bun *gyros* de pe partea stîngă a peninsulei se face la Sarti, lîngă piața de flori (se poate negocia, mi-au cerut 3 euro, l-am scos la 2);
- cele mai ieftine, dar și de calitate acceptabilă, bunătățuri grecești le găsiți la magazinul Liedl, la ieșirea din Nikiti. Nici la Carrefour, în Thessaloniki, n-au prețuri așa bune (am verificat doi ani la rînd);
- mai e un magazin bun la ieșirea din Neo Marmaras, pe centura orașului, cum ar veni. Acolo găsiți ulei de măsline extravirgin, cu aciditate 0,8, bun de tot, la jumătate de preț față de Carrefour-ul din Thessaloniki (verificat). Pasta de măsline și batoanele de susan, la fel, mai ieftine aici;
- vă trebuie neapărat cipici cu talpă de cauciuc cu care să intrați în apă, care să vă protejeze de aricii de mare (sînt mulți, sînt peste tot pe litoralul grecesc, sînt negri și au țepi care,

dacă vă intră în piele, pot să vă dea infecții ce vă strică tot sezonul). Am găsit niște cipici perfecți preț-calitate la Ormos Panagias, a treia tarabă pe stînga, cum intri în port. Îmi mai luasem unii din Neo Marmaras, la preț dublu și foarte subțiri, cu talpă transparentă. Nu sînt buni ăia cu talpă transparentă, să nu vă luați, e talpă din plastic, cedează repede. Să fie cipici cu talpă de cauciuc, neagră, v-am zis, îi găsiți ieftini la Ormos Panagias;

- nu vă sfătuiesc să mîncați pește la tavernele din zonă. E pește de Metro;
- dar să beți vinuri grecești (Krytykos e preferatul meu, am testat 30 de vinuri, după ce m-am împrietenit cu un grec vamaiot de-al lor, în sensul că patru luni de vară le petrecea pe o plajă, într-un vagon de marfă adus cu camionul și amenajat ca o garsonieră);
- cît despre cazare, recomandarea mea este Elea Village. Cu vedere la mare, cu auz la pitpalacii dintr-o frumoasă grădină și o largă livadă de măslini.

M-am luat cu detalii de cumpărături, de stricte necesități și am uitat să zic ceva de peisaje. E păcat să mergeți cu autocarul în Sithonia. Dacă sînteți cu mașina personală, puteți zilnic să săriți de la o plajă la alta, de la un golf la altul. Pe două sute de kilometri găsiți zeci de paradisuri. Porto Kufo, cu golful piraților, Tristinika, unde șerpuiești cu mașina pe drumuri de țară traversate de broaște țestoase, Toroni, cu vestigii de cetate și cu nisipuri de poveste, Vourvourou, cu serpentine ametitoare, dar perfecte să rulezi cu 110 km/h, un *montagne-russe* în aer liber etc. Nu mai zic de croaziera cu vaporul de-a lungul Athos-ului. Apropo, luați vaporul cel mai mare care pleacă din Ormos Panagias de-a lungul coastei. E singurul pe care puteți vedea dansuri grecești adevărate. Merită 7 euro în plus. De asemenea, după ce ieșiți din Neo Marmaras, mergeți vreo douăzeci de kilometri, cotiți stînga pe o șosea care o ia printr-o pădure de pini, mergeți înainte și veți da de niște golfuri cu insule. Pe o insulă (nu vă spun care) am avut cele mai frumoase surprize din Grecia. Am trecut înot cu nevasta și copiii. Pe insulă, cărăruie făcută de pasul omului, printre pini care miroseau cum miroase... inexplicabilul. Dacă pe mine m-ar întreba cineva cum miroase inexplicabilul, misterul, aș spune fără să stau pe gînduri: ca pinii de pe insula aceea. În jurul insulei, golfuri de stîncă albă, dantelată, topită în azurstrăvezchih-limbaria apă a mării. Insula nu e locuită. Dar omul a fost pe ea. Dovadă sînt leagănele, hamacul, băncuțele făcute din fire de cînepă, de parîmă marinărească, petrecută peste crengi de pin, pătrunzînd în găuri de stîncă. Cel mai natural parc de joacă pentru copii, în miros de pini și mare. Am trecut înot doi ani la rînd pe insulă. N-am văzut țipenie de om. În al doilea an, totul era ca și în primul, nimic schimbat, ca și cum nimeni nu mai trecuse pe acolo. Am avut sentimentul (de fapt, copiii mi l-au dat întrebîndu-mă: „Tati, astea au fost făcute pentru noi?") că cineva a venit special să facă acele jucărele naturale pentru noi și nu s-a mai atins de ele. M-am simțit ca acasă, așa cum intru în camera mea și știu că dulapul cu cărți e pe mîna dreapta, șifonierul pe stînga etc. Uite leagănul meu, uite bancheta mea cu vedere spre apus, uite hamacul meu din patru brațe de pin, cu plasă de năvod. Ale mele? Da, ale mele. E Grecia mea!

Acum, după ce am fost în Grecia, prezint aceleași simptome ca prietenii și colegii mei care o vizitaseră cu mult înaintea mea. Vorbesc de Grecia ca de strada mea. Mă întrebi de Grecia? A, da, faci stînga, fii atent că e un pin mare pe o plajă largă, acolo o cotești după o stîncă, știu sigur că după aia vine un deal cu niște pietre de cetate și apoi o ții înainte pe mîna dreaptă și o să simți ce n-ai mai simțit. Asta-i Grecia, te face să o iei prea personal.

Alexandru CĂUTIȘ

(fără diacritice dă Cautis, deci s-ar putea să am ceva de grec în nume)

Creta-i sor'mea

În Creta nu are sens să încerci să vizitezi. Dezamăgirea va fi maximă.

Pe Platoul Lasithi, natural înconjurat de munți cretani, unde pozele din ghidurile turistice anunță o mie de mori de vânt cu pânze albe, folosite în trecut pentru aducțiunea apei, vezi aproximativ 990 de mori scheletice, fără pânze. Restul, aproximativ zece, mai are câte ceva pânzet, nepăstrat integral.

Din Platoul Lasithi se ajunge ușor la Grota lui Zeus. Prin comparație, orice peșteră din Apuseni este mai spectaculoasă decât antologicul loc de naștere al zeității.

La Knossos, ruinele existente abia dacă te lasă să îți imaginezi o urmă palidă a civilizației minoice.

Frangocastello, fort venețian de secol XIV, este mic și, mai ales, complet gol pe dinăuntru. Adică un fel de curticică împrejmuită de ziduri venețiene.

După câteva astfel de încercări, asezonate cu mânăstiri și bisericuțe, case memoriale și alte obiective, renunți la orice indicație prețioasă a ghidurilor și o iei la picior după instinct, după nas, concentrându-te doar pe plaje. *Because this is what Crete knows best!*

Vai

Nu vai de mine, nu vai de noi, acesta este numele plajei din colțul din nord-estul Cretei, la care, pentru a ajunge, ești „nevoit" să treci printr-o pădure de palmieri. Palmieri la umbra cărora te poți retrage în orele de prânz când căldura este toridă.

Spinalonga

În nordul Cretei, central – ușor către est, la plajă ajungi pe un drum gen Transfăgărășan cu specific cretan. În față, adică în mare, ți se oferă privelișteа insulei Spinalonga, cu fortul său venețian. Plaja este formată din *pebbles*-uri mari, pe care nu poți sta confortabil dacă nu îți iei șezlong. Dar, cu șezlong și dacă intri în mare cu papucii în picioare și, în plus, dacă reușești să eviți conaționalii debarcați de autocar, este perfect!

Balos

La Balos, în extremitatea din nord-vest a Cretei, este destul de greu de ajuns, nefiind indicatoare dese pe drumeagurile de printre plantațiile de măslini. Nevorbind greaca, trebuie să te înțelegi prin semne cu localnicii pentru a găsi direcția potrivită. Ajungi cu mașina până în moțul unei culmi, de unde cobori la picior pe potecă pe o diferență de nivel de vreo 150 de metri. Plajă cu nisip alb și fin ca făina, în care se găsesc tot felul de pietricele sau smoli negre. Apa mării este clară ca lumina zilei. Nu există nici o tavernă, tarabă sau butic de unde ai putea să îți iei o sticlă cu apă și te poți ascunde de lumina soarelui doar la umbra unor bolovănoi. La mică distanță de țărm, se găsesc insulițe mai mici și mai mari, cu mușufloanțe de munți pe ele în spatele cărora apune

soarele. Iar când apune soarele, în timp ce urci culmea să ajungi înapoi la mașină răsare Luna care pare să te ghideze fix către locul spre care te îndrepți.

Preveli

După ce lași din nou mașina sus, pe culme, cobori spre plajă pe poteca cu trepte. Vezi de sus cum un râușor se varsă lent în mare. Există pe plajă și o pădurice de copăcei la umbra cărora găsești loc să îți întinzi prosopul. Umbra lor rară permite razelor soarelui să te atingă cu o căldură plăcută. Apoi, ai de ales: baie în râușor sau baie în mare. Alegi și una, și cealaltă! Marea se adâncește brusc chiar în apropierea țărmului, fără a prezenta însă nici un pericol chiar pentru cei mai puțin familiarizați cu înotul, datorită procentului ridicat de salinitate. Poți lua hidrobicicleta și urca în sus pe râușor. În dreapta și în stânga, palmieri. Sus, pe culmile muntoase tăiate de râușor, capre negre (sau cel puțin negre la culoare!). Oprești când vrei hidrobicicleta și te scalzi printre păstrăvii cretani.

Falasarna

În sud-vestul Cretei, este o plajă generoasă, cu nisip galben fin. Există conifere scaietoase la umbra cărora te poți retrage la prânz. Și există și tavernă.

Elafonisi

Situată în sud-vestul Cretei, este probabil cea mai faimoasă plajă a Cretei. Și are și de ce să fie faimoasă! O dată pentru nisipul său roz. Da, da, roz! Explicația științifică cred că ar fi legată de niște crustacee cu cochilii roz, care, în urma decesului, sunt fărâmițate de valuri la dimensiunile bobului de nisip. Și altă dată pentru secțiunile de plaje neunite cu uscatul, la care ajungi suflecându-ți tricoul și ridicându-ți rucsacul deasupra capului pentru a evita contactul cu apa. Este greșit să încerci să o iei pe drumul cel mai scurt către insulițele de nisip, acolo există curenți puternici, iar apa îți ajunge până la gât. Dar, dacă urmezi drumul mai ocolit prin apă, deja bătut de antecesorii tăi, ești în regulă! Odată ajuns pe insulițele de nisip, întors cu privirea spre mal, ți se desfășoară în fața ochilor priveliștea munților cretani proiectați pe fundal în apropierea țărmului.

Am străbătut insula de la un cap la altul, în căutarea plajelor sus-menționate și a altora (Paleochora, Stalida, Myrtos, Matala, Kali Limenes, Preveli – de reținut este că nici una nu seamănă cu alta!) cu mașina închiriată de la Hertz. Prin munții sterpi n-am văzut alte creaturi decât localnici, capre, oi, păuni și stranii creaturi viezuricești. Mă rog, pe turiști nu-i trecem la socoteală...

Localnicii sunt greci (cretani, pardon!) mustăcioși (bărbații) și îmbrăcați în negru (femeile, fără a fi neapărat babe). Mustăcioșii șed fără jenă ore în șir, probabil cât e ziua de lungă, pe scaune scoase în stradă și se uită la spectacolul șoselei, cu mâinile încrucișate pe piept, fără să schițeze cel mai mic gest și fără să articuleze vreun cuvânt. Un fel de filozofie a oilor...

Caprele sunt lăsate să pască în voie acei scaieți pe care îi găsesc din plin pe culmile muntoase ale Cretei. Nu înțelegi niciodată cum își dau seama localnicii ale cui sunt acele capre. Și nu înțelegi niciodată din ce se satură acele capre.

Oile nu sunt neapărat specifice faunei cretane. Sunt, am putea spune, o raritate. Astfel, în momentul în care, hălăduind cu mașina impregnată de muzica lui Blondie pe culmile cretane, am dat peste o turmă de oi, unul dintre băieți s-a simțit obligat, în calitatea sa de fotograf al grupului și de adept înfocat al filozofiei oilor, să se scoboare din mașină și să imortalizeze turma. A apucat să facă două fotografii superbelor oi. Doar că turma de oi s-a lansat febril într-o goană înspre fotograf. Nu se știe de ce. Hăituit de bietele oi, fotograful, un pic panicat, a început să fugă înapoi spre mașină și a reușit să sară în ea și să fie astfel salvat de *sheep attack*.

Păunii se întâlnesc doar cu ocazia vizitei la Knossos: unul se află în parcarea destinată vizitatorilor și altul circulă liber printre ruinele minoice. Exemplare exemplare, dacă putem spune așa, ale speciei lor, plimbându-se liber ca pasărea cerului cu cele două gheruțe aferente pe pământ.

Opossumii sunt creaturile viezuricești pe care le vedeam deseori lipite de asfalt cu mațele storcoșite de roțile vreunui autovehicul. Dar, de fiecare dată, spre surprinderea mea, coada lor stufoasă nu rămânea și ea lipită de asfalt, ci, dimpotrivă, se ridica obraznică, fix perpendicular pe șosea. Întorcându-mă într-una din seri de pe vreo plajă pierdută într-un colț al insulei, am văzut doi ochi lucind în lumina farurilor și mi-am dat astfel seama că opossumii pot fi întâlniți și vii pe șoselele Cretei, nu numai făcuți afiș cu coadă pe asfalt. Opossum-ul viu nu este însă deseori întâlnit și sunt foarte mândră de descoperirea făcută!

Dana MACARIE

Vreți să Skiathos în Grecia?

De treci codrii de aramă ai Bulgariei, cu mașina, intri ușurel în Grecia, stai o noapte în Salonic ca să te odihnești, apoi pleci în jos pe marea autostradă care duce la Atena, dar nu înainte de a trage o privire la Paralia Katerini, ca să te scîrbești și să prinzi noi puteri, ai toate șansele să ajungi undeva, la mijlocul drumului, pe stînga, în orașul de coastă Volos. Nu e de stat, dar, dacă ai ratat ultimul feribot, nu ai ce face.

Are un super-port plin de iahturi și bărci cu motor, un spațiu larg de promenadă pentru turiști, restaurant lîngă restaurant, iar în spate, străduțe din ce în ce mai înguste urcă pe un munte.

Sînt și hoteluri comuniste, ieftine și prăfuite, iar cel în care ne-am luat noi o cameră cu vreo 25 de euro avea ceva în plus: o solidă și păroasă femeie de serviciu care trăsnea a transpirație și fericire.

Am tot vorbit de un drum, de o năzuință fără finalitate, chiar despre un feribot către ceva. A venit momentul s-o spunem: Skiathos. O insulă dintr-un arhipelag de patru în care am ajuns la sfîrșitul sezonului, prin septembrie. Feribotul ne-a costat cam 10 euro de persoană, dar ne-am luat și mașina cu noi, care a mai făcut și ea vreo 50. Aceleași costuri la întoarcere, vă dați seama. Dar nu ne-a părut rău.

Cazare am găsit chiar în port, la hotel Akti. Douăzeci de euro pe zi (20 euro!). Dar atenție, era sfîrșitul sezonului. Insula e plină de hoteluri, de pensiuni, vile și vilișoare.

Dacă voiam, găseam chiar și mai

ieftin, dar portul e și centrul orașului și seara, după o zi de plajă, vrei să și bei ceva, și degeaba te cazezi la mama dracului cu 5 euro, dacă noaptea tre' să faci cinci kilometri pînă acasă.

În Skiathos a fost pentru prima oară cînd am văzut un oraș mediteranean antipirați și antinăvăliri. Nu mai avea de mult fortăreață sau ziduri, ci străduțe foarte înguste și labirintice. Venețieni, ionieni, dorieni, turci, ustași, bulgari și piraţi romani cu siguranță și-au dat obștescul sfîrșit de-a lungul istoriei din cauza vreunei sulițe sau pușcături venite de nicăieri sau a unei oale de smoală turnate în cap de la fereastră.

Seara, labirintul se umple de hoarde de turiști care forfotesc dintr-o parte în alta. Peste tot sînt restaurante și magazinașe cu toate suvenirurile posibile. Naţia turistică majoritară în Skiathos este cea britanică. Am intrat la un moment dat într-o farmacie și am cerut în engleză patru aspirine. Grecul și nevastă-sa s-au uitat la noi și ne-au întrebat: „Sînteți români?" „Da, cum v-ați dat seama?" „Păi, numai românii cer doar patru aspirine. Englezii cumpără cutii întregi."

În septembrie, însă, majoritari sînt pensionarii englezi. Nu mai era, de exemplu, deschis nici unul dintre cluburile și discotecile de pe faleza din port. Unde să mergi, atunci? Găseai. Te luai după gălăgia și muzica tare și, tot în port, dădeai de o terasă interesantă, aranjată de patron sub forma unor șiruri lungi de perne puse pe treptele unei străduțe.

Acolo am fost martorii unei petreceri date de un cuplu de tinere lesbiene britanice care tocmai se căsătoriseră. Ultimile cocktail-uri și ultimile beri ale sezonului acolo le-am băut, pentru că în fiecare seară patronul făcea discount-uri masive.

Ziua poți alege între o mulțime de plaje mici. Undeva în spatele insulei există o plajă inaccesibilă, Lalaria, unde se ajunge doar cu vaporul. Se fac curse cu vaporul de pe toată coasta egeeană a Greciei pentru această plajă pe care însă nu am ajuns pentru că, cu mașina, erau accesibile alte cinci plaje de pe insulă.

Kolios și Koukounaries, de exemplu, cea din urmă fiind foarte mare și celebră pentru că e mărginită de o pădure de molizi, iar prima fiind cea care ne-a căzut nouă cu tronc. Printre cactuși uriași și pîlcuri de măslini și lămîi, am nimerit într-un grup tăcut de pensionari englezi, care stăteau non-stop la soare. Erau cazați la un hotel din apropiere și în afară de ceea ce mîncau la prînz, pentru că era inclus în prețul sejurului, nu cheltuiau nimic. Da' nimic! Bancuri întregi de pești veneau la mal, și puteai momi vreo douăzeci de namile de juma' de kil să-ți înoate printre picioare și să sară din apă dacă le aruncai firimituri de pîine.

Dar cel mai frumos moment al vacanței a fost cînd o caracatiță a venit la mal și mi s-a urcat pe picior, făcîndu-mă să mă întreb dacă cele cinci degete ale mele i-or fi trezit vreun fior erotic în cele opt brațe ale ei. De atunci eu nu mai mănînc caracatiță, ceea ce v-aș ruga și pe voi.

Tot aici l-am cunoscut pe Iorgos, chelnerul grec al restaurantului de pe plajă, care ne-a făcut pentru prima oară atenți la criza financiară care vine. Încă de acum doi ani, oamenii își pierdeau casele în Grecia, asta fiind și situația lui, din cauză că împrumutaseră la greu bani în anii anteriori.

El ne-a zis că, dacă ieși de pe autostrăzi și mergi în adîncul Greciei, poți vedea sărăcia lucie și zone atinse de șomaj masiv.

Salariile erau comparabile cu cele din Romania, deși un pic mai mari, iar năvala de turiști români din ultimii ani îl uimea chiar și pe el.

Ultima zi a adus și ultima impresie de neuitat, cu avioanele care veneau să îi ia pe absolut toți turiștii care mai rămăseseră în Skiathos și care aterizau și decolau o dată la cinci minute. Aeroportul este chiar lîngă port și procesul de golire de turiști a insulei era fascinant. La feribot se adunase ultima mie de turiști, cu ultimele sute de mașini. Skiathos este minunat, iar în plin sezon bănuiesc că e fantastic.

Alexandru VĂRZARU

Nihil
Sinemoretz

Un loc pe care vi-l recomand cu căldură, dar în care vă rog cu răceală să nu călcați, e localitatea Sinemoretz din Bulgaria (cea mai sudică din țară, practic). Vi-l recomand pentru că e cu totul special și vi-l interzic pentru că n-aș vrea să se aglomereze și să o ia, în câțiva ani, pe drumul pe care-a luat-o Vama Veche. Sinemoretz seamănă foarte bine cu Vama, în perioada ei de început, când nimeni nu se gândea s-o salveze, fiindcă n-avea de ce. Ca să vă descurajez din start, vă spun că drumul până acolo e destul de nasol. Să zicem că ați ajuns în Sozopol, la sud de Burgas, și că țineți neapărat să ajungeți la Sinemoretz. Vă vor aștepta vreo 30 km de șosea plină de gropi, cu o singură bandă. Sigur, bulgarii sunt mult mai civilizați la volan decât românii, dar alte lucruri neplăcute vor compensa din plin această civilizație. Drumul trece, la un moment dat, prin niște păduri care te fac să pui mâna pe poșetă și să ți-o strângi la piept ca o mamă pruncul, iar, dacă vă nimeriți pe-acolo noaptea, pregătiți-vă de niște sare pe parbriz, într-o cantitate care va dăuna grav sănătății voastre oftalmologice. Sper că v-am convins că nu vreți să treceți prin asta. Acum, să vă zic cât de frumos e la Sinemoretz. Păi, în primul rând, e foarte frumos, pentru că e pustiu. Am stat acolo – din păcate! – o singură zi, și am început-o cu o cafea la o mică... nici nu știu cum să-i zic, că avea doar două mese și era și singura. A urmat un drum la pas, prin sat, către plajă. Mai mică plaja decât la Vamă, dar – atenție! – fără cârciumi, muzici și cearșafuri atât de apropiate de al tău încât să te stropească vecinul cu roșia, când și-o taie elegant în farfuria de plastic, sau să-ți arunce copiii dumnealui nisip în ochi când se dau cu fundul de pământ că vor în apă. Lumea – puțină și răzlețită, nisipul curat, iar marea un pic amară, dar foarte verde și cu valuri mișto (Tudor Chirilă ar fi explicat mai bine). Eu am avut la dispoziție chiar și un frumos delușor de nisip pe care l-am urcat-coborât-urcat-coborât de vreo sută de ori, chipurile ca să fac sport.

Dacă vrei să dormi la Sinemoretz, n-ai multe opțiuni: gazdă sau 2-3 pensiuni rătăcite, cu prețuri modeste. Cel puțin, așa era în vara 2008. Între timp, am înțeles (cu durere-n suflet) că au început niște construcții de hoteluri, deci, dacă mergeți în vara asta, s-ar putea să găsiți acolo și cazinouri, nu doar locuri de cazare cu Internet. La pachet cu roșia de pe cearșaful vecinului, normal. Eu am mâncat la o tavernă din sat. Într-o curte, cu flori, verdeață, mese de lemn, pește bun și făcut de-adevăratelea, *Sirene-poșopski* (nu știu exact cum se scrie cu caractere latine, da' e o brânză coaptă cu roșii și buruieni și e genială) și alte bunătăți. Totul contra 10 leva de persoană (5 euro adică). În vara 2008, repet, care nu-i ca vara 2009.

Cel mai frumos loc din Sinemoretz e la 20 de minute distanță de sat. Mergi 15 minute prin coclauri și scaieți, celelalte 10 le petreci cățărându-te pe niște pietroaie (nu foarte abrupte, dar nici superaccesibile copiilor mici, gravidelor sau cetățenilor în vârstă) și ajungi la un fel de piscină naturală înconjurată de stânci. Te cocoți pe stâncile alea, după care stai și te uiți ca tâmpitul în jur și te minunezi. Poți să te minunezi până leșini, fiindcă nu te aude decât grupul tău mic, deplasarea grupurilor mari, cu autocarul, nefiind recomandată, deoarece locul este foarte intim ca dimensiuni. Poți să faci și baie, dar nu mai insist, că oricum aș prefera să n-ajungeți la Sinemoretz.

Simona TACHE

Vielen Gdansk!

În 1939, Hitler pornea al doilea război mondial de ciudă că nu găsise cazare la Gdansk pe booking.com. De fapt, ca să respectăm adevărul istoric și turistic, el ceruse toate locurile de cazare din Gdansk, iar refuzul Poloniei de a ceda cochetul oraș de pe malul Balticii a făcut ca, zilele următoare, frigurosul litoral polonez să fie invadat de zeci de mii de turiști nemți cu corturile lor de campanie militară.

La Gdansk se poate ajunge pe mai multe căi: cu regimentul, cum am văzut mai sus, cu vaporul, cu avionul sau cu mașina. Eu am ales varianta cea mai grea, cu mașina. În mare, drumul este următorul: ieși din București pe unde poți și încerci să o ții în sus, spre nord. Nu ai cum să nu nimerești Gdansk-ul. În cazul meu, a fost necesar un ocol pe la Budapesta și Varșovia pentru alimentarea rezervorului. Cu un TAB sunt însă convins că drumul poate fi simplificat simțitor.

Drumul cu mașina prin Polonia decurge și curge de regulă pe o bandă și jumătate pe fiecare sens de mers, autostrăzile fiind la fel de rare ca în România. Polonia toată este un fel de Românie, cu două sau trei clădiri istorice peste noi, plus un papă și un astronom și un strat de var mai mult pe garduri. Regula se confirmă și în cazul prețurilor, o noapte de cazare la Gdansk costându-mă relativ modest, cam cât un jaf de noapte în intercity-ul de Iași, adică 80-90 de euro.

Cazarea mi-am rezervat-o pe net, din Varșovia, și am ales un hotel care se lăuda online cu o priveliște la mare. Evident că pe teren realitatea a fost alta decât cea virtuală: marea se află la kilometri buni de oraș, așa că din hotel nu am reușit să văd decât 3-4 centimetri de Baltică, iar asta după ce am ieșit până la brâu printr-un geam din tavanul apartamentului cu etaj pe care am plătit cei 80-90 de euro.

Dar nu pentru mare am bătut eu atâta drum. Mult mai interesat eram de mic. Dar, cum polonezii nu au mici, a trebuit să mă rezum la bere. Berea poloneză pare rezultatul eșecului unor întreprinzători din domeniul alcoolului care au vrut să facă vodcă, cum face toată lumea, dar le-a ieșit altceva. Le-a ieșit adică bere, dar o bere cu gust de apă și cu o tărie dublă față de a produsului similar îmbuteliat la noi la Azuga. Pe scurt, berea poloneză mi s-a părut un fel de sifon de Azuga în care cineva a scăpat un păhărel de Polar. Dar e utilă. După două-trei sticle, poți să tragi un fâș pe tine și să te arunci câteva ore în orașul vechi, care este și prima dovadă a faptului că Gdansk-ul a fost și el cineva, cândva. După încă o bere poloneză, poți să îți îndeși o căciulă rusească pe cap și să te aventurezi spre șantierul naval, adică spre sediul Solidarității – a doua dovadă că Gdansk-ul a fost și el cineva, cândva, de data asta mai recent. Solidaritatea, în sensul simbolurilor rămase la locul faptei, înseamnă un monument anticomunist cam muncitoresc pentru gusturile mele și mult prea blasfemiator (cuiva i-a venit ideea să facă niște cruci în formă de ancoră!) și o hală genul IMGB, locul de unde, între două CAR-uri, a pornit marea mișcare sindicală condusă de Lech Walesa.

Dacă vrei să vizitezi și litoralul, e nevoie de o vodcă în toată regula și o blană de urs polar specială, pentru scufundări. Am ajuns pe plaja poloneză a Mării Baltice la mijlocul lui august, și nu m-am simțit în largul meu cu cele trei beri și haina de iarnă pe care le aveam la bord, respectiv pe spate. Nu, pe plajă nu am întâlnit fotografi ambulanți care să te invite la un instantaneu cu foca, dar am văzut o grozăvie la fel de mare: câțiva copii localnici care se jucau nu doar cu puța în nisip, ci și cu mingea, în mare.

Marius BORȚEA

Aventuri galante la Paris (Quartier Latin)

Am plecat la Paris fără șapcă! Nu înțeleg cum mi s-a putut întâmpla tocmai mie așa ceva, când eu nu plec de-acasă fără două-trei șepci în bagaj (nu degeaba m-au poreclit băieții „Ceaușescu"), da' ce să zic? Ceasul rău!

În Montmartre e un adevărat Lipscani, așa că m-am înființat de dimineață la dugheana unui chinez, să-mi cumpăr șapcă. Scump foc la chinez! Pe cea mai urâtă șapcă (una maro, oribilă), mi-a cerut 6 euro, și am parlamentat cu el până m-am plictisit, dar mai jos de 5 euro n-a lăsat. M-am găsit și eu pe cine să-nvăț afaceri!

Șapca cea urâtă și cu mine am călcat tot Parisul (mă rog, cât s-a putut), și într-o seară am debarcat amândoi în La Créperie de Pécheurs, în Quartier Latin (să nu credeți și voi, cum am crezut eu, că e vorba de Creperia Păcătoșilor!), într-o companie veselă și civilizată. Vesel eram și eu, civilizat nu, așa c-am băut ca de obicei prea mult și-am uitat șapca acolo (se-ntâmplă!). Am descoperit abia „acasă" că n-o mai am, și-am făcut asemenea tragedie, că gazda s-a dat pe Internet până a făcut rost de numărul de la *creperie*. A urmat o scenă bufă, de-mi crapă obrazul de rușine de câte ori îmi amintesc (paranteză: eu nu vorbesc franceza! Cum era expresia aia de dinainte de Revoluție, „Știu engleza din filme", așa și eu știu franceza din *Rahan*-uri și *Pif*-uri. Asta nu vrea să fie o scuză, doar o explicație): „Alo? Alo? Eu astă-seară la voi! La locul vostru, la creperie! Două ore mai târziu, adică mai devreme! Eu a fi la locul vostru două ore mai devreme! A sta în colț, a mânca salată! A bea vin de la casă! Eu a avea mustață, negru *T-shirt*! Voi memorie eu? Da, da, eu nu a vorbi franceza, doar mică franceză, deloc mare franceză! Eu a avea mică problemă! A se agita șapcă, șapcă meu! A uita șapcă meu la locul vostru, eu! Voi a găsi un șapcă?! Șapcă culoare castană a avea! Nu a găsi? Scuzați-mă, eu permit voi a căuta mult! Știți, acea șapcă e un mare a aminti, suvenir! El a reprezenta pentru mine Paris, orașul lumină! Eu a crede de a veni mâine la locul vostru, dimineața, pentru de a vorbi personal! Mulțumesc mult și regret franceza mică, deloc franceză literar! Trăiască Franța, trăiască libertatul!". Această conversație telefonică este încă relatată, mai mult sau mai puțin onest, de către cei ce-au fost de față, și care în clipele alea erau pe pragul morții. Da' ce, mie-mi pasă?

A doua zi m-am sculat la 7 și m-am perpelit până la 10 (când se deschidea *creperia),* tot repetându-mi în cap o pledoarie să plângă și pietrele, ca să-mi dea șapca-napoi. Am intrat în *creperie:* o fată la casă, doi băieți negri spălau pe jos, scaunele erau încă pe mese. Dau „Bună ziua", fata îmi zâmbește, iese din cutia ei, îmi întinde șapca, mă pupă pe obraz și-mi spune ceva la ureche. Totul a durat cam patru secunde, după care am realizat că merg înapoi spre Saint-Michel, cu șapca-n mână. Bine că nu m-am așezat pe trotuar, să-mi pună lumea bani în ea.

După vreo juma' de oră am ajuns „acasă", am povestit faza și-am fost întrebat: „Da' ce ți-a spus, mă, la ureche?". Atunci am realizat ce-mi spusese fata: *„Je suis ukraïnienne!"*.

După asta, cei care nu fuseseră prima dată la *creperie* au vrut să meargă și ei. Eu am refuzat categoric să vin, doar i-am dus până acolo și am plecat să mă plimb prin cartier (v-am spus că sunt îndrăgostit de Quartier Latin). Din pură întâmplare am nimerit pe Rue Nestlé, în Musée des Lettres et Manuscrits, un muzeu mic-mic, pe o stradă mică-mică, într-un cartier mic-mic. În muzeu eram singurul vizitator, iar domnișoara Nicole, de la recepție, a fost drăguță și m-a lăsat să intru gratis (i-am zis că-s jurnalist din Europa de Est). De fapt, domnișoara Nicolè era și fizic foarte drăguță, așa că vizitarea muzeului mi-a luat opt minute, iar dialogul (profesional!) cu ea în jur de două ore.

Cum a fost posibil „dialogul", vă veți întreba. Ei bine, a fost posibil: întâi, că în prezența frumuseții feminine devin oarecum elocvent („Să vezi numa' ce prinde mutu' limbă!", spunea bunică-mea, Dumnezeu s-o ierte), iar al doilea, Nicole studia la INALCO. Ce studia? Limba și cultura bulgară, asta studia!

Acum, eu nu vorbesc nici bulgara, dar: am un bun prieten bulgar; am făcut rusa la școală; cunosc țara aia destul de bine, de pe vremea febrililor ani '90 (bișniță!). Așa că Nicole și cu mine ne-am înțeles de minune, nu știu cum, în frangleză, în rusglară, nu mă întrebați, că nu v-aș putea lămuri (nici eu nu-s lămurit). Am povestit și am râs de parcă n-ar fi fost niciodată vreo Cortină de Fier.

Nu v-aș putea lămuri nici de ce o țineam de mână pe Nicole când a intrat șeful ei. Nici pe el nu cred că l-am lămurit, deși am încercat să-i explic că o să scriu un articol despre muzeu, astfel încât Musée des Lettres et Manuscrits să devină cât mai cunoscut în România și să atragă cât mai mulți vizitatori din această țară-„soră" a Franței.

Adresa ei de mail o aveam deja, dar am observat că e cea de la job și i-am scris în termeni rezervați. Bine-am făcut, că uite ce răspuns am primit:

Cher Monsieur

Merci beaucoup de votre intérêt et de votre article concernant le musée de lettres et manuscrits.

Nous serions très heureux de vous lire et également de conserver votre article dans les archives de notre musée.

Bien cordialement

Lionel Guillain
Directeur du Développement
du Musée des Lettres et Manuscrits
8 rue de Nestlé 75006 Paris
Tel: 01.40.51.02.25.

Mihai BUZEA

Blitz-tur în Orașul-Lumină

Ce faci cînd ajungi luni dimineață la ora 6 în autogara Gallieni din Paris cu o rezervare pentru Grenoble la TGV-ul de ora 13 din Gare de Lyon? Păi, ce să faci, mai întîi te uiți în jur să intri în coordonate, apoi îți iei picioarele la spinare să vezi cît mai multe din Orașul-Lumină...

6,00 a.m.

Cobori somnoros din autocarul care te aduce de la Den Bosch într-o imensă parcare subterană plină de clone ale specimenului din burta căruia abia ai ieșit. Autogara Gallieni e un monstru de construcție undeva în estul Parisului, după cum se vede pe harta orașului, afișată la capătul scării rulante.

OK, sînt în est, dar pe unde-i vestul? Neavînd busolă, te învîrtești dezorientat prin piațeta din fața autogării, căutînd copacii musculoși la nord ca în concursul de orientare turistică din generală. Bunul-simț te trage de mînecă să eviți chestionarea trecătorilor, tocmai cînd te pregăteai s-o faci în engleză. *Remember:* ești în Franța, e luni foarte de dimineață și lumea pleacă la slujbă, da? Nu de alta, dar riști să te muște vreunul... Din fericire, orașul e foarte bine semnalizat. La fiecare intersecție majoră – harta zonei cu indicarea *(Vous êtez ici!)* punctului în care te afli. *Merci!*

Cumva liniștit că te-ai localizat în spațiu, o iei la picioare pe numita Avenue Gambetta, încîntat totuși că te primește cu trotuarele proaspăt spălate. Și îl driblezi în ultimul moment pe nenea din mașina cu tulumbă, care aproape îți servește dușul de dimineață. *Merde! Frère Jacques, frère Jacques, dormez-vous?!*

„Pe partea stîngă, puteți vedea celebrul cimitir Père Lachaise, unde își dorm somnul de veci numeroase personalități franceze și nu numai", îți sună în cap prezentarea de lemn a ghidului din turul virtual al orașului. Te-ai duce în vizită la Jim Morrison, dar e 6,30 – ora cînd e somnul cel mai dulce – și nu se face... Și apoi, chiar dacă vii din Olanda, din păcate n-ai nimic să(-ți) aprinzi la mormîntul lui.

8,00 a.m.

Place de la Bastille. Mulțimea aleargă înnebunită în toate părțile, dar eșafodul nu se vede nicăieri. Traversezi piața și ții bulevardul Henri IV pînă la Pont Sully. Apoi, pe partea cealaltă a Senei, tot căscînd gura în stînga și în dreapta pe Quai de Montebello, treci de Île Saint Louis și ajungi pe Île de la Cité la Notre-Dame. Privind din toate unghiurile această bijuterie arhitectonică construită acum 900 de ani (pe vremea cînd vitejii din Est care trebuia să se bată cu turcii nu se născuseră încă...), îți înghiți toate cuvintele și te simți dintr-o dată foarte mic. La propriu, dar mai ales la figurat.

La Pont Neuf, pauză. Poze cu fluviul, vaporașele, insula și catedrala. Rogi un trecător să imortalizeze gloriosul moment în care distrugi Parisul. Cu moaca ta de rocker sălbatic aproape coborît din munți și fugit clar de acasă...

Din nou marș forțat pe malul Senei pînă la podul spre Place de la Concorde, piața în care, pe lîngă alte bulevarde, se varsă și celebrul Champs-Élysées. Hopa! Ar mai fi ceva de mers pînă la Tour Eiffel, care se vede undeva (relativ) aproape, dar picioarele protestează vehement și nici timp de întors n-ar mai fi. Așa că iei de la primul *boutique* mai multe brelocuri cu turnul (de dat pe spate rubedeniile cu cadouri de la Paris) și zici că l-ai bifat și pe ăsta.

10,30 a.m.

Jardin des Tuileries. Te relaxezi pe unul dintre scaunele de fier forjat amplasate în jurul unei arteziene din mijlocul unui bazin-heleşteu superb. După un sfert de oră de meditaţie yoga (în care încerci să nu te gîndeşti la nimic şi să savurezi la maximum momentul) te rupi cu greu din decor, traversezi parcul-grădină, treci pe sub Arcul lui Napoleon şi ajungi la Luvru. În curtea interioară, jandarmii îşi comunică prin staţie unii altora coduri galbene fără să te scape din priviri: rucsacul tău plin cu arme biologice (şosete şi tricouri transpirate) devine brusc centrul atenţiei. Dacă ţi-a intrat o pietricică în bocanc şi te opreşti să te descalţi, eşti mîncat! Ăştia sînt în stare să te aresteze pentru atac terorist. Ai vizita muzeul, dar cu siguranţă nu există în ofertă turul superscurt de zece minute pentru vizitatori care pierd trenul. „Rămîne pe data viitoare", îţi spui resemnat, grăbind pasul pe Rue de Rivoli, înapoi spre Place de la Bastille şi de acolo la Gare de Lyon.

12,30 p.m.

Gara e o construcţie veche şi deosebit de interesantă (pentru detalii, urmăriţi cu stop pe imagine ultimul film cu Mr. Bean – are secvenţe filmate aici). De la atîta plimbare, te-ai potcovit cu o foame de somalez. După puiul de sandviş de 4 euro (care te-a făcut să-ţi fie brusc dor de toată familia lui), completezi cu două Sn*ckers de la automat şi te îndrepţi spre peronul la care TGV-ul abia aşteaptă să decoleze.

paris? hmm, mishteaux oraş moshule, mda, dar sint putin dezamagit. parca ma asteptam la mai mult... Ce să spun, s-a găsit şi cine să facă mofturi: campionul la nashpaturizm-viteză! *Voilà* de vezi! Ăla care, de la atîtea cărţi şi filme de aventuri, voia să întîlnească pe stradă numai muschetari, îndrăgostiţi sub clar de lună şi dansatoare de la Moulin Rouge. Plus Mickey Mauşi şi Donalzi fugiţi de la Disneyland...

Grig BUTE

Călătorului îi șade bine cu POWERCARD BCR

Să presupunem că citiți acest „Ghid de călătorii" și vi se face o poftă teribilă de-a o lua la picior, cu avionul, cu trenul sau cu trăsura. Deja sînteți prin Paris sau prin Satu Mare și, în timp ce admirați arhitectura înconjurătoare, vi se face chef de un shopping alături de cei dragi. Și că iubita sau, de ce nu, iubitul vă roagă să-i cumpărați ceva drăguț. În aceste condiții, ar fi indicat să aveți la voi un card de credit sau de cumpărături POWERCARD BCR cu care să-i împliniți dorința. E firesc să vă întrebați de ce tocmai un POWERCARD BCR și nu orice card. Păi, simplu ca *bonjour!* Fiindcă acest card are cîteva caracteristici irezistibile, cu care te poți da mare în fața oricărui POS din lume, oricît de îngîmfat și exclusivist ar fi, cu singura condiție să aibă afișată sigla VISA. În primul rînd, are un cip încorporat care-i asigură imunitate în fața oricărei încercări de copiere. Și pe urmă, fiindcă îți permite o rambursare flexibilă a creditului și, mai ales, îți oferă o perioadă de grație de 53 de zile cu o dobîndă incredibil de mică, mai exact 0% pentru plățile efectuate în magazine/Internet.

Să luăm un exemplu simplu ca să fie clar pentru orice turist sau navigator pe mările și oceanele Internetului! Să zicem că efectuezi cumpărături de 500 de lei pe 8 septembrie și retragi 200 de lei de la ATM cu POWERCARD BCR pe 15 septembrie. Pentru tranzacția de la comerciant din 8 septembrie ai perioadă de grație din 8 septembrie pînă pe 23 octombrie, adică 46 de zile. Așa că, dacă plătești toată suma utilizată plus dobînda calculată pentru retragerea la ATM și comisionul de retragere la ATM, ei bine, în cazul acesta nu mai plătești dobîndă pentru tranzacția la comerciant.

Dacă însă plecăm de la premisa că n-aveți chef să ieșiți din casă și că preferați patul personal în locul bulevardelor și boutique-urilor, POWERCARD BCR e la fel de folositor: dai cîteva click-uri și ți-ai făcut pe Internet porția de cumpărături. Una peste alta, POWERCARD BCR are și un program de loialitate, mult mai relaxat însă decît cel de fidelitate impus de soție, în sensul că, dacă ți se pare mai atractiv un alt card, poți să-l înșeli lejer pe POWERCARD BCR. Doar că nu o să-ți vină s-o faci! N-ai cum, din moment ce folosind POWERCARD BCR primești înapoi o parte din banii pe care i-ai cheltuit sau puncte pe care le poți schimba după pofta inimioarei în produse ale comercianților parteneri. Iată acum o ofertă de nerefuzat, care poate fi începutul unei frumoase prietenii: pînă în ziua de 31 mai a acestui an primești înapoi 0,6% din valoarea oricărei plăți făcute cu POWERCARD BCR, indiferent dacă cumperi din magazine reale sau virtuale.

Tentant, nu? Una peste alta, POWERCARD-ul BCR îți trimite lunar prin poștă extrasul de cont prin care afli cît ai cheltuit și ce limită disponibilă mai ai. Bineînțeles, cei care au curiozități mai dese își pot verifica gratuit extrasul de cont la orice ATM BCR întîlnit în cale și, o știe oricine, sînt o mulțime. Acum, nu vă rămîne decît să intrați pe www.powercard.ro și să studiați problema la modul temeinic. Noi vă urăm călătorie plăcută și cumpărături inspirate cu POWERCARD BCR.

www.bcr.ro

Cu POWERCARD BCR trăieşti bucuriile din plin!

BCR
Gândim la fel.

Când e vorba de bucuriile tale şi ale familiei tale, vrei să faci totul. Cu noul card de credit cu c
POWERCARD BCR, ai mereu la dispoziţie bani pe care să-i foloseşti la cumpărături. Faci plă
la magazine sau pe internet, oriunde, în ţară sau străinătate. Totul ca tu să poţi trăi din plin ori
bucurie, în orice moment!

Atelierul Brâncuși

(cutia cu românași din inima Parisului)

După câteva zile de Paris, învățasem lecția: de oriunde mă aflam intram la metrou. Ca să ajung oriunde. De multe ori mă păcăleam și schimbam linia de mai multe ori decât era necesar (de exemplu, nu o dată am făcut patru-cinci schimbări în loc de una, pentru că nu mă uitam cu atenție la hartă), dar metroul e oricum cel mai bun prieten al omului, cel puțin la Paris.

Așa și cu Atelierul Brâncuși: mi s-a spus că e un *must see* pentru fiecare român care ajunge aici, și m-am executat „fără murmur și șovăire". Ca punct de reper nu aveam decât Centrul Pompidou, pe care l-am dibuit ușor, iar stația de metrou cea mai apropiată e Les Halles. Stație cu noroc, vă spun imediat de ce.

Am ajuns la Les Halles pe linia 4 de metrou (un fel de „Pipera – IMGB" a parizienilor, că merge nord-sud, Porte de Clignancourt – Porte d'Orléans), deși după aia mi-am dat seama că Les Halles e nod feroviar, ajung acolo încă vreo câteva linii.

La ieșirea din metrou am dat peste Boulevard Sébastopol, un fel de Rubicon: de o parte a lui sunt Les Halles (un paradis pentru shopperi, deși au și Halele astea o poveste a lor),

de cealaltă parte e Centrul Pompidou (cu Muzeul de Artă Modernă și atelierul lui Brâncuși). Evident, grupul se desparte, „după facultăți": unii trec bulevardul, alții nu.

Centrul Pompidou e o clădire de tip „uzină recondiționată", chit că n-a fost niciodată nici un fel de uzină, a fost proiectat așa intenționat, în ciudatul stil al anilor '70. Foarte mulți tineri mișună în spațiul deschis din fața lui („piață"?!): jumătate „performează", jumătate privesc (și „cotizează", pentru că fiecare *performer* are în fața lui o șapcă, bască, pălărie, coif etc., în care să-și depună oamenii obolul). Eu mă consider proletar, așa că nu cotizez, dar privesc și fotografiez pe săturate (gratis!). Intru apoi în Centru și aflu că biletul costă 10 euro. Mă duc și alături, în Atelierul Brâncuși, și aflu că vizitarea este liberă. Pentru un patriot naționale ca mine nu există alegere: sus Brâncuși, jos Pompidou!

Atelierul este un cub de marmură, foarte sobru, în interiorul căruia a fost recreat atelierul sculptorului, așa cum era atunci când acolo se desfășura „procesul muncii". Astfel refăcut, atelierul este închis complet cu pereți de sticlă, măsură de precauție binevenită, deoarece e frecventat mai ales de români (amănunt exotic: deși intrarea este liberă, la ușă este un bodyguard negru, foarte voinic; nu prea avea treabă când am fost eu, așa că stătea de vorbă cu un amic, prin ușa deschisă. Din câte am înțeles, slujba lui constă în a-i potoli pe români, care odată intrați încep să se certe între ei și-i deranjează pe ceilalți vizitatori, care tac sau vorbesc în șoaptă; însă înainte de a intra, românii nu pricep că vizitarea este liberă, așa că fac coadă cu o hârtie de 10 euro în mână, neuitând – unii – să-i ceară doamnei de la ghișeu „reducere de român"! Aici intervine bodyguardul...).

Atelierul e impresionant prin simplitate. Senzația mea a fost că intru iar în potcovăria lui Șogor Pișteа, meșterul fierar din satul meu (acum 30 și ceva de ani). Bunînțeles, senzația asta era dată de unelte, nu de sculpturile de acolo!

N-am să vă descriu piesele expuse. Vorba lui Pavel Stratan, „așa șieva îi numa' de văzut!".

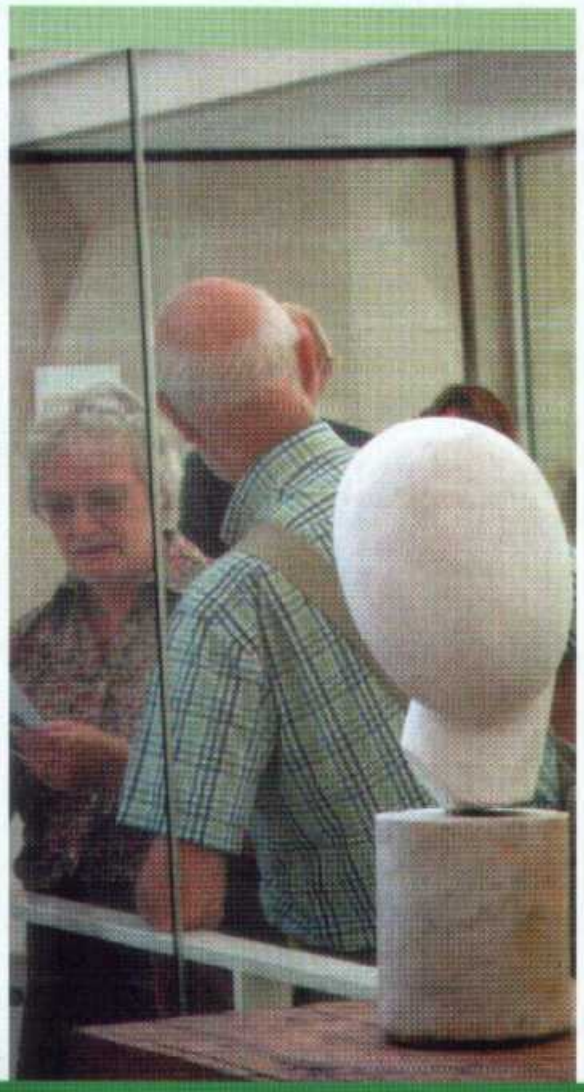

Dom' profesor

Cum spuneam, atelierul are mulți vizitatori: în afară de români, cei mai mulți sunt germani și americani (japonezi n-am văzut, măcar că-i plin Parisul de ei). Totuși, limba cel mai des auzită (și mai tare!) e româna.

Fotografiam de zor când aud în spate cum se apropie un grup de conaționali. În jur de 50-60 de ani, vizibil emoționați c-au ajuns în sfârșit aici, conduși de un nene foarte energic și documentat, genul „știe tot". O clipă nu-i tăcea gurița: taca-taca, taca-taca, cu un vag accent moldovenesc. Pe de o parte de plictiseală, pe de alta de curiozitate (omul era chiar bine informat), m-am ținut după ei de-a lungul întregului tur. Totuși, am făcut pe niznaiul și n-am scos o vorbă, nici nu m-am uitat în direcția lor, m-am mulțumit să fotografiez. Grupul mi-a aruncat la început priviri întrebătoare, dar cum nu păream să înțeleg boabă ce vorbesc, m-a uitat repede.

Mai erau, cred, vreo doi metri de parcurs din cel de-al treilea și ultim culoar de vizitare. Obosise chiar și „oratorul", sau poate își deșertase sacul, nu mai avea ce să spună. M-am apropiat și l-am întrebat: „Dom' profesor, da' de fapt cine a fost modelul real pentru «Domnișoara Pogany»? Asta n-ați zis!".

Tot grupul a rămas mut, afară de cel interpelat, care a produs o bâlbâială: „Și dumneavoastră sunteți român?! Dar... cum de știți că sunt profesor?". Era clar ce-i în mintea lui, că se cam îngălbenise. „Păi, dom' profesor", i-am zis, „știți, prin natura serviciului!". „Da, da, înțeleg, asta e situația...", a bolborosit el, după care mi-a spus ce știa despre Domnișoara Pogany, cu o voce cam tremurândă.

Asta a fost tot. M-am despărțit în termeni politicoși de grupul lui dom' profesor, apoi m-am dus în Hale, unde mi-am regăsit propriul grup. Ne-am luat câte-o bere și am urcat sus, în grădinile Halelor, să ne îndestulăm de râs. Asta este adevărata satisfacție a unei fapte bune: să faci cuiva o bucurie. Vă dați seama ce persoană importantă va fi de acum încolo acel profesor de provincie, în orășelul lui din Moldova? Întreg târgul va fi acum convins de importanța intelectuală a lui dom' profesor, din moment ce înseși „organele" îl supraveghează deschis, și unde? La Paris!

Cred că mi-am câștigat o felie de rai cu această faptă bună. Totuși, rugăminte: nu cumva să uitați acest ghid prin vreo cancelarie de liceu moldovenesc, că stricați tot!

Mihai BUZEA

O să vizităm Veneția, dacă depășim recepția!

Veneția, 2 martie 2008, ora 17,35, într-o luni. Ne aflăm în recepția hotelului Locanda al Leon eu, prietena mea și două bagaje mari. Sîntem uzi leoarcă pentru că afară plouă cu găleata. Doar de-aia e ieftin în extrasezon, nu? La recepția mică din holul hotelului (majoritatea caselor din Veneția au holurile micuțe din cauza spațiului limitat) trebăluiește un tînăr. E îmbrăcat frumos, la costum, și are freza aranjată cu gel, ca mai toți italienii. Să tot aibă vreo 28-30 de ani. Cînd zic „trebăluiește" mă refer la faptul că stă pe un scaun și privește fix un teanc de hîrtii de după ghișeu. Îl salutăm, ne răspunde zîmbind.

Totuși, e ceva ciudat în gesturile sale. Zîmbetul a venit instant, însă cuvintele sale și mai ales contactul vizual au ezitat cîteva secunde bune. Într-o engleză perfectă ne întreabă cum a fost drumul. Îi răspundem „OK", arătînd spre fișurile ude, semn că drumul a fost cum a fost, dar dacă s-ar și grăbi puțin cu formalitățile alea, să ne dea odată cheia aia mai repede, am putea face un duș și am da jos șosetele alea pline de apă. Se pare că italianul nu prinde aluzia. Privește în continuare teancul de hîrtii și repetă molcom în barbă: „OK, OK...". Ne foim în picioare în holul strîmt și așteptăm încă vreo cinci minute, timp în care admir tapetul de pe pereți și măștile cu pene atîrnate ici-colo, măști pe care o să le revăd mai tîrziu prin tot orașul. „Could you...", îi bate un apropo prietena mea într-un tîrziu. „Oh, yes, of course", răspunde el și începe să întindă mîna după un formular. Mîna e destul de nesigură. Survolează jumătate de birou preț de vreo jumătate de minut. „Your passports, please!", zice și începe să completeze formularul în dreptul datei. Se uită într-o agendă să vadă în cît sîntem, timp în care noi îi dăm pașapoartele. Neinspirat gestul! Cît timp a întins mîna după pașapoarte a uitat ce dată citise. Așa că închide pașapoartele la loc. Le lasă jos și deschide din nou agenda. Toate astea se întîmplau cu viteza cu care sînt redate la televizor reluările la fotbal.

Cam în acest moment am început să mă întreb dacă tipul e beat sau își bate joc de noi. De mirosit nu mirosea, iar la un moment dat l-am văzut ridicat în picioare: se ținea bine. Îmi calculez că, e luni după-amiază, o fi intrat în tură pe la 15,00 cel tîrziu. Deci n-aveau cum fi efectele unei mahmureli de după duminică noaptea. Cel mai apropiat răspuns era ăsta: omul a servit un *joint* așa, ca să înceapă săptămîna bine de luni, fix înainte să înceapă programul. Iar acum amicul nostru era un vis ambulant.

În următoarele minute a reușit să scrie data, ora și să deschidă primul pașaport. „Tudor Camelia?", mă întreabă pe mine. „No, not me", răspund forțînd un zîmbet. Între timp, în spatele nostru se deschide ușa de la intrare, împingînd circa două palme bagajul meu pe covor. Intră două turiste ce păreau a fi englezoaice după meclă. „Room number fifteen, please!", cere una din ele peste umărul nostru. Băiatul se oprește din scris, chestie care ne va întîrzia probabil alte două minute cît va trebui să caute unde a rămas, și le înmînează o cheie cu breloc masiv din lemn. Fetele mulțumesc frumos și urcă scările pe deasupra noastră. Recepționerul reia cu greu completatul formularului. Încep să cred că o să înnoptăm în hol, așa că mă uit după un loc mai ferit pe mocheta de lîngă un calorifer. Nu trece un minut și englezoaicele se întorc ușor iritate. „Excuse me, but this is not my key! I said room number fifteen", zice una din ele și îi întinde italianului cheia înapoi. Arunc o privire, așa, mai mult întîmplătoare, fiind sigur că e vorba de clasica greșeală: cheia 15 în loc de 50. Aiurea! Pe ditamai brelocul de lemn era pirogravată clar cifra 4.

Veniți la Veneția

TRANSPORT. La Veneția am ajuns prin martie 2008 cu o super-ofertă: nu știu prin ce minune, o cursă Wizzair costa doar 100 RON. Da, dom'le, dus-întors. E drept, nu direct pe Leonardo Da Vinci, dar nici pe coclauri. Ne-au dus pe aeroportul *low-cost* Treviso, de unde am luat un autobuz pînă la Piazzale Roma, 12 euro, tot dus-întors. De acolo și pînă în inima Veneției se ajunge cu un *vaporetto*, din stație în stație, pe apă, pînă la Piazza San Marco, 6,50 euro.

CAZARE. De stat am stat la hotelul Locanda al Leon, 80 EUR/zi, cu mic dejun inclus. Zona e supermișto, la două străzi... mă rog, la două canale de Piazza San Marco. Dacă ciuleai urechile auzeai cum bat clopotele vizavi de Palatul Dogilor. ● În general, prin Veneția hotelurile sînt foarte scumpe, iar camerele mici. Maximum de fiță ar fi să stai la *palazzo*-uri gen Hotel Gritti sau Hotel Danieli, cu vedere spre Canal Grande, dar anul ăsta nu cred că vă permite criza. ● Secretul ca să te poți caza totuși în Veneția (pentru că multă lume apelează la varianta cazare prin vecinătate) este să te duci în extrasezon. Adică nu chiar iarna, dar nici primăvara sau vara. Martie, aprilie sînt luni excelente dacă ai un pulover gros la tine și o umbrelă.

MÎNCARE. Depinde de portofel. Dacă mergeți pe buget de austeritate, vă recomand cu încredere mîncatul de la supermarket. Luați-vă *prosciutto, mozzarella*, brînză din aia puturoasă și vin roșu... O să mîncați ce vreți, cît vreți și de patru-cinci ori mai ieftin. Plus că, dacă ai noroc, la supermarket or să te servească alde tanti Maricica sau coana Săftica din Băicoi direct în limba română. ● Dacă luați masa în oraș, o cină de două persoane vă va duce pe la 60 EUR, cel mai ieftin, cu tot cu vin. O cafea la „fără fițe" vine cam pe la 3-5 EUR. Mare atenție însă ce cafea comandați! Dacă cereți *espresso*, așteptați-vă la un dop de esență de cafea, care o să vă ridice tensiunea la 17,5. ● Și aici, ca și prin Spania, am întîlnit obiceiul acela prost de a se servi prînzul pînă la 14,30 și cina începînd cu 19,30. Te-a prins foamea între aceste ore? Ai belit-o, să scuzați... ● A, și încercați să evitați alegeri gen „Menu Turistico". E țeapă! ● Toate localurile adaugă *coperto*, adică niște grisine, crutoane sau două felii de pîine prăjite, pretext să-ți mai ia 2-3 EUR. Cîteodată nota include și 10% bacșiș. ● Rețineți termeni precum „spremuta di arancia", adică suc *fresh* de portocale, „grappa", un fel de palincă din struguri, și vinul Amarone della Valpolicella.

DE VĂZUT. Greu de enumerat o listă de obiective turistice pentru Veneția. Orașul e un muzeu în aer liber el însuși. Harta e inutilă aici întrucît poți parcurge Veneția într-o zi, la picior, de sus în jos, și după aceea de la stînga la dreapta. N-ai cum să te rătăcești, deoarece oricum o iei, vei da tot timpul în Canal Grande. ● Nu ratați – nici n-aveți cum – Piazza San Marco, Palatul Dogilor, Campanilla (e un turn chiar vizavi) pentru panoramă (costă 8 EUR), Museo Correr, Basilica San Marco (în spatele Palatului Dogilor), Podul Rialto și Puntea Suspinelor, podul acela unde o să vedeți că se fotografiază toate cuplurile. Foarte pitorească e piața de pește, iar dacă vă permite religia, puteți face o vizită și în zona Cannaregio, cartierul evreiesc.

DE FĂCUT. Dacă vă dau banii afară din camera de hotel, puteți încerca o plimbare cu gondola. Un tur romantic vă duce cam la 100 EUR. Probabil că turul respectiv valorează mult mai puțin, însă te poți țigăni cu gondolierul pentru 20 EUR chiar lîngă partenera pe care vrei s-o dai pe spate cu o plimbare romantică? Cum ar fi? ● În cazul în care stați mai mult de o zi, luați excursia de o zi la Murano și Burano. Tot cu un *vaporetto*, un abonament pe o zi face cam 14 EUR. Murano și Burano sînt două insulițe foarte mici pe care, atunci cînd nu vin turiști care să le cumpere bibelourile din celebra sticlă de Murano, respectiv macrameurile din Burano, eu nu știu din ce trăiesc oamenii ăia acolo.

SHOPPING. Veneția nu prea e pentru shopping. Țoalele sînt scumpe, iar în magazine precum Prada, D&G etc. nu prea prinzi altceva decît turiști ruși, japonezi și poate americani.

Daniel GOACE

Conservă de Sardinia

Taxi pînă la aeroport – 50 RON, avion București Băneasa-Roma Ciampino – 300 RON, autobuz Ciampino-Anagnina – 1,2 euro, metrou Anagnina-Stazione Termini – 1 euro, tren Roma-Civitavecchia – 4,5 euro, feribot Civitavecchia-Olbia – 25,50 euro.

Scara rulantă a feribotului te depune în zori pe pămînt sard. *Benvenuti a Olbia!* Ești undeva în nord-estul Sardiniei, insula cu părinți italieni, dar strămoși spanioli.

Căscînd și frecîndu-te la ochi, ratezi o „A destra" și te trezești de-a binelea abia la intrarea în clădirea terminalului, căutînd disperat un birou de informații și aflînd stupefiat că e în zona de îmbarcare. Peste cîteva minute ești un mic terorist: treci prin *check-in* fără documente de plecare și ajungi la nenorocitul de ghișeu, care printre alte produse tradiționale sarde vinde și bilete. Tradiționale, de autobuz.

Ieșit în parcarea din fața clădirii, ai cîteva momente de fantezii nashpatu-rizte americane cu celebrul Greyhound. Pentru că exact dintr-ăsta e autocarul în care urci. Probabil, cînd ies la pensie, autobuzele de cursă lungă americane amatoare de excursii estivale și garaj cu vedere la mare se retrag în Sardinia.

Prea multe n-ai de văzut pe geam. Același gen de construcții cu maximum 2-3 etaje (ziduri groase, bolte arcuite, terase cu coloane, acoperiș plat, fără mansardă), palmieri pînă la ieșirea din orașe, ici și colo măslini și lămîi, numeroase comunități prospere de cactuși pe marginea drumului și dealuri stîncoase, acoperite doar cu un soi de arbuști superrezistenți, al căror fruct (mi se spune în cască) e ignifug.

OROSEI. Cobori din *pullman* (așa spun sarzii autobuzelor) și o iei la picior prin oraș. Un fel de Mangalia a Sardiniei. Străzi superînguste pe care mașinile bat cuba cu oglinzile laterale, trotuare cît bîrna de gimnastică, clădiri cu aspect de ruine perfect funcționale (tencuiala n-a fost niciodată la modă aici), biserici cu clopot încastrat în zid, magazine cu bijuterii, suveniruri și artizanat, pietoni năuci distribuiți în roluri de turiști (pantaloni scurți, șlapi, cămașă înflorată gen Hawaii), băștinași în roluri de manelișți (gel, cămașă descheiată, lanțuri de aur, mers și atitudine de cocoșul gospodăriei). Găsești relativ repede o gazdă. Care nu vorbește engleză și te înțelegi cu ea mai mult prin semne. Norocul tău că sezonul e pe terminate – camera pe care ai închiriat-o cu 50 de euro, la reducere, săptămîna trecută costa dublu. Are pereți groși din piatră, ferestre cu obloane din lemn și e foarte răcoroasă (chiar dacă e septembrie, afară se topește asfaltul). Nu știi cum e iarna, dar nici nu te interesează.

Intri într-un netcafe. 6 euro/ora de Internet!!! *omfg!* Trebuia să străbat o jumătate de Europă să simt și cu -ul face parte din categoria stupefiantelor... Da' un *joint* mic, de cinci minute, să verific *spam*-ul și *mass*-urile cît costă?

Toți comercianții au vacanță între orele 12 și 16; dacă deschizi un non-stop aici, ai dat lovitura.

Din centru sînt cam doi kilometri pînă la Marea Tireniană. Verde smarald, un ceai de mentă imens, dar clar de vezi ce scrie pe moneda scăpată în apă. Plajă îngustă, în pantă, cu nisip ca piperul, pe care cohorte de pensionari nemți stau cu burta la soare și așteaptă răbdători masajul furnizat de cîteva asiatice rămase în zonă de la ultima mare migrație.

Din ce mai trăiesc localnicii în afară de belirea turistului? Păi, cam limitate opțiunile: dacă nu-i place cu oaia și capra pe coclauri, poate vrea să prizeze ceva praf în exploatările de marmură de pe deal, în multele *cave* în care blocurile masive se taie felii, în funcție de calitate și, desigur, destinație (pavaj, placare, statuie). Ceva locuri ar mai fi la ceramică tradițională, dar tot turismul e baza. Dacă arunci o privire pe o hartă locală, e plină de agenții de turism, camping-uri, *bungalow*-uri, grote de vizitat, parking-uri pentru rulote, închirieri de bărci, plăci de surf, echipament de scafandru. Mda, interesant; ce-ar fi să dăm o tură prin zonă? Întreabă publicul unde e un *rent-a-car* sau (mai bine) sună un prieten.

OROSEI-OLBIA-ARZACHENA-PALAU. Pînă aproape de Palau, peisaj de autostradă: cîmpuri, dealuri, poduri. Singura chestie care rupe decorul e Capo D'Orso, un fel de Sfinx al lor, un vîrf de colină stîncoasă care privită dintr-un anumit unghi seamănă cu un cap de urs. Abia cînd te întîlnești din nou cu marea începe să se bucure ochiul; după ce ai urcat enșpe serpentine zăpăcitoare, ești în vîrf de munte și admiri de sus portul Palau, Marea Tireniană și un arhipelag de insulițe stîncoase, cea mai mare fiind La Maddalena. Palau e bază NATO, așa că e posibil să vezi vase militare navi-

gînd prin zonă. Una dintre insule este proprietatea lui Berlusconi, aproape o sută de persoane robotind în permanență ca vizita anuală a jupînului să iasă perfect.

Abia după ce pleci din Palau spre Olbia, pe șoseaua de pe malul mării înțelegi de ce amicul sard te-a înnebunit vorbindu-ți despre Costa Smeralda: Cannigione, Porto Cervo, Porto Rotondo, Golfo Aranci. *Wow!* Vegetație luxuriantă care contrastează flagrant cu peisajul arid din restul insulei, proprietăți somptuoase ale vedetelor de tot felul (cîntăreți, actori, fotbaliști), peluze-masă de biliard, conace cu terase și debarcader, plaje spectaculoase, iahturi supărate. Aer de viață grea, monșer!

Pe partea finală a turului (San Teodoro-Budoni-Siniscola-Orosei) nu mai ai chef de nimic; asculți cu o ureche scurta lecție de istorie locală, care vine dinspre șofer, iar cu cealaltă, lunga arie a disperării, ce se aude dinspre un stomac traumatizat.

Dac-aș fi Bursucul Gastric în Sardinia, în loc să intru într-un restaurant, aș accepta invitația la masă a unui localnic. Decît fițos și scump, mai bine gustos și gratis. Deși sînt înconjurați de apă, bucătăria lor nu e bazată pe pește, pentru că băștinașii au fost și sînt oameni ai muntelui și nu marinari. Începem totuși cu țipari

marinați, preparați acum două zile (rețetă adăugată în meniu de vecinii genovezi). Dăm pe gît o *grappa* (foarte asemănător cu rachiul din vin de la noi), ronțăim niște *pane carasau* (din aluat ca un blat de pizza foarte subțire și prăjit pînă devine crocant) și gustăm din bolul cu paste *malloreddus* (făcute din griș cu sos de șofran). Urmează tot felul de specialități din brînză de oaie sau capră *(Fiore Sardo, Pecorino Sardo, canestrati)* și, pentru pasionații de extrem, *casu marzu*, care mișcă în farfurie ajutată de viermi, *callu* (smîntînă fermentată în stomac de capră) și *casu axedu*, o specialitate de iaurt foarte gras. Ceva mezeluri? Avem: pe niște blaturi de lemn se servesc *capocollo* și *salsiccia*, rudele sarde ale tobei și cîrnaților de-acasă. N-o să vă vină să credeți, dar oaia înăbușită de la noi are corespondent aici; se cheamă *carraxiu* și constă în gătirea porcului sau a vițelului în groapă cu jar, acoperit cu frunze de mirt. Dacă vă zic și de *mallori de su sabatteri*, un fel de matrioșkă gastronomică (porc în capră în vițel, cu ulei de măsline, rozmarin, mirt, laur și salvie), o să mă înjurați că vă condamn la indigestie. Vegetarienii sper că au sărit acest paragraf... Stropim totul cu celebrele vinuri roșii locale *cannonau* și *vermentino*. Dorește cineva desert? Serviți *seada* – plăcințele în care își dau întîlnire brînza, mierea și migdalele. Închidem masa cu *mirto*, lichior din mirt cu diverse arome și culori, un adevărat simbol local de pus pe blazon.

Tocmai am încheiat o călătorie în timp culinar, pentru că ospățul ăsta de cinci tacîmuri și zero purcelușe savurat de cîteva sute bune de ani, ingredientele de bază fiind aceleași de la începutul lumii. Poate una din explicațiile faptului că în această provincie (Nuoro) sînt cei mai mulți oameni din lume cu vîrsta peste 100 de ani...

Feribotul de întoarcere. Ghemuit într-un fotoliu în salonul cu bar pe mijloc și televizoare la colțuri, ai în față o noapte lungă, în care rememorezi faze din epopeea sardă și construiești în minte noi călătorii.

Duminică dimineață. Răsărit în Civitavecchia, terminal de feribot la 60 km nord de Roma. Un autocar cu numere de București își așteaptă clienții. Dacă, după zece zile de Sardinia, îți era dor de România, îți trece repede: geamurile autocarului vibrează pe ritmuri de manele, îmbulzeală și rînjete de satisfacție că „a prins loc", unul vorbește foarte tare la mobil, doi joacă table în spate, șoferul recită poezie de stradă. Nu-ți rămîne decît să-ți pui căștile pe urechi, să rabatezi spătarul scaunului și să închizi ochii, cu speranța că te vei trezi cîndva într-o altă țară. *And Good Night Romania wherever you are...*

Grig BUTE

Casa Julietei
Dragoste și eres la Verona

Ca să dai de Julieta (de fapt, de statuia dumneaei), trebuie întâi de toate să ajungi la Verona. Din fericire, orașul poate fi accesat în multe feluri: cu avionul, cu autocarul, cu trenul, cu mașina proprie sau cu autostopul. Indiferent de varianta aleasă, esențial e să ai în minte trei lucruri: e un oraș preferat de italieni (ca destinație turistică), deci scump; străinii îl adoră, deci e și mai scump; la atâta lume dispusă la cheltuieli, vară de vară se adună în Verona și mulți dintre cei care-mpușcă francul: africani (vânzători stradali de orice), africane (prostituate, în general minore), est-europeni (hoți de buzunare: români, bulgari, albanezi, bosniaci), travestiți (aștia sunt niște arătări de noapte, cam înfricoșătoare, așa că n-am detalii despre ei). Atenție mare la buzunare, mai ales după o anumită oră!

Drăguța de Julieta poate fi găsită în centrul vechi al orașului, pe Via Cappello, una dintre străduțele (închise pentru mașini) din spatele Arenei (un vechi amfiteatru roman, actualmente operă în aer liber). Dacă nu ești atent, treci fără s-o vezi: intrarea se face printr-un gang ce se deschide într-o curte interioară, și abia acolo dai de Julieta, de casă, de balcon, de toată treaba. Eu am ratat, bunînțeles, intrarea în gang, deși nu era nevoie să casc ochii, doar nările. Când în sfârșit am găsit gangul, am rămas uimit de mirosul puternic de parfum care se simțea acolo. Pe moment n-am înțeles nimic, dar în cele din urmă m-am prins: casa Julietei e renumită în toată lumea (nu și în România, după câte știu eu) c-ar fi aducătoare de noroc pentru îndrăgostiți (sau, în sfârșit, pentru cei care iubesc). Așa că îndrăgostitul care ajunge acolo scoate binișor carnețelul din buzunar, pixul, scrie o dorință sau un gând către persoana iubită („Celestino, plec la oi", „Antonelo, pentru tine fac armata" etc.), rupe foaia din carnețel, scoate guma din gură și lipește foaia de zidul interior al gangului. De aia miroase așa, de la j'de miile de „ciungi" lipite acolo, susținând cugetarea omului. Sunt prezente nu numai toate limbile, dar și toate alfabetele: am văzut caractere latine, chirilice, arabe, chineze și altele pe care n-am fost în stare să le identific.

Al doilea eres la care se dedă omul, odată intrat în curte, este să pună mâna pe țâța Julietei. Statuia duduii fiind din bronz, sânul drept lucește ca aurul, iar cel stâng e mat, ca și restul statuii de altfel (după cum se știe, bronzul coclește în timp). Absolut toți cei care ajung acolo (de la bătrânei pe care i-a iertat Dumnezeu până la elevi de școală primară) fac același lucru: se așază în spatele Julietei, cu dreapta îi dezmiardă sânul drept, iar cu stânga o țin pe după umărul stâng – tandrețe mare. Evident, prietenii fotografiază scena romantică. Cic-aduce noroc în dragoste.

Al treilea eres e balconul. Ăsta costă, că dacă vrei să vizitezi interiorul casei trebuie să plătești 4 euro (am văzut că fetele dădeau bucuroase banii ăștia!), și odată intrat în casă te duci în balcon. Adică stai la coadă, că în casă se formează o coadă, astfel încât în balcon să nu iasă decât o fată o dată, nu mai multe. Care fată din balcon se uită în jos, la iubitul ei (sau la părinți, la prieteni, la soră-sa etc.), și se lasă fotografiată, potrivindu-și pe față o expresie cât mai romantică. Rezultatul e, de obicei, penibil (mai ales la americance), da' cică și-asta aduce noroc. Tot în dragoste, bunînțeles!

Mihai BUZEA

Etna: ete, na!

Etna nu e un munte, ci mai mulți. De fapt, e un fel de complex de munți, cratere și văi de scurgere a lavei. Toate întinse pe o suprafață de 59.000 de hectare ce formează Parcul Național Etna.

Așa-zisul munte Etna este vizibil din toată partea de est a Siciliei. Este normal, având în vedere că se poate cocoța până la 3.500 de metri altitudine. Iar de la distanță este la fel de impresionant ca de aproape. Nu degeaba a fost ales ca decor natural pentru fundalul scenei al amfiteatrului grecesc de la Taormina!

Se poate face un tur circular al Etnei, la baza parcului. Asta fie cu mașina, fie cu trenul și, cică, ar dura o zi întreagă. Sincer, nu am fost deloc atrasă de idee. Plimbându-te prin Sicilia din stânga-n dreapta, te tot lovești de imagini cu Etna. De ce să te plimbi pe la baza lui și să nu te duci... în mijlocul lui?

Așa că, după studiul atent al hărții parcului național, am purces cu mașina spre locul cel mai apropiat de inima actuală a vulcanului, unde se putea ajunge cu mijloace motorizate: refugiul Sapienza.

Ultima localitate înainte de Sapienza este Nicolosi, până unde mergi destul de bine. În Nicolosi, te pierzi pe străduțe siciliene fără marcaje corespunzătoare, dar, cu ajutorul localnicilor, găsești drumul spre Sapienza. Să tot fie vreo 30 de kilometri, timp în care treci prin tot felul de peisaje: câmpie (de fapt, foarte puțină), dealuri, vii, păduri și apoi, cum ar veni, munți. Culoarea devine gri-antracit. Pietre gri-antracit, pulbere gri-antracit, fundal gri-antracit. Totul este gri-antracit și nu vezi nimic altceva pe o rază de zeci de kilometri împrejur. Doar faptul că ai un drum asfaltat te face să te gândești că nu te duci aiurea-n tramvai: altfel de ce ar exista asfalt către nicăieri?

După un colț de munte, te lovești, pe dreapta, de o mare parcare de autocare, asezonată de buticuri de suveniruri, semn că ai ajuns. Parchezi frumușel, evident contra cost, în spațiile amenajate pentru mașinile mici.

Vizavi de primele buticuri este Craterul Silvestri, care a erupt prin anii '80. Nu foarte impresionant ca privelițte, odată ce te-ai obișnuit cu peisajul selenar al Etnei.

Refugiul Sapienza (la o altitudine de 1.910 metri) a fost distrus de ultima mare erupție a Etnei, în 2001-2002, și a fost reconstruit între timp. La fel și infrastructura de cabluri care este folosită în timpul sezonului estival pentru plimbări în pantof pe Etna, iar în timpul iernii pentru schi din crater la vale.

De altfel, aceeași distrugere s-a întâmplat și prin 1982. Este singura explicație pentru care biletul pentru telecabină (Funivia dell' Etna), până pe la 2.700 de metri altitudine, costa cam 45 de euro. Sigur, nu ești obligat să iei telecabina, dar...

Oricum, crezi că dacă urci până la 2.700 de metri vezi ceva mai acătării decât griul-antracit. Greșit: tot gri-antracit vezi și, în plus, nici un fel de perspectivă: nici în sus, nici în jos. Dacă tot ai ajuns taman până acolo, e păcat să nu mai plătești încă 45 de euro să iei plimbarea cu jeep-ul până la craterul ultimei mari erupții, cea din 2001-2002.

Jeep-ul este un fel de microbuz în care încap vreo 30 de persoane. Unii sunt pantofari. N-ai ce să le faci. Până la noul crater mergi cam 20 de minute cu microbuzul. Peisaj sinistru, mă repet, gri-antracit, pe alocuri cu zăpadă, care, pe alocuri, este acoperită de cenușa vulcanică.

Jeep-ul se oprește pe un platou bătut de un vânt puternic. Adică crivățul este vânticel.

Dana MACARIE

Portugalia, o țară de tot rîsul

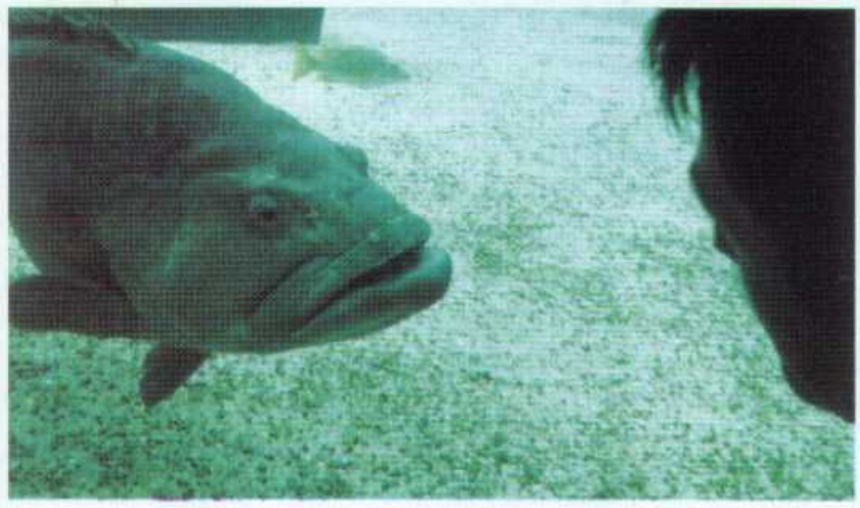

Am văzut în Portugalia o reclamă la pastă de dinți. Reclama a început încă din avion. De la Bruxelles la Lisabona, într-o cursă TAP (TAROM-ul portughezilor) al cărei echipaj a zîmbit întruna, de parcă era ultimul zbor. Cînd a venit momentul mesei, stewardesele și stewardesul și-au pus șorțuri de bucătărie – foarte șic – peste uniformă și au servit bucatele. Cu supliment consistent de zîmbete.

Călătoria în Lisabona a început în forță, cu un somn de vreo 18 ore. Oboseala de peste an, drumul și condițiile de la Holiday Inn-ul de lîngă arena de lupte cu tauri Campo Pequeno au lucrat mînă-n mînă. A doua zi, cînd ne-am întors printre vii, am pornit să vizionăm, mai departe, reclama la pastă de dinți. Iar curînd ne-am trezit că jucăm și noi în ea. Cu atîția portughezi în jur, este realmente natural. Portughezii se nasc, cu siguranță, rîzînd. *Felicitări, aveți un băiețel sănătos, de 3 kile și jumătate, uite, are două mîini, două picioare, doi ochi, nas, rîde, gata, e-n regulă, acasă!* Iar după ce se nasc, cu greu se mai opresc din rîs. Îmi imaginez ce eforturi fac interpreții de fado ca să se stăpînească. Probabil că felul lusitanilor de a fi a impus și regula ca luptele cu tauri din Portugalia să se încheie cu remiză: aici, spre deosebire de Spania, animalele sînt cruțate, și n-ar fi exclus ca după program toreadorii să meargă cu taurii la o bere (Sagres, fără îndoială!) sau la un vin (Porto sună cel mai cunoscut). Iau metroul chiar din stația Campo Pequeno, e peste drum de arenă, merg pe linia galbenă (Linha Amarela) pînă la Marques de Pombal, unde trec pe albastru (Linha Azul) și coboară la Restauradores sau la Baixa Chiado. Dacă nu se descurcă, nu-i bai, se găsește mereu cîte un localnic amabil dispus să-i ajute, majoritatea se-mpacă haraşo cu engleza, iar engleza sună tare comic în cheie portugheză, „ș"-urile lor și cuvintele rostogolite tacticos prin toate cotloanele gurii fac toți banii, unii o parlesc și pe franceză, iar dacă se enervează cred că înțeleg și română. În fine, ideea era să ajungă în Bairro Alto, cartier simbolizat pe hărți cu o chitară, nu mai insist, știm cu toții ce-i aia o chitară și la ce folosește. Aici, în case vechi de mii de ani, locuiesc milioane de cîrciumi, mereu pline, motiv pentru care clienții trebuie uneori să stea la coadă la intrare, eventual cîteva zile și nopți. Noi ne retragem pentru cină la unul din restaurantele mititele, intime, unele au trei mese, din elegantul cartier Alfama. Tramvaiul de pe linia 28 va fi bucuros să ne ducă într-acolo. De la crîșmele vecine se aud mini-concerte de fado, celebrate de meseni, un pic cercheliți deja, cu aplauze și urale ce răsună pînă în vale, la docuri, se izbesc de turnurile catedralei – Se Catedral – și apoi se pierd dincolo de zidurile castelului din deal, Castelo de Sao Jorge. „Electrico 28", am uitat să precizez, este un tramvai-muzeu, din lemn, au rămas în uz doar cîteva garnituri care străbat blîndele coline din centru, iar traseul include unele străduțe atît de înguste, încît pietonii trebuie să se facă una cu zidurile pentru a nu fi bărbieriți de vagon.

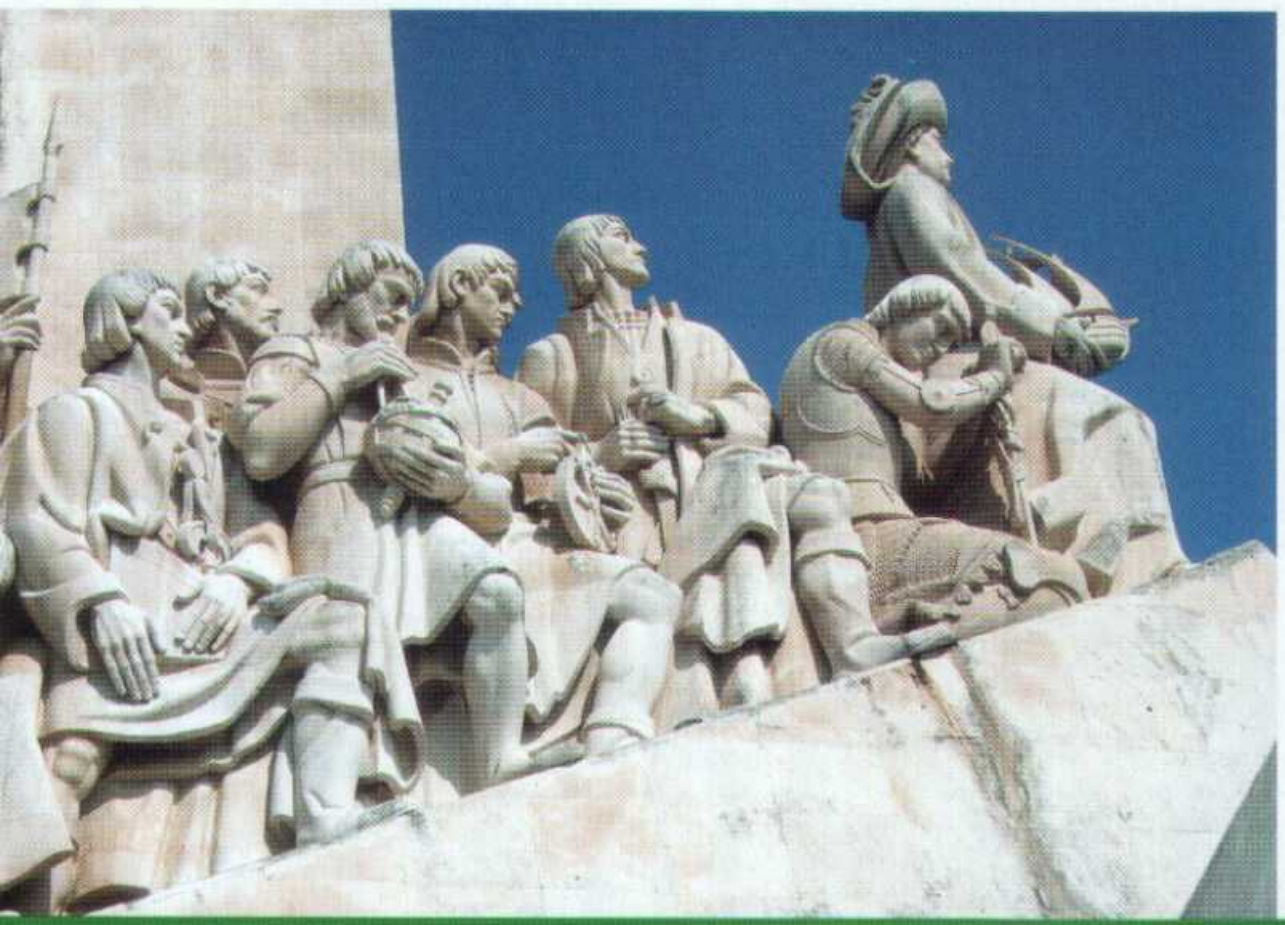

La 20 de minute distanță (cu trenul „suburban") de Lisabona am vizitat o verișoară a Sinaiei, Sintra o cheamă. Unul dintre obiectivele de neratat de acolo, Palacio de Pena, castel construit în secolul XIX, a fost reședință regală, iar regii Portugaliei s-au înrudit, la un moment dat, cu familia Hohenzollern-Sigmaringen. Celălalt obiectiv obliga-

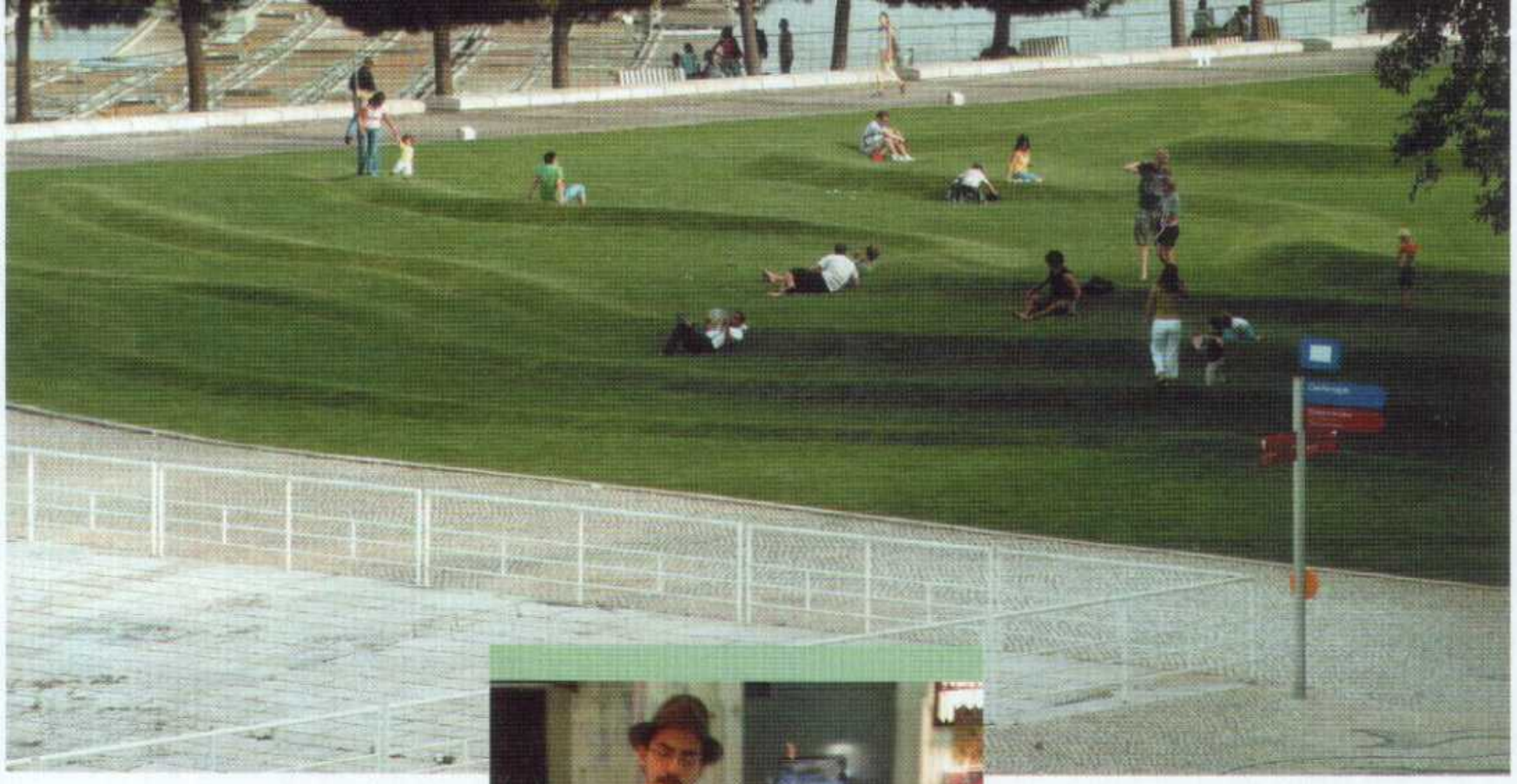

toriu – și necesar – din Sintra este un restaurant din centru, regret că i-am uitat numele, îl puteți repera după trupa de jazz ce rupe tăcerea, în surdină, între mese. Clienții par a fi toți de sînge regal, eleganți și cu fizionomii ce amintesc de ceremonia pentru Nobel, iar patroana localului, ea însăși vreo nepoată a regelui Carlos I, îi cocoloșește – cum altfel? – cu bucate atent selecționate, o vorbă bună și un zîmbet larg, sincer, 110% Colgate. La asemenea tratament, nici nu mai contează că berea e 6 euro, mănunt pe care îl afli abia la final. Da, se-ntîmplă frecvent în Portugalia: prețul băuturilor nu prea apare pe meniu, dar nu vă sfiiți să întrebați. La urma urmei, curiozitatea nu poate fi decît apreciată în țara care i-a trimis în lume pe Vasco da Gama sau Fernão de Magalhães, cunoscut la noi ca Magellan. În Lisabona, oraș întemeiat, poate am uitat să spun, pe cursul fluviului Tejo, există două monumente dedicate exploratorilor. Torre Belem (sec. XVI), elegant turn de apărare din cartierul omonim, i-a fost dedicat lui Da Gama. Alături, tot pe malul fluviului, Monumentul Descoperirilor (Padrão dos Descobrimentos), un turn de 52 de metri închinat unui număr de 33 de personalități portugheze, majoritatea navigatori, dar și scriitori, astronomi sau de viță regală, ale căror statui albe ornează edificiul.

A, dar stați că mi-am amintit o fază (de joc) ce s-a petrecut la stadionul lui Benfica Lisabona, „Da Luz", o frumusețe care-ți taie cheful de-a mai călca vreodată prin Ghencea sau Giulești. O familie de portughezi, adică el, ea și trei copilași, auzind că sîntem din România, ne-a(u) întrebat ce înseamnă „CFR"! Știau de CFR Cluj-Napoca, eram în 2007, toamna, iar urmașii lui Eusebio începuseră deja să cucerească Liga lui Mitică Dragomirao. Familia de microbiști, se știe, a zîmbit întruna, iar la despărțire ne-am îmbrățișat, deși ne știam de circa zece minute plus prelungiri. Am dat apoi nas în cioc și cu unul dintre vulturii-simbol ai Benficăi, l-am rugat să dea un pic din aripi, pentru o poză, iar el s-a conformat, cu un zîmbet deloc comercial pe buze.

După vulturi, ne-am fixat o întîlnire cu rechinii, pinguinii și pisicile de mare, în Parcul Națiunilor, la Oceanariu, cel mai mare acvariu din Europa, o construcție care se ridică din apele Tejo-ului – dar mai bine mă opresc cu descrierea, cred că e suficient să spun că am auzit vreo 688 „wow!", 224 „fantastique!", 56 „krasivîi" și zece „meserie, frate!".

Iar de la Oceanariu chiar am pornit spre ocean, spre Atlantic. Am ocolit marile aglomerări, „complete madness", cum le spun englezii, și am ales un sătuc din sud, Alvor. Trei ore cu autocarul, drum plăcut, bruiat doar de manelele unei perechi de tineri români. În Alvor, relaș: plajă, restaurante pescărești și, plăcută surpriză, strada „28 septembrie". Iată, le mulțumesc și pe această cale pentru că celebrează acolo ziua mea de naștere. La cîrciumă îți alegi singur, dintr-un bazin, peștele pe care urmează să-l halești, tonul și peștele-spadă ne-au făcut cel mai adesea cu ochiul. De aici, din sud, turistul se poate deplasa lejer în Gibraltar (e nevoie de pașaport) sau poate lua autobuzul – linie regulată – pînă în Spania, spre exemplu la Sevilla. E deja inutil să mai pomenesc despre localnici și felul lor de a fi. Voi povesti, ca să închei rotund, doar o mică întîmplare din trafic: unele străduțe din Alvor au cam doi metri lățime, astfel că depășirea, deși permisă, este imposibilă; într-o seară, primul șofer dintr-o coloană de cinci a oprit mașina, a coborît și a stat un minut la palavre cu un pieton; timp în care nimeni din spate n-a claxonat, n-a dat flash-uri și nici măcar n-a scos AKM-ul. *Q.e.d.!*

Gabriel DROGEANU

Costa Brava lui Adam

Tossa de Mar. Un orășel spaniol superexclusivist și ieftin, plin de hoteluri de trei și două stele, aflat pe Costa Brava, în Catalonia, la 70 de kilometri de Barcelona. Pînă anul trecut plin de turiști ruși, de acum încolo, din cauza crizei, plini de turiști români, singurii care vor putea să-și păstreze standardul ridicat de viață, într-o mare de sărăcie europeană. Printr-o agenție de turism am prins un sejur de șapte zile, cu avion TAROM (în superbul avion Brăila), șapte nopți cazare în regim demipensiune, și transport de la Barcelona la ușa hotelului. A costat 700 de euro de persoană. A meritat? Da! De ce, trebuie nuanțat. De la Barcelona la Tossa, malul mării e garnisit de stațiuni făcute din prefabricate, cu hoteluri tip, cu plaje tip, cu umbrelușe tip și o cale ferată care trece pe plajă. Eu și prietena mea ne cam pleoștiserăm în autocarul care ne ducea spre Tossa. De asta dăduserăm atîta bănet, ca să ajungem într-un fel de Venus? Toți românii au coborît în stațiunile astea, normal, numai noi ne-am îndreptat către această ultimă stație IMGB sau Armata Poporului a litoralului spaniol. După Blanes și Lloret de Mar, orășele turistice pline de hoarde de adolescenți ruși, ghidul ne-a dat jos din autocar, ne-a băgat în mașina lui personală și ne-a dus încă 15 kilometri, în munți, la Tossa. Ghidul ne-a și spus că nu știe români care să fi mers vreodată aici. Asta ne-a liniștit complet. Și așa am nimerit într-un orășel cu castel pe plajă, cu fortăreață medievală, cu un cartier cu străduțe subțiri, pline de restaurante și de magazinașe. O minunăție, la fel de turistică și globalizată ca oricare alt obiectiv ultraturistic din Spania, dar în care simți că nu ești într-o stațiune universală trasă la xerox. Tossa e ca o căldare, o depresiune înconjurată de niște coline. Cumva, e mai interesant să stai într-un hotel pe margine, să te trezești în fiecare dimineață cu fața la dealurile împă-

durite, decît să stai mai în centru și să nu vezi decît casa de vizavi. Hotel Continental unde am stat era bine așezat și vi-l recomand. Bucătarii se întreceau pe ei și cu ocazia asta am observat ceva foarte interesant: la hotel se mînca mai bine. Niște costițe de berbecuț încă îmi stau pe limbă.

În Tossa plaja e destul de mică, iar apa e foarte adîncă, chiar de la mal. Ziua ai de ales între plajă, piscină (cam fiecare hotel are așa ceva) și frecat menta prin regiune, dacă ai mașină sau închiriezi una. Marea distracție, de fapt, e să o iei înapoi spre Barcelona, 70 de kilometri, vreo oră și jumătate de mers cu o cursă de 10 euro de persoană, și să stai acolo toată ziua făcînd cumpărături pe Ramblas. Dacă ai *cojones,* o poți lua și spre Franța, care e tot la vreo 70 de kilometri. Seara însă, Tossa e mișto. Toată lumea iese la băută și mîncată. Am băut experimental *sangria* și am renunțat, dîndu-ne seama că și spaniolii au abandonat de mult prostia asta. Vă pot zice cîteva nume de restaurante, chiar dacă nu are nici un sens: La Grotta, El Sol (cu un vin foarte bun, la carafă), La Tortuga, La Camara, Sa Muralla, Can Pini. Sus, pe colina care ține castelul medieval, o terasă drăguță, în vîrf, Far de Tossa. Două discoteci – Elly's și Paradise – erau în oraș și ambele în faliment. Barul tradițional de englezi mangă poate fi o soluție într-o seară cînd te saturi de tot: Sa Baracca. E pe o străduță și poate fi recunoscut după aglomerație. Celelalte restaurante de pe stradă sînt mereu goale, nu e clar de ce.

Și, în fine, locul unde am stat patru zile din șapte, o terasă numită Ses Arcades, în centrul labirintului de străduțe comerciale, foarte greu de găsit, dar cea mai interesantă. Stăpînul barului era un englez, chelnerița era o cehoaică de doi metri, iar clienții erau în majoritate francezi și nemți.

Să mai zic că, în anii '50-'60, Tossa era locul unde veneau tot felul de actori de la Hollywood, iar localnicii i-au ridicat Avei Gardner, de pildă, o statuie.

Nu știu cum naiba, dar șapte zile trec imediat. Dacă vă duceți, la plecare nu-i exclus să vi se întîmple ce ni s-a întîmplat și nouă. Autocarul îi va culege pe toți românii cu care ați venit în urmă cu șapte zile și veți studia pe ei stilul românesc de distracție. În cazul nostru, doi șmecheri, care veniseră împreună cu blondele de rigoare, au urcat în autocar și, ulterior, în avion, cu niște pălării mexicane de doi metri în diametru pe cap. În aeroportul din Barcelona erau singurii cu pălării și vreo șase trolere îndesate de suveniruri. În avion se întrebau cum naiba or să încapă toți cu atîta bagaj într-un Fiat cu care trebuia să se întoarcă de la București la Galați.

Alexandru VĂRZARU

Călătorește în stil American Express®

www.americanexpress.ro/tarom

Bancpost

Membră a Grupului Eurobank EFG

Infoline: 0800 800 228

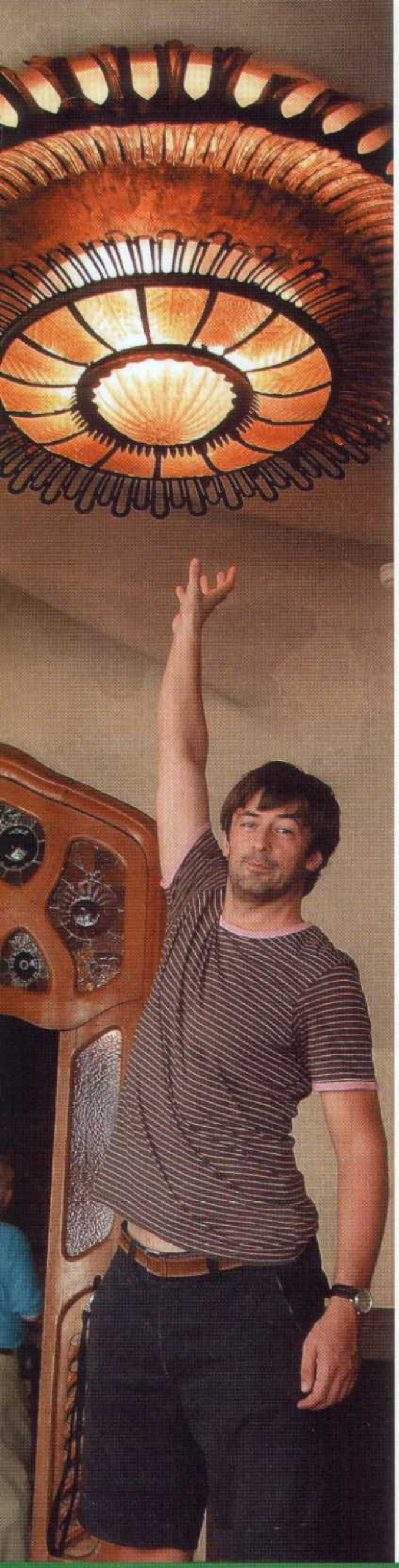

Spania, pământ românesc la capătul lumii!

Nu că m-aș fi așteptat la ceva rău, dar, ca orice turist cu capul și rucsacul pe umeri, am vrut să mă documentez înainte de a zbura spre Barcelona, așa că am trimis o vedere la 931 și am solicitat informații. Văzînd că sună ocupat, am apelat pînă la urmă la Internet, prin niște cunoștințe din Filiași. M-am prezentat cu o putinică de brînză și-o găină în plic, ca să grăbesc lucrurile, iar verdictul a fost: „E tare fain, ai ce vedea, ai ce mînca, de băut nu mai zic, oamenii sînt frumoși, n-o să-ți pară chiar rău că anul ăsta ai ratat Mamaia; atenție, totuși, la hoții de buzunare români!".

...lată-vă, deci, la volanul – gluuuumăăă – unui avion ce vă va duce la Barcelona, chiar lîngă oraș, eventual pe un aeroport. Pe El Prat. Rar, la Reus. Cred că sînt, zilnic, sute de zboruri, efectuate de zeci de operatori, cu escală sau fără, cu bani sau cu bani mai puțini. Atenție la *low-cost*-ul spaniol Clickair, puteți avea surprize plăcute. Pe lîngă companiile aeriene, există și varianta Alitalia, se știe că uneori ies din grevă și mai bagă și cîte o cursă. Bacul de la Calafat spre cîrciumile cu specific pescăresc de lîngă plaja Barceloneta, cu escală în Baleare, s-a desființat.

Aterizați, așadar, la Barcelona-El Prat. De la aeroport spre centru luați liniștiți Aerobus-ul, îl veți recunoaște lejer, mai ales după ce stabiliți ca el să țină un *Superbebe* în mînă, deschis la pagina de investigații. Odată ajunși în oraș, opriți la primul hotel de 1, 2, 3, 4 sau 5 stele și vă cazați. Dacă ușa camerei se deschide spre o stație de metrou, este foarte bine, căci, în combinație cu propriile picioare, metroul din Barcelona este o soluție ieftină și eficientă de transport, mai ales în lipsa unei banale autostrăzi suspendate.

Iar de-aici încolo, stimați telespectatori, vă las singuri, eu mă opresc să halesc o cremă catalană, găsesc eu măcar o masă liberă la unul din cele peste 2.000 de restaurante din localitate. Cumpărați-vă un ghid turistic. Aveți și harta gratuită de la aeroport... Lăsați deoparte prejudecățile, aerele și sfaturile celor 15.000 de specialiști care resping *by default* ideea de ghid turistic, pe ideea că ghidul tîmpește omul, îi arată doar părțile frumoase, eventual cîrpite un pic în Photoshop – pe scurt, îl introduc într-o turmă. Nu zice nimeni să nu explorezi, de exemplu pe Passeig de Gracia în sus, spre „Satul Boem", dar serios acum: e păcat să ajungi la Barcelona și să nu urmărești, măcar la radio, transmisiuni incendiare de la catedrala neterminată Sagrada Familia, apoi Parc Guell, Museu Picasso, stadionul Nou Camp, Ramblas, Casa Batllo (casa fără linii drepte), Cartierul Gotic, muntele Montjuic, Port Vell („Portul Vechi"), Port Olimpico sau Acvariul. Sau Palau de Musica Catalana. Cu puțin noroc, poți învăța pe stradă dansul tradițional catalan, „sardana„. Nici catedrala Santa Maria del Mar nu e de ocolit, deși nu se compară cu Catedrala Mîntuirii Neamului din București.

De ce ni s-a părut nouă – fără să ne deranjeze! – că Spania e pămînt românesc? Păi, am întîlnit așa: la scurt timp după aterizare, o fătucă din România angajată la aeroport; la o cîrciumioară de lîngă Sagrada Familia, două chelnerițe, una din Alba

și una din Suceava – de la ele am aflat că cel mai bun moment pentru a consuma *tapas* este dimineața, spre seară existînd riscul ca maioneza să-și modifice proprietățile organoleptice (stați liniștiți, s-au jurat că nu-s rude cu Piedone); apoi un tînăr, tot din Alba, care, costumat în negru, interpreta undeva în centru rolul „Moartea" (n-a precizat dacă avea funcția trecută în cartea de muncă); la Muzeul Picasso, un domn și o doamnă ce păreau extrem de avizați, probabil că furaseră ceva informații de pe la vreo facultate de profil; la stadionul Nou Camp, un el și o ea se certau, cred că se luaseră de la o fază discutabilă de ofsaid, sper că n-au introdus acțiune de divorț, la FRF; o altă pereche de români la raionul cu reduceri la chiloți dintr-un magazin H&M din zona Plaça Catalunya, a nu se confunda cu Piața Matache. *Romanian* hoți – vă spun cu mîna pe portofel și aparatul de fotografiat – n-am văzut, n-am simțit, n-am auzit.

...iar dacă ați rămas cu impresia că, în titlu, am pomenit cîte ceva despre „capătul lumii", ei bine, nu e o impresie.

Barcelona se află, dacă n-au mutat-o deja, pe malul Mediteranei, catalanii fiind multă vreme lideri mondiali în domeniul comerțului maritim pe mare. Pe lîngă plajele proprii, lungi de vreo patru kilometri, capitala Catalunyei asigură acces rapid și ieftin către Costa Brava și Costa Daurada.

În ediția de astăzi a ghidului nostru vă recomand un sejur în satul Cadaqués, pe Costa Brava, aproape de frontiera cu Franța și de casa-muzeu a lui Salvador Dali, din Port Lligat. Luați autocarul de la Autogara Barcelona Nord, costă 19,90 euro, și peste două ore de drum lejer plus o oră de serpentine imposibile – nici o grijă, șoferul e pregătit cu pungi de hîrtie pentru cei ce decid să renunțe la conținutul stomacului – ajungeți în ceea ce, în lipsa manelelor sau a sinistrului hotel de lîngă Șoni, ar fi putut fi Vama Veche. Cadaqués are forma unei potcoave și s-a insinuat între țărmul sălbatic al unui golfuleț și un munte întunecat pe care cred că nici măcar Chuck Norris nu s-ar încumeta să-și petreacă noaptea fără un briceag cu proiectile de 25 de milimetri. Culmea: chiar și aici, în cel mai estic punct al Spaniei, în mijlocul sălbaticului parc natural Cap de Creus, am auzit românește. Cameristele de la hotel (Blaumar, apărut și pe tripadvisor.com) erau românce din Alba, mamă și fiică, iar recepționera a învățat de la ele să ne întîmpine cu „Servus!".

Cum spuneam, Cadaqués e pe malul unui golf, la Mediterana, dar, surpriză, nu are plaje în sensul obișnuit al termenului. În afara unor petice de mal cu pietriș nu găsiți decît țărmuri înalte și/sau stîncoase. Printre stînci, un metru pătrat de nisip este socotit imediat plajă, iar turiștii nu ezită să-l exploateze în pielea goală (n-am amintit degeaba de Vama Veche!). Dar credeți că se plictisește cineva? Cei care nu găsesc nisip se tolănesc pe stînci. Ceilalți se retrag – îmbrăcați – pe la cîrciumi, fructele de mare și anșoa se simt în largul lor în bere sau vin, alții dau o fugă în sudul Franței sau în Andorra ori bat Cadaqués-ul și vecinătățile la pas. Așa cum au făcut-o Dali, Picasso, Miro, Drogeanu sau, citesc acum pe Internet, însuși Einstein. Și Kirk Douglas. Căruia i-a plăcut atît de mult locul încît a insistat să se turneze aici, în 1971, un film inspirat din povestirea „Farul de la capătul lumii" a lui Jules Verne. „Farul" original, aflat în Țara de Foc, unde se întîlnesc Atlanticul și Pacificul, este jucat în film de farul din Cap de Creus, situat în sălbăticie, la cîțiva kilometri de Cadaqués. Aici, în vîrful unor stînci înfiorătoare, bătute de vînturi horror, în fosta clădire administrativă a farului – acum este controlat de la Barcelona – am găsit un local delicios, Restaurant Bar Cap de Creus. Proprietarul este un englez, Chris Little, doctor în genetică, ce a lăsat Anglia și genetica și și-a deschis un local unde servește „pește proaspăt, mîncare indiană, malt whisky, *panoramic view*". Și muzică live. Cred că sun acum să-mi rezerv o masă...

Gabriel DROGEANU

Sonata Kreuzberg, de 1 Mai muncitoresc la Berlin

Dacă vrei cultură de TVR Cultural, te poți duce la Berlin, desigur. Dar nu ai să înțelegi nimic. Din Berlin, zic. Așa că mai bine cauți un ghid local (sau măcar un cunoscător al orașului), eventual prieten, care să nu se sperie de mersul pe jos. Eu cam așa am făcut. Prietenul meu, stabilit temporar la Berlin, locuia în Kreuzberg cînd am vizitat eu orașul. Ăsta e un cartier în care media de vîrstă nu depășește 40 de ani, barurile și cluburile sînt dese și muzicale, restaurantele chinezești, indiene, vietnameze și thailandeze sînt multe, cu mîncare copioasă și ieftină, iar „iarba" e un fel de mărunțiș pe care-l poți primi rest la cumpărături. Iar de 1 Mai, ziua celor care nu muncesc, în Kreuzberg se muncește întotdeauna. Începînd de după-amiază devreme, magazinele se cam închid. Cu cîteva ore mai repede decît programul lor normal. În paralel, zeci de polițiști se adună în cartier. Apar, ca elemente de decor, garduri de protecție, mașini de intervenție și toată recuzita anti-anarhistă. Spre seară, cînd totul e gata, apare și cealaltă tabără: supărații de serviciu. Armele lor sînt urletele, pancartele, niște Molotov-uri de efect și niscaiva bolovani din caldarîm. Desfășurarea e clasică: anarhiștii atacă polițiștii, polițiștii se apără și pornesc contraofensive, gazele lacrimogene se ridică deasupra străzilor, vacarmul e maxim, fumul plutește gros peste tot. În creierii nopții, combatanții dispar. În locul lor robotesc deja echipele de salubritate. În celelalte zile din an, Kreuzberg merită vizitat bar cu bar, străduță cu străduță. Dintre monumentele arhi-

tecturale din zonă, recomandarea mea este casa unui turc, ridicată în regie proprie, din lemn și ceva cărămizi, complet ilegal, pe un trotuar. Asta se întîmpla acum mai mult de zece ani. De atunci, mai multe echipe de la Primărie, de la Poliție și de unde vă mai trece prin cap au încercat să-l scoată de acolo, iar coșmelia s-o demoleze. Protestele de stradă, însă, au fost eficiente: coșmelia e în continuare în picioare, singură între străzi, colorată și rufoasă. Iar tot din Kreuzberg vă mai recomand Kubertuslounge, la numărul 6 pe Eisenbahnstrasse. Atmosferă de anii '80, fotolii semi-ponosite, interior intim și un demisol la care se ajunge prin ușile unui dulap.

Tot din Berlinul underground ar fi de văzut fabricile dezafectate în care se dau party-uri de toate soiurile. Pentru astea, însă, ai nevoie de prieteni locali cu PCR (pile, cunoștințe și relații) în domeniu. Nu sînt afișe care să anunțe petrecerile astea, darămite locul sau ora de desfășurare. Iar ca să închei micul tur al Berlinului care nu se dezvăluie în ghiduri, treceți pe la *squat*-uri. Un *squat* este un imobil părăsit în care s-au aciuat anarhiști, hippioți anacronici, artiști fără cotă și pierde-vară. Trăiesc într-un soi de comunități primitive, împărțind tot ce au (de cele mai multe ori, nu prea multe; la lipsuri se încadrează și apa și săpunul) și fiind, evident, „liberi". Pentru naturile mai sensibile (la jeg) e recomandabil *squat*-ul din apropierea Potsdamer Platz, o clădire (relativ curățică) pictată integral (pe dinafară și pe dinăuntru), care adăpostește expoziții permanente de pictură, care deține un bar la ultimul nivel și care are chiar un cinematograf.

Cît despre cultura „mare", la Berlin e suficient să te plimbi pe străzi. Unde ai cultură arhitectonică să-ți ajungă. Potsdamer Platz, de exemplu, e refăcută din temelii acum vreo 20 de ani. O clădire din cărămidă roșie, imensă, cu doi pereți în unghi ascuțit (cred că nu mai mare de 20 de grade), ca un transatlantic eșuat, aduce aminte de New York. Peste stradă (care are vreo cinci benzi pe sens), Sony Center, o uriașă și complicată cupolă de sticlă, care adăpostește magazine, cinematografe, terase, un magazin Sony, *ja, ja*. La zece minute de mers pe jos, poarta Brandenburg. De vizitat seara, cînd e delicios de puțină lume. Iar de acolo, la cîțiva pași, rîul Spree, cu malurile lui SF: clădiri cu arhitectură modernă, dar și vechi clădiri interbelice bombardate în al doilea război mondial și reconstruite integral, alături de imobile cuminți și comode.

În fine, nici ce găsești în ghiduri nu e de lepădat: la Gemaldegalerie ai ocazia să te vezi cu Botticelli și Cranach; la Pergamonmuseum poți înțelege obsesia romantică nemțească pentru Grecia (au „împrumutat" cîte ceva din șantierele arheologice grecești); iar la Hamburger Bahnhof, de aruncat neapărat un ochi pe producțiile Anselm Kiefer și Andy Warhol.

Iar ca să ajungi la toate astea, ai nevoie de: un Germanwings de pe Băneasa *(low cost*, deci rezonabil la preț), rețelele de trenuri S-bahn și U-bahn de la aeroport (Schönefeld) pînă în oraș, apoi aceleași trenuri în interiorul orașului. Prețul biletelor nu e neapărat mic, dar cu cîțiva euro pe zi îți faci plinul. Cazarea e măcar vreo 60 de euro pe noapte, cameră dublă, la un Holiday Inn de trei stele, de exemplu, dar poți găsi și oferte mai bune pe site-urile specializate.

Cătălin PRISACARIU

Transformă-ți cumpărăturile în zboruri gratuite cu cardul de credit TAROM American Express® !

www.americanexpress.ro/tarom

Infoline: 0800 800 228

Bancpost
Membră a Grupului Eurobank EFG

Amsterdam-aș duce oricînd

Deși, în șapte ani de navetă spre și dinspre America am ajuns să cunosc Aeroportul Schiphol pe de rost (*heck*, am și dormit nouă ore în el), pînă în vara lui 2008 am privit Amsterdamul de sus. Abia cu ocazia unui concert (și sînt tone, mai ales în Westerpark, iaca uite: http://www.worldticketshop.com/cities/amsterdam) am ajuns să petrec un uichend în Veneția Nordului. Sar repede peste **transport** (pentru că, veți vedea mai jos, mi-a luat deja prea mult timp!). Ascultați sfatul meu de om pățit: cînd sînteți contra-cronometru, căutați, fraților și surorilor, un zbor direct, chiar dacă nu e *low-cost*. Dacă „time is money", corolarul meu este „less money is more time". Iar pe mine transportul cu Wizz Air m-a costat (de persoană) vreo 150 de euro. Pînă-n Dortmund. Plus încă 100 cu trenul. *My bad*. Să trec la **cazare**: în sezon, e cazul să v-o asigurați din timp, marijuana nu e singurul motiv pentru care hotelurile și hostelurile orașului sînt pline-ochi vara! Soluția mea (după ce am trecut pe la www.homelidays.com, site pe care vi-l recomand cu căldură) a fost de *doar* 90 de euro pe noapte, o pensiune – scuzați sentimentalismul! – adorabilă găsită printr-un site de la care România ar avea de învățat: http://www.amsterdam-bed-and-breakfasts.com. Amsterdam are multe muzee, despre care aș putea să vă povestesc enorm, dacă aș fi apucat să ajung în vreunul. Dar n-am făcut-o, fin'că nu am reușit să aleg. Drept care am ales să merg la **cumpărături** toată ziua premergătoare concertului. Și, slavă Domnului, în centrul istoric al orașului, pe celebra stradă comercială Nieuwendijk, găsești de toate, la juma' de preț comparativ cu *boutique*-urile din mall-urile dîmbovițene. **Mîncare?** Evident, pe cînd noi ne băteam cu turcii, olandezii băteau lumea în căutare de mirodenii. Așa că mai sus pomenita arteră, împreună cu Haarlemmerdijk, reprezintă cîmpul de bătălie unde se războiesc pașnic culturile gastronomice ale lumii, de la McDonald's la KFC. Glumesc. Ai de ales între bucătăria olandeză, franceză, italiană, indiană, thailandeză... *you name it*. Se găsesc chiar și mici, da' se cheamă *frikandel*. De la 50 de eurocenți un hotdog la ambulanți, pînă la 15 euro un meniu indian complet și foarte bun. **Fumatul** (de tutun) e permis doar pe stradă, dar din fericire nu se prea ofuschează nimeni dacă și bei în aceeași locație. Plus că, fie iarnă, fie vară, zona canalelor e plină de terase. **Fumatul** (de iarbă, hash, MJ, ziceți-i cum vreți) a început să fie dramatic restrîns, cam simultan cu dimensiunile **Districtului Roșu**. Dar pînă la dispariția totală mai durează, n-au intrat nopțile-n sac. **Transportul local** se rezolvă, cel mai fain, ecologic și sănătos, cu ajutorul bicicletelor pe care orice *bed&breakfast* serios vi le va pune la dispoziție moca. Deci, ce vă recomand eu, în lumina celor de mai sus: nu faceți ca mine! Adică luați-vă măcar o săptămînă liberă (e păcat de Van Gogh să nu-l căutați la el acasă), luați-vă o hartă detaliată, luați-vă picioarele la spinare și bateți centrul zi și noapte, arareori am văzut vreun oraș care să cucerească atît de ușor.

Nic SÂRBU

TO FREEDOM

CHIVAS

LIVE WITH CHIVALRY

Consumați cu moderație

Dacă nu exista, Olanda trebuia inventată

Cobori din trenul care te aduce de la Viena *(via* Frankfurt) la capăt de linie: Amsterdam Centraal. La ieşirea din gară dai cu zarul, cum ai văzut la nenea de la *Travel&Living*: pieton, taxi sau şalupă? Varianta a), aşa că îţi aranjezi rucsacul pe cocoaşă şi cu bruma de latină rămasă din şcoală o iei *per pedes apostolorum*. Sau b): sari în canalul Damrak şi porneşti înot spre centru. Care centru nu e foarte departe, iar călătoria pînă acolo e o adevărată plăcere: mai bei o bere (atenţie: la terasele de pe marginea canalelor o halbă e minimum 5 euro), mai faci o poză la pădurea de biciclete din parcări şi flota de bărci, vaporaşe, iahturi de pe canalele rîului Amstel (nu, nu curge bere pe el) de la care vine denumirea oraşului: Amsteldam = baraj pe Amstel. Din cînd în cînd, un poliţist pe motocicletă trece încet, ocolind cu grijă mareea de turişti, cu aerul că te-ar ajuta în orice situaţie dificilă; *but don't push your luck...*

Şi dacă nu te-ai rătăcit prin reţeaua oarecum concentrică de străduţe şi canale cu poduri ce scriu de 800 de ani cartea de istorie vie *De la satul de pescari din 1200 la oraşul cosmopolit de astăzi,* ajungi destul de repede acasă la *Madame Tussaud's*, în piaţa centrală Dam, lîngă care se află şi Primăria. Foarte aproape e şi faimosul cartier Wallen (Cum, nu vă spune nimic? E numele de fată mare al Red Light District), în care exponatele nu mai sînt de ceară: bucăţile de carne (în general, neagră) se etalează, generos, în galantare. Doar întinzi mîna cu portofelul şi te serveşti. Vezi chiar un cuplu care negociază cu prestatoarea; probabil doamna vrea să se asigure de calitatea serviciilor de care va beneficia domnul. Sau poate e direct interesată?

Coffee shop. Cafeaua tocmai s-a terminat. Ai grijă ce fumezi, dar mai ales ce mănînci. Evită ciulamaua de ciuperci: ultima dată era alterată ;). Dacă ai greşit cumva prăjitura şi ai luat dintr-aia *hard* (nu-i vorbă că-i semnalizată pe ambalaj: scrie clar în olandeză), ceva vreme o să-ţi cauţi creierii pe sub masă. Te simţi ca un computer pe care rulează un program de *benchmark:* creierul e dus pînă la frecvenţa maximă, plămînii ventilează supraturaţi, inima e în *overclocking*, placa video dă artefacte pe retină. Începi să crezi legenda locală cu orbul care la ieşirea din *coffee shop* a văzut. Oricum, nu face greşeala altora: vizitează-l la plecare. Altfel, o să descoperi alt oraş: dimensiunile şi proporţiile dansează în capul tău, amintindu-ţi de oglinzile de bîlci, iar culorile intră unele într-altele ca la desenele în acuarelă ale copilăriei.

Ajungi pe dibuite din nou la gară – pentru că hostelul la care ai rezervare e în Alem, care e aproape de Zaltbommel, care e pe lîngă Utrecht – şi de acolo la destinaţie. Prin nu se ştie ce minune *in one piece* (placa de sunet a picat şi ea testul: claxoanele şi soneriile de bicicletă ajung cu întîrziere între căşti...).

Pe amfitrionul nostru îl cheamă Theo (a zis cineva Van Gogh?), exact ca pe fratele celebrului Vincent. Un burlac haios multitalent: ghid turistic, jurnalist la o publicaţie locală, liderul echipei de fotbal VV Alem, secţia *oldboys*. Şi patron de hostel superprietenos: pentru 20 euro/zi ai cazare şi o masă inclusă. Regulile casei sînt simple, că e una singură: eşti membrul familiei. Te simţi ca acasă, te comporţi ca acasă. Îţi iei bere din frigider, îţi speli farfuria, stai pe net cînd vrei, dai o mînă de ajutor cînd se pune masa etc. Ai talente culinare? Eşti liber să le experimentezi! Restul lumii: un cuplu de australieni simpatici (Kokie şi Ian) şi unul de nemţi morocănoşi ale căror nume nu le reţii.

Încaleci una din cele zece biciclete din garaj şi pleci în recunoaştere. Case

din cărămidă roşie, ferestre mari cît peretele, acoperişuri ascuţite, proprietăţi delimitate de gard viu, străzi pavate cu „biscuiţi", ca aleile din parc. De fapt, întreaga localitate pare integrată într-un parc imens. Deşi nu e mai mare decît Regia, Alem are debarcader cu iahturi, bac peste rîul Maas/Meuse şi două terenuri de fotbal cu nocturnă. Saluţi politicos *(Howdoo!)* pe toţi cei pe care-i întîlneşti şi observi că absolut toată lumea pînă în 50-60 de ani vorbeşte engleză.

Dai din pedale de plăcere şi îţi propui un minitur (15-20 km) ciclist al zonei: Alem – Zaltbommel – Gameren – Kerkwijk – Ammerzoden – Hedel – Velddriel – Alem. Bandă separată pentru biciclete, paralelă cu şoseaua, avînd intersecţii şi semafoare dedicate, cîmpuri pe care culturile sînt trasate ca pe planşa de desen, vaci de colecţie coborîte din reclame TV, mori de vînt spectaculoase (au mai rămas în jur de 1.150 în toată Olanda şi sînt monumente istorice sub monitorizarea statului), castelul din Ammerzoden şi ruinele bisericii bombardate de nazişti în ultimele zile ale *WWII*, rămasă aşa de atunci, spre aducere aminte... Oricît te chinuieşti, nu reuşeşti să-i explici australianului de 23 de ani care te însoţeşte cît de nociv a fost comunismul românesc şi (printre altele) cîte biserici, construcţii şi situri istorice a distrus în vreme de pace.

Mai exact, tu reuşeşti să-i explici, numai că el nu reuşeşte să înţeleagă în ruptul capului cum a fost posibil ca o ţară întreagă să fie prostită atît amar de vreme de un cizmar, o tută şi şleahta lor de nemernici...

După prînzul olandez (cotlete pe piure cu tot felul de ierburi în el, extracondimentat) şi cina australiană *(lasagna* foarte gustoasă) din primele zile, îţi vine rîndul: publicul cere masă cu specific românesc. Şi pentru că nu te vezi făcînd mămăligă şi sarmale, după o excursie la supermarket-ul local îţi iese „a tipical Romanian student meal", cum o botezi: omletă cu Frikindela's (nişte cîrnaţi delicioşi, subţiri cît degetul mic) cu cartofi prăjiţi şi castraveţi muraţi, bere Bavaria la doză şi un păhărel de palincă adusă de acasă, devenită brusc atracţie şi pericol în acelaşi timp. *Liquid bomb, poison, flamethrower* sînt doar cîteva dintre propunerile de etichetă-avertisment pentru sticla a cărei nouă locuinţă e barul hostelului.

Cine vrea excursie la Utrecht? Te înscrii urgent pe lista lui Theo, care pleacă cu treburi în cel mai apropiat oraş mare. Îl laşi la tîrgul lui de turism din imensul complex expoziţional Jaarbeurs şi tu îţi vezi de-ale tale. Ce se poate distruge repede şi ieftin pe-aici?

Localitate de pe timpul romanilor, Utrecht a trecut prin timpuri păstrînd cîte ceva din fiecare epocă. Are dom (cel mai înalt din ţară) cu clopot de 500 de ani, are canal central pe care să te dai cu barca, are clădiri medievale conservate incredibil şi are şi Hoog Catharijne – un monstru de construcţie între gara principală, Utrecht Centraal, şi centrul oraşului, cu arteră pietonală, acces la mijloace de transport, sedii de firme, magazine, restaurante – faţă de care mall-urile bucureştene par joacă de pitici *(Ce Vitan? Ce Plaza? Să-l vezi pe ăsta, fată!!!).* Dacă te ia foamea după atîta colindat, poţi să încerci felul lor preferat de fast-food: cartofi prăjiţi cu maioneză, porţia medie de 1,8 euro fiind arhisuficientă pentru *refill*-ul caloriilor arse.

Faci cadou DVD-ul cu muzică şi imagini din România pregătit de acasă, schimbi ID-uri, adrese de mail, numere de telefon şi îţi iei rămas bun de la toată lumea. Australienii insistă să te conducă la Den Bosch, de unde îţi pleacă autobuzul de Paris şi fac cinste cu o bere la o terasă din centru.

Rămas singur în staţia de lîngă gară, îţi aminteşti de întrebarea de aseară a gazdei („Cum ţi s-a părut Olanda faţă de România?") şi de replica ta stil *no comment* („Total diferită!"). Şi îţi răspunzi acum, ca la Radio Erevan: da, după intrarea noastră în UE e adevărat că România e la fel ca Olanda. Numai că în loc de programul megalomanic „Sute de săli de sport la tot cartierul" – piste pentru ciclişti pe care dă din pedale lume de la 7 la 70 de ani, în loc de trotuare sparte, praf, gunoaie, maidanezi, cerşetori, claxoane şi înjurături – lalele, curăţenie, respect, zîmbete şi mulţumiri, în loc de girofaruri şi coloane oficiale – politicieni pe bicicletă...

Grig BUTE

Moartea plictiselii, la Dublin

Să te trezești, brusc, față în față cu Jonathan Swift, la o masă în colțul estic al localului ***The Brazen Head,*** nu e nici minune, nici coincidență, e doar ceea ce trebuia să se întîmple. Pub-ul acesta e pentru irlandezul din Dublin o obișnuință, așa că, la vreo 800 de ani după prima atestare, e firesc să dai de Swift la masă. E prin zonă cam de pe la 1690. Mă privește distrat și-mi face semn să rămîn: „Știi ce reconfortant e să mai dai peste cîte o față nouă? De obicei e plin de spanioli aici, cîțiva italieni și, desigur, englezi. La ***Temple Bar*** e și mai și, acolo se calcă în picioare, l-au transformat în loc de pelerinaj!". E suficient de prietenos încît să nu scap prilejul. Cînd mai dau eu de un ghid precum Swift?

– Un amic de-al meu zice că cea mai bună echipă de fotbal a Dublinului îl are pe Swift fundaș stînga.

– Și în poartă cine e?

– Beckett.

– Interesant. Spune-mi echipa!

– Păi, e asta: Beckett – Wilde, Yeats, Shaw, Swift – Joyce, U2, Cranberries, Van Morrison – Travis, Enya.

– Sîntem slabi în atac, n-avem răutate. Și Yeats e prea poetic pentru un *stopper.* Eu l-aș pune acolo pe Liam Neeson.

– Dar e nord-irlandez...

– Și ce dacă? E irlandez! La naiba, eu nu te-am întrerupt. Și are stofă de *stopper.*

Yeats e bun la mijloc, să readucem poezia în fotbal. Plus că noi, chiar dacă sîntem poeți din fire, nu știm să arătăm asta și sîntem prea mîndri să le-o spunem și străinilor. Și în atac Colin Farrell, Enya e prea firavă pentru nemernicii care joacă în echipa adversă. În rest, nu-i deloc rea echipa asta. Și tactica îmi place. Un 4-4-2 cinstit. Mă întreb cine poate să ne antreneze.

– Jose Mourinho?

– Mai bine regina. Și ne antrenăm la Belfast. Măcar din cînd în cînd. Aici, în Dublin, aș alege *Phoenix Park,* care e cel mai mare din Europa, pe lîngă reședința prezidențială, poate spargem și-un geam. La repezeală, orice peluză ar fi bună, desigur.

– Împotriva cărei echipe v-ar plăcea să jucați?

– Francezii cred că ar reuși să strîngă unsprezece oameni bunicei. În poartă îl văd pe Balzac. Că nu știe de glumă. Cred că n-ar avea tactică adecvată însă. Francezilor le lipsește disciplina. Ar putea avea vreo doi atacanți plini de humor, dar cam atît. Noi avem și humor, și disciplină.

– Nemții?

– Cu ei e mai complicat. Păi, Freud ar fi naturalizat și dacă ar mai face și greșeala să-l bage în echipă, n-ar pasa niciodată; driblează prea mult. Mai degrabă aș juca cu spaniolii. La ei, mijlocaș dreapta, adică pe partea mea, l-aș vedea pe Almodóvar. E leneș și grăsuț, așa că aș avea viață ușoară. Și în rest, intri în orice magazin din ăsta mare, pe **Grafton Street,** sau pe **Henry Street,** sau în orice pub din centru, și strîngi o duzină de spanioli care chiar cred că se pricep la fotbal. Dacă la televizoarele astea de pe pereți s-ar transmite și altceva decît campionatul Angliei, s-ar muta, spaniolii, cu toții aici.

– Englezii cu cine ar juca?

– Doar Graves (n.a. – Robert Graves) are stofă de fotbalist. Restul să se apuce de rugby. Sau de cricket. Sau, și mai bine, să stea acasă.

– Adversarii cei mai puternici?

– Echipa emigranților irlandezi din

America. Deși cred că i-am convinge să se termine egal. Nu putem să ne caftim între noi. Bine, la ce e acum în Dublin, s-ar mai găsi ceva formații interesante: asiaticii ar strînge sigur unsprezece oameni, africanii la fel. De aia îmi place mie orașul acesta, dacă îți vine cheful, după un *stout*, ai cu cine te încăiera.

Doi ochi mari mă privesc surîzînd și Swift se ridică brusc. Mă privește încă o dată, puțin mirat, puțin amuzat, și-mi aruncă fraza de final: „Evident că echipa noastră va fi finanțată de Arthur Guinness...".

Precum Swift, în Dublin nu te întreabă nimeni de unde ești și nici nu-și bate cineva capul să încerce să ghicească. Localnicii știu clar ce caută un străin la ei acasă. Sînt mîndri nevoie mare că li s-a dus vestea de petrecăreți și ca atare nici nu te bagă în seamă. Pub-urile sînt așa de multe încît ai impresia că fie au același proprietar, fie sînt un fel de organizație prietenoasă și primitoare. Doar magazinele le concurează la număr și sînt inimaginabil de aglomerate. Din toată Europa vine lumea la cumpărături, astfel că se mărește aeroportul, se mai ridică un ditamai terminalul, să-i poată primi pe toți. Irlandezul de rînd e îngăduitor cu toată nebunia asta, atent și răbdător pînă sîmbătă de dimineață, cînd lasă totul baltă pentru *un meci de fotbal* gaelic, o nebunie de sport național și naționalist. Ca mai tot ce e în Dublin, de fapt. La fabrica Jameson te îmbeți cît ai zice „Cheers!" și mai primești și diplomă de degustător; la Guinness scoți 15 euro pe bilet din buzunar fără să clipești și uiți pentru cîteva ore că restul muzeelor, cele de stat, au intrare liberă. Și în baruri intri liber, dar, hm, plătești băutura. Scumpă, de altfel, minimum 3 euro paharul de *stout, ale* sau *lager*. Tăria nu se regăsește pe lista cu priorități. Ar mai fi cidrul, dacă îți place, mie nu prea. Partea bună în toată afacerea asta e că nu trebuie să plătești și băutura fetelor. Asta e bucata cea mai spectaculoasă. Deși îmbrăcate precum mătușile noastre acum 30 de ani, cînd se duceau la nuntă, dublinezele astea sînt date naibii: abordabile, disponibile și cu memorie scurtă. Nu riști să strige după tine pe stradă a doua zi, nu te țin minte. Uitasem, sînt cîntărețe, ca toată națiia, majoritatea lipsite de voce, dar pline de spirit. De aia nici nu înțeleg: de ce toate pub-urile își angajează cîntăreți să presteze live, cînd printre clienți și cliente ar găsi mereu performeri cu nivel de la „ac ceptabil" pînă la „oricum nu contează, bere să fie!"? E bine, de asemenea, că poți să te faci mangă fără să se sinchisească cineva. De fapt, cine? Ar mai fi cineva treaz care să observe că tu ești mangă? Partea goală a paharului: Uniunea Europeană a interzis fumatul în cîrciumi, așa că e ciorchine de lume pe la uși. Doamne, iar un pachet de țigări costă de te ustură și buricele degetelor, nu numai plămînii: de la 7 euro în sus. Mai că te-ai lăsa, dacă nu te duci cu provizii de acasă. Ar trebui să duci și ceva provizii de mîncare, dacă n-ar fi plin de restaurante italiene, indiene, chinezești și franțuzești. Irlandez nu prea ai ce mînca, *irish pie* fiind un fel de musaca. Altfel, cu 15 euro de om, mănînci bine de tot cam oriunde. Și la orice oră. De plouat plouă mai rar decît se laudă ei, doar că ploaia vine, mai mereu, fără să anunțe. Partea bună – a cîta, oare? – e că aici nu ai nevoie de mijloace de transport în comun. Ajungi pe jos și repede oriunde merită să ajungi la Dublin. Și ca să ajungi peste tot unde merită, îți trebuie minimum o săptămînă, în total vreo 1.200 de euro, dacă nu faci deloc shopping. Cu tot cu cumpărături, e treaba ta cît cheltuiești. Dar nu regreți un eurocent măcar, căci atmosfera e una de vacanță totală, în orice zi și la orice oră după prînz. Tradiție, snobism, prietenie, mîndrie, mult verde, multă muzică, băutură din belșug și un zumzet continuu de oameni puși pe petreceri. Ce-mi place la Dublin!

Ion PETRE

Ceva e putred de scump în Danemarca

Mersul în Danemarca este exact ca și intratul pe la restaurantele de figuri. Te duci numai dacă: 1) te invită cineva care-ți asigură cazarea, 2) ai vîndut un teren, 3) ai cîștigat la Loto. Noi ne-am încadrat în cazul întîi. Dacă am fi încercat să stăm la un hotel n-am fi găsit nimic sub 100 de euro/zi. Mă rog, ei n-au euro, ci coroane. Știe și Elena Udrea dac-o întrebați, președintele Danemarcei e regină și de-aia se utilizează coroane. Cursul e cam așa: la 5,7 RON primești 10 coroane daneze (DKK). În schimb, la alea 10 coroane nu primești mare lucru. Un suc prin oraș e cam 15 DKK, o cafea – între 15 și 25 DKK, un sandviș cu șuncă – 22-40 DKK, o bere – 20-35 DKK, iar un kilometru parcurs cu taxiul face 33 DKK. De caca.

Danezii n-au cine știe ce bucătărie. Repetați după mine *smorrebrod*... N-o să vă placă la gust, însă cu siguranță chelnerul va fi impresionat dacă cereți așa ceva. O să fie și mai impresionat dacă reușiți să mîncați. E un fel de hrană rece alcătuită din felii de pîine de secară unse din greu cu unt la care se alătură topping-uri diverse, carne de vițel, șuncă, friptură de vacă, somon, crevete și icre de cod. Danezii se mai dau în vînt după heringul simplu sau marinat, salate și brînzeturi puturoase. A, dacă ceea ce ați comandat părea în meniu felul doi însă, în farfurie, lîngă friptura de vită și garnitura de cartofi natur e o grămăjoară de ceva cu gust de gem, să nu vă panicați. Nu s-a făcut nici o greșeală, așa e mîncarea. Mîncați friptura și garnitura, iar la final mai cereți niște pîine cu unt și întindeți gemul. O să economisiți banii de desert. La alcool nu vă mai gîndiți. Spre dezolarea danezilor, alcoolul e extrem de scump. Ceea ce nu înseamnă că gazda noastră nu-și desfăcea sticla de Carlsberg încă de la micul dejun. Seara, după o sticlă de vin, omul nostru termina ziua cu o doză de bere pe care și-o desfăcea și o lăsa apoi pe jumătate goală pe noptieră, vorba bancului, poate la noapte mi-e sete, poate nu.

Rețineți și termenul *Akvavit*. Este un rachiu danez foarte tare, făcut din cartofi, cu ceva gust de chimen.

Hopa, da' eu v-am zis cum am ajuns în Danemarca? Cu un avion atît de mic, încît nici nu vă imaginați. Compania Cimber Air, care operează zboruri pe ruta București Otopeni – Copenhaga, are niște avionașe atît de mici încît pentru prima oară am văzut

stewardesele stînd cocoșate pe culoar. Mici, da' scumpe. Biletul a costat 250 de euro luat cu trei luni înainte. De la aeroport pînă la Copenhagen Central Station e un tren cu care am făcut circa 12 minute. De aici se poate ajunge cu metroul oriunde în Copenhaga. Cu condiția să-ți păstrezi calmul cînd afli cît costă o călătorie. Au un sistem de transport în comun destul de complicat: mai multe tichete la o cartelă, tichete care expiră la o oră după ce sînt taxate, și vreo șapte zone.

Ce muzee, ce galerii, ce expoziții... Primul lucru pe care l-am făcut în Copenhaga a fost să vizităm Muzeul Carlsberg. Acolo am văzut cea mai tare colecție de sticle de bere din lume. Aveți idee cum arăta o sticlă de bere în 1847? Sau poate credeți că berile au fost dintotdeauna îmbuteliate cu dop din ăla de metal sau în doze? Dar sticlă normală la un litru și dop din cîrpe sau cîlți ce-are?

După ce ați scăpat de la Muzeul Carlsberg și nu v-ați ametit de la berea gratis primită în schimbul unui cupon, ar mai fi de văzut așa: Piața Primăriei, reședința regală de la

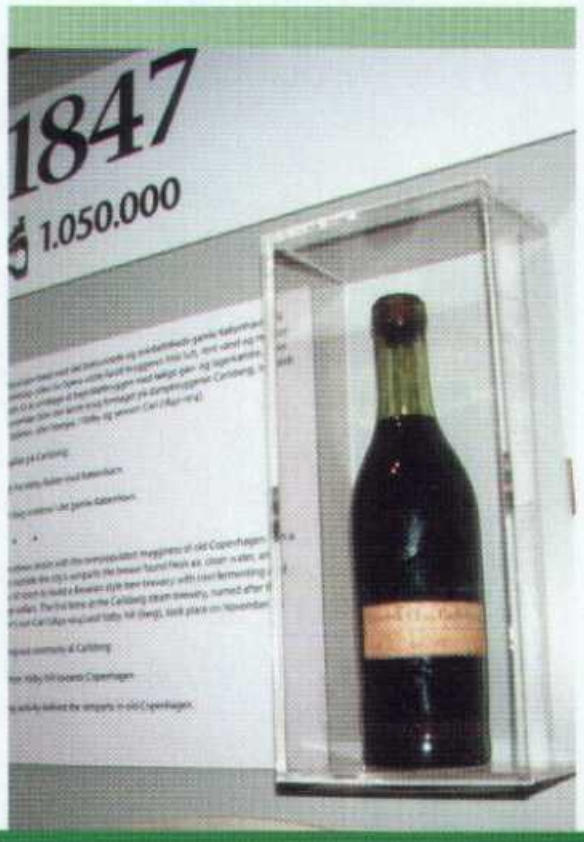

Amalienborg, Palatul Christiansborg, Turnul Rotund, Parcul Tivoli, Portul Nyhavn cu case colorate – foste bordeluri pentru marinarii stătuți – și zona pietonală numită Stroget – cea mai lungă promenadă din lume. Mica Sirenă din port e o prostie, nu merită. Dacă aveți sînge, intrați în Christiania – orașul liber. Un fel de Vama Veche Parc, fără plajă, doar că ceva mai *hardcore*. Nu tu Poliție, nu tu legi, numai miros de iarbă la tot pasul, tatuați cu geci de piele și pitbulli lăsați în libertate.

Melomanii ar putea calcula să ajungă prin Danemarca în jurul datei la care se țin celebrele concerte de la Roskilde. Acum doi ani pe afiș erau trecuți Radiohead, ceea ce pe la noi n-o să pupați prea curînd. Adică, cel puțin, nu înainte să vină ăia de la U2 să salveze Vama Veche la Stufstock.

Daniel GOACE

Călătorie spre fundul pământului

La Auschwitz nu ai unde să te cazezi. Ba ai unde să te cazezi, găsești oferte și pe booking.com, dar nu este cazul. Mai bine apeși accelerația până la capăt și peste câteva zeci de kilometri ai să dai de Cracovia. Amenda pentru depășirea vitezei legale face toți banii. Dacă totuși ai oprit în cea mai mare parcare a orășelului polonez Oswiecim, atunci fă-ți o cruce mare și pregătește-te de două-trei ore de turism horror. Este parcarea iadului și, evident, e gratuită. La fel ca și intrarea în muzeu (în varianta fără ghid). Ați văzut probabil prin unele albume de fotografie imaginea intrării în lagăr – chestia aia cu „Arbeit macht frei". Eu am trecut pe sub ea, este prima atingere a groazei, și am fotografiat-o din mai multe unghiuri, cot la cot cu niște japonezi care sugeau acadele. Condițiile de vizită erau ideale: ploua. Astfel că plimbarea pe aleile mărginite de gardurile alea prin care cândva curgea curent electric a fost de două ori neplăcută. M-am folosit de ele, de alei, cât să ajung la galeriile cu fotografii din clădirile care adăposteau... nu, nu am greșit, este corect spus „adăposteau". Sunt convins că nefericiții care ajungeau acolo chiar se simțeau la adăpost în clădirile alea, prin comparație cu condițiile din lagărul vecin, despre care vă voi zice mai jos. În fine, vreți să vă descriu fotografiile? Mulțumesc, eu nici atât. O singură observație am în legătură cu ele: nu erau doar cu evrei, ci și cu ruși, polonezi și țigani.

După ce treci de galerii, prea multe nu mai sunt de vizitat, doar locul unde a fost spânzurat comandantul lagărului și camera de gazare. Vă rog să mă înțelegeți, deși sunt român, nu am putut să ignor semnul care interzice fotografierea, așa că nu am ce să vă arăt din camera de gazare. Cu asta se încheie circuitul de vizită la Auschwitz – ieși din muzeu pe o poartă care duce înapoi în parcare, iar de aici ai două opțiuni: să faci stânga spre Cracovia sau dreapta, spre Auschwitz Birkenau. Felicitări și pe această cale celor care o cotesc la stânga. Eu am zis să profit de vremea favorabilă – ploaia luase o mică pauză – și am luat-o la dreapta. Trei kilometri mai sus am găsit un loc pe lângă care Auschwitz-ul pare parc de odihnă – Auschwitz Birkenau. Ce m-a lăsat mut este simplitatea cinică a lagărului: totul este construit în jurul unei căi ferate care intră pe o poartă mare și sinistră și o ține drept cam un kilometru, până în dreptul cabinetului doctorului Josef Mengele și al incineratoarelor; pe la mijlocul drumului, este un punct de triere a mărfii, adică locul unde nemții se uitau la tine și decideau dacă te trimit la muncă sau spre capătul liniei; în stânga și în dreapta liniei ferate, zeci de grajduri (compartimentate un pic mai sinistru decât crescătoriile de găini) care „adăposteau"... – iar de data asta ghilimelele sunt intenționate. Oricât aș vrea să lungesc textul ăsta, prea multe nu mai am ce povesti. Poate doar că un confrate în ale vizitei, un neamț la 60 și ceva de ani, a scăpat un vânt zgomotos la câțiva metri de mine. Na, sunt și amintiri plăcute. Recomand călduros să nu mergeți acolo deși, dacă vă veți nimeri prin zonă, vă va fi greu să evitați.

Marius BORȚEA

Lavra din Kiev

Când ajungi la Kiev ai senzația că e foarte deosebit de București, dar când pleci de la Kiev ești convins că seamănă al naibii. Sunt câteva motive pentru această schimbare de opinie.

Prima dată te izbesc diferențele: Kievul a ieșit jumulit rău din război, dar din comunism a ieșit destul de bine, pe când Bucureștiul a pățit exact invers – a scăpat de bombe aproape teafăr, dar nu și de buldozere. În al doilea rând, Kievul e așezat pe malul Niprului, și asta îi dă o cu totul altă „față", ca oricărui oraș traversat de un mare fluviu (de-aia Parisul, Praga, Budapesta sau Bratislava „par" capitale europene, iar Sofia sau Bucureștiul nu). Ar mai fi curățenia specifică spațiului ex-sovietic (alte exemple: Chișinău sau Minsk) și, desigur, metroul, cu mult mai arătos decât cel din București. Cam aici s-ar încheia diferențele.

După ce stai câteva zile, însă, și socializezi cu localnicii, te izbesc asemănările, în mod mai mult decât neplăcut: același complex tembel de superioritate („Noi suntem din capitală, nu de la țară!"), opulența de neam prost (salariile în Kiev sunt mult mai mari decât media Ucrainei) și ignoranță d-aia suficientă (în afară de a se lăuda cu orașul lor, kievenii nu au habar de prea multe: „Nu știu, dar nici nu mă interesează!", cam așa ar putea suna deviza lor). Și aici, ca și în București, e aceeași ură și frică față de ruși, deloc greu de explicat, de altfel. Iar nesimțirea e parcă mai mare la ei: nici unul nu se deranja să-mi traducă, atunci când mă luau la socializare. Poate mă înșel, dar când cei din România se întâlnesc cu prietenii, iar la masă e și unul care nu vorbește limba, totdeauna cineva are grijă să-i traducă, măcar în mare, să nu se simtă omul complet pe dinafară; de obicei, o fată care nu bea alcool se așază lângă străin și îi explică despre ce se vorbește. Mie nu mi s-a întâmplat așa la Kiev, deși trebuie să admit că fenomenul „fată care nu bea alcool" e rarissim p-acolo...

Ca oraș turistic, Kievul este aproape zero, deși foarte „viu" (afaceri, distracții etc.). Gara e înțesată de dughene de tablă și m-am bucurat că noi am trecut de câțiva ani de stadiul ăsta. Numai că Bucureștiul se mișcă în ritmul celor mai leneși latini, iar ei evoluează de parcă ar avea Armata Roșie pe urme. Altfel, complet previzibil și comunistoid: bulevarde largi și curate, centrul plin de clădiri megalomanice cu fațade de granit neprelucrat, dintre care nu lipsește „macheta" universității Lomonosov (cadou de la poporul sovietic, echivalentul unei mici aripi din Casa Scânteii), trafic haotic (nu și civilizat) etc. Nimic deosebit, dacă n-ar fi Lavra.

Am cerut în primul rând să mi se explice CE anume e Lavra asta; nimeni n-a fost în stare. Tot ce am priceput a fost ceva gen „E ca o mânăstire, dar nu e mânăstire", și că nu există cuvânt în engleză pentru „lavră" (Ce tâmpenie! Idioții n-au auzit ce-a zis Eco, „limba Europei e traducerea", sau ei nu se consideră europeni?!). Că mai bine să aștept până văd cu ochii mei și atunci mă lămuresc. Bine, mă, aștept.

Am văzut și m-am lămurit: o „lavră" e un ansamblu de mânăstiri, atâta tot. Bravo, geniilor („E intraductibil!" – numai la unguri am mai auzit îmbățoșări d-astea). Mie, unuia, nu prea mi-a plăcut: mânăstiri adunate la un loc, vizitatori vorbind în șoaptă și pupând moaște, călugări afectați agitându-se de colo-colo, de parcă ar fi depins vreun lucru mare de agitația lor. Probabil că trebuie să fii slav și ortodox practicant ca să simți „adânca spiritualitate" a Lavrei. Eu nu-s nici una, nici alta, așa că n-am simțit-o neam. „Aici e concentrat un mileniu de istorie ucraineană", îmi spuneau amicii, și sunt de acord, așa o fi, dar dacă pe mine nu m-a impresionat cu nimic, ce să fac?!

Mi-au plăcut însă catacombele. Sub pământ există o rețea de tuneluri foarte înguste, săpate în piatră, cu încăperi din loc în loc, unde sunt păstrate moaște (inclusiv ale unor personalități culturale: acolo e și mumia lui Nestor, ăla cu cronica – respect!). Din păcate, catacombele nu sunt vizitabile în întregime (n-am înțeles de ce), dar chiar atât cât am văzut, mi-au plăcut. Curios, gazdele mele kievene n-au fost deloc impresionate de catacombe: cică pe vremea comunismului îi aduceau acolo, cu școala, să le arate unde se piteau eroicii partizani care-i hărțuiau pe „hitleriști"!

Mihai BUZEA

Cahul troian

De mic mi-au plăcut shopping-ul și călătoriile. Prima oară cînd am realizat asta, se întîmpla prin clasa a treia, poate chiar a patra, odată cu cel dintîi drum de unul singur din viața mea la papetăria din cartier. Am fost să-mi iau carioci. Următorul pas era, normal, să plec în străinătate. La Cahul, în excursie cu clasa. Nu era departe, în cîteva ore de mers cu autobuzul eram acolo (de la Galați, de exemplu), dar suna al naibii de bine. Pentru mine, la vîrsta aia, părea totuna cu o vizită la Paris. Așa că mama mi-a dat bani, hai, nu chiar ca pentru Paris, dar măcar pentru o Budapestă, bani pe care dacă nu am reușit să-i cheltuiesc, măcar i-am schimbat pe toți în ruble și cupoane moldovenești, numai ca să mă simt turist.

Așa că am să trec repede peste bătaia primită la sosirea netriumfală, pe care nu am putut-o salva nici măcar cu cele două sticle de suc de coacăze din ghiozdan, singurele cumpărături care se puteau face acolo în acea epocă.

Peste ani, am revenit în Cahul. Ne adunam, cam o dată pe lună, cîțiva prieteni și plecam la shopping cu mașina. Într-o oră și jumătate, cu tot cu statul în vamă, ești în Cahul. Sînt 60 de kilometri la dus. Asta dacă luăm ca punct de plecare Galațiul. Dacă vii din Berlin, e mai bine să aterizezi cu avionul la Chișinău sau București, căci în Cahul tot cu mașina ajungi. Pentru Republica Moldova este nevoie de viză. Sînt scutiți de ea numai cei cu domiciliul în localitățile de frontieră (cu Moldova, evident). Restul trebuie să-și cumpere una. În funcție de consumul mașinii, nu e greu de calculat costul unui drum. Mai e și varianta curselor regulate, dar nefolosindu-le nu cunosc tarifele. Cele mai apropiate puncte de frontieră cu România sînt Oancea și Giurgiulești. Primul arată ca un punct de frontieră normal de la granița Georgiei cu Azerbaidjanul, așa că îl recomand doar aventurierilor. Al doilea te duce cu gîndul la UE, inclusiv prin vameșii din dotare.

Pentru că în Cahul n-am fost decît la shopping diurn, hoteluri, hostel-uri sau pensiuni n-am folosit. Așa că îmi pot imagina cum e să stai la cort, numai să fie vară și să găsești un loc cît de cît sigur.

Am trecut suficient de des pe acolo pentru a avea și un restaurant preferat. Se numește Nostalgie, se află în centru și poate fi găsit pe o străduță plină cu terase și magazine care se străduiesc să arate bine. Prețurile sînt mici, ți se vorbește în română și te poți relaxa ascultînd la radio celebre șlagăre rusești.

Prea multe lucruri nu sînt de văzut în Cahul. Te plictisește repede, așa că în 2-3 ore l-ai și înconjurat de 3-4 ori, ai făcut cumpărăturile, ai băut și berile. La prima vizită (aia din clasa a cincea), mi s-a părut cel mai urît oraș din lume. Între timp, s-a mai schimbat, l-au colorat reclamele, iar dacă te duci primăvara sau vara, după cîteva beri Chișinău o să ți se pară chiar frumușel. Dacă tot am amintit de berea Chișinău, trebuie spus că nu e rea deloc și te ajută să analizezi mai atent lumea care trece pe stradă. Ținuta standard, de oraș, este compusă din pantofi cu talpă groasă (tractoarele acelea superbe cu cataramă), pantaloni de trening și geacă de piele ușor desfăcută în partea de sus, ca să respire cămașa, obligatoriu albă. Vara, tineretul, în special băieții mai dezghețați, se îmbracă modern, în Adidas și Nike, iar fetele sînt de o eleganță neobosită, cu fuste scurte și pulovere de mohair, tocuri și părul lung.

Shopping-ul, scopul real al vizitelor mele în Republica Moldova, are, negreșit, trei mari etape: 1) o aprovizionare de bun-simț din *duty free* (numai la dus ai voie, pentru că funcționează doar pe direcția România-Moldova) cu tot felul de chestii – parfumuri, vodci, uischi –, cîteodată contrafăcute. 2) Vizite de lucru prin benzinării, unde se execută un plin la mașină (se pleacă de acasă cu rezervorul cît mai gol), chiar dacă diferența de preț este destul de mică. 3) Punctul culminant al fiecărei ședințe de shopping în Cahul îl reprezintă intrarea în magazinul de țigări. În Cahul se găsesc locuri special amenajate, în care țigările se vînd industrial, nu la cartoane, ci la cutii mari în care intră zeci de cartoane. Ultima oară cînd am fost, prețurile erau cam la jumătate față de cele de la noi, așa că profitam de promoție și luam cantități la limita contrabandei.

La vamă declaram că nu am depășit încărcătura admisă, ceea ce nici nu prea făceam, și ne întorceam spre țară. Astfel, fumam și beam timp de o lună, de două ori mai ieftin, iar cînd se terminau proviziile o luam de la capăt. Motive suficiente pentru mine și cei cu care mergeam să alegem shopping-ul la Cahul și nu pe cel la Milano.

Marian TUROSU

Români, vă ordon: treceți Dunărea! La Ruse!

Cei care au depășit prejudecățile legate de războiul bulgaro-român al mămăligii și murăturilor pot petrece cîteva ore de neuitat la sud de Dunăre, în minunatul Ruse. Avem de-a face cu un oraș-port situat pe partea dreaptă a Dunării, cum vii dinspre Viena, și care poate fi o nemaipomenită destinație de week-end, atît în ceea ce privește shopping-ul, cît și masa de prînz.

Traseul

E deosebit de scurt, plăcut și poate decurge fără incidente. Ieșiți așadar din București pe Șoseaua Giurgiului și-o țineți drept pînă la intrarea în municipiul cu același nume. Acolo, chiar la intrarea în localitate, e un sens giratoriu cu o statuie în mijloc și dacă mergeți pe mîna statuii, pe mîna dreaptă mai precis, sînteți pe drumul cel bun. Cum ajungeți în vamă, vă așezați frumușel la cetățeni UE și vă căutați prin buzunar de taxa de trecere a podului, respectiv vreo 30 de lei. O plătiți și la revedere! Podul Prieteniei e un monument în sine și dacă mergeți cu maximum 40 km/h puteți admira Dunărea curgînd ca un monstru bătrîn albastru pe sub picioare. Odată ajunși dincolo, în vama bulgărească, nu vă repeziți să vă luați rovigneta, nici măcar de-aia pentru o zi! E obligatorie doar dacă ieșiți din Ruse, pe un drum național bulgăresc.

Obiective de shopping & turistice

Primul obiectiv turistic care merită abordat cu buzunarele plinuțe e hipermarket-ul Metro, filiala Ruse. Se ajunge foarte ușor: mergeți tot înainte pe șoseaua de centură spre ieșirea către Sofia, apoi, la un moment dat, veți vedea în dreapta Metro-ul, străjuit de o parcare în care nostalgicii auto pot descoperi piese de colecție precum celebrul Moskvich de producție sovietică, o lighioană care umplea pe vremuri de mîndrie parcurile auto ale lagărului socialist. Ați remarcat că am spus „plinuțe" cînd m-am referit la buzunare? Asta pentru că tot ce e de mîncat și băut e mult mai ieftin la vecinii noștri. Cîteva exemple: rom alb la 1 litru – 15 leva (1 leva = aproximativ 2 lei), bere Amstel doză – 1 leva, deși recomandarea mea merge către berea locală Kamenitza sau excelentul merlot Tcherga, la un preț variind între 7 și 10 leva. În privința halelii, merită să băgați la portbagaj brînzeturile bulgărești, în special, pe cele de capră, dar și murăturile luxuriante, cu castraveciori, ardei capia și pepenași. Mai departe, să zicem că s-a făcut ora mesei de prînz și stomacul se arată neliniștit, se impune o vizită la un restaurant din zona centrală, să zicem Happy Grill, de la capătul parcului din fața Tribunalului Ruse. E un lanț local în care se poate degusta tradiția salatelor și a legumelor coapte pe grătar, umplute cu brînzeturi. De fapt, bucătăria bulgărească e un *fusion* între cea mediteraneană și cea turcească, dar să lăsăm teoria și să trecem la practică! Așadar: salată, vinete la cuptor cu brînză, ardei copți, pui la cuptor cu sos de ceapă, *palenka* (un fel de pîinică fragedă cu diverse umpluturi, de regulă brînză), clătite cu dulceață de trandafiri, bere și cafea = aproximativ 20 de leva. Acum, cu burta plină, vă puteți plimba puțin pe străzile din zona centrală, străzi cu un aer vechi imperial, cu case păstrate din perioada de început a secolului XX, cînd Rusciuc era sediul principalei reprezentanțe comerciale a Imperiului austro-ungar la Dunărea de Jos. Finalul zilei l-aș lăsa pentru un coniac în barul turnului de televiziune, aflat pe un deal din sud-est la care se ajunge străbătînd o frumoasă pădurice de mesteceni. Prețurile sînt ceva mai mari, dar de acolo, de la 180 de metri înălțime, poți vedea, dacă e senin, și-ar fi bine să prindeți și-un început de amurg, Dunărea șerpuind pînă spre Călărași, iar în zare, spre nord, Carpații. La întoarcere, taxa de pod se plătește de data asta la vama bulgară, 5 euro sau 10 leva, cum v-a mai rămas prin buzunare. A, și să nu uit, case de schimb găsiți peste tot, dar unele trag țepe, așa că nu uitați regula de aur a aproximării: 1 leva = 2 lei = 0,5 euro! Sau folosiți un card, că e sigur!

Alin IONESCU

Ruse și se duse

Ce căuta neamțul în Bulgaria? Întrebare oarecum indiscretă. Și retorică, de la nenea Iancu încoace... De fapt, nu era neamț, era român. Și nu era doar unul, erau trei. În vizită de lucru la măsurat cefe și degustat gogoșari în Balco(a)nul vecinilor – etapă din eternul meci Ro-Bg de calificare la EUropene, de cînd s-au inventat mămăliga, castraveții și Hristo Stoicikov.

Duminică, pe la prînz. Ceață. Afară, dar mai ales în căpățîna cu care ai comandat beri după beri toată noaptea în Ja*k. Pfii, și nu mai e nici o acriturâ în casă... Sună telefonul. Inginerul, de care te-ai despărțit în zori: „Hai o fugă pînă la Ruse! Conduce Arhitectul, iar noi ne dregem c-o bere, o murătură. Mergi?". Mda, păi, oricum mă gîndeam să mă duc la non-stopul din colț să cumpăr, dar chiar să ajung la sursă?

Pînă să te hotărăști, ești deja pe bancheta din spate a mașinii Arhitectului, în drum spre podul cu oraș, Giurgiu. Inginerul rînjește sinistru de pe locul mortului: „Ce față de Halloween ai!". Ceață continuă. Giurgiu e atît de bine semnalizat că orbecăim o vreme, pînă să găsim ușa de ieșire din țară. Pesemne că stinsese careva lumina înaintea noastră, crezînd că-i ultimul care pleacă.

Dincolo de pod. Din nou bîjbîială, dar din alte motive: indicatoare cu semne ciudate, care îți trezesc amintiri cu *Leka noș deța* și *No zaieț, no pagadi!* Cum s-or descurca cei care n-au avut în copilărie șansa să „dea pe bulgari"?

Ne luăm clasica țeapă cu schimbul valutar: schimbăm în centru la primul *exchange* care ne iese în cale. La care e și coadă! De români, evident (avantaj ei). Ce bine că am găsit deschis duminică după-amiază... Trăiești cu impresia asta pînă dai de alte cîteva mai lăturalnice la care, față de cursul de centru, lipsește taxa de fraier. Cam 10% (1 leva = 2,2 RON, cursul normal).

Primărie cît un transatlantic, parc cu statuie belicoasă, un soi de fîntînă luminată în formă de OZN, arteră pietonală cu căsuțe de lemn pe margine pline de tot felul de nimicuri de vînzare. Cam pustiu, pavaj OK, curățel (avantaj ei), dar parcă ți-e dor de aglomerația de la Universitate...

În centru, iar. Băi, dar repede se mai termină orașul ăsta! Foamea bulgărească nu diferă de cea românească. Bar&Grill. „Hai să intrăm!" (Inginerul, hămesit de foame), „Eu vreau ceva de lingură" (Arhitectul). „Și eu", zici. 2 la 1, moțiune respinsă.

San Marino – pizzerie. Pas și la asta: „Nu, dom'le, eu vreau ciorbă și gata!" (Arhitectul). „Bine că ești tu chitros", mormăie nervos Inginerul. Dăm colțul de două ori și surpriză: un restaurant! Care se dovedește a fi prelungirea pizzeriei de pe strada cealaltă. O singură masă ocupată, cea de lîngă șemineu (probabil a patronului).

Chelnerul – un tip pînă în 25 de ani – e foarte deschis la întrebările noas-

tre în diverse limbi *(Something to eat? Du manger, garçon? Mangiare, prego? Ceva de halit, moşule?)* însoţite de gesturi elocvente: încuviinţează, în timp ce şterge nişte pahare. Dar nu scoate o vorbă şi nici nu dă alte semne că ar fi înţeles ceva, lăsîndu-ne interzişi. După momentul de stupefacţie, unul dintre noi îşi aminteşte că la bulgari semnele pentru da şi nu sînt pe invers faţă de restul lumii. Deci omul nostru e pămînt de flori: *nula* limbi străine (Vezi dacă la voi filmele se dublează, nu se subtitrează? Avantaj noi). Şi nici genul care joacă mim nu pare a fi. Exact în momentul în care ne pregătim să abandonăm şi să sunăm retragerea, Arhitectul vede pe bar un meniu. Şi rămînem pe baricade.

După juma' de oră de *brainstorming* în trei pe teme de alfabet chirilic cu rezultate îndoielnice şi ajutaţi aproximativ de un client care rupe ceva engleză, trecem la ruleta ruseasscă – varianta *made in Bulgaria*, faza pe restaurant: îi arătăm amicului surdo-mut nişte poziţii din meniu, foarte curioşi să vedem ce-am înţeles cu toţii. Mai ales el.

Ciorba Arhitectului e o supă de spanac dreasă cu smîntînă, porcul Inginerului fusese peşte toată viaţa lui pînă să aibă ghinionul să-l prindă Metro-ul bulgăresc, iar %#@$* pe care o indicasem cu gîndul la o musaca (cum m-a dezinformat clientul cel amabil) s-a transformat subit în nişte ficăţei de pui cu ciuperci soté de toată frumuseţea. Berea, în schimb, e exact ceea ce văzusem în frigider că este: bere cehească Staropramen de 5%, de care n-am observat să fie pe nicăieri prin Ro (avantaj ei).

Ultima tentativă de comunicare în engleză cu chelnerul a fost cînd i-am cerut *Some bread, please*. Am mimat cît am putut de bine „pîine", m-a privit luminat la faţă şi mi-a adus oliviera. Pentru că nota am cerut-o cu semnele internaţionale (scrisul în carneţel şi număratul banilor), iar el a scuturat atît de hotărît din cap în semn că „nu", de credeam că fusese totul din partea casei... două supe, trei feluri principale, două salate, un pahar de vin, două beri, o cafea, apă – 32,50 leva = 70 RON (avantaj noi?).

La ieşire facem cunoştinţă cu patronul: un nene la vreo 50 de ani care vorbeşte surprinzător de bine românește, e proprietar de apartament în Bucureşti şi tată de copii studenţi în Ro (avantaj ei?). Şi aflăm nu numai că există meniu în engleză, dar chiar şi în românește! Cu Mutulică ospătar, ar fi fost oricum acelaşi lucru.

Înainte de plecare vizităm un supermarket să facem praf restul de leva rămase şi constatăm că e adevărat ce se zice pe la ştiri. Da, nene, au bulgarii ăştia nişte preţuri de îţi vine să-ţi faci poză cu ele, nu poţi să crezi că există aşa ceva...

Tragi linie şi aduni: vreo 10-12 litri de benzină, taxa de pod 26 RON, respectiv 5 euro şpagă (că – sanchi! – n-are bulgarul rest la o hîrtie de 10), 70 RON masa pentru trei persoane. Apoi, începi să scazi: ascunsă pe stradă de fulare şi gulere, ceafa bulgarilor s-a lăsat măsurată abia în farfuria Arhitectului. Suficient de groasă, mare şi (îl cred pe cuvînt) foarte gustoasă. Murăturile nu le-am dibuit în meniu, dar la cît de celebre sînt, logic era să fie la discreţie pe fiecare masă, ca alunele sau sărăţelele de prin alte părţi.

Concluzia o trage Inginerul, înainte de a trînti portiera: „Dă-i, bă, în mă-sa de castraveţi, că în vară noi am fost la Euro, iar ei au stat acasă. Avantaj noi!".

Grig BUTE

Hei, Taksim!

Turcia, *mon amour!* Am ajuns la Istanbul prin prima mea iubire, ieftina Bulgarie, cu maşina. M-am bucurat de autostrăzile turceşti, unde nebunii de turci, care mergeau numai cu 160-200 la oră, mă lăsau mult în urmă. În Istanbul am intrat mergînd absolut la întîmplare. Nu aveam cazare, nu aveam o ţintă. Încet, strecurîndu-ne prin supertraficul turcesc, am ajuns la marea autogară a oraşului, unde ne-am oprit să luăm o hartă, să obţinem informaţii şi să facem pipi. Un turc care ştia românește ne-a zis să mergem în cartierul Aksaray pentru hoteluri acceptabil de scumpe. Aksaray s-a dovedit un loc plin de viaţă. Nu departe sînt marile moschei, pe străzi e o viermuială balcanică, iar sutele de străzi în pantă care se întretaie au mii de magazine ciudate unde nu intră nimeni. Pe una din aceste străzi am dat de hotelul de trei stele Sembol, unde am găsit, în plin sezon, cazare cu 45 de euro, în care era inclus micul dejun. Camera avea aer condiţionat, ceea ce era vital, în plină vară. Erau şi hoteluri mai ieftine, dar care arătau destul de ponosit, însă nu exclud că se pot găsi şi hoteluri OK la preţuri mai mici. Acum, din cauza crizei, cu siguranţă noul standard de preţuri la trei stele va fi pe un palier mult mai jos.

Două zile ne-am tîrît prin căldura din Istanbul pentru că fuseserăm speriaţi de ceea ce se scria pe forumurile din ţară despre cît de periculos e traficul în Istanbul. Cum în cele două zile nu am văzut nici morţi, nici răniţi, în cele din urmă ne-am urcat la bord şi am urnit maşina din parcarea hotelului. În realitate, milioanele de şoferi turci merg mult mai ordonat decît miile de şmecheri din Bucureşti. Nu se claxonează. Nu sînt nici ambuteiaje. Şoferii sînt extraordinar de civilizaţi. Am trecut prin situaţia în care, pe o stradă cu pantă în unghi foarte mare, traficul a stat oprit vreo cinci minute pentru că, undeva sus, o dubiţă a oprit pentru a aproviziona cu marfă un magazin. Toţi şoferii au aşteptat răbdători, fără claxoane, fără *flash*-uri, fără să iasă din maşină şi să înjure. Traficul era foarte fluent şi odată ce începeai să cunoşti oraşul, chiar începeai să-ţi permiţi chestii, ca de pildă să te rătăceşti şi să mergi la întîmplare *just for fun*. Am nimerit astfel în cartiere muncitoreşti, tradiţionaliste, unde femeile umblau cu basma pe faţă. Am mers pe bulevarde unde oameni care arătau la fel ca cei din Bucureşti aşteptau autobuzele să-i ducă seara acasă. Un litru de benzină era însă 48.000 de lei acum doi ani, cînd la noi era 35.000.

Ca şofer, am remarcat că Istanbulul e un oraş foarte bine marcat, cu multe panouri care te ajută să te descurci în acest labirint de 12 milioane de locuitori. Ca pieton, mă întorc din nou la

miile de magazinașe de la parterul clădirilor. Invariabil, multă pielărie, multe haine de blană, haine, pantofi, invariabil urîți. Vînzătorii stăteau toată ziua pe niște scăunele în fața ușii, ca niște sfincși plictisiți, iar seara închideau magazinele pentru a le deschide cu voioșie a doua zi de dimineață. Marfa era toată foarte urîtă – gecile, pantofii, geamantanele, pantalonii –, fiind parcă toată destinată panaramilor din lumea-ntreagă. Caz: vizavi de hotelul nostru era magazinul Meralli, ținut de un român din Ada Kaleh, care a văzut numărul mașinii și ne-a agățat. Românul vindea Vuittoane și a încercat să ne plaseze o geantă „Yves Saint Laurent ultima colecție" la 50 de euro. Magazinul gemea de firme mari: Gucci, YS Laurent, Cartier și, desigur, Dolce & Gabbana. „Dar de unde le luați?", l-am întrebat. „Păi, am atelierul aici, sus, la etajul unu", ne-a zis omul.

Marea problemă în Istanbul e că nu poți să bei o bere. În 70% din cazuri, nu găsești la bar sau la restaurant nici un fel de alcool, iar în celelalte 30% din cazuri prețurile sînt prohibitive. Un pahar de bere, un pahar, costa 5 euro. O sticlă de vin, din cel mai ordinar, 50 de euro. Dar se consuma ceai, mult ceai. În schimb, în mod foarte civilizat, se fumează peste tot. Compartimentele de fumători și nefumători sînt doar o prejudecată occidentală, la turci se fumează și în magazine.

Ce vezi mișto în Istanbul: tipi la costum care joacă table la terasă în pauza de masă, musulmane înfășurate în hainele lor tradiționale și cu blugi și adidași pe dedesubt, restaurantele de la etajul 20, de unde se vede tot orașul, musulmanul cu patru neveste, ieșiți la cumpărături, turcoaicele punkerițe sau emo.

Mîncarea e scumpă, am mîncat des la autoserviri unde mîncarea e foarte bună și la prețuri rezonabile, o masă pentru două persoane costă în jur de 20-25 de euro. Găsești pe stradă multă mîncare gătită – vinete coapte și umplute cu carne, musaca, tot felul de mîncăruri gătite extraordinar. Prima și singura țeapă a fost la un restaurant pescăresc de pe Bosfor, primul în care am ajuns rupți de foame. Cîteva hamsii marinate, o salată, o bere și o apă ne-au scos din buzunar 50 de euro, de era să plecăm înapoi în Bulgaria.

Inima orașului este însă marele bulevard pietonal Taksim, pe care se zice că merg în fiecare zi două milioane de oameni. Ramblas-ul barcelonez e mic copil și dacă am rămas cu o mare nostalgie, pentru acest bulevard este. Taksim și cartierul adiacent este foarte cosmopolit, plin de magazine de firmă, unde turiștii se amestecă cu localnicii și unde seara se strîng mii de oameni într-un du-te-vino continuu. Străduțele laterale erau pline de terase, pline de turiști și pline de turci. N-am vizitat moscheile, nici Topkapi. Însă pe Taksim am fost prezent la datorie, cu cafeluța și bericica, pînă-n ultima zi a vacanței mele turcești.

Alexandru VĂRZARU

Malta care s-a cioplit cu dalta

Ce m-a surprins prima dată cînd am aterizat în... deşi corect ar fi *pe* Malta... deci, ce m-a surprins, ziceam, a fost aterizarea însăşi. Nu mai ştiu cum o fi acum, însă în urmă cu vreo patru ani pista aeroportului începea undeva din mare şi se termina într-un munte sau ceva asemănător. Practic, aterizarea începea undeva deasupra mării, iar pasagerii asistau neputincioşi la apropierea avionului de sol şi tot aşteptau ca acesta să se transforme odată din apa mării în asfaltul pistei. Chestie care se întîmpla abia pe la altitudinea de un metru, după care, imediat după impact, urmau frînele. Se frînase atît de mult acolo încît, văzută de sus, pista arăta ca un deţinut de la penitenciarul Gherla care doarme la soare întins pe burtă în costumul de zeghe.

Următoarele amănunte pe care le mai ţin minte şi acum au fost, pe rînd: 1) construcţiile de pe insulă (s-a folosit acelaşi material de construcţie şi cam aceeaşi mărime de bloc de piatră la majoritatea clădirilor, astfel că totul seamănă cu un LEGO imens), 2) autobuzele galbene ale transportului în comun, care par furate de la muzeu, 3) densitatea de pensionari englezi pe metru pătrat (din zece turişti din Malta, opt sînt britanici, iar din cei opt britanici, şase au peste 60 de ani), 4) amabilitatea gazdelor, pentru care turiştii sînt un fel de majoritate conlocuitoare, 5) apa mării extrem de limpede, împreună cu nisipul plajelor, atunci cînd acesta există (ţărmul Maltei este în majoritate pietros şi impracticabil).

Două întîmplări mi-au rămas clare în minte, acum, la patru ani de la excursia aceea în Malta. Tocmai intram într-un bazar şi voiam să mă uit după o pălărie de soare. Era finele lui aprilie şi în Malta era deja un soare cam cum e la noi în iulie. Trebuie să menţionez că nu eram cu grupul. Eram patru turişti obişnuiţi care intrau într-un bazar, îmi aduc aminte perfect, doi cîte doi, fără să vorbim. Nu pentru că am fi fost certaţi, ci pentru că – ulterior am revăzut filmul în cap – pur şi simplu nu vorbiserăm. La prima tarabă cu pălării mă opresc şi pun mîna pe una. Lîngă mine apare, dintre mărfuri, un localnic care ne măsoară preţ de cinci secunde şi zice: „From Romania?". Sper că vă e clar că ne-a stat ceasul. Nici azi nu ştiu cum ne-a ghicit, altfel decît după mecle. Adică, bine-bine, estici. Da' chiar aşa?! Asta, una.

A doua e aşa: eram la o terasă pe lîngă hotel. Era o atmosferă oarecum romantică: mesele aşezate pe malul mării, mirosul de spaghetti cu fructe de mare pe care le comandaserăm anunţa că nu mai e mult pînă apar şi ele, să se aşeze frumos în faţa noastră, între furculiţă şi lingură o lumînare pîlpîind şi o muzică italienească în difuzoare. La un moment dat se termină o melodie şi se întîmplă ceva foarte bizar. Cîteva secunde nu ne-am dat seama ce sună atît de cunoscut. „Vrei să pleci şi nu mă, nu mă iei... Nu mă, nu mă iei... Nu mă, nu mă ieiei...". Ne-am uitat unii la alţii, ne-am ciupit... Nu visam. Ziceţi şi voi cum e asta: să stai în Malta la o terasă şi brusc la radioul respectiv să se pună „Dragostea din tei" a lui O-Zone?

Întîlnirea de la Malta

TRANSPORT, CAZARE. Malta fiind o insulă, vă imaginați, sper, că se ajunge mai greu cu mașina sau trenul. Prin 2006, cînd am fost eu, agenția Malta Travel avea un pachet interesant, pe la 290 EUR, care includea avionul, transportul de la aeroport pînă la hotel plus cazare cinci zile. ● Hotelul avea două stele și era amplasat în stațiunea Qawra. Clădirea era curățică, avea aerul anilor '80 și mustea de pensionari englezi, ca de fapt întreaga insulă. ● Laolaltă cu transport și cazare, pachetul agenției mai cuprindea și o excursie gratuită cu barca în portul Sliema, la care țin minte că am renunțat. Motivul a fost celebra ecuație cu prea mulți cunoscuți: Gratis + Români = Coadă x (Înghesuială + Înjurături).

MÎNCARE. La mîncare ne-am luat prima țeapă. Am intrat la un restaurant cu specific indian. Că doar unde pot mînca patru români aterizați pentru prima oară în Malta decît într-un *indian?* Mîncarea scumpă (nu mai știu exact cît a costat, pentru că între timp maltezii au trecut la euro) și proastă. Partea bună a fost că, văzîndu-ne pe noi înăuntru, au mai intrat în local vreo două cupluri. Iar trei mese care se văd ocupate prin vitrină, într-un mic local indian, reprezintă exact imboldul pentru a intra lumea. Așa că, pînă la final, nu am fost singurii țepuiți. Ulterior am descoperit că bulevardul principal era plin de terase și restaurante. ● Cea mai bună mîncare: în satul Marsaxlokk. Aici am „servit" o doradă ieftină și bună plus o porție uriașă de paste *marinara,* cu fructe de mare, că doar marea era la un metru de masă.

PRODUSE SPECIFICE: lichiorul de cactus, nugaua, plus niște sugiucuri dubioase care încorporează felii de banană uscată, migdale și alte fructe. Nu vă recomand. Arată foarte apetisant la prima vedere, însă sînt adevărate capcane pentru plombele mai vechi de trei ani. A, maltezii au și ceva vinuri (Lambrusco și Gellewza).

Ca **MIJLOC DE TRANSPORT** pe insulă vă recomand autobuzul *(vezi foto),* respectiv abonamentul de cinci zile. E galben, e retro, e *cool,* e rentabil și circulă pe stînga.

SHOPPING. Nu ieșiți la cumpărături prin Malta dacă sînteți împreună cu părinții sau bunicii, că riscați să vă cumpere tot magazinul. Buticurile din Malta sînt pline de sticlărie, macrameuri și argintărie.

DE VĂZUT. Orașul La Valetta, în sine, e de văzut. Grădinile Barraka, un spațiu amenajat inițial de cavaleri ca loc de antrenament, după ce au venit britanicii devenind grădini publice. ● Faimoasa catedrală Sf. Ioan este cel mai cunoscut obiectiv turistic maltez și reprezintă cel mai bun exemplu de stil baroc. Catedrala adăpostește una dintre cele mai impresionante și faimoase opere de artă ale Europei, și anume tabloul ce reprezintă Tăierea Capului Sfîntului Ioan Botezătorul, pictat de Caravaggio. ● Satul Marsaxlokk, locul unde au debarcat turcii pentru asediul terestru al cetăților cavalerilor ioaniți, dar și unde s-a semnat ridicarea „cortinei de fier". ● Mai treceți prin Mdina, vechea capitală a Maltei, și vedeți palatele nobilimii siciliene și spaniole. Pe de altă parte, sînt și greu de ratat: e de-ajuns să vă plimbați la pas.

INSULA GOZO (da, insula Malta are două insule mai mici): pe Gozo se ajunge cu bacul. Acolo se poate face un tur al insulei dacă închiriezi un taxi. Sfat: nu luați excursii pe Gozo de la agenție! Se poate ajunge acolo pe cont propriu, mult mai ieftin, plus că nu vei fi legat de programul lor. Ce ar fi de văzut pe Gozo: Fereastra Albastră, reprezentată de o stîncă erodată de apele mării de-a lungul a mii de ani în formă de arcadă; Fungus Rock (Insula Ciupercă) se află foarte aproape de Fereastra Albastră. Citadela e în centrul insulei Gozo, mai exact în Victoria, care este principalul oraș din această insulă. De pe Citadela se pot vedea împrejurimile și orașul Victoria. Poate mai consumați vreo oră și jumătate și pentru a vizita templele *ggantja,* „the oldest man-made structures in the world", datînd din 3600 î.H. Noi am consumat timpul respectiv și vă rog să nu mă spuneți nici unui istoric sau geolog: tot ce veți vedea acolo ni s-au părut niște simple pietroaie.

Daniel GOACE

De-o fi una, de-o fi Malta...

Pentru ca nici vara asta să nu rămân singura neplecată în vacanță, îmi fac bagajele și-o șterg în Malta, insula aia mică-mică, la o aruncătură de băț de Sicilia.

De stat, am stat în Bugibba. Sau Qawra. E o chestie tipic malteză, probabil, să nu știi niciodată când începe și când se termină un oraș. Adică până la non-stop e Bugibba, iar de la prima umbrelă încolo e Qawra. Sau invers. Cert e că poți traversa v'o patru orașe până să ajungi în La Valetta, și asta fără să-ți dai seama.

În Malta, cel mai convenabil mijloc de transport e autobuzul. Și cel mai simplu, având în vedere că toate duc la La Valetta! Trebuie doar să faci față ritmului de condus, ritm care-i împinge și pe localnici să-și facă cruce și să exclame *„Al, Madonna! It's like driving in Bagdad!"*. Autobuzele malteze, ridicate de turiști la rangul de simbol național, funcționează cu aer condiționat pe bază de uși și geamuri deschise. De fapt, uși n-au. Dar sunt așa drăgălașe, cu galbenul lor canar și abțibilduri *Tigre Club* sau *You are my own time lover*, încât nu poți să nu le adori! În schimb, cu șoferii e altă poveste. Sunt toți un fel de regi ai șoselelor, cu veleități de Schumacher, bașca faptul că tre' să le faci cu mâna ca să oprească în stație, de aici și expresia „a face autostopul la autobuz". Destul de rar poți să dai și peste un șofer aflat într-o zi proastă, adică se mișcă – vorba unui prieten care a făcut în patruj' de minute un drum de 20 – „ca ochiul mortului". În cazul ăsta, nu-ți rămâne decât să șezi cuminte pe băncuță și să admiri peisajul (Superb! Mai ales după vreo petrecere locală, când toate clădirile sunt împodobite cu ghirlande, sfinți-șori, floricele și luminițe care-ți dau senzația că te plimbi printr-un oraș de zahăr candel). Dacă m-aș afla în mașină și aș prinde traficul „infernal" (raportat la ideea malteză de trafic – adică maximum trei mașini în față, la semafor), rămâne varianta mersului pe jos. Nu-mi fac nici o grijă că m-aș putea rătăci, în baza principiului: dacă dai de apă, înseamnă că s-a terminat insula.

Și că tot am vorbit de mijloace de transport, cele mai multe locuri de parcare par a fi în Sliema – St. Julian's, pentru simplul motiv că cei din zonă nu au mașini în fața blocului, ci iahturi. Boooon...

86-le din Bugibba mă duce la Mdina – *The silent city* – de unde pot cuprinde într-o clipire aproape toată insula, de la solul gălbicios, pigmentat cu verde de cactus, până la marea albastră și norii pictați, ireali, de *Truman Show*.

Tot în Mdina am mâncat cei mai buni *pastizzi*, pateuțe umplute cu brânză sau mazăre, cu atât mai gustoase cu cât se mănâncă pe bancă, în parc. The Krystal Palace este locul cu cei mai buni *pastizzi* din întreaga lume! O cameră de 2/2 în stilul *oldies but goldies*, cu o tejghea-bar deasupra căreia e agățată o poză puțin ștearsă de vreme, genul de fotografie de grup pe care ai cuprinde-o în titlul „Prietenii buni sunt ca vinul vechi", dar care e descrisă mai simplu, ca un slogan: *„We appreciate a long time commitment"*.

„E lung pământul / Ba e lat!" Asta înseamnă că trebuie traversat cu mașina până la Dingli, locul cu stânci năucitoare, unde te simți ca un stăpân al lumii, care poate să țină în pumn întinderea albastră de apă și de cer pătat de soare.

O ultimă oprire la cafeneaua de pe deal mă face să vreau să înghesui toată insula într-o sticlă, o mână de rocă galbenă cu miros de leandru, condimente, *garlic rabbit* și sare.

O sticlă colorată pe care s-o desfac când am chef, să-mi împrăștie miros de mare adus dintr-un loc ce trăiește în ritmul meu: încet, dar sigur.

Doina PĂTRAȘCU

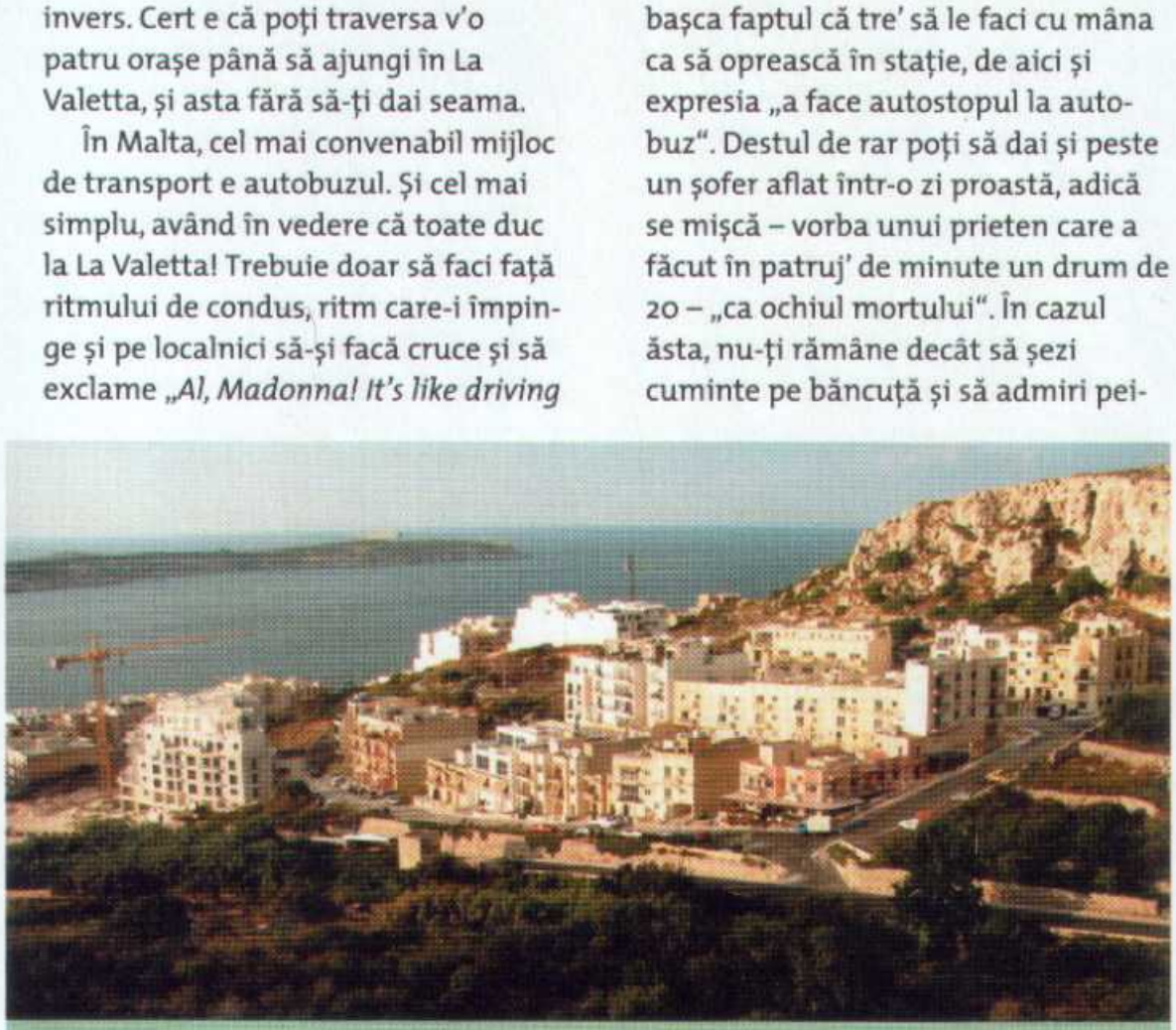

L'amour de tous les jours (Quartier Latin)

Paris: oraș al *french kiss*-urilor și al legăturilor amoroase fără obligații, în topul destinațiilor romantice de pe mapamond.

M-am plimbat peste tot, cu autobuzul, cu metroul, pe jos, cu trenul, cu autocarul, cu mașina. N-am reușit să remarc de unde și până unde faima asta. Dar poate doar din vina mea! Specimene de naționalitate sri-lankeză, africană sau basarabeană au încercat agățamente lamentabile în ceea ce mă privește, cu un *modus operandi* familiar celor din Berceni (de dincolo de Lamotești!). Inutil să spun că m-am prefăcut că nu vorbesc nici franceza, nici engleza, nici moldoveneasca din Republică *(sic!)*.

Doar la fântâna Saint Michel, parcă-parcă, specimenele erau puțin mai acătării. Cum să vă zic eu, fântâna asta este în Cartierul Latin un fel de ceas de la Universitate, mai precis ceea ce era acest ceas odinioară: locul de întâlnire al amorezilor (și nu numai!) pentru mers la cofetărie sau la un ceai.

Vizavi de Saint Michel, stând cu spatele la fântână, după ce treci gârla, în dreapta se află Notre-Dame. În spatele fântânii se găsește Quartier Latin, întins pe multe străduțe și cu nenumărate restaurante *medium and low budget* cu diverse specifice culinare (inclusiv restaurantul chinezesc Fu Thai...).

Eh, într-o seară, stând așa frumos pe ghizdurile fântânii, în așteptarea reunirii gășcuței pariziene, am simțit privirile tânărului din dreapta mea țintuite intens și arzător asupră-mi. Mi s-a adresat apoi politicos cu formula incipientă tipică pentru agățament: „Bonjour". Vrând-nevrând, am mormăit un *bonjur* mai degrabă românesc decât altceva, că doar nu puteam să risc să mă trezesc cu vreo reacție neașteptată din cauză de nerăspuns la salut. Și atât i-a trebuit –

mi-a detectat accentul neaoș (pentru mine!) și a avut motive serioase să continue: cică de pe ce meleaguri vin...?!

Din prima m-a lovit o trăsătură facială a lui: niște buze, care fără a fi groase, erau foarte în relief, stăteau mai tot timpul perpendicular pe față, dacă puteți vizualiza descrierea asta.

Faptul că privirea mea era involuntar îndreptată către proeminenta-i trăsătură facială nu a părut să-l împiedice pe tânăr să continue demersurile. A încercat diverse ghiceli: Ucraina, Rusia, Bulgaria... După ce am mormăit eu ceva cu România, s-a luminat la față și buzele i s-au lățit, spunând că ce țară frumoasă este Albania. Păi, că să vezi, România nu e Albania, am replicat eu. Motiv pentru care discuția a continuat cu întrebări legate de frumusețile țărișoarei noastre care merită vizitată, și mai ales cu interes specific asupra cetățenelor de naționalitate română, mai degrabă decât peisaje montane sau plaje sălbatice...

Totuși, fiind nevoită să îl privesc în față, pe care față se aflau buzele, vă dați seama că orice altceva era compromis! Degeaba era înalt și bine făcut, cămașa albă descheiată suficient la nasturi cât să i se vadă părul de pe piept și medalionul cu Iisus, părul blond, ochii verzi și tenul măsliniu, o combinație à la Shakira de strămoși libanezi și sud-americani, cetățenie chiliană, venit hai-hui prin Europa.

Și-n plus, îl chema... Adel!

Când a venit deci gășcuța mea, Adel a rămas așezat pe fântâna Saint Michel... cu buzele umflate!

Dana MACARIE

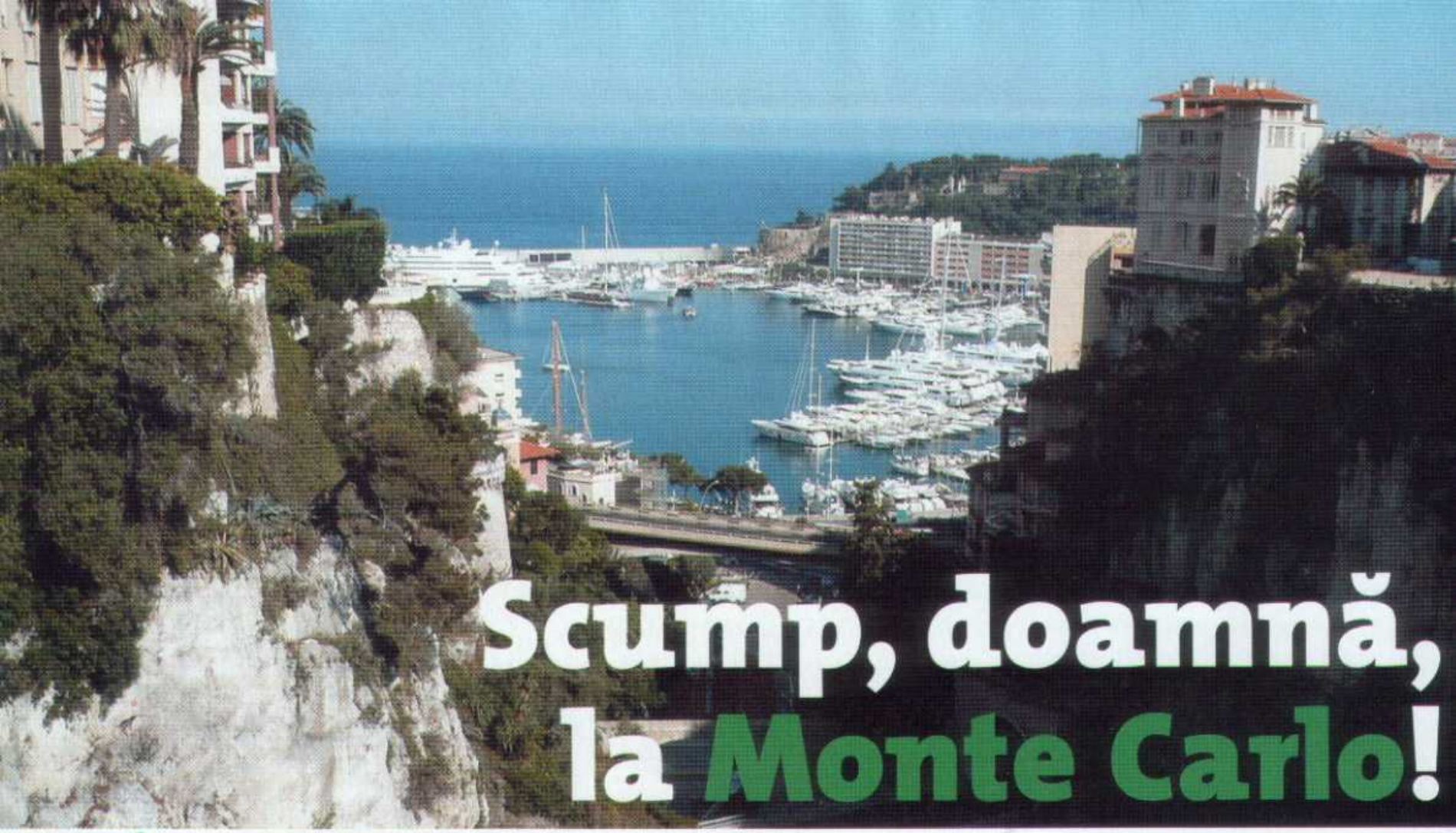

Scump, doamnă, la Monte Carlo!

În Vaslui era mai ieftin

Bienvenu à Monaco-Monte Carlo! Vocea feminină cu inflexiuni metalice și accent pe ultimele silabe reverberează în stația de metrou în care tocmai a oprit trenul care te aduce de la Nisa. E gara din Monte Carlo, o grotă superluminată săpată în stîncă. Afară, la ieșirea din subteran, rămîi pentru o secundă perplex. Peisajul e incredibil pentru ochiul neobișnuit cu munți și mare în aceeași imagine: Alpii se varsă în Mediterana, iar orașul e construit pe verticală, în amfiteatru, în jurul celor două golfulețe, Fontvieille și Hercule.

Dacă prin alte locuri e un calvar să mergi pe jos, în Monte Carlo e chiar recomandat să fii pieton. Pentru că nu e foarte mare și de pe picioare se vede cel mai bine. Iar dacă te grăbești, intri în prima „gaură de vierme" (din loc în loc, ascensoare publice sau scări rulante fac legătura între diverse puncte ale orașului) și ajungi rapid în altă parte. Traficul e infernal, în mașină îți faci mii de draci, nu există locuri de parcare, străzi înguste, tuneluri, serpentine, „ace de păr"; dacă ați văzut măcar o dată cursa de F1 organizată anual aici, *you know what I'm talking about...*

Cobori de pe vîrful muntelui spre marea care se vede printre clădiri și palmieri undeva jos, sub puzderia de vase de toate dimensiunile și prețurile. E partea de Monte Carlo cea mai spectaculoasă, care de fapt nici nu aparține orașului: cartierul de iahturi – zonă multinațională. Bucăți de SUA, Marea Britanie, Franța plutesc lenește în rada portului într-o expoziție de lux fără vînzare.

În *La Salière*, unul dintre restaurantele cu terasă din port (care arată normal, n-are frapiere sau scrumiere din aur) prețurile sînt chiar OK, pentru locul în care te afli: o salată – 15 euro, fructe de mare – 20, pește/vită/pui – 25, iar cel mai scump vin e un roșu Nobile de Montepulciano din 2005 la 240 de euro. Totuși, cetățenii nemiliardari aflați în pauză de masă preferă să lopătească în caserola cu salată de fast-food pe băncile de pe cheu, cu ochii pe flota de iahturi și gîndurile aiurea.

Îi lași cu visele lor, treci pe lîngă heliport și intri în *Roseraie*, Grădina de trandafiri a prințesei Grace. Superamenajată, cu trandafiri de toate culorile și panouri explicative cu animale protejate. Ce credeți că sînt pe cale de dispariție în Monaco? Papagalii, gușterii, fazanii? Neah... N-o să ghiciți niciodată: liliecii, nene!

În apropiere e stadionul Louis II, unde a cîștigat Steaua Supercupa Europei în 1987, care pe dinafară arată ca un mall. Niște fotbaliști la ofertă, ceva?

Colecția de mașini a prințului de Monaco e vizionabilă: 105 mașini de epocă la numai 6 euro. Vizită. *Rent-a-car* în Monte Carlo? Avem, domnu': Porsche Cayenne, Lamborghini și Ferrari. De închiriat cu jumătatea de oră, s-o parchezi în față la cazino și să te dai cîteva minute jupîn.

La prima vedere, *public services* există și sînt chiar gratis: WC-uri publice cu dușuri fără taxă *(Sau or fi supravegheate video, plata cu card și n-am văzut eu POS-ul?)*, indicatoare „Spre Defibrilator" – dacă îți stă inima din motive de prețuri sau invidie, primul ajutor e asigurat.

Traversezi dus-întors (1 euro!) Port Hercule într-un vaporaș ecologic cu panouri solare. Cel mai bine cheltuit euro de cînd umbli prin Europa. Mărșăluiești apoi pe Aleea Campionilor (Platini, Maradona, Ronaldo, Romario și-au lăsat pașii

pe-aici) pînă pe plaja de lîngă Grimaldi Forum. Mic contact cu Mediterana (în apă pînă la genunchi). Un contact mare e ceva mai scump: ora de skijet – 160 de euro, abonamentul de schi nautic (10 ture) – 270 de euro.

În fine, după ce treci prin grădina japoneză şi mai urci nişte scări, ajungi şi la faimosul Monte Carlo Casino. Dacă nu vii pe o bicicletă de aur sau cu trotineta încrustată cu cristale Swarovski, n-ai ce căuta pe roţi în piaţeta din faţa cazinoului: lîngă stiva de Rolls-uri şi Ferrari-uri, cu orice altă maşină te faci de rîs. Iar ca să intri, trebuie a) să ai bască, ăăsta... sacou şi cravată şi b) să nu porţi baschetţi, tenişi, cameră foto/video. Şi obligatoriu c): la uşă mizezi 10 euro pe o verde.

Să rămîi peste noapte în Monte Carlo e sport extrem. Dacă tot te-ai hotărît să rupi cardul în două, fă-o la hotelul lui David Coulthard; nu ştim dacă are monoposturi în loc de paturi, dar măcar ai posibilitatea să dai mîna cu patronul. Sau să-i faci din mînă, dacă trece cu 200 km/h pe lîngă tine. Pentru cei mai puţin curajoşi: e indicat să-ţi cauţi cazare prin localităţile din apropiere. De exemplu, 15 km mai la vest, în Nisa, chiar în oraş, unde un loc într-o cameră de hostel pleacă de la 17 euro.

Grig BUTE

Hello, Romania! Hello, Budapest!

Pleci din București spre Budapesta miercuri seară cu un TIR care duce marfă în Ardeal. Șofer volubil, între două vîrste. Discuții grele: mașini, fotbal și gagici. Nici n-a terminat povestea cu ultima zînă care s-a jucat cu bagheta la el în cabină, că e Turda, miezul nopții și s-a făcut de pauză din motive de tahograf.

Te trezești zgîlțîit: Oradea, ultima stație. Rucsacul la spinare, căștile pe urechi și, în timp ce Roger Waters zice ceva despre „Apparently They Were Travelling Abroad", traversezi orașul spre cel mai bun loc de autostop – ieșirea spre Borș. Asculți *The Pros and Cons of Hitchhiking* cam de două ori pînă oprește un Rover mai vechiuț, cu șofer moldovean ce se întoarce la muncă în Italia. Și care vorbește mult și prost, despre cît de tare e el și cît de bine se descurcă (tot el). Te lămurești rapid, la prima benzinărie de după graniță: îi cumperi tu vignetă de autostradă, că italiana lui de baltă nu e convertibilă.

SMS. Edina, prietena de pe net la care vei sta, te așteaptă la centrul cultural *Muvelodesi Koszpont*, gazda unui festival de film documentar și îți dă cîteva indicații sumare de ajuns acolo. Intri în Budapesta pe seară. „Italianul" te lasă la prima stație de metrou. Habar n-ai unde te afli: ești ca și parașutat. Întrebi în engleză un cuplu tînăr de Moskva Tér (Piața Moscova). Cică trebuie să iei metroul și să schimbi linia în Deak Tér (un fel de Piața Unirii). Metroul e de trei ori mai adînc (just, trece pe sub Dunăre), mai vechi (vagoanele au un aer interbelic) și mai scump ca al nostru (un bilet cu schimbare de magistrală e 380 HUF, ceva mai mult de 5 RON). Nu există bariere la acces, iar compostoarele sînt plasate destul de discret. Nici nu te gîndi să faci blatul: controlorii te așteaptă cu amenda gata scrisă la capătul de jos al scării rulante.

S-a înnoptat bine; ai ajuns în sfîrșit pe terasa din curtea interioară a centrului cultural. Bei o bere la masa la care se vorbește exclusiv ungurește. Adică tot un fel de japoneză și te simți ca Bill Murray în *Lost In Translation*. Minus diferența de fus orar.

După ce, din plictiseală, ai mai conversat cu cîteva beri, evenimentele încep să se deruleze pe repede-înainte: ajungi în Kuplung Klub, un bar cît un depozit en-gros, cu un schelet stilizat imens atîrnat de tavan, în care cîntă Chalaban (o trupă ciudată: patru unguri plus un american de culoare, a cărui trompetă îți amintește de Mihnea de la Lună Amara) și apoi acasă la Zsolt, unul dintre noii tăi prieteni, unde se lasă cu audiție de vinuri și degustări de muzici românești downloadate din rucsacul cu sticle de Maria Tănase și DVD-uri de Jidvei postate acasă. Descoperi uimit că între timp ai început să vorbești fluent ungurește, deși nu înțelegi absolut nimic din ceea ce-ți iese pe gură...

Dimineață. Pentru tine, că pentru ceilalți pietoni e trecut de prînz. În capul cît un bostan de *Cartea Recordurilor* îți circulă brownian, lovindu-se de pereți, o singură imagine: ciorbă de burtă. O cauți în Unicum (rețea de restaurante tradiționale). *Tripe soup?* Chelnerița se uită la tine ca la un eschimos în slip de blană pe plaja din Vamă de 1 mai.

Încerci să-i explici rețeta în engleză, dă din cap că a înțeles și se întoarce cu un bol de lut plin cu o supă de pui supercondimentată. Bună și asta, deși pînă s-o mănînci trece un sfert de oră de cînd ți-ai fript limba. Și de cînd cu o mînă mesteci cu lingura, iar cu cealaltă sufli în farfurie...

Cu harta orașului obținută gratuit la un punct de informare și cu aparatul foto cu memoria proaspăt rașchetată ești pregătit să faci cunoștință cu orașul. Scurtă lecție de geografie: două milioane de locuitori, 23 de districte, 525 km pătrați (de două ori cît Bucureștiul ca suprafață), traversat de Dunăre, nouă poduri între Buda și Pesta, două insule – Margit și Obudai (locul celebrului festival Sziget).

E duminică, ești în microbuzul care te duce la Cluj (70 RON/5.000 HUF) și recapitulezi, minunîndu-te de cîte ai văzut în două zile și jumătate, străbătînd orașul cu pasul. Inginerul din tine schițează rapid harta locurilor ce nu trebuie ratate.

Pesta. Piața Eroilor, monumentul Millennium și foarte aproape, Varosliget – parcul cu lac cu insuliță cu castel (Vajdahunyad). Váci Utca – care n-am înțeles de ce e atît de celebră (poate pentru că e un fel de Calea Victoriei, dar mult mai scumpă... există așa ceva?). Gara Nyugati (proiectată de Gustave Eiffel), apoi pe bulevardul Zsilinszky spre Piața Deak, pe lîngă bazilica Sf. Ștefan, cea mai mare din oraș, care are lifturi spre cupola aflată la 96 m înălțime. Din Piața Roosevelt, la Szechenyi Lanchid *aka* Podul cu Lanțuri – cel mai vechi dintre cele nouă – refăcut în 1949, la centenar, după distrugerile din timpul ultimului război mondial.

Buda. Colina Gellert, biserica din peșteră, Statuia Libertății ridicată în '47 de comuniști, panorama superbă

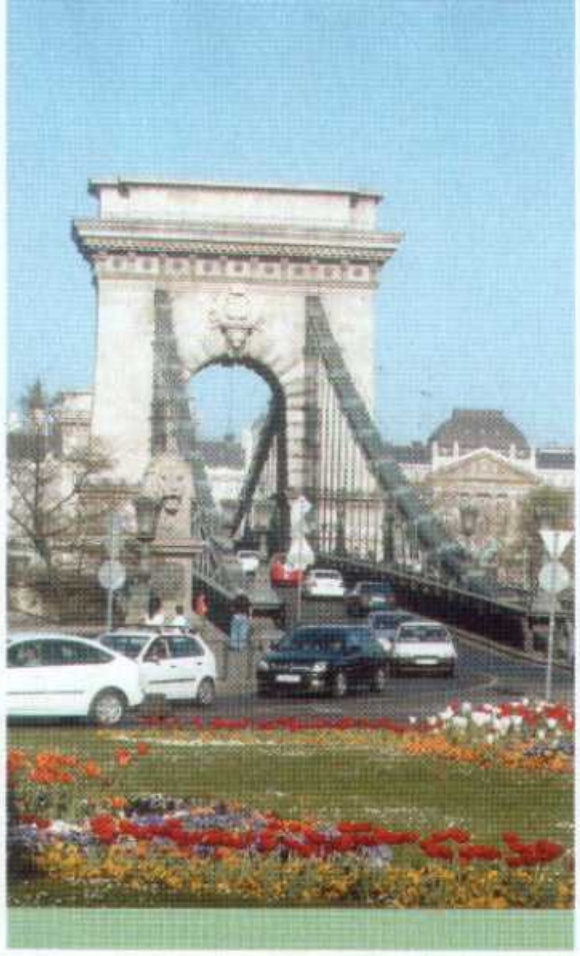

de lîngă Citadella (fostă fortăreață, acum complex muzeal, pe zidurile căreia sînt poze sau tablouri uriașe cu Budapesta de-a lungul timpului). Orașul vechi – străzi pietruite, case medievale, biserici și catedrale în stil gotic.

Numai pentru poză: funicularul-țeapă (3 euro pentru o diferență de nivel de doar 200 m) spre Budai Var (Cetatea Buda). Palatul Regal, cu multele-i aripi transformate în muzee. Tot aici, Biblioteca Națională, Muzeul Național de Istorie și Galeria Națională de Artă, sub care există un labirint de tuneluri – buncăr ideal pentru soldații germani în timpul *WWII*.

Palatul Șandor (unde stă Băsescu al lor), biserica Mátyás cu turn gotic (folosită o vreme, pe la 1500, de turci ca moschee), Bastionul Pescarilor (un grup de japonezi fotografiază de zor o machetă de bronz a complexului aflat exact în fața lor; ăștia ar fi în stare să pozeze și un c***t, cu condiția să aibă explicații pe eticheta din hîrtie igienică...).

Piața Batthyany de pe malul Dunării, cu vedere directă spre Palatul Parlamentului, aflat pe malul celălalt (Michael Jackson, la prima vizită în Budapesta: „Îmi place castelul ăsta! Îl cumpăr! Cît costă?").

E de neiertat dacă ratezi să faci poze noaptea de pe podul Margit: Parlamentul, Podul cu Lanțuri, cetatea Buda – toate luminate feeric exact ca Bucureștiul (în centru, de Crăciun).

Plus: relicvele castrelor (civic și militar), alte tone de statui, muzee, teatre, parcuri, băi termale, biserici și clădiri pe care timpul s-a dat ceva cu patinele. Fostă capitală de imperiu, nene! Rezon! Și cînd te gîndești că în capul occidentalilor ignoranți e capitala României...

Diverse: loc în cameră de hostel – de la 3.000 HUF, o bere pe terasă minimum 300 HUF, o sticlă de vin în bar – spre 2.000 HUF, două ore de City Tour în autocar decapotat cu traducere în 16 limbi – 4.300 HUF, o oră de croazieră cu vaporașul pe Dunăre – 3.000 HUF.

Grig BUTE

Bratislavă Slovaciei!

Cobori din cursa *low-cost* în aeroportul din Bratislava, schimbi ceva euro la un curs de 1 euro – 36,7 SKC (cu comision 9%) și ai niște coroane slovace. De la automatul de bilete de la capătul clădirii cumperi timp: 10 minute de excursie cu autobuzul costă 14 coroane, jumătate de oră – 18. Aparatul acceptă doar monedă, așa că dacă n-ai primit la casa de schimb încearcă la chioșcul de ziare, restaurant, bar. Oricum n-o să-ți schimbe nimeni. Soluția? Utilizează șarmul personal pe lumea tînără ce mișună prin preajmă. Dacă-ți lipsește una sau alta, păcălește automatul de cafea de la terminalul „Plecări": te prefaci că vrei o cafea, introduci o bancnotă, apoi te răzgîndești și apeși *Cancel*. Vei primi înapoi aceeași sumă, dar în fise.

Singura linie de autobuz e Nr. 61 Aeroport-Gara Centrală. De acolo, ca orice turist care vrea să cunoască orașul, începi să-l măsori cu pasul. Cînd ajungi pe la 3.000 te oprești: ești în centrul istoric, care seamănă izbitor cu o bucată de Brașov. De altfel, Bratislava pare un colaj de orașe românești; în afară de străzi brașovene, mai vezi clădiri sibiene, cetate ca la Sighișoara, blocuri construite în faimosul stil comunist tîrziu, faleză gălățeană și... cam atît, că pod peste Dunăre cu restaurant și vedere spre uriașele moriști eoliene *high-tech* de peste granița cu austriecii n-avem încă...

Urci spre cetate și observi că mai e ceva ce n-avem: aerul de normalitate cu care slovacii își plimbă cîinii, fac *jogging*, aruncă hîrtiile la coș. În vecinătatea cetății, o clădire care seamănă cu cantina din Regie îți stîrnește amintirile și papilele. Umbli prin buzunare după mărunțiș pentru o fasole cu chifteluțe și... Oops! E sediul Parlamentului slovac. Te uiți mai bine: da, dom'le, e cît bufetul Senatului nostru, ce te miri atîta? Crezi că au fost așa de tîmpiți să radă cetatea, un cartier și cîteva biserici ca să-și facă locuință poporul slovac acolo ca la alți deștepți (nu dăm nume)?

În centrul orașului e Palatul

Președintelui – un fel de Cotroceni minus garduri de 7 m, soldați, cîini-lup, sîrmă ghimpată, șanțuri cu apă... Cel mult o fîntînă arteziană în față, să aibă lumea unde să facă poze și să-și dea întîlnire. Există și pasajul de la Universitate în variantă slovacă: mai mic, mai curat, mai puțin aglomerat.

Dacă nu ai rude, prieteni sau 600-1.000 de coroane pentru o cameră de hostel (fără serviciile incluse în filmul cu același nume), o idee bună e să iei autobuzul 39 din centru pînă la capăt. Ești în campusul studențesc principal al Bratislavei, plin de cămine cît T17 din „Tudor"-ul Iașiului, în care în funcție de abilitățile personale poți petrece noaptea într-un pat de student(ă) sau în sacul de dormit din dotare pe spațiul (încă) verde dintre cămine.

OK! Am venit, am văzut, n-am învins nimic, dar de plecat, plecăm. După un *search* îndelungat pe străduțele care duc în centru, găsești un netcafé, plătești cam 100 de coroane pe o oră de net și două beri, dai din taste și vezi ce continuare a călătoriei ți se potrivește. Recomandarea emisiunii: hitchhikers.org. Dacă nu ești fan de autostop și nu te încîntă asemenea *blind date* (chiar dacă e aproape la fel de ieftin ca mersul pe jos), o variantă de luat în calcul e trenul.

Din gara Petrzalka într-o oră ești la Viena. Nu înainte de a plăti aproape 8 euro pe bilet (Atenție! Dacă n-ai coroane slovace, trebuie să afișezi fața nr. 4 zîmbitor-rugător-mieroasă pentru ca tanti de la ghișeu să nu te trimită la casa de schimb). Urci în tren, cauți vagonul-restaurant și transformi coroanele rămase în bere. Oricum, îți mai sînt de folos doar dacă ești colecționar de valută ciudată...

NEWS FLASH: De la 1 ianuarie 2009, Slovacia a trecut la euro. Asta înseamnă că acrobațiile de schimb valutar de mai sus nu mai sînt necesare. Domnu' Isărescu, la noi cît mai durează?

Grig BUTE

Raiul, ca InterRail

Ai o săptămînă de vacanță și nu știi unde să te duci. De Vamă, bulgari, munte ți s-a luat, vrei altceva. Ce zici de Arad-Viena-Zürich-Berna-Milano-Nisa-Monte Carlo-Veneția-Arad? E nevoie de ceva curaj, de rezistență la tăvăleală și de un abonament InterRail, valabil pe aproape toate trenurile din Europa. Bani nu-ți trebuie foarte mulți. Dacă îți programezi bine drumurile, te încadrezi la cea mai mică variantă: 5 din 10 = 250 euro. Asta înseamnă că îți alegi dintr-o perioadă de zece zile, cele cinci pe care le mergi. Bonus: după ora 18 a zilei curente poți călători bifînd a doua zi. Adică, teoretic, ai 30 de ore de drumeție pe zi.

Dacă te țin balamalele.

Oricît ar părea de normal, să pleci din Arad la 2 a.m. spre Viena are părțile sale proaste. Țigani care se ceartă la miezul nopții în sala de așteptare, de exemplu. E sîmbătă noaptea, ești de cinci ore într-o gară românească și asta e deja prea mult chiar și pentru cineva pasionat de sporturi extreme. Da, domnule, nu e SF – e adevărat, există, se poate: te culci în România gratis și te trezești dimineață la Viena! Cu doar 4 euro. Rezervarea locului, care pe unele trenuri e obligatorie, doar tichetul InterRail nefiind suficient – îți explică în engleză nașul austriac, în timp ce-ți taie chitanța și adaugă că nu te-a penalizat totuși pentru omisiune. I-or fi simpatici rockerii ciufuliți cu față inocentă, proaspăt treziți din somn...

DUMINICĂ SEARĂ. *EN (EuroNight) 466 Wiener Walzer.* Așa îl cheamă în buletinul-broșură pe care îl găsești pe scaun. Are fotolii extensibile, prize de 220 V și budă cu vacuum. Nu, nu e avion. E doar trenul de noapte Viena-Zürich. Colegi de drum: o cehoaică tăcută pe care o ajuți să-și ridice imensul bagaj deasupra locului de la geam și două adolescente austriece care se întorc acasă de la un concert rock. Și care, văzînd nashpatricoul cu Sepultura, dau *play* la niște metale de pe mobil. 10 minute mai tîrziu, controlorul ne întreabă scurt al cui e *device*-ul și pe cehoaică dacă o deranjează muzica. Aia, săraca, ce să zică? Un *No* cu jumătate de gură, iar nașul latră în germană la puștoaice să închidă forja. Descălțare, scaune întinse, somn. *Kinder*-ele se trezesc brusc pe la 2 a.m., speriate că au trecut din greșeală în Elveția și coboară năuce la Innsbruck. Salzburg-ul lor e două ore și 200 km mai în spate. E 5,30 – o oră pînă în Zürich, dar nu mai e de dormit cînd vezi ce e dincolo de geam: un munte din familia Alpilor cu capul în nori și lac cu iachturi la picioare îți dă bună dimineața.

MARȚI, PE LA 10 a.m. De la Zürich la Berna – cam o oră cu trenul. Pe geam, peisaj bucolic: dealuri cu pășuni și vitele aferente, cabane construite cu bun-gust, păduri ce se continuă pînă în interiorul localităților. Și cîteva hale și turnuri care fumegă, ce nu par deloc din documentarul ăsta economic. Fabrici de ciocolată? De ceasuri? Că bănci și hoteluri sigur nu sînt...

JOI, PE LA PRÎNZ. Milano Stazione Centrale. O Gară de Nord în plină

renovare, acoperită de schele și cu pereți ascunși după imense panouri publicitare. Din 40 de ghișee, 5 sînt internaționale, însă doar două deschise. Te așezi răbdător la coadă pentru o rezervare de Nisa. Pe care o obții după vreo jumătate de oră. Noroc că mai e pînă pleacă trenul, altfel ai fi recitat ceva sfinți, tropăind pe loc și privind ceasul din 10 în 10 secunde. După ce ai rezervarea, zorești spre *binario 19* de unde pleacă trenul de Nizza, cum e afișat pe tabela din capătul peronului. *EC (Euro City) 159 „Riviera Dei Fiori" Milano-Nisa.* Prima impresie e într-adevăr cu fiori: buda n-are apă. În schimb, are geamuri foarte murdare. Trenitalia asta e vreo franciză CFR cumva? De la Milano la Genova, trenul trece prin Apeninii Nordici spre Mediterana. Traseul e un lanț de viaducte și tuneluri, majoritatea localităților fiind în vale, zeci sau sute de metri sub terasament. După Genova, calea ferată ține linia țărmului mediteranean, unind riviera italiană cu cea franceză: Savona-San Remo-Ventimiglia-Menton-Monaco-Nisa. Ca să vă faceți o idee de cum arată celebra Côte d'Azur, imaginați-vă în trenul Constanța-Mangalia, aduceți marea mai aproape de linie (pe anumite porțiuni chiar la 10-15 m) și înlocuiți bălăriile, gunoaiele, cîmpurile pline de ciulini și casele netencuite „de închiriat" cu palmieri, plaje curate, clădiri cochete cu piscină, iaht-uri. Și plantați și niște munți pe partea dreaptă. Iar dacă tot sînteți în personalul românesc, rămîneți acolo. Pentru că urmează aventuri patent CFR, pe care le credeam posibile doar la Românica. Ei bine, nu – sînt în ofertă și la Trenitalia! Se pare că sfertul de oră de întîrziere pe care l-am tîrît după noi tot drumul n-a fost suficient: stăm în Carnoles (fără să știm motivul) încă vreo oră și jumătate, pînă se înserează. După ce într-un tîrziu, difuzoarele hîrîie ceva în italiană despre o defecțiune la sistemul de frînare și trenul se urnește – în sfîrșit! – din loc, altă belea: ne pomenim în beznă. Dorel-ul italian a umblat la frîne și a stricat luminile... Tocmai pe o porțiune de drum cu tuneluri lungi, în care claustrofobii s-ar urca pe pereți. Dacă i-ar vedea. Din fericire, de văzut se văd luminițele de la capătul tunelurilor. Nisa, Nice, Nizza, Niceea – toate nume ale orașului de la întîlnirea Alpilor Maritimi cu Mediterana, derivate din cel pe care i l-au dat nănașii greci acum mai bine de 2.200 de ani: Nikaïa. De la Nike (zeița greacă a victoriei, nu papucii americani).

VINERI DIMINEAȚĂ. *Bienvenu à Monaco-Monte Carlo!* Vocea feminină cu inflexiuni metalice și accent pe ultimele silabe reverberează în stația de metrou în care tocmai a oprit trenul în care te-ai urcat acum 20 de minute la Nisa. E gara din Monte Carlo, o grotă superluminată săpată în stînca Alpilor Maritimi.

TREN DE NOAPTE. De la Monte Carlo la Veneția, cu schimbare în Milano. Unde, sîmbătă la 5 a.m., nu funcționează sistemul informatic de afișare și bîjbîi confuz printre peroane, întrebînd în stînga și-n dreapta de trenul de Veneția. Nu știe nimeni, nici măcar personalul feroviar italian. Toată lumea dă din umeri a neputință, arătînd spre afișajele înțepenite într-un fel de *blue screen of death (Micromoft ® all rights reserved).* Paranormal! Cu al șaselea simț, de nashpaturizt, detectezi platforma de unde pleacă în cîteva minute trenul pe care nu scrie absolut nimic. Confirmarea o primești de la nașul garniturii, care a aflat și el în ultimul moment că se urcă în trenul de Veneția. Ai încercat să dormi ceva, dar două cucoane au ciripit în italiană tot drumul pînă cînd, exasperat, deschizi ochii și vezi peste tot numai apă.

De la Veneția te întorci pe bani. Că te-ai cam întins și ți-a expirat InterRailul.

Grig BUTE

7.000 km prin Europa

București-Bratislava

1.000 km, avion, 17 euro (rezervare cu 45 zile în avans). Ieftin, doamnă, ieftin! Dincolo era mai scump... Însoțitoare de bord drăguță, cafea de un euro bună, pilot experimentat (probabil fost liftier în hotel de lux): urcări și coborîri line și silențioase. O oră și jumătate zboară fără să realizezi. Nici n-ai trecut de pagina 18 din *Academia Cațavencu* și ești dincolo. Nota 10.

Bratislava Vest (Petrzalka) – Bratislava Gara Centrală

10 km, zero euro. Vagoane noi, fotolii superconfortabile, bere ieftină. Nota 9 (că vagonul-restaurant era cam departe). Aproape că-ți pare rău că nu mergi la Praga. Pentru că ai greșit trenul și trebuie să cobori la prima. Ca s-o iei în sens invers.

Bratislava-Viena

60 km, 7,7 euro. Tren obosit, ca pentru navetiști. Într-o oră și ceva ești la Viena. Nota 6.

Viena-Frankfurt-Amsterdam

1.200 km, TREN, 14,5 ore, 112,40 euro. Cu CNL (City Night Line) la cușetă pînă la Frankfurt. Liniște, curățenie absolută. Poți să te plimbi în ciorapi prin tot trenul (inclusiv la budă!). În compartiment, situație de banc de pe vremea lui Ceaușcă: un american, un rus... ăă, pardon, un asiatic, un african și doi români. Plus, pe la miezul nopții, un vameș neamț din alt film, cu strămoși în Gestapo, care te trezește cu lanterna în ochi. Dimineața începe cu un fel de scuză/bonus: un croissant și o cafea din partea casei, la vagonul-bar.

Schimbi la Frankfurt. ICE International 222. Noțiunea de Intercity își recapătă sensul, după ce a fost folosită abuziv de trenurile din Ro: trecînd peste servicii oarecum obișnuite (vagon-restaurant, anunț stații în trei limbi, vagon pentru fumători), are vagoane speciale pentru copii sau animale, toalete pentru handicapați, vagoane în care este interzis să vorbești la mobil (semnalul este bruiat), broșura trenului cu toate informațiile, muzică la căști. Și dacă ai uitat cumva unde mergi, în dreptul locului tău există un *display* cu stația de destinație. Nota 10. Cu felicitări. Pe care le transmit personal data viitoare.

Amsterdam-Utrecht-Zaltbommel

80 km, 11 euro. Gara Amsterdam Centraal. Ești în fața automatului de bilete, îi zîmbești galeș și după o jumătate de oră de scărpinat prin buzunare (prietenii știu de ce!), ai tichetul și cauți năuc peronul. Tren de provincie, dar îngrijit, cu grilaje speciale pentru biciclete. „Nașa" bonomă, răspunde reținut la surîsul tău cu gura pînă la urechi. 8.

Den Bosch-Paris

500 km, cursă **rolines (ca să nu facem antireclamă), 7 ore, 48 euro (bilet cumpărat din Utrecht în ziua precedentă). După ce că a întîrziat 45 minute (23,45 în loc de 23) și biroul de informații e o tablă pe un stîlp lîngă gară, cu un număr de telefon la care vorbești cu robotul firmei, șoferul (un franțuz arogant, *bien sûr*, nevorbitor de engleză) mi-a tăiat rapid europrotestele, mi-a aruncat rucsacul lîngă celelalte bagaje și mi-a arătat scurt ușa. Din fericire, nu din interior. Continuare de aceeași manieră: s-a certat cu un călător, a rîs de o fată care se simțea rău și i-a cerut o pastilă, a oprit la 2,30 a.m. undeva, pe cîmp, la o benzinărie (superscumpă) și ne-a dat pe toți afară, pentru juma de oră. Cine credeți că merge cu Zerolines? Studenți, persoane în vîrstă, asiatici, negri și un român fraier, care mai bine făcea autostopul decît să urce în conserva lor pe roți. Nota 3. *Allez vous-en, salaud!* Și data viitoare să vii cu patronii tunși, că altfel nu mai stăm de vorbă...

Paris-Saint-Etienne

500 km, TGV 6685, două ore și un pic, 30 de euro (rezervare pe net). Paris, Gare de Lyon: după ce ți-ai luat un (micro)sandviș savuros de 4 euro și un ceai de 1,5 euro, urci într-o navetă spațială cu decolare pe orizontală.

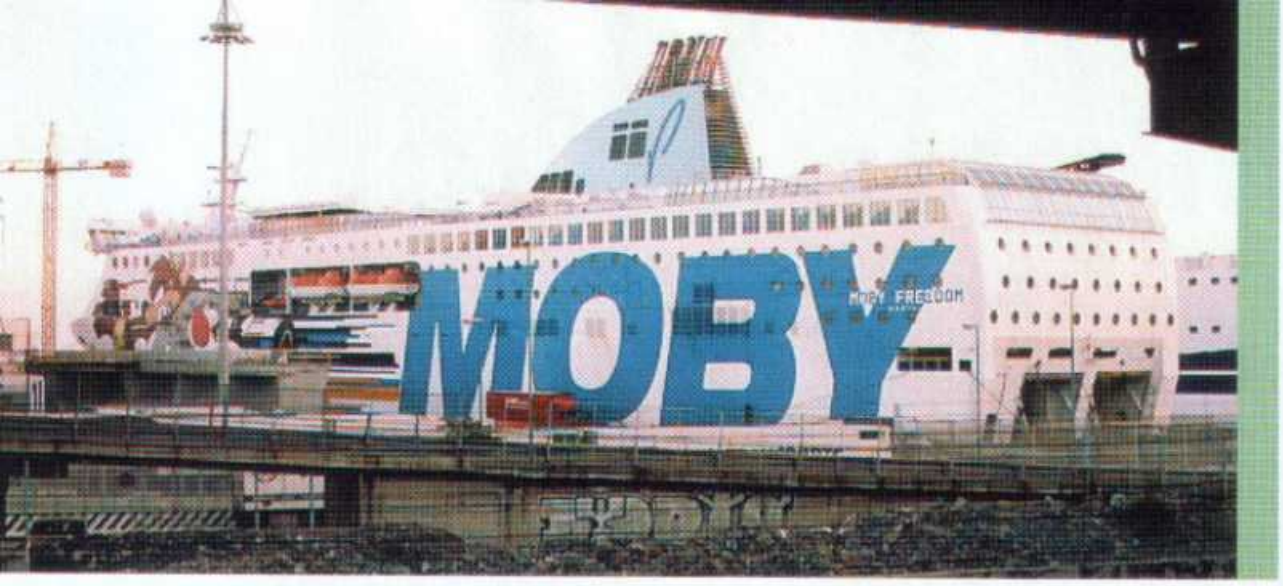

Mobilier elegant, lume scuturată, laptop-uri aproape la fiecare măsuță. *Le chef de train* are PDA, miniimprimantă și POS înglobate în același dispozitiv. Cumperi *L'Equipe* (1 euro), te conversezi pe teme de actualitate cu vecinul de fotoliu și te simți european. 10.

St-Etienne-Lyon-Grenoble

160 km, trenul 96571, 2,5 ore, 23,60 de euro. Te cauți de bani sau bilet și te grăbești să urci în vagon? Nu, nene! Unde ne trezim noi aicea? La Românica? Treci întîi pe la borna de validare a tichetului, că dacă te prinde controlorul fără data, ora și stația în care ai urcat pe el, îl mai cumperi de vreo cîteva ori... E aproape seară, trenul e plin cu lume obosită care se întoarce de la slujbă. Arunci și tu o privire pe revista cu job-uri, pe care ai primit-o în gară de la o domnișoară care te-a confundat cu un localnic. Se citește, se ascultă muzică la căști, se vorbește discret cu vecinul. Decent. 8.

Grenoble-Chambery-Torino-Genova

450 km, tren Eurostar, 6,5 ore (conform orarului de pe bilete), 59 euro. Pînă aproape de Torino, totul OK: curățenie, lume puțină, atmosferă de vacanță (pe geam se derulează vederi spectaculoase cu Alpi și cabane). Doar nota 8, pentru că, la intrarea în Torino Porta Susa, abia se mișcă și ajunge la peron cu un sfert de oră întîrziere. *Damn!* Ți-a mîncat jumătate din timpul alocat schimbării de gară. Din fericire, Torino Porta Nuova nu e departe și ajungi cu cinci minute înainte de plecarea trenului. Te uiți pe tabelă după numărul peronului și... surpriză! *Torino-Genova cancellato*. Nenea de la Informații îți scrie pe bilet noua legătură și urci în trenul de Roma. În care te simți ca-n cel de Roman: vagoane vechi, navetiști, diverși întreprinzători ambulanți. 5, pentru performanța de a ajunge la timp în Genova.

Genova-Olbia

450 km, feribot Moby, 9 ore, 41,70 euro. Terminalul de feribot e relativ aproape de stația centrală Piazza Principe. La ieșirea din gară faci dreapta, mergi cam 1 km pe Via Milano, iar cînd vezi farul înseamnă că ai ajuns. Nava e impresionantă; zici că e blocul tău de opt etaje de acasă, care a emigrat și s-a făcut feribot în Italia. S-a vopsit alb și și-a luat și-un part-time job la Cartoon Network: personaje de desene animate (Bugs Bunny, Tom, Jerry, Tazz, Sylvester, Tweety) îți zîmbesc de peste tot. Desenate pe lateralele vasului, machete uriașe în interior, atîrnate de tavan, pe scări și culoare. Bar elegant, fotolii pufoase, canapele pe margine, plasme pe care rulează meciuri de Champions League. Nu-ți poți lua privirea de pe un Harley, ancorat nu prea ferm la doi metri deasupra capului și parcă nu vrei să știi cum ar fi să-ți devină guler... Nava vibrează, zgomotul motoarelor se aude din ce în ce mai tare, luminile portului încep să se miște. Sprijinit de o balustradă pe puntea de la ultimul etaj, îți iei rămas bun de la continent. Răsăritul o să-l admiri din Sardinia. 9.

Olbia-Orosei

85 km, 6 euro, *pullman*. Adică autocar din ăla argintiu, de care vezi prin filmele americane. Face două ore jumate, oprind în fiecare localitate și adunînd lume de pe orice străduță, din toate zonele. Te aștepți în orice moment ca șoferul să strige: *Pizza delivery!* Măcar de-ai vedea ceva pe geam. Dar nu: doar dealuri stîncoase, același stil arhitectural de *hacienda* mutantă, cactuși pe marginea drumului și Marea Tireniană, pe stînga, în zare, din cînd în cînd. Nota 7.

Olbia-Civitavecchia

300 km, feribot Tirrenia, 7,5 ore, 27,11 euro. Mai puțin spectaculos decît colegul cu care ai venit de la Genova, dar OK. Pînă dai de niște tanti care se desfășoară cu cărnuri și bagaje pe canapelele din fața barului. Poți să pui pariu că-s românce. Din păcate, cîștigi. Îți iei un P*rroni de 330 ml cu 2,5 euro (singura bere din bar), cauți un fotoliu mai retras și îți pui căștile pe urechi. Nota 7.

Civitavecchia-Roma-Udine... Austria... Ungaria... Timișoara-Severin-Craiova

2.000 km, autocar, 36 de ore, 60 de euro. 'Eftin, neamule! Ia-o că-i ultima și vreau să plec și eu acasă! *All inclusive:* manele pînă îți vine să vomiți, vizită la celebrele studiouri Cinecittà – mai precis la o parcare din apropiere, transformată în autogară de tîrg românesc cu mici de 1 euro și doza de Urs*s de 2 euro la rulota din care bubuie (ați ghicit) manele, culoar ocupat cu bagaje, șpagă adunată pentru vameși... mă rog, toate bucuriile călătorului românesc. Nota 5. Că am stat lîngă o tipă care semăna cu Nicoleta Luciu (bine, numai o parte din ea) și mi-a dat și numărul de telefon.

Craiova-Pitești-București

250 km, microbuz de unică folosință, 3 ore, 21 RON. Vecin care se simte dator să socializeze și te mitraliază cu întrebări. „Nu, nu sînt din Craiova!", „Mda, frumoasă vreme!", „Nu, nu (mai) sînt student!". Și s-au terminat acumulatorii la mp3 player... Absent, fără notă.

Plus: autostop, zeci de kilometri cu bicicleta prin Olanda, blat pe mijloace de transport locale, vreo 300 km cu mașina unui prieten prin N-E Sardiniei, mii de pași prin orașe.

Bilet de avion: 17 euro. Croazieră feribot: 68,81 euro. Tichete tren: 243,70 euro. Călătorie cu mașina: 120 euro și 21 RON. O lună hai-hui prin Europa: priceless.

Grig BUTE

România

N-AM AJUNS NICIODATĂ ÎN STRĂINĂTATE. N-APUCAM SĂ IEȘ DIN ȚARĂ CĂ MI SE ȘI FURAU BAGAJELE...
MARIACE.

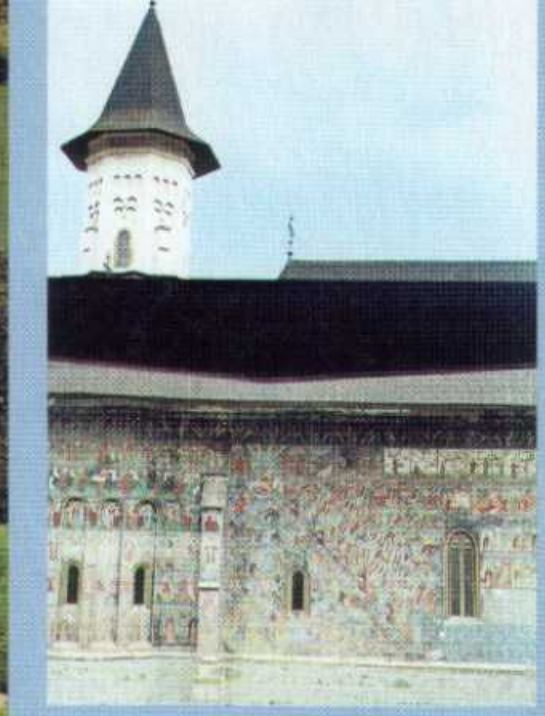

Că Moldova nu-i a mea, ci a turiștilor și turiștilor turiștilor noștri

Criza este aici, printre noi. Cum la concediu nu putem renunța, hai să luăm niște destinații cu specific de criză! Mă gîndesc la mănăstirile din Moldova. De ce mi se par destinații de criză? Nu fiindcă ar fi mai ieftine, deși e și ăsta un avantaj, ci pentru că împuști doi iepuri dintr-un foc: îți faci și concediul, și te și rogi pe la icoane să faci la loc banii pe care i-ai dat pe concediu. V-ați dat seama că, în aceste momente solemne de creștere a șomajului, nu mai e ca în vremurile bune. Tot ce îți dorești este să te întorci la muncă din concediu; nu-ți mai vine să spui: „Vai, ce frumos ar fi să am concediu tot timpul!".

În emisiunea de astăzi vom prepara niște locașuri de cult din Neamț. Aici, sînt înghesuite pe o rază de vreo zece kilometri pătrați (cred că ar fi trebuit să spun „10 kilometri rotunzi", dacă am zis „rază") mănăstiri ca Văratec, Sihăstria, Agapia, Sihla, Secu, sau schitul „Daniil Sihastru". Dacă ați terminat cu spiritualizarea și ați atins absolutul înainte să se termine concediul, mai puteți vizita destule prin zonă: casa în care s-a născut Ion Creangă, în Humulești, casa Veronicăi Micle, la Mănăstirea Văratec, și un club de strip-tease în Tîrgu Neamț. În Piatra Neamț, aflată ceva mai departe, aveți destule muzee, chiar dacă nu s-a inaugurat încă o casă memorială a Mihaelei Rădulescu.

Să vă spun cum ajungeți! Din Drumul Taberei de unde stau eu luați troleibuzul 96 sau autobuzul 105 pînă la gară, de unde luați trenul. Cu autoturismul proprietate personală faceți așa: vă opriți la prima benzinărie și cumpărați o hartă a României. Vă uitați pe hartă și ajungeți la mănăstirea Sihăstria. Aici – dacă vreți să faceți exact ca mine – nu veți găsi cazare, iar un șofer de microbuz din zonă, cu care veți intra în vorbă exact la intrarea în mănăstire, vă va da pontul cum că la mănăstirea Agapia se află o pensiune foarte tare. De aici mai faceți cu mașina maximum o jumătate de oră și, la 50 de metri de intrarea în mănăstirea Agapia, veți găsi motelul de care vă spunea șoferul. Nu are un nume, dar îl veți recunoaște ușor fiindcă are pe el sigla BRD. A fost conceput probabil ca un fel de casă de vacanță a acestei bănci, iar în perioadele în care bancherii nu sînt veniți la odihnă e deschis și publicului larg. Dotările sînt ca pentru bancheri, adică foarte bune spre foarte-foarte bune. Prețurile, destul de mici, arată că stabilimentul nu a fost făcut ca să se îmbogățească cineva făcînd turism.

Pe lîngă picturile lui Grigorescu de pe pereții Agapiei sau casa lui Vlahuță, cele mai tari distracții din zonă sînt drumețiile prin pădure și liniștea. Pe trasee montane puteți ajunge după vreo 10-15 kilometri la mănăstiri ca Sihla, Sihăstria sau schitul „Daniil Sihastru". Cu trei-patru ore de urcat și alte trei-patru de coborît v-ați umplut ziua și v-ați golit plămînii de cîteva pachete de țigări. Celălalt atu al zonei, liniștea, cred că vi-l puteți imagina și singuri. Eu am avut norocul să stau singur în întreg motelul vreo cîteva zile. E drept că am fost acolo în intersezon. Ce însemna asta? Păi, dimineața, cînd plecam pe coclauri, femeia de la bucătărie mă întreba plină de solicitudine: „Ce ați vrea să mîncați astăzi, că oricum, fiind singurul turist, gătesc numai pentru dumneavoastră? Și să-mi spuneți pe la ce oră veniți, ca să știu să vă pun masa!". Deci eram cam ca la bunica

acasă. Mai aflați și că o bună parte din aprovizionare – brînză, caș, smîntînă, pastramă de oaie – se făcea de la stînele aflate în apropiere. La cerere se putea sacrifica vreo rață de prin curțile sătenilor, contra cost. Dar prețurile erau destul de convenabile.

O altă distracție ieftină care m-a însoțit în săptămîna petrecută acolo o datorez unui grup de muncitori de la Electrica. Lucrau să îngroape niște cabluri și erau cazați în niște barăci mobile exact în fața motelului. Pe la cinci, cînd terminau programul, încingeam un fotbal pe terenul aflat vizavi. Distracția asta proletară nu vă garantez că o mai găsiți și acum. Deși, la cît durează niște săpături la noi, aveți șanse să-i găsiți bătînd mingea în continuare.

Deci să recapitulăm: mîncare bună, cazare la fel de bună, sport, mișcare și ceva spiritualitate d-aia de casă, fără E-uri. Nu e chiar așa de anost. Dacă aveți noroc, puteți să dați și peste niscaiva ciudățenii. Eu m-am întreținut cu un fel de sihastru (da' sihastru din ăla de dormea prin peșteri, în pădure, înfășurat în niște blănuri de oaie de ziceai că-i coborît direct din vitrină de la „Antipa") care cobora o dată la vreo două zile din creierii munților. În lipsă de Saint-Bernarzi sau urși împăiați, mergea să te tragi în poză cu arătarea asta. Ca bonus, omul era dispus să-ți vorbească ore întregi despre itinerariile lui spirituale.

În cazul în care nu v-ați hotărît să renunțați la deșertăciunea vieții lumești și să vă călugăriți prin Moldova, vă spun că drumul înapoi spre București este puțin mai simplu ca la dus. Păi, cînd sufletul coboară din înaltul dumnezeirii spre șesul vieții de zi cu zi, parcă și mașina consumă mai puțină benzină.

Alexandru DUȚU

A la recherche du Baron perdu

(Lesch Kirch, Valea Hârtibaciului)

Să zicem că ai păstrat ceva din spiritul curios al copilului de la țară, care încearcă să tragă cu ochiul prin gard, atunci când codana vecină a ieșit la horă. Ca bucureștean, nu prea ai unde trage cu ochiul, c-aproape nici unul din orașele țării n-a ieșit încă la horă; Sibiul, poate-poate...?

Așa că te urci în tren și cobori în Sibiu, să vezi despre ce-i vorba. Îți dai seama imediat că orașul are ceva merite, în primul rând c-a scăpat ieftin din comunism. Te învârți prin centru, amușini peste tot, că d-aia ai venit, bagi nasul atât prin pivnițele amenajate ca baruri (sibienii sunt in urma Clujului, dar recuperează, recuperează), cât și prin muzee (face toți banii colecția de arme a Brukenthal-ului, ca și cea de tablouri: „Tătăroaicele" lui Iser, o nebunie!), intri în vorbă și afli de la localnici tot ce poate afla un „*regatler*" (cam puțin: când întrebi de Brukenthal, ei te trimit la liceu, nu la muzeu!), și te decizi pentru ceva riscat: să faci pe copoiul și să iei urma personajului istoric, baronul Samuel von Brukenthal.

Baronul ăsta a fost și el cineva pe vremea Mariei Tereza, un fel de *self-made-man*; băiat sărac, s-a ridicat de la coada vacii și a dat din coate până sus, sub fusta Terezei, și ca urmare Împărăteasa însăși l-a numit guvernatorul Transilvaniei, de-a plesnit pipota în curtenii ei („Un sas, Guvernator de Transilvania?!"). Dar pe vacile-alea la care rânise în copilărie nu le-a uitat Baronul nostru, și s-a răzbunat când i-a venit lui bine: dintr-o călătorie în Egipt a adus bivolițe indiene și le-a colonizat în ținuturile săsești (sudul Transilvaniei, *Siebenburgen)*, ca să le-nlocuiască pe vaci: bivolițele sunt puternice și pot munci în jug la fel ca boii, ziua, iar seara în grajd dau lapte, la fel ca vacile (că doar nu te-apuci să mulgi boii după o zi de muncă...!). Cum s-ar zice, „2 în 1" – al dracului, Baronul!

Cu povestea asta sunându-ți în urechi și cu unele reminiscențe culinare („telemea de bivoliță"?!), pleci să cauți mocănița de pe Valea Hârtibaciului, ca s-ajungi în satul Lesch Kirch, unde s-a născut Baronul. Mocănița e însă dezafectată de două decenii (rușine, sibienilor! Fabrică de bani ar fi fost mocănița asta, că turiștii străini plătesc oricât să se dea cu-așa ceva! Stați cu capu-n traistă, vă-nvață clujenii afaceri?!), așa că orbecăi spre locul de autostop, de care ești sigur că trebuie să fie pe undeva, c-așa-i țara. Îl găsești la „podul de su' dealul Dăii" și pleci până la urmă într-o dubiță, cu alți câțiva („cin'zeci de mii de om, băieți!"). Cobori în Lesch Kirch.

Dezamăgire cruntă: numai vaci. Nici o bivoliță, de sămânță – nici una măcar! Incredibil. Intri la „Bar Sătesc" și afli că ar fi fost una, „la o bătrână de-o murit acumu-i anul" și că nepoții au venit și au vândut-o la procesatorii de carne. Domnu' Irod (tejghetar, picol, bodyguard, contabil, om cu

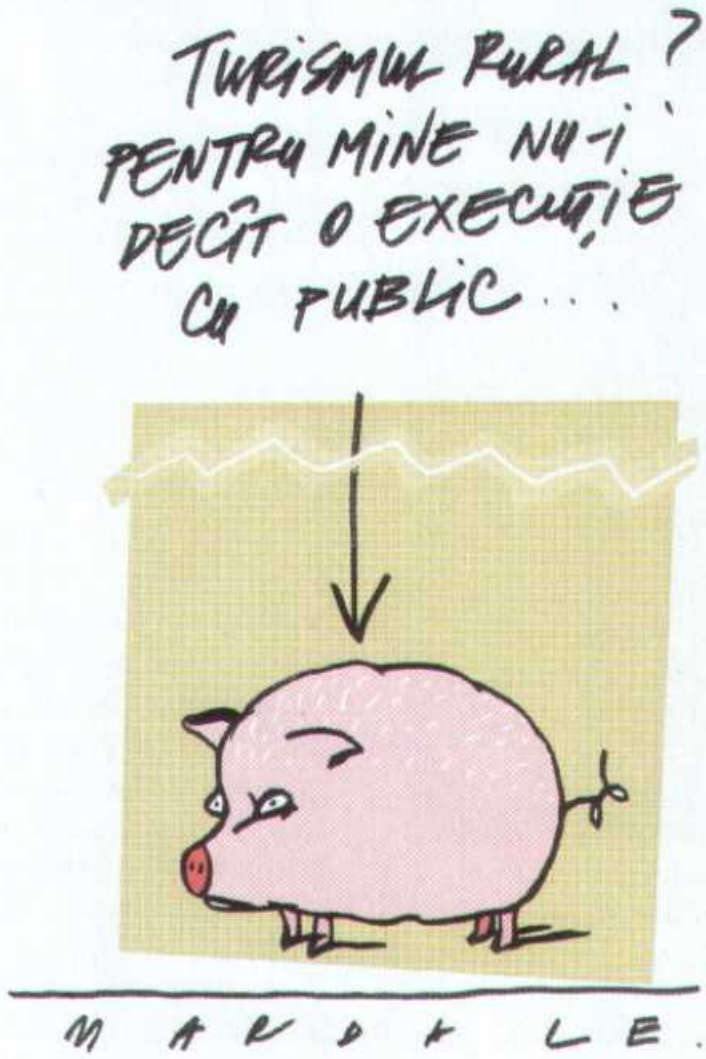

cârca și patron la sus-numitul bar) te întreabă la ce-ți trebuie ție bivoliță, că dacă ai cu ce plăti îți aduce el; auzi-auzi! Sau domnu' Irod nu e ce pare-a fi?!

Păi, nu prea e, pentru că domnu' Irod este un adevărat centru de influență al satului, cum se spune în teoria comunicării. De la el și de la consumatorii de profesie din jur, înțelegi că: nu ești în Lesch Kirch; bivolițe nu mai țin decât țăranii; din Baron n-a mai rămas nici numele, dar casa lui a rămas, e încă în picioare, ba chiar în curs de renovare.

Hm... Lesch Kirch se numește acum Nocrich în română și Ujégyház în maghiară, iar în limba majoritară (rromani) nu are încă un nume (după cât se pare, numele original s-a pierdut: Lesch Kirch e „Biserica arsă", Nocrich e, de fapt, Neu Kirch, Biserica nouă, iar Ujégyház a fost scos din căciulă pe vremea maghiarizării forțate de pe la 1880, la care s-au opus și sașii și românii, la fel de îndârjiți). Dar ce nume i-or fi dat așezării acei saxoni întemeietori, că doar nu erau nebuni să facă un sat de la zero și să-l boteze „Biserica arsă"...!

„Țăranii" sunt bătrânii uitați de Dumnezeu în satele românești dintre păduri, sate muribunde, în curs de depopulare; satele săsești de pe Valea Hârtibaciului, sate vechi și mari, sunt acum repopulate de români și țigani, care au o foarte strânsă legătură cu orașul, sunt adică un fel de navetiști, și o foarte slabă legătură cu agricultura (cu bivolițele, de exemplu).

Baronul e uitat în mod intenționat, cu metodă, e ocultat, de fapt. Aici e o problemă difuză de vină, iar oamenii simpli ai locului (minoritari români, majoritari țigani) o percep și reacționează la ea: ei n-au făcut satul, dar îl locuiesc. Fugind de urgia comunistă, sașii au abandonat munca lor de 800 de ani și-au plecat în Germania, lăsând în urmă cetăți, biserici, cimitire și case. Toate acestea sunt acum ale noilor proprietari, care nu le-au construit cu mâinile lor, ci le-au cumpărat de la stat. Iar statul le-a primit *pleașcă* (vorba lui Marin Preda) de la sașii plecați. Plecați de rău, că de bine nu plecau ei...

O tradiție veche și (aproape) uitată

Înțelegi mai bine tot acest mecanism (care seamănă cu psihologia „ciocoilor" din literatură sau cu cea a „chiriașilor din casele naționalizate": nesiguranță și agresivitate față de memoria „foștilor stăpâni"), când bei rachiu local cu domnu' Irod și asculți povestea Lolelor (*Urzeln*).

Tradusă din *basic Romanian* în limba școlită, legenda spune că „Lolele" ar fi fost un obicei străvechi al sașilor: flăcăii se îmbrăcau într-un fel de „cojoc" fantastic, făcut din cârpe albe și negre, se mascau, se înarmau cu bice, tălăngi și alte improvizații de făcut zgomot, apoi „atacau" simbolic zona dintre sat și pădure, cu cât mai multă gălăgie. Coborau apoi în sat și speriau lumea adunată special pentru ei (dar încântându-i pe copii, bineînțeles), iar acelora dintre consăteni cărora obștea avea ceva să le reproșeze (zgârcenie, intrigă, lene, furt etc.) le aplicau chiar câteva bice pe spinare, spre hazul celorlalți. Pare să fi fost mai degrabă un avertisment social: vezi că satul te-a luat la ochi! Schimbă placa sau vei suporta consecințe în cadrul comunității!

În ultimii ani înainte de plecarea sașilor în Germania, șeful de post și secretarul de partid aveau parte de atenție deosebită din partea Lolelor: nu scăpau netăbăciți. De aceea, Lolele au fost interzise. Sașii au plecat. Lesch Kirch nu mai există. Noii proprietari urăsc Lolele. Da, ți se admite cu greu, aici s-or ținut Lolele *(Urzelnfest)* și de-aici îi Baronul, dar asta o fo' demult, cine mai știe?

O eventuală casă memorială „Samuel von Bruckental" nici nu intră în discuție: în clădirea țeapănă, cu două etaje, cu zidurile groase de un metru (pe măsurate!), funcționează barul sătesc al domnului Irod. Care îți spune un secret: nu în casa asta s-a născut Baronul, ci în „anexa" din curte, care seamănă mai mult a grajd: boii mai lipseau, „căldură ca să facă"!

Te întorci complet dezumflat de pe Valea Hârtibaciului.

Mihai BUZEA

Horezu

unde cîntă huhurezu'

Cum ajungeți?

E simplu. Să zicem că vi s-a făcut poftă să haliți niște mici sau pur și simplu aveți chef de natură, aer curat și oameni primitori. În cazul ăsta, e momentul să profitați de ocazie și să dați o fugă pînă la Horezu, dar mai ales la un mic obiectiv turistic aflat la o aruncătură de băț. S-o luăm metodic, poate unii dintre voi vor să plece chiar în timpul lecturii și nu pot consulta o hartă. Așadar, o țineți drept pe Autostrada București-Pitești, apoi înainte spre nord-vest pînă la Rîmnicu-Vîlcea, atenție la Dealu Negru, că e plin de TIR-uri. În deal e musai să vă opriți și să luați cîte trei mici de căciulă. Sînt geniali și unici. Nu vă aruncați la suveniruri, gen împletituri de răchită și creioane uriașe din lemn de brad, fiindcă sînt scumpe. Odată ajunși în Rîmnicu-Vîlcea, puteți să vă opriți undeva în centru și să beți o cafea. Important e să fie vară sau, mai bine, primăvară. Apoi, faceți jumătate dreapta, spre sud, și ieșiți din Rîmnicu Vîlcea către Drăgășani, dar imediat ce-ați ieșit faceți dreapta pe drumul județean 67 către Băile Govora. Peisajul e minunat, colinar, plin de verdeața crudă specifică dealului subcarpatic. Odată ajunși în Horezu, e bine să vă găsiți un loc de tras peste noapte. Eu am stat la pensiunea Criveanu, care are pile la Google, probabil, fiindcă apare imediat ce dai un *search*, dar nu v-o recomand, pe motiv că apa de la duș e încălzită cu gaz de la o instalație pe care trebuie s-o pornești cu bricheta. Prețul e în jur de 15 euro/noapte, dar dacă nu vă grăbiți s-ar putea să scadă. Prețul, nu euro. Curățenia, așa și-așa. Dar nu asta contează, important e c-ați ajuns.

E cool la culele din Măldărești

A doua zi vă sculați de dimineață, beți o cafea și plecați către o chestie mișto: culele de la Măldărești, la care ajungeți lejer urmînd indicatoarele din centrul Horezului. Drumul e pustiu și bine asfaltat. În maximum zece minute ajungeți la complexul muzeal Măldărești, care cuprinde culele Greceanu și Duca și casa memorială I.G. Duca. Ei bine, culele astea sînt un fel de conace fortificate în care boierii locali se baricadau în timpul năvălirii turcilor de la sud de Dunăre, pe la începutul secolului al XIX-lea. Sînt construcții specifice Olteniei, un fel de castelașe cu ziduri groase de un metru și ceva, cu stucatură, un cerdac imens, din stejar și piatră, o minunăție. Cei pasionați de tehnologie pot găsi și admira aici strămoșul caloriferului modern, celebra sobă cu olane, o minune de sculă termodinamică a timpului ei, astăzi rămasă orfană de meșteri. Fan al zonei, liberalul Duca, cel împușcat în 1933 de un legionar în gară la Sinaia, a cumpărat cula în 1905 și a construit alături o casă de vacanță, un exemplu de bun-gust în materie de decorațiuni interioare. Prin anii '50, nevastă-sa a donat-o statului, pare-se mai mult așa, din obligație. Atmosfera anilor interbelici e intactă în conac, de la balansoarul dnei Duca pînă la radioul cu lămpi și călimara așezată meticulos pe *secretaire*. Ca bonus, la ieșire vă așteaptă doamna Roxana, artist ceramist, care vă poate duce la atelierul ei ca să înțelegeți mai bine secvența din *Ghost*, aia cu Demi Moore. Mă rog, nu chiar în sensul acela. Oricum, cei care n-au simțit niciodată o bucată de lut dansîndu-le între palme, pot accesa această senzație unică a creatorului jucîndu-se la o roată de olar. E *funny*, meritã!

Alin IONESCU

IN AN ABSOLUT WORLD

THE ABSOLUT Country of Sweden VODKA

ENJOY WITH ABSOLUT RESPONSIBILITY®. ABSOLUT.COM.

ABSOLUT® VODKA. PRODUCT OF SWEDEN. DISTILLED FROM GRAIN. ABSOLUT, ABSOLUT COUNTRY OF SWEDEN VODKA & LOGO, ABSOLUT BOTTLE DESIGN AND ALL OTHER ABSOLUT TRADEMARKS ARE TRADEMARKS OWNED BY V&S VIN & SPRIT AB. ©2007 V&S VIN & SPRIT AB. PHOTOGRAPHY BY VINCENT DIXON

Buila-Vânturarița (Munții Căpățânii)

Cine crede că știe tot despre munții din România o să aibă o mare surpriză când ajunge în munții Olteniei, mai exact în Căpățânii, mai precis în Parcul Național Buila-Vânturarița. În cazul meu, puțin a lipsit ca „surpriza" să fie mortală, dar asta din cauza mea, nu a muntelui!

N-ai nevoie decât de cineva care știe drumul, iar când l-ai găsit pleci urgent, alături de alți trei băieți, aflați și ei la regim (bere). Râgâiți până la Pitești și încă și dup-aia, dar de la Râmnicu-Vâlcea o lăsați mai ușurel: intersecția cu pricina e până în Olănești, așa că ochiul trebuie despăienjenit. Intrați binișor la stânga, spre schitul Iezer, și-i dați înainte: nu mult, doar 29 de kilometri. Vă iese părul prin căciulă, pe drumul forestier. Ajungeți cu mașina la primul râu. Traversați. Continuați. Mai treceți cu mașina doar de 6 (șase) ori același râu, prin vaduri diferite. Ajungeți, totuși, cu ajutorul rugăciunilor băieților (atei convinși, au înjurat tot drumul, te-așteptai la ce-i mai rău): poiană, cabană, foc la care se gătește. Domnișoare la plajă, bătrâni ai muntelui la datorie, pe lângă foc. Parcați, puneți cortul, intrați in vorbă. Vremea nu ține cu voi: norii stau grămadă peste căldarea Buila-Vânturarița (muntele închide în el o „căldare" secretă, împădurită, în mijlocul căreia e cabana). Plecați nepăsători pe traseu, în pofida sfatului „bătrânilor" (n-au cu multe primăveri mai mult ca tine, dar au pe puțin 30 de ani în bocanci): „Nu mergeți pe canion dacă plouă". Voi știți mai bine: ei își câștigă viața ca ghizi, cât stau pe munte, și ca instructori de arte marțiale, cât stau jos în orașe; voi frecați menta prin birouri, deci voi sunteți experții, nu ei.

Coborâți pe canion, răcnind de fericire că sunteți cei mai mari munțomani. Respectați, în felul vostru, sfatul bătrânesc și vă ondulați pe lângă firul apei, pe stânci. Canionul este extraordinar de spectaculos, deși ție și băieților nu vă trece prin cap să fiți prudenți. Spectaculos, dar dificil și periculos: stânca prinde clipa de neatenție pe care o așteaptă, iar ție îți fuge piciorul și cazi în gol. Nu-ți trece „toată viața pe dinainte", cum scrie-n cărți, apuci doar să dai drumul la cele mai scârboase trei înjurături din colecția ta. Aterizezi în râu, în mod nepermis de norocos, fix în singura bulboană din acea porțiune a canionului. Ești în apă până la piept, te uiți în sus, la băieți: marii atei sunt toți albi la față, fac cruci pân' la buric, „Doamne, Maica Domnului, măiculiță". Ei îți povestesc apoi că, după ce-ai căzut, erai grăbit să-ți recuperezi șapca (ce sărise la câțiva metri pe firul apei). Ieși din râu, îți tremură grisinele. Te așezi pe un bolovan, aștepți să vină și băieții. Ajung și ei, coborând prin altă parte, și te plesnesc peste cocoașă: „Ce, bă, vrei să ne bagi în pușcărie, nevinovați...?!".

Terminați traseul de coborâre, înainte de cel de urcare trageți o țigară (ei; tu un pipi, că de când te știi!), apoi puneți pelerinele de ploaie și îi dați cu pasul: traseu de urcare pe Brâna Caprelor. Poate că nu există munte să nu aibă brână cu numele ăsta voyeuristic, dar Buila-Vânturarița e ceva de speriat cu brâna ei. E îngrozitoare, o spărtură în munte, îngustă ca o tăietură de topor, iar pe buza ei se merge.

Ajungeți la cabană. „Bătrânii" vă trag de limbă. Când aud de unde ai căzut, se iau cu mâinile de cap: „A avut noroc băiatul, noroc mare. Mare noroc!", de parcă tu n-ai fi de față. Abia după ce vă spălați și vă adunați la foc afli că urmează să fii botezat. Noul tău nume este „Lazăr" (nume de cod, probabil). Dat fiind că botezul durează foarte mult, ajungi la culcare lălăind „Trenule, mașină mică". Băieții fornăie și te ajută, cu scatoalce frățești, să-ți găsești locul în sac.

Mihai BUZEA

Incursiune la capătul Dunării

Vă dau un sfat: mergeți să vedeți Delta cât o mai avem, căci – la cât de tare își bat joc autoritățile de ea – planurile de desecare ale lui nea Nicu s-ar putea să vă pară ecologie aplicată. Treceți peste obsesia lipitorilor, șerpilor și țânțarilor pentru că merită. Și dacă sunteți infestat de virusul pescuitului, aflați că încă mai puteți prinde aici trofeul vieții.

Delta Dunării, Rezervație a Biosferei încă din 1991, a resimțit o dezvoltare explozivă a turismului abia în ultimii zece ani. Hotelurile înălțate, mai ales pe malul drept al Brațului Sf. Gheorghe, și pensiunile moderne apărute în satele deltaice sunt acum un element integrat în peisajul rezervației, și așa destul de marcat de prezența omului. Mila 23, Maliuc, Crișan, Sulina și Sf. Gheorghe sunt destinații predilecte ale celor care se simt atrași de Deltă, de țărâna ulițelor umbrite de sălcii, de răcoarea adăpostită sub acoperișurile de stuf ale caselor lipovenești și de borșul pescăresc tradițional. Un astfel de loc, mai puțin intrat în traseul turismului de mase, este Gorgova – un sat aflat pe partea dreaptă a Brațului Sulina, între Maliuc și Crișan. Se poate ajunge aici cu pasagerul sau cu rapida de la Tulcea, ori direct cu mașina, după ce treceți cu bacul la Nufărul. A doua variantă este aleasă de cei care au bagaje multe și dificil de transportat pe navă, în general pescari sau turiști care preferă un sejur la cort, pe malul Dunării, la umbra pădurii de plop.

Riscul asumat de cei care se aventurează cu mașina până la Gorgova este efectul pe care îl are ploaia asupra drumului de pământ ce poate deveni destul de rapid impracticabil pentru una sau mai multe zile, atât la venire, cât și la plecare. În Gorgova numărul pensiunilor este destul de mare și puteți găsi locuri de cazare chiar și fără o rezervare prealabilă. Aici trebuie știut că obiceiul locului vă dă șansa să alegeți varianta unei pensiuni în care veniți cu hrana de acasă (mai puțin peștele) pentru a beneficia de serviciile bucătăresei din pensiune (opțiune preferată de unii dintre cei ce vin cu mașina până la Gorgova). Varianta aceasta, care unora poate să li se pară ciudată, este a celor care nu vor să aibă un meniu zilnic format în proporție de 80% din pește. În schimb, pentru gurmanzii care consideră Delta sinonimă cu masa pescărească, oferta integrală a pensiunii (ceva mai scumpă) poate deveni tema principală a sejurului. De la chiftelele din amestec de șalău cu avat, la saramura de biban, știuca umplută, plachia de crap, raci și nelipsitul borș pescăresc, tot ce a născocit papila gustativă a pescarului puteți avea, trebuie doar să cereți. Marele câștig al sejurului vine însă doar în momentul în care închiriați o barcă, preferabil cu motor. Dacă nu aveți permis de conducător de ambarcațiune sau vă temeți că vă puteți rătăci în labirintul de canale, atunci apelați la serviciile unui ghid local, care contra unei sume negociabile vă poate sta la dispoziție o zi întreagă. Traseul cel mai popular este Baba Rada – Șontea – Ghiolul Fortuna, însă o imagine completă a zonei poate fi obținută prin turul complet care include Mila 23, Canalul Olguța, Războiniță și eventual ghiolurile Lideanca și Văcarul. Plaurii, sălciile, întinderea de ape și păsările de aici sunt puncte forte ale unui turism pentru care străinii plătesc destul de mult. Să nu uităm că grupurile de japonezi veniți exclusiv pentru *bird watching* au devenit deja o obișnuință în Deltă. Pescarii, fie ei începători sau meseriași, pot avea parte de partide memorabile la avat fie chiar de pe malul satului, în anaforul din dreptul cabanei, fie ceva mai în amonte, pe plaja de la Maliuc. Dacă visați capturi capitale de avat, atunci merită să faceți o călătorie (maximum 20-25 de minute cu barca cu motor) până la Mila 23, la Insulă. Acolo, la confluența canalelor Baba Rada cu Șontea, este sălașul avaților „mașcați". Pasionații de știucă pot avea un sejur încununat de victorii pe toată lungimea Canalului Șontea, fie în apa mică de la maluri, printre nuferi, fie în șenalul adânc. Crapul este și el un pește care se prinde bine atât pe Sulina, cât și pe Șontea. Pentru copiii și adulții care încă nu au ținut o undiță în mână malul Dunării, chiar la umbra plopilor înalți ai Gorgovei, este raiul și alibiul să se apuce serios de pescuit. Obleți, plătici, somotei și crăpceni vor face deliciul zilelor petrecute în Deltă simplu, cu decența celui care știe să iubească natura.

Mălin MUȘATESCU

Creasta Făgărașului

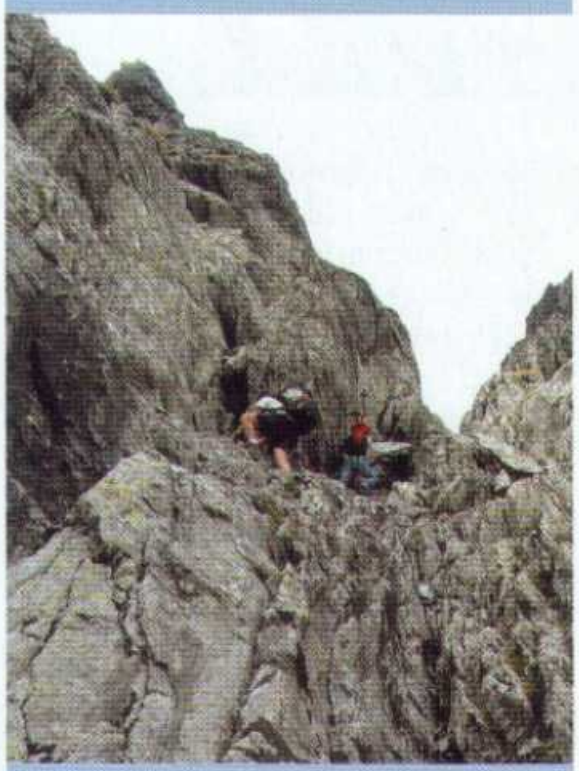

PARTEA ÎNTÂI: SECTORUL VESTIC

Coborâți din autobuz între Râmnicu-Vâlcea și Sibiu, în satul Lazaret, fostă leprozerie (dacă legendele locului sunt adevărate). Pădurarul, nea Ilie, vă ia sub aripa lui, așa cum a fost convenit, și vă trece Oltul pe un podeț de fier, folosit altfel numai de ciobani (e închis ca o strungă, cu porți de lemn). Urcați coasta destul de abruptă a Strâmbanului, uitându-vă la Olt tot mai de sus, iar odată trecuți de pădure vă despărțiți în cei mai buni termeni de nea Ilie, pe care-l proclamați într-un glas „cel mai mare pădurar". Să trăiască, hip, hip, ura! Bătrânul se emoționează, se înroșește, mormăie ceva gen „apoi domnii de la oraș nu-s tocma' în hirea lor" și se grăbește să se întoarcă, să ajungă jos pe lumină. Voi continuați, găsiți prima dată marcajul de creastă (banda roșie), pe un fag izolat, alături de un „Sorin Popa, 1967", cu literele deformate de creșterea copacului în atâția ani. Pe Muchia lui Schiau, în gol alpin, găsiți o stână părăsită și campați în prima seară: e bine. Mirosul stratului vechi de căcăreze, pe care puneți corturile, e cel mai bun somnifer din lume, după o sesiune de palavre lângă foc: „Uite, bă, Mârșa!", „Ești prost, ăla-i Avrigul, Mârșa e asta de mai încoa!", „Ce-aveți, mă, orbul găinilor. Alea două sunt Sebeșurile, ăla dincoace e Turnul Roșu, și-n fund încolo e Sibiul!".

O porniți dis-de-dimineață (adică la 11 trecute), și după o zi țeapănă ajungeți seara la Lacul Avrig, sfârșind deci cu bine sectorul de vest. Foarte multe gunoaie în lac, în raport invers proporțional cu numărul locurilor de cort, dar aveți șansa să fiți singuri: e septembrie, muntele e gol.

PARTEA A DOUA: SECTORUL CENTRAL

Din ziua a treia intrați în sectorul central, cel mai cunoscut și mai spectaculos: între lacurile Avrig și Călțun e bucata cea mai dificilă a crestei Făgărașului, cu delicioasele porțiuni Custura Sărății și Strunga Dracului (nu încercați asta acasă), și cu ascensiunea pe Negoiu. Iar căldarea glaciară Călțun e polul frigului în Făgăraș, așa că în dimineața zilei a patra sunteți mult mai sprinteni, iar într-o nimică de zece ore parcurgeți Călțun – Capra – Podragu, cu o privire regretnică din Vârful Capra spre deliciile de la Bâlea. La Podragu campați lângă unul din lacuri, iar la cabană întâlniți, în sfârșit, primii români: e grupul cel gălăgios și bine dispus, lăbărțat pe două mese, care bea „ceai cu rom" – jumate rom, jumate nimic, hă-hă-hă!

Plecați mai departe spre est, în ziua a cincea a crestei și ultima din sectorul central: lacul Podragu – lacul Urlea, cu o nouă porție de ceață sus pe Moldoveanu. Una dintre plăcile de pe vârf informează că batalionul de cercetași din Brăila a parcurs întreaga creastă mai demult, și te dezumflă: care mai e atunci șmecheria să fii civil, dacă la armată te distrezi așa de bine?! Tu strângi de 15 ani echipament, bani și experiență ca să faci asta, iar pe pifani îi plimbă gratis!

PARTEA A TREIA: SECTORUL ESTIC

Căldarea lacului Urlea e mult mai puțin murdară decât cele de până acum, ca dovadă că sectorul estic, care începe de-aici, e și el mai puțin popular decât cel central. Ziua a șasea, lacul Urlea – iezerul Berivoiului, sub Curmătura Luțelor. Deși e o zi bună, nervii voștri nu mai sunt cei de la început: unul „învață" să cânte seara la muzicuță, altul bea ceaiul de dimineață cu sare și unt, „ca tibetanii", al treilea sforăie noaptea; doar tu ești perfect, numai că îți sună mereu mobilul pe traseu, enervându-i rău pe ceilalți. Fleacurile astea au fost amuzante la început, acum însă nu mai sunt: dacă ar mai fi încă vreo câteva zile, ar deveni catastrofe. Dar nu mai e decât ziua a șaptea, Berivoiu – Valea Bârsei, peste muntele Tămaș; la șase seara vă despărțiți cu lacrimi de draga voastră dungă roșie, care v-a fost până aici credincioasă ca o Penelopă, și vă duceți tot în jos pe dunga galbenă: apa Bârsei, cabana Plaiul Foii, bere. Care cică n-ar fi bună la ficat.

Da' parcă la altele e bună!

Mihai BUZEA

La Păltiniș, pe urmele lui Noica

Dacă tot a pomenit coana Udrea de turism ecumenic și balnear, eu o să vă fac o ofertă de turism cultural foarte la îndemînă. Prin anii '90, cînd amfiteatrele Facultății de Filosofie gemeau de pușți imberbi, care, între un Pepsi la sticlă și o bere la halbă servite în Cișmigiu, la *Calul priponit*, se înghesuiau să-i asculte pe Liiceanu și pe Pleșu vorbind despre Noica, mi-am jurat să calc Păltinișul cu piciorul într-o primăvară. Să intru în frizeria cu podea de mozaic comercial pe care părul cărunt al lui Noica căzuse sub foarfece, să urc scara de pietre pînă la Complex, să ies la șoseaua spre Rășinari umblînd prin pădure și, mai ales, să pătrund în altarul camerei din Vila 12 ca să simt miros de creion ascuțit și de hîrtii arse în sobă. Au trecut ani mulți, nici n-o să-i număr vreodată, pînă cînd am reușit să pun piciorul în Păltiniș. Lăsasem de mult în spate adolescența și zbaterea metafizică devenise doar o tresărire, nu-mi mai număram banii pînă la bursă și nici țigările pînă seara. Și știți, cînd lucrurile astea se întîmplă e bine să cobori puțin în timp, să faci un pic de turism sentimental, să lași înapoi prezentul, ca pe un camion plin cu lemne pe care-l depășești cu ceva emoție, într-o pantă, pe o linie continuă. Am pornit așadar la drum pe Valea Oltului pînă-n Sibiu, iar de acolo în sus, spre Rășinariul lui Cioran, devenit între timp o oază mic-burgheză postcapitalistă. Doar drumul îngust, săsesc, și casele oblonite, lungindu-se în curți, cu capul spre șosea, mai amintesc de insomniile primei tinereți cioraniene. Pe tot drumul care urcă apoi din Rășinari către Păltiniș vezi numai vile și viloaie și pensiuni cu sau fără piscină, toate tapetate cu piatră de rîu și vopsite-n culori tropicale, cu balustrade de inox și curțile năpădite de mașini. Un fel de Valea Prahovei puțin mai retrasă. Cînd începi să urci însă, vilele se răresc și verdele se înseninează. Am ajuns spre seară și, chiar la intrarea în Păltiniș, am poposit la pensiunea Perla Păltinișului, 3 margarete, prețuri măricele. Patronul avea însă o bucătăreasă bună, în sens culinar vorbesc, din mîna căreia am mîncat o superbă ciorbă de văcuță la un preț sub 10 RON. A doua zi, pregătit cu rucsăcel și merinde, am plecat pe urmele lui Noica, spre Vila 12. Noica stătuse inițial în vila 23, dar între timp, ajuns lîngă ea, m-am prins că acum era un fel de cocioabă de vacanță a BNR-ului. Așa că i-am dat bice spre Vila 12, în care speram să găsesc pe cineva. Știam că fusese renovată și amenajată de o fundație înființată de Liiceanu și sponsorizată de Humanitas și că devenise un fel de casă de creație și meditație culturală, așa că, deh, trebuia să găsesc pe cineva la lucru acolo. Mergeam de ceva vreme prin pădure, pe un drum plin de mocirle, zăbovisem vreun sfert de oră la o țigară cu niște dulgheri ucraineni care sculptau cu drujbele o cabană, cînd în sfîrșit am văzut-o. Era la capătul lumii, pustie și încuiată. În față era un fel de plăcuță pe care scria că acolo stătuse și cugetase marele filosof român Constantin Noica... M-am răsucit de jur-împrejur dezamăgit, m-am chiorît printre obloanele trase, nici țipenie. Părea un fel de mormînt mic, construit de un modest faraon al pădurii. Mi-a fost așa de ciudă de situația asta încît nici măcar n-am vrut să-i fac poză. Am luat apoi drumul schitului, să văd mormîntul și da, arată exact ca mormîntul unui filosof. În jur era iarbă, apoi, dacă voiai să cobori panta, călcai pe ace de brad macerate și se auzea toaca tocăind și țăranii suduindu-și animalele prin curți. Doi cîini legați lătrau în curtea schitului, mai jos de biserică, în rest nici țipenie. Am coborît printre brazi spre șosea și, lipăind meticulos asfaltul, mi-am amintit de vorba lui Noica către Pleșu, care s-a apucat să-l înjure pe șoferul de autobuz fiindcă nu l-a luat din drum, de mai sus de Rășinari. I-a zis Noica: „Da' de ce-l înjuri? Mai bine împrietenește-te cu el!". Pe după-amiază am ajuns la baza înverzită a telescaunului, am urcat, apoi am coborît, și jos am văzut o cîntare împreună despre rostirea românească *(vezi foto)*. M-am gîndit că sigur i-ar fi plăcut lui Noica și asta m-a convins că Păltinșul trebuie văzut. Măcar o dată.

Alin IONESCU

Custura Porțile (Munții Retezat)

Retezatul e un munte scump. Costă! N-ai voie să-ți pui cortul unde vrei (deci sau stai la cabană, sau ți-l pui în loc cu taxă), n-ai voie să faci focul (mănânci deci la cabană, că n-ai de ales), n-ai voie să mergi gratis (când intri în Parcul Național dai peste doi flăcăi care te dijmuiesc, cu chitanță, civilizat). Iar ca să ajungi acolo, iar plătești: din gara de la Petroșani poți lua fie un tren local, fie un „transportor" specializat, care te duce până în ultimul sat asfaltat. Per total, Retezatul nu-i un munte studențesc. Chiar deloc.

Acum, întrebare: de unde-l începi? Pentru că sunt patru posibilități de acces (patru cabane „de bază", de la care îți organizezi traseele): dinspre est (Baleia), dinspre vest (Gura Zlata), dinspre sud (Buta) și dinspre nord (Pietrele). Din motive de lene, mai toți bucureștenii aleg ruta nordică, pentru că Pietrele este cabana aflată cel mai „adânc" în munte, și care oferă traseele cele mai scurte. E drept că mai există și misterioasa cabană Gențiana, dar e cu circuit închis: dacă n-ai rezervare nu poți sta acolo, decât dacă ești student la Biologie, la Geologie, mă rog, lucruri de-astea. Altfel, ești servit amabil c-un pahar cu apă și ești trimis înapoi la Pietrele (mai e nevoie să adaug că asta i s-a întâmplat bucureșteanului de mine?!).

Evident, dacă e vorba de Retezat e vorba de lacuri glaciare: Bucura e cel mai întins, Zănoaga e cel mai adânc, Tăul Negru e cel mai inaccesibil (e în rezervație, unde-i interzis accesul), Pietrele e „cel mai frumos" (e aproape, acolo ajunge toată lumea, de aici reputația). Totuși, singurul lac în care-am avut curaj să fac baie e Galeșu, care-i pe-un traseu puțin umblat, dar foarte simpatic: de la Pietrele spre creastă, pe valea Galeșului (triunghi roșu), pe creastă până la Curmătura Bucurei (dungă roșie, ca orice traseu de creastă ce se respectă), de acolo coborâre la lacul Bucura, pentru poze și socializare (am uitat să zic, la Bucura e un loc de camping – cred că e „celălalt" loc de camping din tot muntele!); socializarea constă din masa la comun cu cei aflați acolo, inclusiv „bătrânii muntelui" (niște neni care-și fac veacul la refugiu și care-ți iau banii dacă vrei să campezi acolo). Bătrânii ăștia sunt nevorbiți rău, săracii, așa că într-o oră și ceva, cât durează masa, numai gura lor se-aude. Dau din ei și glume bune, dar majoritatea sunt de *Almanahul Urzica*.

După masă poți urca înapoi pe creastă și continui până la Vârful Retezat (din nou, poze), apoi cobori la Pietrele. Dacă, însă, ai luat tot bagajul cu tine, atunci de la Bucura poți coborî pe vale, din lac în lac (sunt înșirate ca mărgelele) până la Râul Mare și de acolo la cabana Buta. Eu, unul, n-am făcut niciodată asta (să intru în Retezat prin nord și să ies prin sud), dar au făcut-o alții și au zis că merită. Ce-am făcut eu (și zic că merită) e traseul de mai sus, ăla cu plecare din Pietrele și ținut creasta până la Vârful Retezat, apoi coborâre înapoi la cabană. Are de toate: vârfuri importante (Păpușa, Peleaga, Bucura, Retezat, ba cu puțin efort te abați și pe la Vârful Mare, că e și el p-acolo), priveliști, iar ca bonus are Custura Porțile.

Trebușoara asta e o custură ca orice custură, doar că foarte pustie: nimeni n-ajunge p-acolo. Cu atât mai mare a fost surpriza să întâlnim două brașovence, niște pantere pe la vreo 35 de ani, probabil profesoare de karate în viața civilă (aia din oraș), că prea arătau bine și în formă. Ce surprinși am fost noi, dar ele! „Bucureșteni în Retezat, pe Custura Porțile?! Imposibil!" Noi ne juram pe toți sfinții că suntem din București, ele nu și nu, că vrem să le păcălim. Ca să ne pună la probă, ne-au cerut să le cântăm un „cântec de drumeție" bucureștenesc, pe motiv că e imposibil să nu știm măcar unul. Noi știam, dar nu ne-ar fi dovedit indubitabil identitatea, așa că ne-am consultat și am ales nemuritorul „Din cireș până-n cireș":

Astăzi e duminică,
Hai la mine-acasă, fă
Mama e-n biserică,
Tata-i mort în cârciumă!

Mihai BUZEA

Ce-ar fi să mutăm Dobrogea în Grecia?

Mă uitam la un înalt oficial din Guvern – de jenă nu-i spun numele, prenumele, numele părinților și funcția – cum se fălea în televizorul meu: „Ați mai văzut dumneavoastră vînzători de porumb fiert pe plajă?". Programul de redresare a turismului românesc a pornit deci: mafia pietrei ponce și a porumbului fiert a primit o lovitură vecină de cartier cu moartea. Mă aștept ca următorul și cel mai fezabil obiectiv, salvarea turismului românesc, să fie promovarea nesimțirii, nepăsării, flegmei și mizeriei drept obiective turistice.

De cîțiva ani, de cînd se meșterește cu microscopul și laserul la „infrastructura feroviară", drumul cu trenul spre Litoral este rezervat masochiștilor. Apelăm atunci la mașină. Să zicem că, grație celor 164 de kilometri de autostradă a Soarelui realizați în aproape 20 de ani (cam 8 km pe an, 700 de metri pe lună, două mii și ceva de centimetri pe zi, o-ho!), ajungem la granița Dobrogei, de unde ne preia infernul: DN 22C. Vara trecută, mimînd grija pentru timpul și răbdarea românilor, autoritățile au trimis turiștii pe rute alternative. Dacă, înainte, dădeau și cu o mînă de asfalt pe rutele astea, ideea ar fi fost chiar strălucită. Așa, a părut mai degrabă colac de salvare pentru service-urile riverane. Ar mai fi soluția elicopterului, evident, dar este rezervată regilor asfaltului, sper că sesizați paradoxul: avem regi ai asfaltului într-o țară eminamente neasfaltată.

Ca fiu al locurilor și dușman al aglomerației, am avut răbdarea și curajul de a răscoli, pe aceste drumuri de mizerie, comorile ascunse ale Dobrogei, de la Ostrov pînă la Murighiol și din Munții Dobrogei pînă la Pădurea Hagieni, cu halte prin peștera Sfîntului Apostol Andrei, unul dintre cei doisprezece apostoli ai lui Iisus, prin pădurile de la Ciucurova sau prin satele lipovenilor de pe linia Ceamurlia-Jurilovca-Enisala-Sarichioi. Am găsit mai mult ruine, buruieni, indicatoare ruginite și, mai prejos de orice, șosele nerecomandate șoferilor întregi la cap. Începînd de la drumurile naționale și pînă la secundarele trecute pe hartă doar așa, ca să nu pară că am rămas în secolul al XIX-lea. Alea desenate cu firicele roșii, cam ca vinișoarele de pe obrazul pescarului ăluia de 283 de ani din Sarichioi, care-și oblojește barca, cu un amestec de catran și afecțiune, pe malul Razelmului. Firicelul ce leagă, să zicem, mai sus pomenitele Jurilovca și Enisala este un gunoi. Localnicii știu asta din cele mai vechi timpuri, poate de pe vremea grecilor ce-au pus la un moment dat mîna pe imobiliarele cu

ieșire la lacul Sinoie, mă refer la Histria, și folosesc deja, ca-n medicină, rute alternative: arabilul adiacent. Și cam așa e toată Dobrogea. Din Murighiol pînă-n celălalt colț al provinciei, pe la Ostrov, spre Călărași. Unde m-am luat, ca pelicanu', după indicatoare și, imediat ce-am lăsat în urmă ieșirea de pe mîna stîngă către Almalău și Esechioi, am făcut dreapta spre Păcuiul lui Soare, de nu mai prididea cu crucile, cînd ne-a văzut apărînd în cale-i, călugărul ăla cocoțat gospodărește la volanul unui tractor. Cu siguranță se temea c-ar putea să ne halească hăurile și craterele, în orice moment, precum ar fi trebuit să-i înghită focurile DNA-ului pe strategii ce-au lustruit menta la Transporturi, Drumuri, Poduri, Turism în ultimii 2.000 de ani.

N-aș fi avut așa boală pe strategii lui hamsie prăjită dacă n-aș fi realizat într-o noapte, la un coniac cu ospătarul Sterios din Nea Skioni, un sătuc aflat la limita banalului, pe malul vestic al brațului Kassandra din 'Alkidiki, că Dobrogea mea natală stă călare pe o oală cu saramură de pește pusă pe o tavă cu baclavale așezată pe un butoi cu brînză de oaie cu roșii, ardei și castraveți, dar mănîncă *junk food* cu polonicul.

Dobrogea nu înseamnă doar edificii și vestigii precum telegondola din Mamaia, parcul acvatic construit ilegal de vărul lui Mazăre sub atenta supraveghere a actualului ministru al Mediului, mall-ul din Constanța, ctitorit de ex-soțul ecologistei Mihaela în locul copacilor din parcul Tăbăcărie, Bamboo-ul din Mamaia, piața tradițională de sturion de la podul Giurgeni-Vadu Oii sau pistele pentru șalupe din Delta Dunării. Dobrogea s-a învîrtit de locuri, istorie și oameni ce-ar face din alte colțuri ale lumii, consacrate în ghiduri și-n planurile de vînzări ale agențiilor de turism drept „destinații de top", alternative de consolare pentru cei ce n-au mai prins locuri la avioanele spre Mihail Kogălniceanu International Airport. Mai spuneți-mi acum, repede, un loc în lume unde găsiți, la o aruncătură de șaorma una de alta, următoarele: mare (Marea Neagră), munte (Munții Dobrogei), fluviu (Dunărea), deltă (Delta Dunării), lacuri (Sinoie, Razelm, Bugeac), cetăți/situri istorice (Histria, Tomis, Capidava, Enisala), biserici/mănăstiri (Dervent, Celic Dere, Cocoșu, Sf. Andrei, biserica din muntele de cretă de la Basarabi), moschei (Medgidia, Hîrșova, Mangalia), minorități (turcaleți, tătari, greci, italieni, ruși, lipoveni, români), peșteri (Liliecilor), Cheile Dobrogei sau cherhanaua lui Tucă din Olimp. Dați-mi o mie de roabe de asfalt, doi bucătari greci, două autocare și fac un program turistic cum n-a văzut Coasta de Azur. Îl dau gratis, mură-n gură, ministrei Udrea și predecesorilor săi.

Gabriel DROGEANU

Măcin
(locul unde mergi la sigur)

Ani în șir am auzit aceleași vorbe de seamă de la bătrânii muntelui: *dacă ai noroc*, în zilele foarte senine se poate vedea Dunărea de pe vârful Negoiu! O legendă mai mică (adică mai nesusținută) spune că s-ar putea vedea Nistrul de pe vârful Toaca din Ceahlău. Acum să nu vorbesc cu păcat: pe Toaca am fost doar de două ori, era și greu să am atâta noroc, chiar dacă legenda ar fi adevărată (eu cred că nu-i). În schimb, pe Negoiu am fost de mai multe ori, pe toate felurile de vreme: soare, ploaie, ceață, nor, „senin perfect" etc. N-am văzut niciodată vreo moleculă de Dunăre, evident. Ca să nu plesnesc de ciudă, am apelat la metoda „sună un prieten", ca să merg la sigur și să văd Dunărea de pe vârf. De pe un vârf, oricare!

Bucureşti-Brăila, traversăm Dunărea cu bacul, ajungem în orașul Măcin, unde facem cumpărăturile (m-am învățat minte să nu mai plec prin țară cu provizii de-acasă, ca disperatul!), de acolo ținem șoseaua 22 D până la drumul care se deschide spre stânga: satul Greci – 3 km. Să fie!

Pentru un sat dobrogean, Greci este destul de mare și de bine alcătuit, chiar dacă nu e așezat pe o axă de circulație. Primul lucru de care ne ocupăm e să găsim o gazdă, așa că întrebăm din om în om până ne înțelegem cu o tușă foarte amabilă de vreo 50 de anișori. E dezamăgită când îi spunem că ne trebuie doar loc de parcat mașina și loc de întins cortul, că nu avem de gând să dormim în casă, în schimb e implacabilă când e vorba de mâncare: „Spălați-vă pe mâini și veniți la masă; nu se pleacă pe traseu pe inima goală!". Ne-am executat disciplinați, așa că am plecat pe traseu cu ciorba de legume bălțăcăind în burți.

De la casa tușei la Vârful Țuțuiatul (467 metri, cel mai înalt punct din Dobrogea) am făcut exact o oră. Deși este bine marcat (cu triunghi albastru), traseul nu seamănă deloc cu unul din Carpați: nu are nici un pic de pădure și e plin de balegi. De fapt, costișa care urcă din sat până în vârf este folosită de săteni ca pășune, iar drumul vostru trece prin mijlocul turmei de vaci. Noroc că e caniculă teribilă, iar câinii turmei sunt prea moleșiți ca să facă pe energicii: latră de două ori, așa, în dorul lelii, apoi se trag înapoi la umbră. Singurii copaci care cresc pe „traseu" și care furnizează o umbră anemică sunt cornii, niște corni extraordinari, cum n-am văzut niciodată: foarte bătrâni și încărcați de fructe până la pământ, de necrezut, ca-n basm. De la băieții ce păzesc vacile aflați că oamenii din Greci consideră cornii ăștia un fel de „livadă" comunală, când e de cules vine tot satul, cu mic, cu mare, și adună de aici zeci de găleți de coarne (pentru magiun, lichior și rachiu).

Gata, am ajuns în vârf. Da, înspre vest se vede Dunărea! Și se vede, nu glumă, preț de câteva zeci de kilometri, și-n afară de ea se mai văd și alte vârfuri mai mici: Iacobdeal, Priopcea, Moroianu, Pricopanu (ăsta e un adevărat lanț muntos în miniatură). Înspre est nu se vede nimic, pentru că de la Țuțuiat încolo se întinde o pădure imensă, de vreo câteva mii de hectare, din care izvorăște Taița, singurul râu mai de Doamne-ajută din toată Dobrogea de Nord.

Ce se poate face pe Vârful Țuțuiatul, după ce te saturi de Dunăre și de poze?! Se pot face plimbări grozave prin pădure, în căutare de trofee specific dobrogene: carapace uscate de țestoase de uscat. Cum nu există absolut nici o regulă în găsirea lor, tot ce ai de făcut este să mergi pur și simplu prin pădure, ore în șir, cu ochii dați la ascuțit: *dacă ai noroc*, dai peste câte o carapace, dacă nu, nu!

Mihai BUZEA

Cetatea Rîșnov

peisaj, bere și kitsch-uri medievale

Trebuie să recunosc cinstit, îmi place turismul de week-end în care te sui frumușel cu prietena, eventual cu soția, în autoturismul proprietate personală, eventual de la firmă, cu un termos de cafea, cîteva sendvișuri și o Cola, apoi o tai către o direcție seminecunoscută. Ifosele astea cu Valea Prahovei, din ultima vreme, în care zeci de kilometri de cocalari se înghesuie în barurile din Sinaia și Bușteni unde se îmbată cu whisky și Red Bull, apoi ies afară ca să se dea cu folia pe derdeluș mă lasă rece și indiferent, mai ceva decît îl lăsa Cătălina pe Luceafăr. Asta în caz de iarnă, căci dacă e vară, băieții parazitează Poiana Brașov și alte poieni din regiune, semnalizînd cu fum de mici venirea capitalismului de neam prost.

Mici medievali și bere italienească

Chestiunea e însă tristă și dacă o iei pe partea ailalaltă, în sensul că, dacă sastisit de turismul comercial, te duci să cauți locuri ceva mai puțin umblate, care-și dau încă aere de onestitate, dai peste alte necazuri. Sugestia de față se înscrie în categoria încercărilor disperate și pseudo-parțial reușite de a evita aceste fenomene de masă ale turismului mioritic de stînă și bani. Eram în trecere prin defileul Rucăr-Bran, cînd brusc m-am hotărît să mă abat pe la cetatea Rîșnov. Am văzut indicatorul din Rîșnov, mi-am dat seama că n-am urcat acolo niciodată și am zis că trebuie să fie un obiectiv cumsecade, cinstit, ca un vin în care chiar dacă nu se simte *terroir*-ul și nici vreo aromă de coacăze, sigur nu te scoală a doua zi cu dureri de cap. Să n-o mai lungesc, am plecat din Rîșnov, pe o șosea șerpuită, care m-a scos la baza unui delușor, unde am căutat cu disperare un indicator, ceva, pe care să scrie încotro e cetatea. N-am găsit, așa că am pornit pe jos, după miros, ținînd cap-compas mirosul de mici care deja începuse să adie dinspre cetate. Am ajuns repede într-un fel de Disneyland românesc medievalo-kitschos foarte drăguț. 10 lei biletul pentru adulți, pentru copii habar n-am, că nu m-a interesat, dar era mai ieftin, în orice caz. Pentru banii ăștia erai lăsat să intri și să te uiți la niște obiecte de metal cu funcție incertă, la un schelet prins sub podea de un geam de sticlă, să admiri peisajul și fîntîna secată, săpată cu sute de ani în urmă de niște prizonieri turci și, mai ales, primeai dreptul să vizitezi toate magazinele alea de suveniruri unde se vindeau căcaturi medievale și unde era o aglomerație ca la Mall. Se înghesuiau oamenii unii în alții ca să pună mîna pe niște măști Dracula și pe săbii ninja teutonice, ceva de speriat. M-am mirat că nu se pun la dispoziția clienților și cărucioare, ca să-și umple portbagajele cu kitsch-uri medievale românești produse în China. Culmea e că am văzut într-un turnuleț chiar și ceva ce semăna a termopane. În fine, am căutat să mă îndepărtez de *mainstream* și am umblat prin cămările goale ale cetății, uitîndu-mă după păianjeni, singurii descendenți vii ai unor bravi păianjeni medievali, căutînd să întrezăresc prin geamlîceuri înguste crestele munților sau vîrfurile înalte ale brazilor. Practic, asta e singura distracție care merită drumul pînă la cetatea Rîșnov. Și, poate, să stai cu o bere în mînă, sus de tot, în turnul mare, unde nu prea urcă nimeni, și să-ți lași privirea să curgă pînă la capătul Țării Bîrsei.

Alin IONESCU

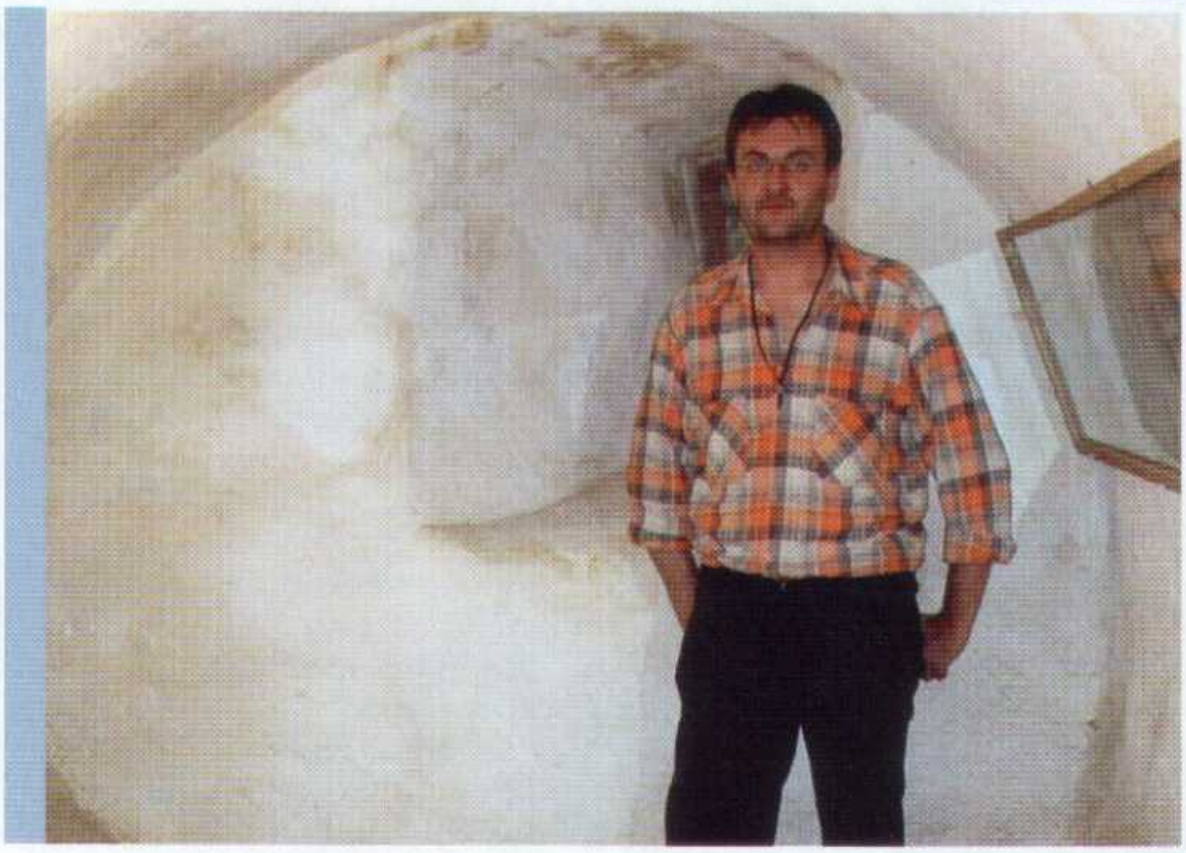

Cetăți țărănești din Transilvania

(Axente Sever și Valea Viilor)

Vărul Costiklă

Cum ai prevăzut din timp mișcarea vărului Costiklă („mă duc la Râșnov, la cetate!"), umbli bi-ni-șor pe Internet și cauți o cetate mai cu moț decât a lui; dibăcești care sunt cetățile țărănești (sau biserici săsești fortificate, tot aia-i) ce-au fost incluse mai nou în patrimoniul UNESCO (ref. nr. 596 bis, găsești ușor). Pui mâna și-l suni pe amicul Barosache, te oferi „ghid" (adică nici tu nu știi nimic despre subiect) și plecați spre Valea Viilor.

Necazul e că de la Sibiu încolo cetățile astea, incluse și neincluse, sunt mai multe decât puricii pe câine; tu ai plecat decis să faci o treabă, dar ispita-i mare: „hai să ne oprim să vedem și-una d-aia neinclusă", „stai, bre, că am venit chitiți, hai să nu divagăm", „da' nu vezi, mă, că e și păcat!" – până la urma te iei în clonț cu Barosache, și bunînțeles că pierzi: nu degeaba-i avocat.

Opriți în Axente Sever. Germana ta, deși „sublimă", îți spune totuși că *Frauendorf*, cum îi zice satului în săsește, nu prea se potrivește cu numele românesc. Nici n-apuci să le chibzuiești prea mult, că Barosache zice: „Auzi, mă, da' Axente Sever ăsta cine-a fost, că văd că după el au numit satul?". Tu, ca ghid responsabil, explici: „E, tre' să fi fost și el cineva, că altfel nu-l făceau ei sat cu statuie-n mijloc!". Tâmpenia neobișnuită a acestei explicații îl șochează pe Barosache, care e gata-gata să-ți ceară banii pe benzină. Dar nu, te sare de data asta – are motorizare Diesel.

Biserica din Axente Sever

Tanti care păzește cetatea e foarte gospodină: curăță niște cartofi când ciocăniți voi la poartă. Un cățel se dezlănțuie, tanti lasă cartofii, leagă cățelul, vine și vă deschide; ați intrat în cetate. Sub meterezele zidului de incintă și sub galeria de apărare forfotește viața domestică: afară de cățel se mai văd și un purcel, prosper în padocul lui, o poiată cu găini și vreo doi copii într-o stare igienică precară (încerci să eviți cuvântul „puradei"). Mai vedeți și niște camere în plin proces de construcție, lipite de zid. Tanti explică: camerele sunt pentru turiștii așteptați la vară; banii au venit de la o fundație olandeză, care-a vizitat cetatea în 1998, iar de atunci se chinuie să sponsorizeze în mod legal renovarea cetății și viitoarea ofertă turistică; după 10 ani de lupte cu birocrații de la București, banii au ajuns in sfârșit și a-nceput munca. Când vorbește de București, expresia femeii devine dură, amară: poate că așa arătau și fețele croaților când pomeneau de Belgrad, acum trei cincinale.

Stingheriți, schimbați vorba și întrebați de „Frauendorf": sunt cică mai multe legende despre numele

ăsta exotic, toate cu femei și una mai medievală decât alta, dar e mai bine să le afle fiecare pe cont propriu – dacă le citești aici zici că-s gogoși.

Biserica din Valea Viilor

Plecați mai departe, Copșa Mică, ieșiți de pe drumul principal, 4 km până la Valea Viilor, *Wurmloch* în limba veche. Nici o vie, nicăieri, un butuc măcar – Ardealul ăsta-i o cutie cu maimuțe, niciodată nu știi peste ce dai.

Valea Viilor e azi un sat uitat de oameni și de Dumnezeu, undeva în fund de țară. Noroc cu includerea bisericii săsești pe lista monumentelor din patrimoniul UNESCO, poate așa s-or îndura o parte din puhoiul de turiști să treacă și p-acolo. Nu că oamenii ar fi deja pregătiți să-i primească, pentru că nu-s; dar, din experiență, poți zice că ăla-i turism interesant, când nu e nimic pregătit și te duci la noroc.

Cheia de la cetate e la domnu' Schneider acasă, mergeți să vorbiți cu el. Domnu' Schneider a „cinstit" serios până acum, totuși se ține bine pe bicicleta cu care ajunge de acasă la primărie, unde v-a spus să-l așteptați. Vă prezintă cetatea într-o română absolut personală („Noi suntem sas. Șese mai suntem de toți în tot satul, unu-i surdo-mut, da' tot sas îi!"), însă plină de bunăvoință, și vă lasă să vă cățărați în turn, unde vă înșelați o clipă văzând mecanismul ceasului („Uite, bă, că ăștia au lift în biserică! Vezi contragreutățile astea?!"); pe urmă vă lămuriți, oarecum jenați, despre ce-i vorba. Priveliștea din turn e absolut superbă, seamănă cu o Sighișoară în miniatură: satul compact, adunat, apoi dealuri cu păduri necuprinse. Te gândești cum o fi fost când au ajuns aici coloniștii și de ce au avut sentimentul de „desțelenire": îi înțelegi perfect.

Vărul Costiklă revine

La dus ai emis ipoteza că ăștia de la UNESCO au luat șpagă atunci când a fost să aleagă între satele cu biserici fortificate, că prea-s multe și la fel. La întors renunți la ipoteză. Descarci pozele la vărul Costiklă, care are scule, și-l întrebi: „Ce zici de cât e de meseriașă cetatea asta din Valea Viilor, pe care n-o știe nimeni? Înaltă, țăpănoasă, neh? Scapi cu picioarele nerupte dacă sari de sus din turn?". „Îhî", geme satisfăcut vărul Costiklă, „dacă sari în cap".

Mihai BUZEA

Cetăți țărănești din Transilvania
(Biertan și Slimnic)

Ajungi în Biertan și vizitezi biserica

Este înduioșător spiritul mioritic al românilor: totdeauna cu turma. A zis un berbec că Biertanul e cea mai cea dintre cetățile săsești (bisericile-cetăți) din Transilvania, și gata, toți grămadă la Biertan. Unul nu se mai duce în altă parte!

Ajungi și tu în sfârșit la Biertan, cu chiu și vai (ai venit din „partea cealaltă", adică nu dinspre drumul național, ci dinspre păduri, dinspre Retiș, pe unde nu vine nimeni). Intri în sat prin partea mai amărâtă, ajungi în centru, da, altceva. O piață aproximativ pătrată, cu un cenotaf fix în mijloc și cu cetatea care închide una dintre laturi. De pe cenotaful în latină afli că „Eu, Zenobiu, am pus această (placă)" și fiindcă informația asta te lasă deștept ca noaptea, citești și textul ajutător, pus acolo de un suflet caritabil (ce s-a gândit și la volani și chiulangii); zice că asta dovedește că era cineva p-acolo înainte ca regii maghiari să-i aducă pe coloniștii sași. O fi fost, că altfel de la cine învățau sașii să spargă semințe de floare și bostan?!

Intri în cetate. La intrare te-ai lefterit cumpărând pliante și hărți turistice de la chioșcul de suveniruri (unul singur, cu o vânzătoare amabilă și informată; nu ca la Bran, șoricăraie de butice!). Înăuntru afli că trebuie să plusezi și cu bilet de intrare. Afară de tine nu e nici un român; numai germani. Te simți cam ciudat. Ca să-ți treacă târșa, tropăi cât poți pe scara acoperită care duce de la intrarea cetății la biserică – curat ca la Sighișoara! Ai ieșit din galerie, ești în interiorul zidurilor cetății și în fața bisericii. Începi cu biserica, să scapi de obligație și pe urmă să-ți priască. Hm! Nu e cine știe ce. Barosană, dar seamănă până la confuzie cu toate celelalte biserici săsești din Transilvania (începi să înțelegi ce înseamnă cu adevărat „civilizație comunitară": la români nici măcar un coteț de găini nu seamănă cu altul, ce să mai vorbim de case sau biserici!). Are într-adevăr o încuietoare grozavă, dar pe tine nu te impresionează, că prea mult ai citit despre ea pe net. Gata, afară, la aer!

Vizitezi cetatea și pleci

Ei, cetatea e altceva. Trei rânduri de ziduri, care mai concentrice, care mai în spirală, unele în stare foarte bună, altele renovate onorabil. Partea proastă e că porțile (care ar permite accesul de la o centură de ziduri la alta) sunt încuiate. Toate. De asemeni, accesul în cele trei turnuri (la Biertan nu e un turn, nu-s două: sunt trei!) e interzis. Nu mai rabzi și-o întrebi pe domnișoara ce dă indicații în germană turiștilor; în româna ei locală, îți explică cum că turnurile îs închise publicului pentru că anul trecut „o căz't un prost". Pui pariu de unul singur că „prostul" era tânăr, bucureștean, beat și c-a scăpat viu. Câștigi.

Frumos Biertanul ca sat, cetatea cu mari posibilități turistice, proprietățile imobiliare sensibil mai scumpe (s-a umblat la prețuri și datorită prințului Charles); totuși, e nedrept ca Biertan să le ia fața celorlalte șase cetăți săsești (Câlnic, Prejmer, Valea Viilor, Dârjiu, Viscri, Saschiz) băgate în patrimoniul UNESCO, și la fel de nedrept ca astea șapte să „taie" celelalte zeci de cetăți și castele ale Transilvaniei. Dacă te ia cineva ca din oală și te pune să zici câteva, ce-ți vine în minte? Bran, Râșnov, Hunedoara, Colți... și mai ce?! Până și ucrainenii își promovează mai agresiv Palanok-ul lor, iar de polonezi sau de unguri nici nu mai spun!

Cetatea de la Slimnic

De la Biertan te duci frumos spre Mediaș, apoi mai treci și prin Copșa Mică (prilej de glume bune), și puțin înainte de Sibiu te oprești în Slimnic, pe care sașii întemeietori îl botezaseră „Stolzenburg". Nu te-așezi la terasă sau la „Bar Satesc", ci sui binișor până sus la cetate. Asta are personalitate distinctă față de celelalte: e ruinată și fără biserică-n mijloc. Iar poarta principală e zidită cu cărămizi noi, cu un efect de kitsch de te doare mintea. Din informațiile în patru limbi de pe panou, afli că cetatea asta a fost ciuca bătăilor în tot Evul Mediu: toată lumea o asedia, mulți o cucereau, apoi o pierdeau, unul nu reușea s-o păstreze. Dar, bunînțeles, toți se simțeau obligați s-o incendieze la plecare (și satul odată cu ea). Te și miri de ce oamenii din Slimnic se mai deranjau să trăiască, în timpurile alea de jaf și pradă: plecau tătarii, veneau valahii; plecau valahii, veneau turcii; plecau turcii, veneau moldovenii; plecau moldovenii, veneau imperialii; plecau imperialii, veneau ungurii răzvrătiți (curuții); plecau și ăștia, venea principele Transilvaniei, să încaseze taxele!

Mihai BUZEA

Hăşmaş de-aici!

Vineri dimineaţă, imediat după răsărit. Cu ochii cîrpiţi de somn, cobori din tren în stilul smuls, în halta Tarcău. La primul contact cu peisajul te ia cu fiori; pînă scoţi din rucsac hanoracul tremuri de-a binelea. Case din bîrne, gospodării îngrijite, curţi imense cît terenul de fotbal, flori la fereastră. Localnicii par foarte pricepuţi: din lemnul de pe coastele rase ale dealurilor din apropiere au construit prin curte mîndreţe de Terrano 2, Navara şi Volvo. În rest, toate OK: bei o cafea aproximativă la crîşma satului, cumperi două pîini cu cartofi cît roata carului care vin din viitor (au etichetă cu data zilei de mîine), faci descoperiri noi *(Care ai umblat, bă, ultimul cu camera? *&#^!!! Ai şters toate pozele!!).*

Traseul începe în forţă. Cu un popas la ultima casă pe stînga, care într-una din camere găzduieşte un magazin. Ultimele completări – ţigări, conserve, palincă (30 lei litra). Eventual discuţii cu localnicii aflaţi la prima duşcă a zilei. Vrei să ajungi la Piatra Singuratică; un cetăţean amabil îţi face pe masă o prezentare 3D cu comentariu bilingv maghiaro-alcoolic fără subtitrare, din care înţelegi doar că trebuie să urci pe dîra de scrum Valea Întunecoasă pînă la paharul Crucea Condra în care tocmai i-ai turnat palincă, pe marcaj bandă roşie de la fostul tău pachet de ţigări. „Şi mai întrebaţi mata acolo..." Mulţumeşti şi pleci nelămurit dacă muştele înecate în bălţile de bere de pe masă fac parte din hartă şi, dacă da, ce reprezintă, în timp ce în urma ta se pun pariuri care îşi rupe primul picioarele.

N-ai părăsit bine satul că din spate te ajunge un IMS din filmele cu ilegalişti în munţi căutaţi de Securitate. Senzaţii tari din anii '50! Nu ratezi ocazia de a juca în reclama asta şi cale de cîţiva kilometri de hurducături te bucuri de peisaj, deşi te uiţi ca prin geamul unei maşini de spălat. Din interior spre exterior.

Şoferul a oprit, dar tu tremuri în continuare ca Shakira în timp ce cobori, îi strîngi mîna călduros cu o bancnotă şi îţi vezi de drum. De aici nu mai e mult: urci pînă la confluenţa a două pîrîuri, unde dai de un drum în pantă care trece pe lîngă zone împădurite şi izvoare, pînă la golul alpin, din care se vede în zare Crucea Condra.

Yupii, am ajuns! *Not so fast, boys!* Cam asta ar fi traducerea din cîineaşcă a mesajului de întîmpinare al unei haite de ciobăneşti. Prin nu se ştie ce minune, scapi nevătămat după întîlnirea cu următoarele 100 de stîne şi ajungi la a 101-a, la care cîinii Mureş, Olt şi alţi afluenţi ai Dunării nu vă mai latră. E momentul pentru tabără, îţi spui. Scoţi sticla de palincă şi dai bineţe personalului stînei, brusc foarte ospitalier.

E dimineață, îți iei rămas bun de la baci și, în timp ce-ți continui drumul, pe retină rulează *slideshow*-ul cu flash-uri de aseară: foc de tabără, palincă, ceaun cu friptură, ploaie torențială, caș proaspăt cu ceapă, palincă...

Ciobanii te-au încurajat: mai sînt aproape 15 km pînă la Piatra Unică (cum îi spun ei). Nu trebuie decît să ții creasta pe lîngă vf. Sălămaș (1.551 m), vf. Noșcolat (1.553 m), cobori în poiana Terchiu sau Terko, urci spre vf. Stîncilor și ajungi la Piatra Ascuțită sau Ecem (1.707 m). De aici, prima la stînga e Piatra Singuratică, cu cabana aferentă. Toate bune și frumoase, mai puțin ploaia mocănească ce îți e tovarășă de drum de cum ai plecat de la stînă. O ții tot într-un marș forțat, cu gîndul la niște șosete uscate și un ceai fierbinte, cînd realizezi că-ți mai lipsește ceva: marcajul.

Ai hartă? Foarte bine, strînge-o la loc că ți-o ia vîntul! Cine ți-a zis s-o scoți? Pe ceața asta oricum poți să ți-o pui la pălărie... Chiar în clipa în care te-ai săturat de orbecăit și-ți vine să dai *Esc* și să te joci altceva, un elf cu glugă din neamul becalilor, dotat cu GPS natural, te pune la loc pe traiectorie.

Treci printre case vechi risipite într-o poiană, pe lîngă o mină părăsită în fața căreia un munte de steril poate fi folosit ca rampă de lansare cu parapanta și, după o ultimă escaladă, ești în platoul alpin, de unde admiri încîntat toate pietroaiele pentru care îți tremură genunchii ca gelatina.

Cabana Piatra Singuratică (1.430 m) locuiește la poalele vîrfului Piatra Singuratică (1.607 m) – o stîncă imensă pe care te poți cățăra, dar cu mare băgare de seamă, pentru că dacă ai greșit un pas, pînă jos te faci pastă de mici. De sus, de lîngă crucea metalică, cabana e cît o cutie de pantofi; se văd toți masivii mai apropiați (Hășmașul Negru, Giurgeu, Tarcău) sau mai îndepărtați (Ceahlău, Harghita, Ciuc), lacul de acumulare de la Bicaz, localitățile din preajmă.

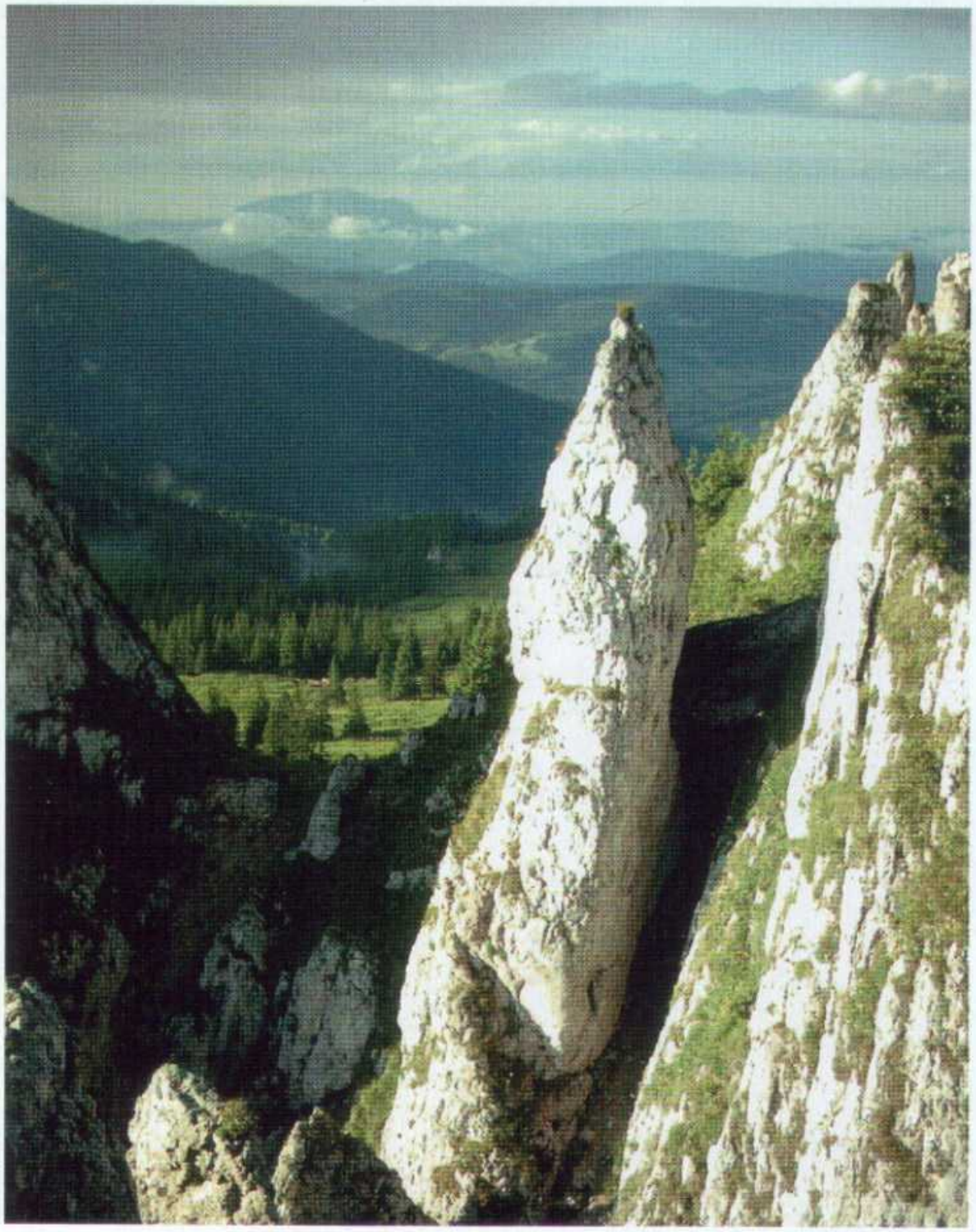

Cabanierul Janos Csaki îți vinde noaptea cu 3 lei. O ofertă greu de refuzat, mai ales că ați purces deja la consumarea balastului alcoolic din rucsac, iar voluntari pentru întinsul cortului nu se prea înghesuie. Cabana e plină de turiști străini. Cîteva sticle care trec din mînă în mînă șterg diferențele de limbă și în cîteva minute toată lumea lucrează la un proiect comun: focul de tabără. Flăcări de doi metri, cîntece de tabără pe multe voci, miros de friptură și de fum, gust de mușstar iute și palincă cu mărgele, înțepături de furnici și urzici... momente Kodak, nederanjate de sonerii de telefon. Pentru că 90% din traseu e MSF *(mobile signal free)*.

E duminică, îți iei rămas bun de la noii tăi prieteni, cobori rapid pe bandă albastră pe lîngă pîrîul Fierarului pînă în Bălan, autobuzul de 2 p.m. te duce în stația CFR Izvorul Olt și odată cu trenul care pleacă din stație intră genericul de final. Aplauze prelungite.

P.S. Puteți alege și varianta scurtă, de week-end mic (sîmbătă-duminică), a turiștilor mai comozi: cu mașina pînă în Bălan, lăsată în parcarea de la intrarea în traseu. În 3 (4) ore de urcat alert (lejer) sînteți la cabană.

Grig BUTE

Vârful Moldoveanu (atacat dinspre sud)

Există unii care vor să-l „facă" pe Moldoveanu într-un week-end. Se poate și asta, dar îți trebuie organizare nemțească, altfel nu-ți iese.

Plecați vineri seară și ajungeți la căderea nopții pe malul lacului Vidraru, la cabana Valea cu Pești. Sâmbătă dimineață plecați repejor (adică devreme) spre intrarea în Valea Budei (care se deschide din Transfăgărașan) și mergeți pe drumul forestier cât vă lasă inima (dacă nu vi-e milă de mașină, mergeți mult!). Să zicem că ești nemilos, așa că ajungeți pe patru roți până la stâna de sub Podul Giurgiului (ăsta e un munte, nu un pod). Acolo îi dați cheile domnului chelner de la Valea cu Pești, pe care l-ați luat cu voi exact în acest scop, și-l rugați să întoarcă mașina la cabană (bunînțeles, în schimbul unui *pourboire* simbolic). De la stână apucați voinicește la deal, pe triunghi galben, și după numai patru ore de transpirație vă vedeți pe creasta Galbenei, în Curmătura Moldoveanului, unde ele vă așteaptă nerăbdătoare. Ele sunt, desigur, ploaia rece ca gheața din Făgăraș și sora ei siameză, ceața deasă ca vata de zahăr. Stați, așteptați să treacă, vă rugați de ele să se mai ducă și la alții, le oferiți mită, le amenințați cu bătaia etc. nimic! Evident, ești pe munte, nu la Circumscripția Financiară. Coborâți deci în căldarea glaciară cea mai apropiată, pe care bătrânii muntelui o numesc Văgăuna lui Julius, deși numele nu apare pe nici o hartă, că-i o căldare mult prea mică, și întindeți corturile (totuși, cine o fi fost Julius? Și de ce „văgăună"?!). Răbdați bărbătește furtuna de sâmbătă noaptea, iar duminică plecați în urcuș înainte de 9 dimineața, plini de elan muncitoresc. Mă rog, munțomănesc. La 10 sunteți pe Moldoveanu, fuioare de ceață, poze, la 11 sunteți înapoi și începeți să strângeți corturile.

Încercați să coborâți pe firul apei (Izvorul Roșu, spune harta), dar vă împotmoliți într-un șir de cascade. De cealaltă parte a apei, un ursache are și el exact aceeași problemă: a urcat, acum nu mai poate să coboare. Îl trageți și pe el în poză, să fie, îi strigați diverse măscări bucureștene (sfaturi, cică!) și plecați să căutați alt loc de coborâre. După lungi ore de dibuire, îl găsiți și vă scurgeți la vale foarte lent (traseul e abrupt, periculos și nemarcat – adică nu există nici un traseu, coborâți și voi pe unde v-ajută mintea), până la stâna din Valea Rea. De acolo începe Marșul cel Lung, Via Dolorosa etc.

Valea Rea își merită numele cu vârf și îndesat: e într-adevăr rea, și e cea mai lungă vale din tot Făgărașul (înainte de construcția barajului Vidraru și Valea Budei era extrem de lungă. Așa, asta rea a rămas singurică. Singură și rea! Hm! De cine-ți aduce aminte, oare?!). Mergeți până vi se fac tălpile carne vie și n-ați ajuns nici măcar la jumătate. Nici un semn de viață, în afară de crucea lui Ionel Marinescu, partizan mort în luptele cu Securitatea (Aiurea! L-au omorât oamenii din propria lui echipă, frații Arnăuțoiu, pentru că bietul Ionel o luase razna și împușca pe cine prindea, iar echipa nu mai era în siguranță din cauza lui). Păi, cum să nu-și piardă omul mințile pe o vale d-asta care nu se mai termină?! Îl înțelegeți perfect.

Mântuirea ia forma unei mașini de București, care vine să vă culeagă de pe drum. Fără manevra asta, aranjată de-acasă, nici vorbă de Moldoveanu într-un week-end, de pe versantul sudic! V-am zis că asta-i treabă de organizare nemțească!

E beznă de mult când ajungeți în Curtea de Argeș, și de acolo mai sunt încă vreo 50 de kilometri până la Valea cu Pești. Recuperați totuși mașina și puneți cap-compas spre casă, în creierii nopții. Oricum, reușiți să ajungeți la duș înainte de a se face ziuă, ceea ce e ceva! Deci se poate.

Numai că „ziua" respectivă e luni. De aici, drama!

Mihai BUZEA

Acesta nu este doar un card,

este singurul mod în care cumpărăturile se transformă în zboruri gratuite TAROM.

Ia-ți cardul TAROM American Express și cumpărăturile tale se pot transforma în zboruri gratuite TAROM! De fiecare dată când folosești cardul TAROM American Express la cumpărături, sau pentru retrageri de numerar, acumulezi mile Smart Miles pe care le poți transforma ulterior în bilete de avion către destinația dorită, de vacanță sau de shopping la final de săptămână.

În plus beneficiezi de:

- Până la 2.000 de mile Smart Miles bonus, la activarea cardului
- Reduceri de până la 30% la cumpărături, prin programul de reduceri Selects, dedicat special clienților American Express
- Servicii personalizate de călătorie printr-o agenție de turism dedicată American Express
- Pachet de asigurări atașat gratuit cardului: asigurare de viață, asigurare de călătorie pentru evenimente neprevăzute, asigurare pentru protecția cumpărăturilor.

Profită de avantajele TAROM American Express și redescoperă un nou mod de a te bucura de călătoriile tale!

Solicită acum cardul American Express la orice sucursală Bancpost sau aplică on-line pe **www.americanexpress.ro**

Bancpost

Membră a Grupului Eurobank EFG

TAROM
ROMANIAN AIR TRANSPORT

AMERICAN EXPRESS ®

Dosofteiul lui Eminescu

Iașiul este un oraș al unor șapte coline. Și mai e și dulcele târg. Și capitala Moldovei. Și are și bojdeuca lui Creangă (mică-mică, de nu încăpea coșciugul pe ușă și a trebuit să-l scoată pe bietul răposat pe geam, după spargerea în prealabil a zidului dimprejur). Și mai are teiul lui Eminescu; e drept, teiul este legat de jur-împrejur cu tot felul de sârme albastre, ceea ce reprezintă un sistem tehnologic avansat de susținere înaintea prăbușirii, dar teiul este încă acolo!

Și mai are multe altele. Printre care, Casa Dosoftei, amplasată taman în centrul actual al Iașiului, pe strada Anastasie Panu, cu ieșire directă la stradă.

Pe fundal are în dreapta-spate Palatul Culturii, monument construit pe la 1908, despre care mai bine nu mă pronunț.

Pe fundal central are biserica „Sfântul Nicolae Domnesc", construită în anul 1492, cea mai veche biserică din Iași și remarcabilă ctitorie a lui Ștefan cel Mare, loc de încoronare a domnitorilor Moldovei. În realitate, biserica existentă în prezent pe amplasament a fost „reabilitată" în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, restaurată radical în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și reparată din nou între anii '89-'93 din secolul XX. Deci biserica arată nu cu mult diferit de o biserică din Berceni-București, și asta mai ales la interior.

Pe fundal în stânga-spate se găsește un hotel comunist, probabil neprivatizat până în zilele noastre. Iar dacă el a fost totuși privatizat de baroni locali, efectul vizual este același!

Spațiul din jurul casei lui Dosoftei este însă generos și reușește să o pună în valoare tocmai prin obiectivele de care trebuie să faci abstracție, respectiv, dacă cumva nu este clar, cele descrise în cele trei paragrafe de mai sus.

În ceea ce privește Casa Dosoftei, este vorba de o clădire autentică de secol XVI, cu arcade, cărămidă, aspect foarte vechi plăcut, care făcea odinioară parte din ansamblul Mânăstirii „Sfântul Nicolae Domnesc". Pe ea este amplasată o plăcuță pe care scrie, în

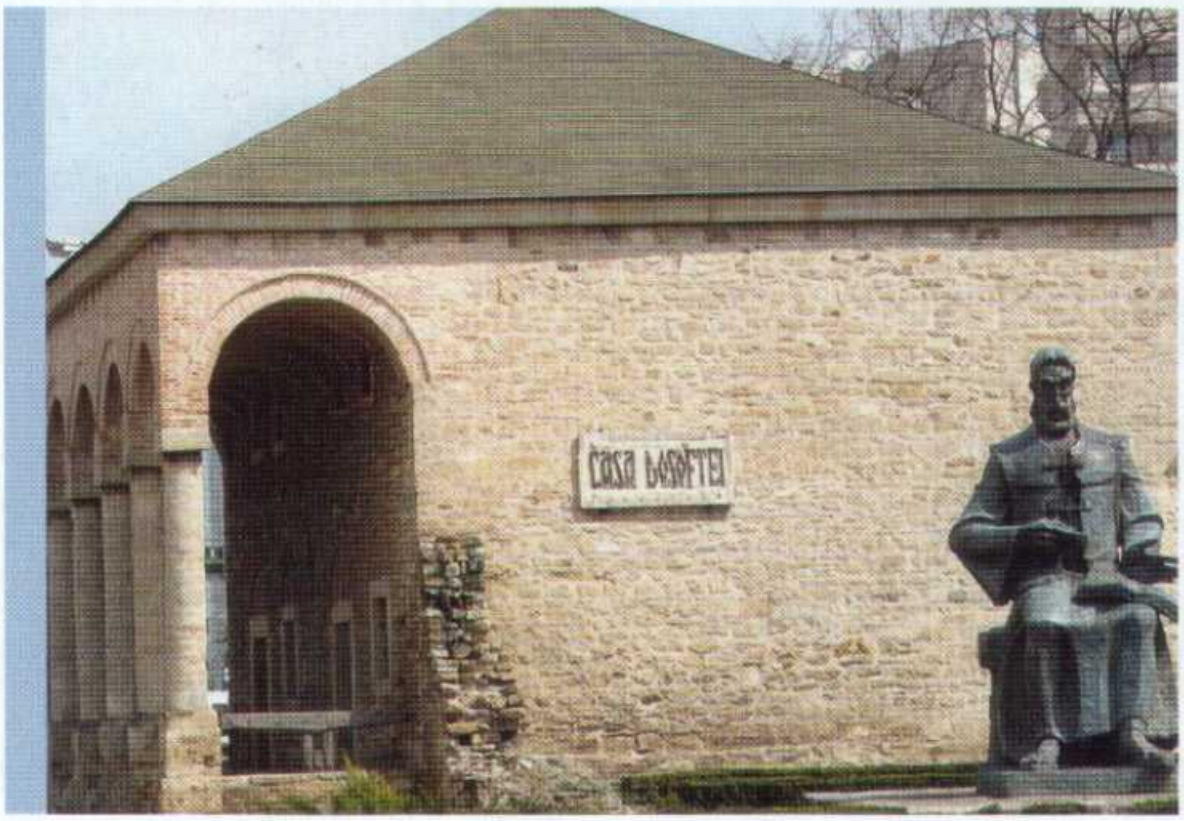

mod evident, *Casa Dosoftei.* Ceea ce, pentru omul de rând, nu vrea să zică nimic. Că Dosoftei a fost mitropolit al Moldovei în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, poet, cărturar, traducător, organizator de tipărituri nu rezultă din simpla amplasare a unei plăcuțe sau a unei statui pe o latură a casei.

Însă aspectul exterior al casei nu te poate lăsa indiferent. Așa că:

Program de vizitare: 10,00-17,00, marți-duminică; luni închis.

Preț bilet: 1 RON.

Și intri. Și afli.

Casa găzduiește, de fapt, secția de literatură veche a Muzeului Literaturii Române. Parterul are în jur de 50-60 de metri pătrați. Pe stânga și pe dreapta, vitrine cu cărți vechi. Etajul, pe care îl descoperi în mod surprinzător că există, are cam tot aceeași suprafață. Iarăși, găsești vitrine cu cărți vechi.

Printre cărțile vechi expuse sunt *Apostolul,* cel mai vechi manuscris românesc (1559-1560), cele mai vechi copii ale letopisețelor Țării Moldovei de Grigore Ureche și Miron Costin, *Cazania* mitropolitului Varlaam, prima tipăritură în limba română din Moldova (1643), *Psaltirea în versuri* (1673) a mitropolitului Dosoftei și o *Evanghelie* din 1682 ce a aparținut tot acestuia, și altele asemenea.

Mai este și *Liturghierul* lui Macarie, tipărit în 1508, prima tipăritură de limbă românească. Chiar dacă este folosit alfabetul chirilic, cartea e scrisă în limba română. Călugărul Macarie (subsemnata neavând nici o legătură documentată cu sus-numitul) a fost un ieromonah sârb din Muntenegru, care, învățând meșteșugul tiparului la Veneția, a înființat la Târgoviște o tipografie și a produs acest *Liturghier,* care a fost urmat ulterior de alte cărți bisericești tipărite în limba română. De menționat, cu scuzele de rigoare pentru oamenii avizați, că limba slavonă a fost folosită timp de secole în cadrul slujbelor bisericești din cele trei provincii românești și că, la vremea respectivă, singurele cărți tipărite în spațiul românesc erau de natură religioasă. Astfel, apariția unei cărți bisericești în limba română trebuie să fi fost, la început de secol XVI, o adevărată revoluție. Ce l-a determinat pe acest călugăr sârb să inițieze o schimbare radicală în procedurile bisericești ale timpului îmi scapă. Dar acest fapt va face ca Macarie să rămână în toate manualele noastre de istorie.

Timp în care Casa Dosoftei va continua să rămână ascunsă, cu comorile sale, în plin centrul Iașiului.

Dana MACARIE

Vârful Pietrosul (Munții Rodnei)

Am un sfat pentru bucureștenii care vor să ajungă pe Vârful Pietrosul din Rodnei: să-și cumpere mașină. Un om întreg la minte se suie binișor în mașină și „taie" țara de-a curmezișul până în Sângeorz-Băi, unde doarme în prima seară. A doua zi se scoală proaspăt ca o roză, conduce până în comuna Șanț (pe DN 17 D: Sângeorz, Anieș, Rodna, Șanț), unde-și lasă frumușel mașina în curte la un sătean (contra cost, desigur), apoi se înhamă la rucsac și pleacă pe traseu (punct albastru) până la iezerul Lala Mare de sub vârful Ineuț, unde-și pune cortul și doarme în a doua seară.

Din păcate, eu nu-s întreg la minte. Și n-am nici mașină. Așa că m-am suit în tren și într-o nimică de 26 de ore (și două transbordări) am coborât în comuna Rodna (deși ar fi trebuit să cobor în satul Șanț, cum v-am zis) și am plecat pe traseu nemâncat (deși ar fi trebuit să mănânc). De nesomn nici nu mai spun...

Din Rodna am izbutit să ajung în cele din urmă în Șaua cu Lac (ceva mai sus de Lala Mare), abia la căderea nopții și într-o stare de oboseală vecină cu demența (nu mai sunt nici eu tânăr!). De aici încolo, traseul pe care l-am făcut coincide cu cel pe care ar fi trebuit să-l fac, așa că nu mă mai întrerup.

Ziua următoare e absolut superbă, un traseu sub zece ore (până la iezerul Izvorul Bistriței Aurii, o minune de lac glaciar), care include trei vârfuri (Ineu, Omului, Gargalău) și se încheie cu o seară *de-aia* („Asemenea seri se întorc, zice-se, de demult...", am încheiat citatul). Pentru că, față de alte masive din Carpați, cel al Rodnei are două lucruri în plus: lemnele de foc și afinele. Din motive necunoscute (datorită retrocedărilor de pășuni alpine, probabil), ciobanii locului incendiază cu mare plăcere întinderile de jneapăn (ceea ce e o crimă în sine, dar mie mi-a priit, veți vedea imediat de ce), astfel încât la un an sau doi după incendiu găsești peste tot trunchiuri de jneapăn perfect uscate, groase cât brațul, din care faci focuri de tabără ca-n filme (poate vă întrebați: dacă ciobanii ard jnepenii, atunci cum rămân trunchiurile „perfect uscate"?! Fapt e că din jneapăn arde numai cetina și rămurelele, trunchiurile groase nu ard, că-s prea îmbibate cu rășină cât sunt verzi; când se usucă ard senzațional!). De obicei, nu ai foc când campezi în gol alpin, că nu-s lemne; Munții Rodnei sunt marea excepție.

Iar afinele sunt la ele acasă. Dimineața nu faci ceai din ceai, faci ceai din afine, și de fapt îți iese un fel de compot, gros de-l mănânci cu lingura. Când pleci pe traseu nu ai pălăria pe cap, o ai în mână: e plină de afine din care ronțăi pe drum, și când se golește o umpli în mai puțin de-un sfert de oră. De fapt, localnicii adună afine în mod industrial, cu sacii!

Ziua a treia e cea mai grea, cu traseu lung, până la Tăurile Buhăescului (un șirag de lacuri glaciare, sub vârful Buhăescu Mare). Față de lacurile din Făgăraș sau Retezat, cele din Rodnei sunt mai mici și înecate în jnepeniș (cât a mai scăpat din ghearele ciobanilor). Sunt însă la fel de frumoase și curate. Și la fel de reci! De la „o baie" mi-am luat gândul urgent...

În ziua a patra urci pe Vârful Rebra, apoi pe Pietrosul. De-aici ai o vedere magnifică asupra orașului Borșa, la 1.500 de metri mai jos: un deltaplanist se înverzește de frustrare dacă vede „golul" dintre vârf și oraș. M-a impresionat chiar și pe mine!

N-am stat însă multă vreme la impresii, c-aveam mult de mers: de pe Pietrosul până la cabana „Farmecul Pădurii" faci exact o zi, dacă păstrezi un ritm vioi. Dacă nu, asta e!

Înapoi acasă, ultima zi: de la cabană ajungi în Sângeorz-Băi, de unde tu faci autostopul până în satul Șanț, ca să-ți recuperezi mașina. Eu n-am treabă cu mașina ta, așa c-aici ne despărțim, mă sui în tren și-ți strig: „Bravo, mă, ai urcat și Pietrosul Rodnei!".

Mihai BUZEA

Cine ridică primul Piatra Craiului?!

Ce alegi: pilula roșie sau pilula albastră? Roșie ca Neo, îți înfrunți limitele și bagi un munte cu băieții, sau albastră ca Viagra și rămîi în matricea gloatei (în mașină după țigări, cu telegondocabina la Baba/Mamaiele, *all-inclusive* în Bulgaria)?

Dacă ai ales pilula roșie, nu aștepta o medalie pentru curaj: fă-ți rucsacul, pune șaua pe mașină și dă-i bice vineri în zori spre Zărnești. În week-end-ul ăsta te plimbi prin parc. Parcul Național Piatra Craiului.

Gura Rîului-Poiana Zănoaga-Cabana Curmătura

Lași mașina în parcare la motelul Gura Rîului, îți faci încălzirea pînă la Fîntîna lui Botorog, apoi iei în piept Padina lui Dănișor pe marcaj bandă galbenă. Primul popas e un sfert de oră mai tîrziu. La un trunchi doborît de furtună, pe care te așezi tremurînd sincron cu frunza de pe creanga de alături. Acum e momentul să decartezi nițel. Nu te îngrijora, e normal (cînd ai fugit ultima dată după autobuz?). Mai ales dacă ai făcut și greșeala să bei cafea irlandeză de dimineață.

Te simți mai bine, nu? Acum, că ți-ai potrivit pașii și ai reglat pistoanele (atenție la admisie, asta... respirație!), dă-i bătaie mai departe pe traseu. Mai ai două ore de urcat scări – cam 200 de etaje – pînă în Poiana Zănoaga, acolo unde se află o stînă la care speri să te lipești de ceva produse. Dar ciobanii nu-s acasă; și-au lăsat cîinii să preia mesajele.

Din poiană se vede întreg versantul, iar vîrfurile Craiului se profilează semeț pe cer. *Chiar ajung eu pînă acolo?*

După încă o oră de marș ești la Cabana Curmătura. Un grup de 10-15 olandezi (care împreună au peste 1.000 de ani) discută febril între ei, privind admirativ în jur. O tanti uscată, la vreo 80 de ani, se laudă în engleză că a terminat de urcat masivele lor de 200 m și a trecut la *next level* – 2.000. O privești cu milă: mare mirare că nu s-a împrăștiat pe drum pînă aici...

Înfuleci rapid cîteva sandvișuri pe terasa cabanei, apoi o iei iarăși din loc.

Cabana Curmătura-Vîrful Ascuțit

Spre Refugiul și Vîrful Ascuțit prin Padinile Frumoase, alt. 2.136 m, 2-2,5 ore, iarna inaccesibil – îți zice indicatorul. Trebuie să te ții de triunghiul albastru pe traseul abrupt, care urcă pe covoare din fragmente de piatră printre praguri de stîncă. Un supliciu care pare interminabil. Ajungi în final, aproape de-a bușilea, la un jgheab îngust cu balustradă de cablu săpat într-un perete stîncos. Îți tragi puțin răsuflarea, apoi te înhami din nou la rucsacul-piatră de moară *(Ce pana mea e așa de greu, că prea multe n-am pus în el!?)* și reiei aventura de Sisif, motivat suplimentar de norii negri ce se adună amenințători deasupra capului. Și parcă îți pare rău că nu ți-ai angajat un șerpaș...

În scurtă vreme, ploaia întunecă orizontul apropiat și își începe recitalul. În rafale, cu fulgere și trăsnete. Renunți la pelerina care te apără de apa din exterior, dar nu și de cea din interior: transpiri sub ea ca în saună.

Ultimii 50 de metri de urcuș spre refugiu sînt cei mai grei. Pentru că ai ieșit în creastă și vîntul te pălmuiește cu degete de grindină, iar cărăruia de juma' de metru pe care înaintezi anevoie e granița dintre două hăuri. Un pas greșit și te întîlnești rapid cu Șefu' Ăla Mare.

Ești, în sfîrșit, în jumătatea de minge de fotbal din fibră de sticlă, care pare sînul lui Avraam în comparație cu stihiile de afară. La o analiză mai atentă a situației, la lanternă, constați că nu-i chiar așa: e cam mize-

rie și ușa nu se închide bine. Plus că plouă înăuntru prin multiple găuri, pe care încerci în zadar să le înfunzi. Te schimbi de hainele ude, decupezi o conservă, bei o gură de vin. Apoi te împachetezi în sacul de dormit și plonjezi instant într-un somn de plumb.

Vîrful Ascuțit-La Om

Dimineață. Ploaia s-a oprit, iar cerul fără nori – care se vede prin spărturile din ceața mînată de vînt – promite o zi frumoasă.

Dacă te-ai întrebat vreodată cum e să fii capră neagră, acum ai ocazia să afli. Ții creasta calcaroasă pe marcaj punct roșu spre principalul vîrf al Craiului – Piscul Baciului, printre/peste țancuri, muchii și creneluri de stînci gri-deschis. Primul vîrf e Țimbalul Mare (2.177 m). De aici ai vedere directă spre Padina lui Călineț, zona de joacă a alpiniștilor, care coboară abrupt spre Plaiul Foii.

Le iei la rînd și pe celelalte: Vîrful dintre Țimbale (2.170 m), Țimbalul Mic (2.231 m), Sbirii (2.220 m). Ai noroc de o zi senină. Pe tot parcursul, se văd clar în dreapta Iezer-Păpușa, vîrfurile Făgărașului, iar în stînga Măgurile Branului și zarea mărginită de masivele Leaota, Bucegi, Piatra Mare, Postăvaru.

În sfîrșit, la destinație. Vîrful La Om sau Piscul Baciului (2.238 m). E mai aglomerat decît în Vamă: te întîlnești (și vă salutați de parcă ați fi prieteni vechi) cu o groază de lume care a urcat pe alte trasee sau cu cei care te-au ajuns din urmă. Și fiindcă tot ești aici, dai o fugă și pînă la vîrful Grindu, în apropierea căruia se află celebrul traseu „La Lanțuri" (de care se tot povestește printre munțomani), precum și altă minge roșie de fotbal tăiată: refugiul Grind II.

La Om-Refugiul Grind

Dacă la urcare îți trebuie plămîni, la coborîre ai nevoie de genunchi. Și de toate reflexele la tine, în caz că aluneci pe grohotișul înșelător și ajungi jos mai repede decît ți-ai propus.

Odată lăsat rucsacul din spinare lîngă refugiul Grind I (o cutie de tablă cu două rafturi din lemn pe post de paturi), aflat la 1.620 m, să nu crezi că ai scăpat de efort: mai ai de coborît după apă – juma' de oră pînă la cel mai apropiat izvor – și de pieptănat pădurea (a cărei lizieră se vede destul de departe) după lemne de foc.

Într-o oră și ceva, ești lîngă foc mestecînd în ceaunul în care sfîrîie cîrnații. Între două lemne puse pe foc, ciocnești de zor pahare de vin roșu cu ceilalți locatari ai refugiului – s-a pus de o șezătoare cu povești pescărești montane.

Nici nu realizezi cînd ai adormit pe blatul înclinat, pe care aluneci tot timpul. Și visezi pînă dimineață că te dai cu sania.

Refugiul Grind-La Table-Măgura

Te trezești cu tavanul în cap. La propriu, dar mai ales la figurat. Te speli pe dinți cu restul de palincă, ce a supraviețuit prin nu se știe ce minune chefului de aseară. Operațiunea Mîini Murdare: din refugiu și din jurul lui se adună un rucsac aproape plin cu gunoaie, suveniruri lăsate generos în urmă de niște oameni ai grotei recent trecuți pe aici.

Îți iei rămas bun de la restul lumii și te lași la vale. Parc Național? Rezervație? Aiurea, același peisaj dezolant, de care dai prin toți munții noștri: cadavrele pădurilor rase zac în grămezi uriașe de crengi și ramuri decojite, oase uscate de vînt. Un totem completează bizar imaginea genocidului vegetal de Est Sălbatic, blestemînd mut nelegiuirea.

Bandă roșie spre Prăpăstiile Zărneștilor. O clipă de neatenție și rătăcești marcajul. Hărțile descărcate de pe net sînt neclare. Noroc cu niște mountain-bikeri care te luminează: ai făcut un ocol destul de însemnat. Important e însă că nu mai ai foarte mult de mers. După ce cobori cam forțat dealul pe care e cocoțat satul Măgura, ești la cealaltă intrare în Prăpăstiile Zărneștilor.

Prăpăstiile Zărneștilor

Pe drumul sinuos dintre pereții înalți de stîncă, pe lîngă care curge Rîul Mare, parcă ești în Cișmigiu: cucoane pe tocuri, copii cu mingea, cretini cu mp3 playere date la maximum.

Fără bariera de la intrare, tot neamul prost al celor care se dau cu jeep-ul pe plajă ar fi urcat cu roțile direct pînă pe Garofița Pietrei Craiului. Niște mașini tot au trecut însă. Sînt cele cu care și-au cărat echipamentul *Spiderman*-ii deja agățați pe traseele de cățărare.

Faci cale întoarsă. Gura Rîului e cam la o oră de mers lejer. Abia aștepți să ajungi acasă, să faci un duș și să te conectezi la un pat omenesc în căutarea lui Morpheus.

Grig BUTE

Lumea Pierdută (Munții Apuseni)

Când se apropie vara și te-apuci să te sfătuiești cu prietenii – „Băieți, anul ăsta unde mergem?" –, pentru Apuseni nu-s prea multe argumente. Nu e un masiv înalt; e prea celebru ca să-ți convină; nu are o „șiră a spinării" definită, ca Făgărașul, de pildă. Are însă un farmec unic (de negăsit altundeva în țara asta) și-ți conferă o mare libertate în alegerea traseelor. Mai exact, în Apuseni te stabilești undeva, zi de zi mergi în altă direcție, iar seara te întorci la tabără, economisind deci cam trei ore pe zi (timpul de pus cortul seara și de strâns dimineața). Iar cu pozele și filmele din Apuseni nu te faci de rușine!

Ai nevoie de o mașină ca să ajungi pe platoul Padiș (București, Pitești, Sibiu, Alba Iulia, Zlatna, Abrud, Câmpeni – ăsta e ultimul oraș –, după care dai peste sate prizărite, unde te oprești și-i întrebi pe localnici), iar când ajungi mai e nevoie de încă vreo oră ca să găsești un loc bun de cort; dacă e multă lume, două ore. Odată instalat, n-ai decât să faci un foc și să scoți punga de semințe, că doar ai venit din București, nu?!

De la Padiș ai de mers în foarte multe locuri, dar eu, unul, îți zic doar de două dintre ele: cetățile Rădesei (spre nord) și Lumea Pierdută (spre sud).

Cetățile Rădesei (de la Padiș la Vereșoaia, traseu pe dungă roșie; de la Vereșoaia la Cetăți, punct roșu) sunt un spectacol foarte ciudat, un șir de peșteri cu tavanul prăbușit... Nu, nu e bine; este albia Someșului Cald, care albie e când subterană, când supraterană. Tot nu e bine, dar nu am alte cuvinte pentru a descrie priveliștea: canion parțial acoperit? Peșteră parțial descoperită? Nu știu, cred că cel mai bine e să te duci să vezi. E unic, e splendid, face toți banii (la figurat – traseul nu-i cu taxă!). Te costă o zi de mers, multă oboseală și ceva apă la picioare, dar nici un regret.

Lumea Pierdută e altă mâncare de pește. E mult mai puțin vizitată decât Cetățile (uitam: mai sunt niște „cetăți", ale Ponorului, care se pot face în aceeași zi cu Lumea Pierdută), pentru simplul fapt că accesul e mai greoi, iar „spectacolul" e mai discret. E vorba, de fapt, de câteva avene grupate pe o suprafață relativ restrânsă, în plină pădure (deci la joasă altitudine), iar ultimul aven e și cel mai periculos dintre toate: Avenul Negru.

Un aven nu-i decât o gaură în pământ. Cum ar fi gaura unei fântâni fără ghizd, de exemplu, dar de dimensiuni ciclopice – Avenul Negru are cel puțin 30 de metri lățime, iar adâncimea n-am stat să i-o măsor! Mulți curajoși îl coboară până la fund, apoi ies fie pe scară de frânghie, fie se leagă cu coarda și sunt trași afară de amicii rămași la suprafață. Din păcate, în grupul meu nu s-a găsit nici un „curajos", toți ne-am oferit să rămânem la suprafață!

Cu celelalte două avenuri (Borțig și Avenul Acoperit) ați făcut cunoștință la venire, iar dacă vă rămâne timp puteți să vă abateți și pe la Izbucul Galben, unul dintre cele mai vizitate izbucuri din Apuseni. Acolo am aflat și povestea celor doi speologi maghiari care s-au înecat în adâncul izbucului: aveau costume de scafandru, aveau corzi, cu echipamentul erau în regulă, dar au făcut greșeala să intre amândoi odată, în loc să intre pe rând. Li s-au încurcat corzile și acolo au rămas, i-a scos după vreo săptămână o echipă din Cluj.

Amicul care-a povestit asta a dat și nume, dar nu e bine să-l credem pe deplin: amicul ăsta e un fel de Baudolino. Când nu-l verifică nimeni, dă și dă din el, mă și-ntreb de unde le scoate.

Că doar n-o fi de la *Academia Cațavencu...!*

Mihai BUZEA

Veniți de luați Lucină, că e herghelia plină!

Vacanță de Paște în Maramureș. Prin Baia Mare treci în fugă. Vizitezi Sighetu Marmației: singurul punct impresionant este, evident, închisoarea de la Sighet, pe care, dacă ai văzut-o o dată, nu mai poți să îi calci a doua oară pragul. Te cazezi la Vadu Izei. Oribil. Kitschos. Mercantil. Mașini cu număr de Italia. Prețuri mai mari decât în Italia. Ospitalitate zero. Vizitezi Cimitirul Vesel de la Săpânța. Fugi care-ncotro. Încotro? Încerci la Borșa. Dezolant. Deja ai ajuns taman în partea ailantă de Maramureș și nu mai știi unde să te îndrepți.

Tragi noaptea la Vatra Dornei, singura localitate în care speri să găsești cazare la miezul nopții. La ceas de taină, într-o cameră de hotel, cu harta în față, ești nedumerit. Atunci suni un prieten bucovinean (prietenul nostru, al tuturor, Titi). Și îți spune: Herghelia Lucina.

A doua zi dimineață, călare pe caii mașinilor, purcezi la drum către această Lucina, care este cel mai mic punct posibil pe hartă, pe un drum marcat subțire și cu o culoare aproape ștearsă, acolo unde se termină harta și se află frontiera cu Ucraina. Treci astfel de Câmpulung Moldovenesc, intri pe un fir de apă printre obcinele Bucovinei, mai treci și de Moldova Sulița (un sat răzlețit printre păduri și dealuri, cu două buticuri de aprovizionare pe post de magazine alimentare), se termină și așa-zisul drum asfaltat și, de altfel, orice urmă de casă. Intri apoi pe un drum forestier încă vreo câțiva kilometri, mergi la pas mărunt, că nu poți să îți zdruncini creierii, pe un firicel de apă, obcină în stânga, obcină în dreapta, ambele împădurite, feeric!

Și ajungi la poarta herghelie. Privelișteа ți se deschide în fața ochilor. Firicelul de apă cotește ușor la stânga. Pădurea cotește și ea la stânga. La câteva sute de metri înainte, pe drum, sunt grajdurile herghelie. Și, în față, dealuri molcome cât vezi cu ochii!

Locul ideal de pus cortul este la stânga, imediat după poartă, între râu și pădure. Râul se poate trece ușor cu pasul, nu și cu mașina. Dar nu e bai: ești în mijlocul Pământului Nimănui! Conserve la pachet ai, apă din râu poți bea, lemne de foc găsești colea, buda este lângă lemnele de foc. N-ai nici o treabă! Liniștea pădurii și a dealurilor molcome îți vuiește printre urechi: creșterea firului ierbii sau a mușchilor pe copaci, clinchetul firului de apă, nechezatul cailor... Dimineața nu scapi de vizita pădurarului. Apare pe la 9-10. Nu se supără că ai pus cortul cam unde ai vrut tu. Îl cinstești atent cu trei beri, așa, pe post de cafea, îți mai povestește una-alta de prin preajma locului. De exemplu, cum că granița cu Ucraina este peste patru dealuri, adicătelea peste vreo șapte kilometri. Evident că nu este drum sau vreun alt punct de trecere a frontierei. Sau cum că peste vreo două dealuri se găsește o stână de unde putem lua produse lactate.

Ajunși la stână, conform indicațiilor, ne-am procopsit cu lapte de vacă gratis și cu cașul de rigoare, că femeii oricum i se stricau, întrucât prin partea locului greu se ajunge să i se ridice laptele. Sau că, dacă i-ai călcat pragul, nu poți pleca cu mâna goală. Sau că, dacă mai treci vreodată prin zonă, să nu cumva să o ocolești! SĂ NU CUMVA SĂ O OCOLEȘTI! Ți se face instant dor de o limbă română atât de pură și nealterată!

Ridici o sprânceană mirată și îți vezi mai departe de treburi: adică de mai nimic! Rosturile vieții de Capitală, alterate și viciate până la măduvă, îți sunt date peste cap! Este o altă țară. Nu pricepi nimic. Le iei pe toate ca atare.

La herghelie, afli de altele: înființată încă de pe vremea imperiului, herghelia a rezistat diverselor secole de mutații, războaie, diverse orânduiri și conduceri statale. Se crește aici huțulul, singura rasă de cai românești, care este, de altfel, specifică Bucovinei. Cal bun la toate!

Pe vremea Epocii de Aur, s-a construit la fața locului cu pricina un fel de motel. Dar cine naiba să vină taman până în fundu' țării și de ce? Iar tu ești bucuros de asta, că Pământul lui Nimănui sau, altfel spus, Țara de Nicăieri rămâne nealterat de hoardele de turiști distrugători, palavragii, mâncători de semințe de bostan sau de floare, vajnici suporteri ai Stelei sau ai lui Dinamo. Cu atât mai bine că nu sunt condiții de apă caldă și alte orășenisme din astea!

Atât vara, cât și iarna, poți să călărești un huțul, la un preț adecvat unui așezământ uitat de lume. Iarna, poți să ai parte și de plimbări cu sania trasă de cai pe obcinele din jur. Nu se dau lecții de echitație. Te descurci cum poți! Dacă te pricepi, te întorci cu calul nădușit, agitat, obosit. Dacă nu, tot ce poți să pățești este ca animalul să se întoarcă în grajd, cu tine călare, caz în care va trebui să fii scos din grajd de vreun prieten mai priceput în ale echitației, capabil să tragă calul de căpăstru afară.

Revii oricând cu plăcere la Lucina. Și tinzi să spui tuturor despre experiența Lucina: obcine și oameni sau oameni și obcine. Dar nu vrei ca Bucovina să fie distrusă! Așa că, vă rog, români, nu mergeți la Lucina! Nu mergeți la Moldovița sau la Vatra Dornei! Mergeți la Vama Veche și la Mamaia! Sau pe Valea Prahovei!

Dana MACARIE

Stâna de pe Valea Budei (Munții Făgăraș)

E ușor de ajuns la cea mai celebră stână din Făgăraș: se merge cu mașina până la o sută de metri de ea, mai întâi pe Transfăgărășan, apoi pe Valea Budei pe drumul forestier (intrarea pe vale e semnalizată de un marcaj turistic, *Spre cabana Podragu 9 ore* – minciună, până la Podragu faci 14 ore ca nimica! Asta dacă ajungi...). Mașina o puteți lăsa în poiană (nerecomandabil) sau o puteți întoarce la cabana Valea cu Pești, datorită chelnerului pe care l-ați luat cu voi în exact acest scop. Urmează ca la întoarcere să faceți drumul pe jos, iar pe Transfăgărășan autostopul până la cabană. Asta e!

După cei o sută de metri dați de stână și vă întrebați de ce naiba-i așa celebră, că vouă vă pare cam obosită; în sfârșit, p-asta o avem, cu asta defilăm, așa că vă instalați în stâna goală. Se lasă seara. Se lasă ciobanii cu turmele de pe munte. Voi ascundeți vodca. Un cioban bătrân vă salută cu „Bună seara". Câinii vă salută și ei, hămăindu-vă ca disperații. Răspundeți politicoși bătrânului, întrebați de câini, dacă mușcă, apoi conversația se leagă de la sine. Ciobanul e, de fapt, un recalificat, că toată viața lui a lucrat în mină („Numai cărbune!", zice el cu mândrie). În loc de povești de pe munte, ascultați povești de sub pământ (inclusiv Donbas, ceea ce nu-i de colo). Decideți să dormiți nu în stâna părăsită, în care v-ați instalat ca proștii, ci în stâna în care stau ciobanii (aia e, de fapt, cea celebră, asta e așa, la momeală, pentru fraieri ca voi care-au venit prima dată). „Da' ce, mai sunt și alți ciobani la stână?", întrebi tu, mai tântălău. „Păi, 12 suntem cu toții", zice el, „cum era să grijesc eu de-atâta amar de mânzare?!"

Vă uitați unul la altul: 12 ciobani? Cu voi, 14. Cum o să încapă atâta omenet într-o biată stână?!

Se vede că sunteți copii de oraș, d-ăia care n-au văzut o stână decât în jocuri pe calculator. Pentru că o stână e foarte bine organizată, aproape ca o unitate militară, altfel cum ar putea supraviețui și prospera în coclaurii ăia, la zeci de kilometri depărtare de primul sat?

Întâi de toate, stâna are multe acareturi. Clădirea principală („headquarters") e o treabă bazată, din cherestea lucrată cu barda, cu trei încăperi, pod, pereți dubli (două rânduri de scânduri, unul vertical, unul orizontal), ridicată pe o temelie de piatră. În clădirea asta, însă, nu se doarme: într-o încăpere se țin sculele stânii (și sunt multe), în alta burdufurile de brânză și în cea centrală se „gătește": aici se încheagă laptele, aici se fierbe zerul, se fac burdufurile de brânză, se afumă etc. Aici se adună oamenii seara sau pe vreme ploioasă, mai schimbă o vorbă, se usucă la foc, mănâncă, bref, socializează. De dormit, se doarme lângă turmă, iepurește. Au niște culcușuri acoperite, îndesate cu piei de berbec. Dat fiind că oile sunt „mânzare", adică tinere și sperioase, ciobanii stau toată noaptea cu ochii pe ele – cu ochii câinilor, bunînțeles. Ferească Dumnezeu de vreun miros de dihanie, care să le sperie, să se împrăștie noaptea prin pădure!

Pe urmă, au și ciobanii organizarea lor. Fac „gărzile" astea prin rotație, nu așa aiurea. La câteva zile, fiecare prinde câte o noapte liniștită de somn, de obicei în încăperea „depozit de burdufuri".

Nu e și cazul vostru, din păcate. Mai întâi mirosul: la restaurant e una („mămăliguță cu brânză de burduf"), dar aici e cu totul altceva. Apoi gălăgia – oi, câini, măgari, ciobani, toți simt nevoia să-și semnaleze sonor prezența. Stâna e dotată și cu un cocoș pitic – ăsta intră-n acțiune pe la 5 dimineața, când ați ațipit în sfârșit. Ar mai fi vântul, care vine în rafale de sus din creastă și intră în fire subțiri și reci ca gheața direct în urechile voastre, cu tot peretele ăla dublu de scânduri (făcute din bardă, deh!).

Dimineață sunteți extrem de nerăbdători să plecați înapoi. V-ați făcut numărul, ați înțeles ideea cu dormitul la stână (celebră sau nu), acum vreți la duș, la Valea cu Pești. Ciobanii vă îmbie cu niște hrană de-a lor, mămăligă vârtoasă, brânză, lapte gros ca o smântână; voi le dați în schimb ciocolată, conserve de gulaș, plus aberantele conserve de scoici ale amicului tău – păcat că n-o să asistați la momentul festinului ciobănesc! Conserve de scoici! De ce nu plăcinte cu limbi de melci?!

Mihai BUZEA

Izvorul Oticului (Munții Iezer-Păpușa)

Ce este o struțocămilă? Credeam că știu, dar de fapt habar n-aveam (ca majoritatea românilor): în capul meu, struțocămila asta era o corcitură dintre un struț și o cămilă! Când ea, săraca, e pur și simplu „vrabio-cămilă", adică struț! O „vrabie" mare cât o cămilă, asta e ideea...

Oricum ar fi, rămâne o corcitură, cel puțin lingvistic. Și cu corciturile ai totdeauna de furcă. De exemplu, am avut pe mână o gașcă de oameni bine intenționați, nimic de zis, care voiau și ei pe munte. Aveau de toate, inclusiv echipament scump și mașini de teren, dar n-aveau experiență și nici vreo destinație anume, asta urma să fie treaba mea, să aleg „un loc frumos" (cum s-a exprimat una dintre doamne), să-i plimb p-acolo și să-i aduc înapoi fără nici un necaz. Păream omul potrivit pentru așa ceva, dar eu mă cunosc destul, așa c-am sunat un prieten mai experimentat, iar prietenul mi-a dat cel mai de bun-simț sfat din lume: „Nu te prosti, du-i în Iezer!". Așa am făcut și vă sfătuiesc să faceți la fel, în caz că vă aflați vreodată în situația asta (de a trebui să-mpaci și capra și varza, adică gașca nu ți-e omogenă).

Iezerul are două mari calități: e un munte prietenos (accesul cu mașina e ușor), iar din el poți trece în Făgăraș, pe muntele Oticu (care e un fel de pasaj între două masive, lucru rar, că de obicei un munte se delimitează net de altul, printr-o vale de râu). Așa că toată lumea-i mulțumită: cei mai în formă fac Iezerul, trec în Făgăraș, ajung pe Moldoveanu, fac poze și-s fericiți, iar cei mai „pârguiți" și doamnele se întorc la mașini după o plimbare pe creastă (o fi Iezerul prietenos, dar are și el creastă, ca orice munte respectabil!). Concret, cum se face asta: se pleacă din București spre Câmpulung Muscel, de acolo spre satul Lerești, se continuă pe lângă lacul Râușor până la cabana Voina. Acolo se cer indicații despre drum: dacă ai OK de la cabanier, continui drumul până la cabana Cuca, dacă nu, lași mașinile la Voina și mergi pe jos. Oricum, de la Cuca urci în creastă pe Grădișteanu (triunghi galben), și de acolo te duce poteca: Păpușa, Spintecătura Păpușii (prilej de glume bune, până ajungi la ea; acolo îți stau glumele-n gât, că-ți dai sufletul pân-o treci), Bătrâna, Vârful Roșu (de unde începe Oticul), Vârful Iezer și coborâre. De coborât coboară pârguiții și doamnele, voi ceilalți îi (le) pupați de drum bun și vă întoarceți la Vârful Roșu.

Să-i urmărim pe ceilalți: coboară la Voina și se culcă (sau dorm). A doua zi (sau a treia, sau a patra, depinde cât stau la pahare cu cabanierul) se urcă în mașini și o iau înapoi, până la Curtea de Argeș, de unde se îndreaptă spre Transfăgărășan. Iar ăsta îi scoate exact la Bâlea Lac, unde vă așteaptă pe voi (tot la pahare, evident).

Voi treceți Oticul și intrați în Făgăraș pe la Brătila, după care mergeți spre vest timp de trei sau patru zile grele (sau foarte grele, în funcție de antrenament), până la Bâlea.

Ceea ce nu trebuie ratat (neapărat!) este izvorul de sub culmea Oticului. Deși este un izvor de creastă, are un debit uimitor, aproape ca un izbuc, dar izbucurile sunt în zone carstice, nu cristaline, și oricum nu la asemenea altitudine! Pentru mine, ca amator, e un fenomen de neînțeles. Cu atât mai mult cu cât debitul izvorului este variabil: uneori pare că-i o țeavă spartă, alteori e aproape ca un izvor obișnuit (mult mai mare, totuși). Gustul apei, însă, rămâne la fel: e într-adevăr „apă dulce", fără glumă.

Cum s-o numi, oare, râul care se formează din acest izvor?! Întrebare ajutătoare: ce oraș mare și spurcat a crescut pe malurile râului care izvorăște de sub Curmătura Oticului?

Mihai BUZEA

Parâng

(cel mai ploios masiv din țară)

Vei auzi invariabil de la toți: „Ce, mergi în Parâng? Mă, de frumos e frumos, da' vezi că te plouă de te seacă!". Din punctul meu de vedere, există o explicație pentru astă opinie generală: cei care spun așa sunt bucureșteni. Chiar cu mare drag de munte, bucureștenii se duc mai ales în Bucegi, Crai și Făgăraș, mai puțin în alți munți (dintre acești „alți" se disting Retezatul și Apusenii). Când, totuși, bucureșteanul se urnește spre un munte mai puțin popular, așteptările lui sunt coborâte: tot ce vede e comparat cu ce-a mai văzut, traseele sunt imediat definite în funcție de alte trasee bine cunoscute lui, iar vremea e pândită cu voluptate masochistă, așa că la prima picătură de ploaie, bucureșteanul începe să se vaite: „Aoleo, ce vreme nasoală! Vijelie, urgie, uragan! Păi, anul trecut, în Bucegi..." etc.

Evident, bucureșteanul ăsta sunt eu. Evident iar, în Parâng m-a plouat ca la concurs. Și iar evident, Parângul e „o corcitură dintre Făgăraș și Retezat: traseu ca-n Făgăraș, lacuri ca-n Retezat". M-ați recunoscut!

Dintr-un punct de vedere, Parângul e cel mai organizat munte: cobori în gara Petroșani și ești imediat ochit de „transporteri", care vin și te-ntreabă: „Unde merg băieții, Retezat sau Parâng?", te încarcă în mijlocul lor de transport (de la Dacia hodorogită la remorcă de tractor, orice!) și te depun frumușel la „telescaunul ANEFS". Care-i chiar un telescaun, ce te lasă sub creastă, la baza de antrenament a studenților de la ANEFS (la drept vorbind, niște barăci înconjurate de cârciumi; aoleo, ce mai profesori de sport pregătește țara asta!). De acolo mai sunt doi pași până în traseul de creastă (dungă roșie), pe care mergi cât te țin picioarele, proviziile și norocul: poți să ai parte de două zile „uscate", de trei, de patru sau de cinci (mai multe nu! Suntem în Parâng, cinci zile fără ploaie e minune cerească!). Traseul de creastă seamănă, într-adevăr, cu cel al Făgărașului, adică ține direcția generală vest-est și e presărat cu căldări glaciare unde poți campa (Mândra, Roșiile, Câlcescu, Gemănarea – în asta nu campează nimeni, că n-are lac –, lezerul înghețat, multe, o grămadă). Dacă ai credință-n tine, poți ține creasta până unde se termină Parângul, adică până-n Valea Oltețului, și-apoi să cobori pe vale (dungă albastră) până jos la șosea, unde ai două peșteri celebre: Polovragi și Muierii. Dacă ești un erou (sau naturalist), n-ai decât să treci Oltețul și să parcurgi și Munții Căpățânii, pe care nu-i „parcurge" nimeni, că-s plini de dihănii (foarte puțin gol alpin și foarte multă pădure). Dacă n-ai credință-n tine (sau te plouă, a se vedea mai sus), renunți la traseul de creastă după Vârful Păpușa și cobori pe triunghi roșu spre cabana Rânca. De acolo nu ai decât o zi de drum forestier până în sat (Novaci), de unde faci autostopul, fie în scopuri culturale (mânăstirile Olteniei – vezi că la Tismana nu te lasă să dormi cu prietena ta în aceeași chilie! Cu prietenul sau nevasta, da, te lasă...), fie în scopuri medicale: te duci adică să-ți doftoricești bătăturile de pe tălpi, făcute pe drumul forestier în „ziua cea mai lungă" (Rânca-Novaci).

Amintire personală

S-a întâmplat când eram campați la lacul Roșiile. Era după-amiază, cald (da, chiar și în Parâng este cald uneori!), noi leneveam întinși la soare pe izoprene, unul mai inimos făcea baie în apa rece ca gheața, altul îl poza, mă rog, lucruri de-astea. Atunci s-a apropiat de corturi o capră neagră, s-a oprit cam la 30-35 de metri și a început să performeze. Nu pun cuvântul în ghilimele că n-am de ce: exact asta a făcut. Dansa, făcea salturi pe loc, fugea în cerc, apleca fruntea să sperie un adversar imaginar (cum fac boxerii când „se bat cu umbra"), se ridica pe picioarele din spate, apoi sărea deodată de pe loc, cu toate picioarele-n aer. Dacă n-ar fi fost singură, am fi zis că era un joc de împerechere, un rut (deși nu era încă vremea); așa, nu am nici o explicație. N-am văzut niciodată și nici n-am auzit ca o capră neagră să abordeze un grup de turiști și să se dea în spectacol! Două regrete am: n-am avut la îndemână o cameră de filmat; iar be mic, neexperimentați fiind, am presupus că „artista" noastră dorește biscuiți, așa că cineva s-a dus în cort și a adus un pachet. Dar vraja s-a spulberat când am făcut noi prima mișcare: capra s-a oprit când a văzut un om ridicându-se, a așteptat încordată, iar când i-a fost aruncat biscuitul a fugit în susul pantei, fără grabă, dar decisă. Dacă ar fi să interpretez felul cum alerga, aș crede că-și spunea „Nu merită să fac artă pentru asemenea tâmpiți care nu știu s-o aprecieze: auzi, biscuiți!".

Am rămas mofluzi și am mâncat biscuiții. Apoi ne-am luat la ceartă asupra a ceea ce văzuserăm, și certați am rămas până-n ziua de azi: *nu știm!*

Mihai BUZEA

Turistul de Bucegi
(Munții Bucegi)

Turistul român e o subspecie locală de turist, prezentă mai peste tot în natură, într-una din formele sale de agregare (auto-moto-velo-sport). Forma de agregare „auto", responsabilă pentru 98% din spurcăciunile cu care omul mulțumește mediului, nu are arealul de răspândire limitat la Munții Bucegi, așa că acum nu ne interesează. Forma „moto" asigură un sănătos ambient sonor dihăniilor de prin păduri, cu ocazia curselor *dirt-track*; forma „velo" poate fi întâlnită mai ales pe marginea bălților de câmpie, deși unele exemplare tinere și îndrăznețe au fost întâlnite și la munte.

Ne vom apleca asupra celei de-a patra forme de agregare a turistului român, forma „sport". Caracteristica izbitoare a acestei forme constă în modul ei de deplasare: este pedestrașă. Avem deci toate datele despre obiectul de studiu: clasa mamiferelor, ordinul primatelor, familia hominidelor, genul *homo*, specia *homo romanis*, subspecia *homo romanis sportivus;* iar pentru că cea mai bine reprezentată populație e găsită în munții Bucegi, o vom numi *homo romanis sportivus bucegarius* (simplificat, „bucegar").

Bucegarul este, în general, o ființă veselă, foarte gregară, prezentă îndeosebi în zona amestecului de foioase și conifere, dar uneori chiar mai sus. Nu suportă liniștea sau cântecul păsărilor: dacă nu-și aduce muzică (CD player, mp3, iPod cu boxe, telefon mobil), cârdul de bucegari zbiară cât pot, probabil pentru întărirea coeziunii de grup. Când obosește (și obosește foarte repede), bucegarul se oprește să bea bere și să fumeze, după care, revigorat, își urmează drumul (de obicei în jos). Cutiile goale, pet-urile și chiștoacele sunt depozitate atent pe cărare, pentru a putea fi ușor observate și admirate. Cărarea este, de asemenea, folosită de bucegar pentru a-și face nevoile: deoarece îi este frică să intre doi pași în pădure, el (sau ea) rezolvă problema pe loc, eventual în grup.

Femela acestei specii este și ea capabilă de a emite sunete, unele articulate, iar printre cele mai frecvente sunt „Vaai!", „Uite-un melc!", „Nu mai pooot!", „Eu mă-ntorc!" și mai ales „Mai e mult?". În general, viteza ei de deplasare este mai mică decât cea a masculilor, din cauza încălțămintei specifice (pantofiori, sandăluțe etc.) și alcoolemiei mai mici.

Dar chiar și în Bucegi există un traseu necunoscut bucegarului, iar acesta este Brâul lui Răducu: el se deschide din valea Caraimanului spre sud, într-un punct asupra căruia preferi să păstrezi tăcerea: simulezi pur și simplu că vrei la pipi și faci discret stânga, până dispari în pădure printre zade tinere. Ești pe Brâu, ai scăpat de bucegar!

Pentru că nu vine mai nimeni, Brâul e uimitor de curat: nici nu zici că ești în Bucegi. Ici și colo câte un pachet de țigări, topit de ploi, foarte rar câte o conservă ruginită, nici un pet însă! Apetitul distructiv e totuși manifestat, deși foarte slab, prin câte un „Săndel + Mia = Love". Foarte modest!

În Brâu debușează câteva trasee de urcare, nemarcate, de fapt văi de torente; prima și cea mai spectaculoasă e Valea Seacă dintre Clăi, spectaculoasă nu atât pentru ea în sine, cât pentru locul de întâlnire cu Brâul: aici e unul din cele mai convingătoare puncte de belvedere din întregul versant estic al Bucegilor, ai o panoramă impresionantă asupra Văii Prahovei. Din nefericire, tot aici, obișnuiții Brâului au o vatră de foc: ce-or găti oamenii ăștia, Doamne? Ouă de acvilă în șperlă? Ciorbă de cap de capră neagră? Marmotă la rotisor?

O ultimă gură a unei văi de torent, știi că nu mai e mult. Într-adevăr, iată desișul, îl străbați și ai dat de stâlpul funicularului dezafectat: ești în Drumul lui Schiel.

Aproape ai ajuns la telecabină, îi urezi la rândul tău ceva de bine cerșetorului tradițional *(Romanian brand)* care îți urează sănătate. Cumperi două pateuri în drum spre gară, le mesteci gânditor pe peron, și nici în tren nu te poți smulge din gânduri: cine-o fi fost Răducu ăsta? N-o fi fost și el vreun bucegar?!

Mihai BUZEA

Vârful Pietrosu (Munții Călimani)

Ca să „faci" Călimanii în mod înțelept, ai nevoie de o mașină, de o hartă și de drag de munte. Eu aveam de toate, în afară de mașină, așa că am luat trenul și am coborât în Toplița; greșeală de eroare, voi să nu faceți ca mine! Corect e să cobori în halta Stânceni și de acolo să dai din picioare toată ziua (cam 10-12 ore, în funcție de ritmul de mers) pe Valea Zebracului, pe drum forestier, apoi pe potecă marcată, până ajungi la lacul Rețițiș, unde pui cortul. Ceea ce am făcut eu a fost o improvizație riscantă și absurdă: din Toplița am făcut autostopul (mai exact, de la punctul „La Monument", cum îi spun localnicii) și m-a luat în cele din urmă un inginer silvic care avea treabă pe valea Puturosului (așa-l chema pe râu, nu pe inginer!). După ce-am coborât din ARO n-am făcut decât șase ore sinucigașe de urcuș prin pădure, apoi încă una prin gol alpin până la Rețițiș. Lacul, deși mic (ca orice iezer de creastă), e curat ca lacrima și înecat în jnepeniș. O fi el o minune, dar și în capul meu a fost o minune de tâmpenie, că n-am rămas acolo și m-am berbecit s-ajung până la stația meteo de sub vârf. Am ajuns, dar ud leoarcă (începuse ploaia) și plângând de epuizare. Meteorologii de serviciu m-au lăsat să dorm într-un subsol (neuitând să-mi ceară niște bani, pe motiv că încalcă regulamentul), și a doua zi am parcurs rapid vârfurile Pietricelul, Nehoiașul Românesc, Nehoiașul Unguresc, Pietrosu, după care am coborât toată ziua prin pădure, până la drumul forestier; apoi am tot făcut autostopul până în Vatra Dornei și de-acolo mai departe, până la Durău. Dar asta-i altă poveste.

Repet, accentuez, subliniez și insist: nu faceți ca mine! Este cel mai prostesc mod de a parcurge o experiență unică, cea a Călimanului. Lucrul deștept se face după cum urmează: îmbarci alți trei prieteni în mașină, de la Brașov o apuci spre nord, spre Secuime; de la Gheorghieni la Toplița ții DN 12, apoi în Toplița faci dreapta pe DN 15, iar „La Monument" faci stânga pe DJ 174A – drum forestier pe ultima parte, care te scoate în final pe platoul artificial de sub vârful Nehoiașul Românesc. Acolo ai parte de una dintre cele mai șocante priveliști din țara asta, rezultată în urma „luptei cu natura" a comunismului: exploatarea de sulf la suprafață. Concret, e vorba de un munte întreg „cojit" în spirală, așa cum mânuțele îndemânatice ale prietenei tale curăță un cartof. E terifiant, arată ca planeta Marte sau ca un peisaj post-atomic. Cu atât mai mult cu cât muntele vecin, Nehoiașul Unguresc, a rămas intact, așa că-ți poți face o idee despre CE anume a fost distrus, aici în Călimani, într-una din cele mai izolate și bine împădurite zone muntoase. În loc să facă rezervație, au făcut „exploatare de suprafață"!

De pe platou (acolo ar fi urmat să fie încărcate cu minereu de sulf camioanele grele, care să-l ducă la fabrică), unde lași mașina, faci o excursie plăcută de o oră-două până pe vârful Pietrosu și înapoi; te sui în mașină și cobori muntele pe partea cealaltă, după câteva serpentine dai în drumul asfaltat, apoi nu mai ai nici o bătaie de cap. Te poți opri să mănânci fie la cabană, fie în Neagra Șarului, primul sat mai mare (localnicii sunt sfioși, dar primitori). Sau rabzi până-n Vatra Dornei, că nu e mult.

Și nu te gândi că-i zonă poluată: au râcâit un munte-ntreg și n-au găsit sulf nici pentr-o măciulie de chibrit. Așa e când ești prost!

Mihai BUZEA

Restul lumii

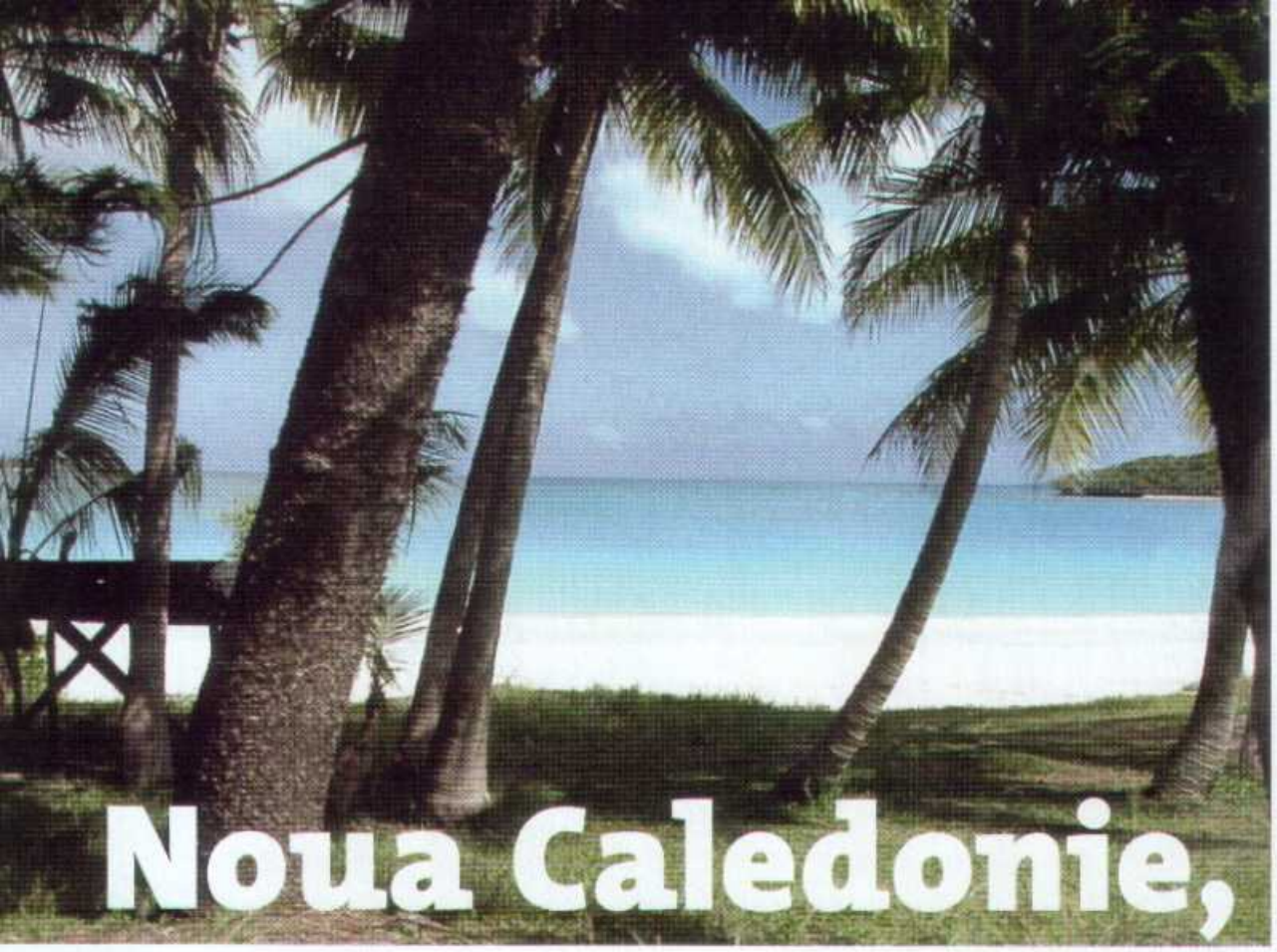

Noua Caledonie, un paradis destul de îndepărtat

Din nefericire, dar și din fericire, Noua Caledonie e departe, foarte departe, cel mai departe de România. Din nefericire, pentru că se ajunge greu, după minimum 26 de ore de zbor. Ei, din fericire, chestia asta nu transformă locul într-o destinație la modă și împiedică dezvoltarea turismului industrial. E, oarecum, o destinație pentru inițiați.

Deci să vă inițiez.

ZBORURILE cele mai simple sînt București-Amsterdam-Osaka-Nouméa sau București-Paris-Tokyo-Nouméa. Dar se mai poate ajunge și din Noua Zeelandă, Australia, Tahiti, Fiji și Vanuatu, tot cu avionul. Aeroportul internațional se află în Tontouta, la 50 de kilometri de capitala Nouméa.

Pentru că Noua Caledonie este teritoriu francez, posesorii de pașapoarte românești **nu au nevoie de viză**, iar o ședere este limitată la maximum 30 de zile. Moneda folosită aici este **francul pacific (XPF)**, aflat în **paritate fixă** cu euro (1.000 XPF = 8,38 €). Atenție, viața în N.C. este mai scumpă decît media, chiar ceva mai scumpă decît în Franța, pe care cei de aici o numesc La Métropole.

De reținut: Noua Caledonie este cel de-al treilea producător de nichel din lume! Populația e alcătuită din **melanezieni** (de culoare), 45%, provenind din cele cîteva zeci de triburi, din albi, 35%, urmași ai vechilor coloniști sau ai deținuților expulzați aici sau reprezentanți ai administrației franceze, existînd și minorități, de exemplu polinezieni, chinezi, afro-creoli sau japonezi. Există și cinci români stabiliți în Noua Caledonie.

Alcătuită din Grande Terre, insula principală, pe care se află și capitala, și din Insulele Loialității, adică Ouvéa, Lifou (de unde este fotbalistul Karambeu) și Maré, la care se adaugă Insula Pinilor, Noua Caledonie se află în Marea de Corali, cea mai mare lagună din lume. Pentru cei care vor să cunoască viața tribală (triburile funcționează și acum) există posibilitatea cazării în triburi, unde se asigură și masa bazată, mai ales, pe pește și fructe de mare. Pentru cei care vor hoteluri, în Nouméa se găsesc de la Le Méridien (de fițe), la hotel Pacific, de două stele. Amatorii de căsuțe pe piloni găsesc aici două astfel de unități hoteliere.

RESTAURANTE se găsesc din belșug, de toate felurile. Iar seara, în parcarea pieței din Nouméa apar rulote cu mîncare chinezească, thailandeză sau vietnameză, accesibilă și gustoasă, cam la 5 euro porția. Chiar și în unele triburi se găsesc așa-zisele *table d'hôte*, un fel de pensiuni.

DE VĂZUT? Totul e de văzut, de la Muzeul Navigației și teatrul făcut în vechea închisoare, la Farul Amedeu, de pe insulița cu același nume. Trebuie neapărat să ajungeți, fie cu vaporul, fie cu un avion Air Calédonie, în Insula Pinilor (pentru a clarifica noțiunea de paradis terestru, o dată pentru totdeauna!) sau în celelalte trei insule (pentru nuanțări ale noțiunii de mai sus).

Şef de trib cu studii de filozofie la Sorbona

Deşi am cunoscut, în cele două luni cît am stat în Noua Caledonie, o serie de persoane extraordinare, de toate culorile, nu am reuşit să-l întîlnesc pe Henri Nidoish Naisseline al III-lea, după părerea mea un personaj de film sau de roman, sau de roman după care să se facă un film! Nidoish a fost primul student *kanak* (aşa îşi spune populaţia indigenă) ajuns la Sorbona, la Filozofie, calitate în care a participat la tulburările din mai '68. Întors acasă, a fondat o organizaţie de extremă stînga numită *Fularele Roşii*, transformată mai tîrziu în Grupul 1878, o formaţie cu foarte puternice revendicări „independentiste". De menţionat că în Noua Caledonie, o ţară tropicală, nu se prea poartă fularele, nici măcar cele roşii! Pentru că a provocat tulburări cu militanţii săi, Nidoish Naisseline a fost chiar închis. Şi după eliberarea din închisoare a avut o activitate politică foarte susţinută în sprijinul independenţei, dar cu acţiuni mai moderate. A fost membru în diverse „comitete şi comiţii". În 1973, în urma decesului tatălui său, fost Mare Şef de trib în insula Maré, dat fiind că e fiul cel dintîi născut, devine Mare Şef de trib, primul, după ştiinţa mea, cu Filozofie la Sorbona. Sărmanul tată decedat era de partea cealaltă a baricadei, împotriva independenţei! Dar, ce să-i faci, tradiţia e tradiţie şi Nidoish devine Mare Şef. Printre alte demnităţi, Nidoish Naisseline a fost şi şef al Consiliului de Administraţie al Air Calédonie, compania care asigură transport aerian intern, cu bază pe aeroportul Magenta. (Mai există şi Air Calédonie International, pe scurt Air Calin, care face doar zboruri internaţionale.) Cînd am aflat povestea lui, am tot încercat să-l întîlnesc pentru un interviu sau măcar ca să pot scrie mai multe despre el în *Cartea de la capătul lumii. Noua Caledonie la un pas de Paradis*. Nu am reuşit, iar Jean-Paul Loueckhote, prietenul şi ghidul nostru în această parte a lumii, nu a reuşit să aranjeze o întîlnire. Pot pune asta pe seama faptului că Jean-Paul şi Nidoish sînt pe poziţii total opuse în ceea ce priveşte independenţa Noii Caledonii. În fine, nu am reuşit, deşi am insistat. Asta mă face să nu mă las şi să merg din nou acolo, în Noua Caledonie, poate reuşesc să-l întîlnesc pe Henri Nidoish Naisseline al III-lea. Care nu mai e Mare Şef de trib, l-a delegat pentru asta, în 2007, pe fiul său, de 33 de ani, Dokucas-Henri Naisseline. Deci s-ar putea ca tatăl să nu mai fie atît de ocupat şi să mă poată primi. Merită un drum pînă acolo! Poate la anul!

Ioan T. MORAR

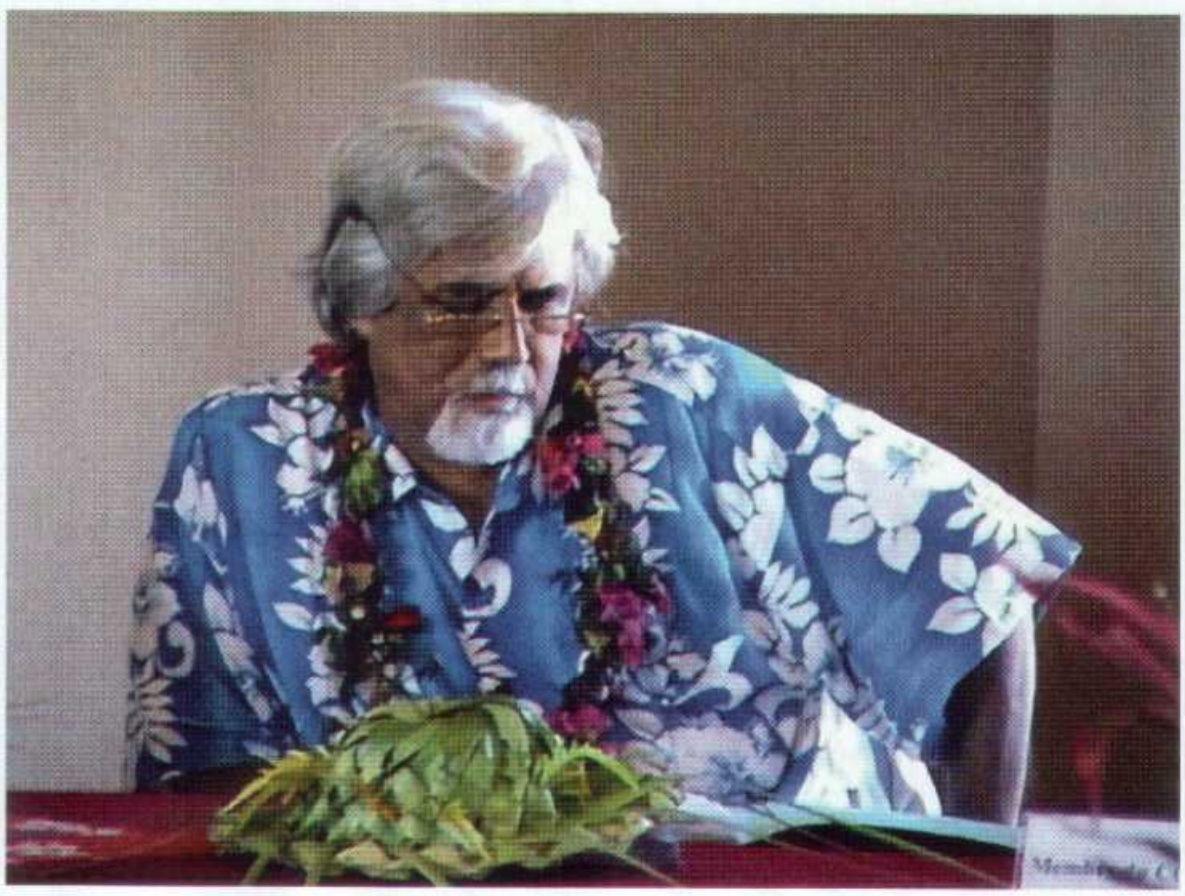

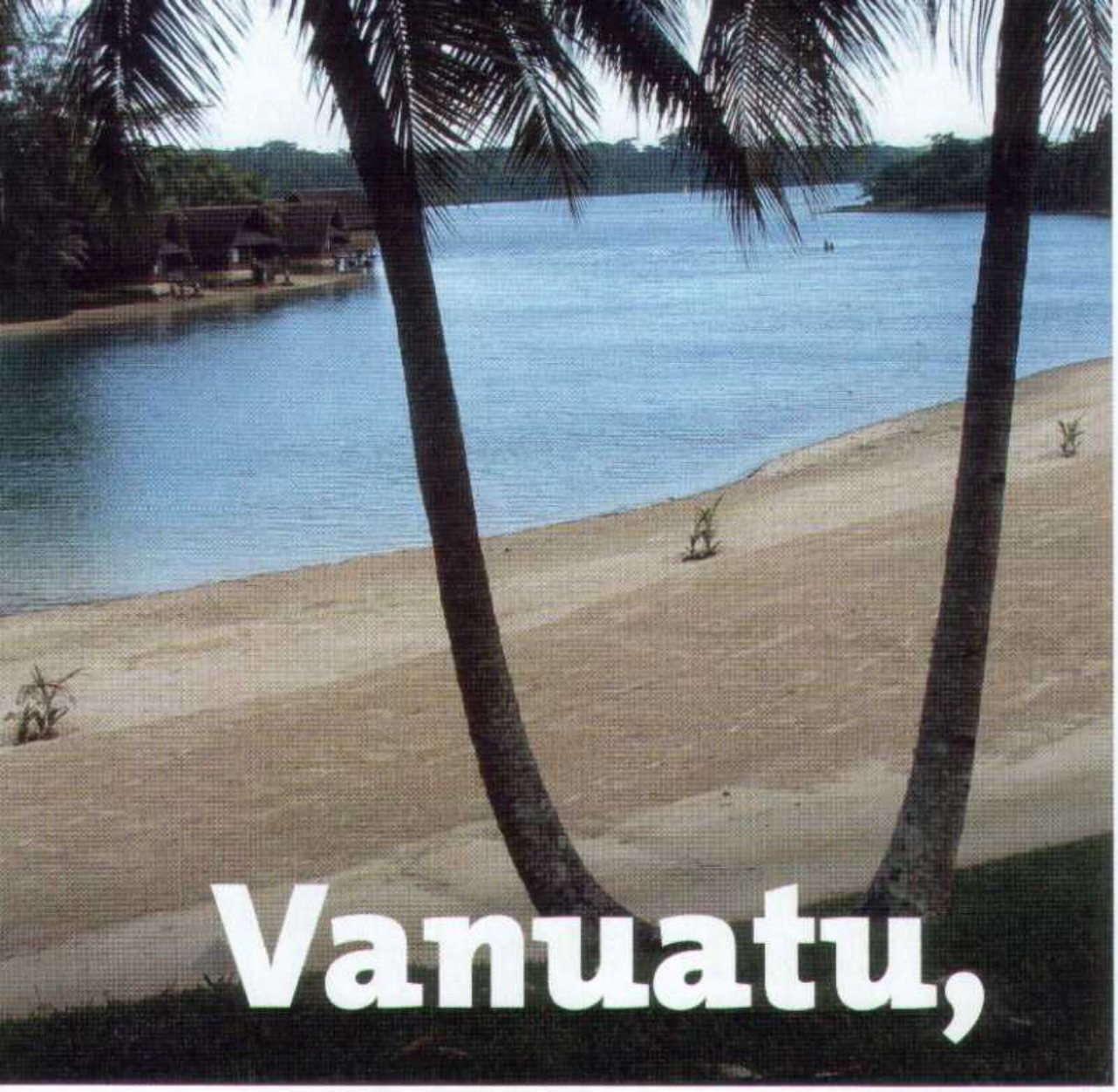

Vanuatu, paradis la dublu

Cine privește festivitatea de deschidere a Jocurilor Olimpice de vară, de prin 1981 încoace, vede, în defilarea țărilor participante, la capăt de tot, o delegație mică, de oameni veseli: un purtător de steag, doi-trei oficiali și un sportiv sau doi. Delegația se cheamă Vanuatu și vine din țara cu același nume, fostul condominion franco-britanic Noile Hebride pînă-n 1981. Acum e țară mîndră și independentă, răspîndită pe cîteva insule minunate din Pacificul de Sud, formînd împreună, văzute de la înălțime (sau pe hartă) un fel de Y. Populația e pînă-n două sute de mii, capitala e Port Vila, un oraș alcătuit dintr-o stradă mare, lungă, pe malul mării, avînd de-o parte și de alta duty-free-uri, cu marfă care originală, care contrafăcută. Că e o țară fără taxe, un paradis fiscal, dublat de unul natural. E de pus baza pe ăla natural!

Moneda națională e *vatu*, iar berea națională e *Tusker*. Limba oficială e *Bishlama*, un fel de engleză stricată (de pildă, *Bun venit* se zice *Welkam)*, dar se vorbește și franceză, și engleză. Religia – 84% sînt creștini, 16% animiști.

CUM SE AJUNGE ACOLO

Dacă sînteți milionar excentric, cu iahtul personal. Dacă sînteți simplu atîrnător, cu iahtul personal al unui milionar.

Dacă sînteți un om obișnuit, cu avionul din Noua Caledonie, Australia, Noua Zeelandă, Insulele Solomon sau din Fiji, cu **Air Vanuatu** ori cu companii partenere. Ajungeți în aeroportul din Port Vila (Insula Efate), de unde aveți zboruri interne pe alte insule din Vanuatu (Tanna, Espritu Santo, Pentecost, Malekula).

CAZARE. Eu am stat la **Le Méridien**, dar e cam țeapă, a decăzut tare din standardele pentru un hotel cu numele ăsta. Mi-a plăcut Iririki Island Resort, care e o insulă privată, chiar în golful pe care se desfășoară Port Vila. Există o ambarcațiune care face naveta între oraș și acest *resort*. Foarte frumos. Dar mai sînt cîteva astfel de *resort*-uri, pentru că Vanuatu se bazează mult pe turism. Se poate sta, mai ieftin, în cîteva colibe amenajate pentru turism, în restul insulelor.

CE MÎNCĂM

Pentru că s-a renunțat la canibalism acum vreo 60 de ani, puteți mînca liniștiți și carne.

Cel mai bine e să vă bazați pe restaurantele de la hoteluri. Dar există și restaurante bune independente de hoteluri, mai ales în capitală. Încercați *vita de Vanuatu* despre care se spune că e mai bună decît vita de Kobe sau de Argentina! Îmi pare rău că nu mai am datele unui restaurant cu o combinație senzațională de bucătării: sri lankeză și ungurească! Prețurile sînt, în general, acceptabile și accesibile. Peștele și fructele de mare, în special, sînt mai ieftine decît în Europa.

DISTRACȚIE ȘI CULTURĂ. Cea mai mare distracție în Vanuatu sînt scufundările, fie pentru paradisul natural subacvatic, fie pentru epavele de pe fundul mării, cea mai celebră fiind U.S.S. „President Coolidge", la care se ajunge din Insula Santo.

Un punct de atracție este Fundația Mishoutoushkine (un pictor rus stabilit de 45 de ani în Vanuatu), cu cea

mai mare colecție de totemuri din Pacificul de Sud. Spectacolele rituale sînt și ele de văzut. Dacă vreți, puteți face un zbor pe deasupra vulcanului din insula Tanna, încă activ. De notat că sportul de mare adrenalină *bunjee-jumping* are la bază săriturile rituale din Vanuatu, în care tinerii concurenți sînt legați de picioare doar cu liane și sar de la înălțime. Nu scapă toți!

Cum am ridicat viza de Vanuatu

În cele două luni de stat în Noua Caledonie, unde am scris o carte, am decis, cu soția mea, să mergem cîteva zile și în Vanuatu, la o oră cu avionul. Citisem într-o broșură că țările membre UE nu au nevoie de viză. Am mers la o agenție de turism de unde am cumpărat biletele de avion și am plătit cazarea (țeapă la Le Méridien) și ni s-a spus că trebuie să plătim viza, 40 de euro de persoană. Eu m-am revoltat, așa că de la agenție a fost sunat consulul Republicii Vanuatu în Noua Caledonie, domnul Raymond Manuake. El a confirmat că România e pe lista țărilor care au nevoie de viză. Am cerut o audiență și, a doua zi, i-am spus că România e membră UE. „Da?", a întrebat domnul consul. Da, din ianuarie (discuția se purta în mai 2007). „Să vedem", mi-a zis el, „să sun la minister." A sunat, a vorbit, nici ăia nu știau că România e în UE. Așa că domnul Manuake, amabil, mi-a cerut o adeverință că sîntem în UE. De unde?! De la Biroul Uniunii Europene din Nouméa. Dar să fie cu ștampilă, oficială. Am mers la birou și, acolo, singurul care putea pune ștampila era în concediu! Așa că m-am înarmat cu tot felul de pliante în care se scria despre admiterea României și a Bulgariei. Cei de la birou mi-au spus că dacă-i musai ștampilă, vor obține una de la biroul lor din Fiji, prin fax. Am înmînat broșurile și domnul consul mi-a spus că va face un dosar și mă va anunța ce decizie va lua ministerul. Am pus pariu cu soția mea, pe banii de viză, că răspunsul va fi pozitiv. Și așa a fost, am fost anunțați că nu e nevoie de viză. Eram primii români care intrau, astfel, în Vanuatu! La aeroportul din Port Vila, la imigrări, am văzut, pe un perete, lista tipărită cu țările care nu necesită viză. La capăt, adăugate cu pixul, România și Bulgaria. Am pus știrea cu viza pe blog și cineva din Australia mi-a spus că la agenție i s-a cerut taxă de viză pentru Vanuatu. Dar cînd a ajuns la aeroport a văzut lista și i s-a spus că, da, posesorii de pașapoarte românești și bulgărești pot intra fără viză! Dar vă rog eu să nu-i anunțați pe bulgari, să plătească viză, că mult ne-au mai șicanat cînd am traversat țara lor cu mașinile noastre! Vanuatutătă? Plătitătă vizătă!

Ioan T. MORAR

Călătorește în stil American Express®

www.americanexpress.ro/tarom

Bancpost

Membră a Grupului Eurobank EFG

Infoline: 0800 800 228

Africa de Sud

Țara cu două oceane, trei capitale și unsprezece limbi oficiale

De fapt, nu vă vorbesc despre toată Africa de Sud, ci despre Cape Town și împrejurimile sale.

Acum e de mers în Cape Town, unul dintre cele mai frumoase orașe din lume (nu eu am făcut topul, doar am citit despre el), totul e ieftin pentru că paritatea euro-rand este foarte bună pentru euro. Dar și pentru dolar. Prețul caselor a scăzut în așa hal încît poți cumpăra o vilă cu cinci camere, cu piscină, pe malul oceanului, cu 150 de mii de dolari! O masă la un restaurant foarte bun costă cît una în Europa la un restaurant foarte ieftin și chiar prost!

CAPE TOWN este una din cele trei capitale (cea legislativă), Pretoria fiind capitala administrativă, iar Bloemfontein, capitala judiciară. Da, e o ciudățenie, dar să vedeți cîte limbi oficiale sînt în această țară! Unsprezece: sepedi, sesotho, setswana, siswati, tshivenda, xitsonga, afrikaans, engleza, isindebele, isixhosa și isizulu. Cea mai vorbită limbă e zulu, dar în Parlament se vorbește engleza! Iar guvernul vorbea, pînă la abolirea apartheidului, doar afrikaans, o limbă derivată din olandeză.

Ce merită să vedeți în zonă: **Capul Bunei Speranțe**, locul unde se întîlnesc Oceanul Indian și cel Atlantic. Cînd ajungeți la Cap, cum stați cu fața la apă, în stânga (mîna cu ceasul) e Indianul și în dreapta, Atlanticul. **Rezervația de pinguini** de la Boulders, un loc impresionant unde veți vedea aceste animale simpatice, fidele în

cuplu și organizate ca o societate! Neapărat trebuie să vă faceți timp și pentru o călătorie pe **Table Mountain**, unde ajungeți cu telecabina. Acolo, dacă prindeți senin, aveți o panoramă excepțională asupra orașului Cape Town.

E de făcut și o călătorie prin podgorii. La **Nedenburg**, una dintre cele mai bine cunoscute zone viticole, este șef vinificator Răzvan Macici, un român care va fi bucuros să vă explice, la o degustare, ce și cum cu vinul sud-african. Căutînd viile și cramele, veți vedea minunatele așezări patriarhale ale burilor (urmașii olandezilor care au debarcat aici) și peisajele care îți taie răsuflarea. Apropo de români, sînt destul de mulți în Africa de Sud. Acolo trăiește și fostul dirijor al Orchestrei Simfonice din Cape Town, actualul dirijor al orchestrei din Stelenbosch, Matei Corvin. Nu, nici o legătură cu statuia din Cluj!

Mai puteți face o călătorie cu vaporul pînă la insula cu **lei de mare,** iar dacă vă ține punga și aveți vreme, puteți merge în rezervațiile cu program de safari.

De **cumpărat** puteți alege pietre semiprețioase, ieftine (se produc aici), perle, tot ieftine și, bineînțeles, artă africană. În zona **Waterfront,** cel mai mare mall de artă africană este proprietatea unei doamne în vîrstă, născută în România! Aici chiar găsiți artă adevărată, cu certificate de autenticitate.

Atenție! Nu toate locurile din zonă sînt sigure. Nu vă aventurați în părțile nesigure ale orașului. Există oameni disperați care nu stau mult de vorbă în timp ce vă jefuiesc! A pățit-o chiar echipa de rugby a orașului Cape Town, aflată într-un restaurant din apropierea aeroportului din Johannesburg. Au intrat niște tipi înarmați, i-au pus jos și i-au jefuit la grămadă organizată! Un eseu reușit de bandiți!

Ioan T. MORAR

Transformă-ți cumpărăturile în zboruri gratuite cu cardul de credit TAROM American Express®!

www.americanexpress.ro/tarom

Infoline: 0800 800 228

Bancpost

Membră a Grupului Eurobank EFG

Zanzibar de zi

Atrebuit să se hotărască prietena mea să facem un concediu acolo ca să aflu că Zanzibar e o insulă din estul Africii, care ține de Republica Tanzania. Dacă vă încumetați, vedeți că e o cursă TAROM pînă în Dubai, de-acolo aveți un Emirates pînă în Dar Es Salaam (Tanzania), iar apoi un avionaș ZanAir (un operator intern) pînă pe insulă. În total, excursia vă duce pe la 850-900 de euro, cu tot cu taxiul pînă în resort-ul pe care vi l-ați ales pe malul oceanului.

Dar, dacă tot am făcut escală în Dubai, să zăbovim puțin și aici să vă spun că nu vă imaginați cum arată aeroportul din Dubai. Față de aeroportul din Dubai, „Henri Coandă" al nostru nici nu există. Iar low-cost-ul Băneasa e o debara unde s-ar putea schimba femeia de serviciu dubaieză. Am mers prin el o jumătate de oră numai pe nivelul întîi pentru a găsi o cale de acces către parter.

În fine... să revenim la Zanzibar, unde am ajuns pe seară, la capătul unei ore de drum cu taxiul. Am zis „drum"? Greșit! În Zanzibar ceea ce ei

numesc drum este o limbă de asfalt nemarcată între sensuri, fără indicatoare pe margine, ce să mai zic de felinare. De fapt, ce să mai zic de curent electric, care lipseşte cu desăvîrşire. Prima priză din Zanzibar am găsit-o abia la întoarcere, cînd am trecut prin capitala Stonetown. Drumul de la aeropor... terenul viran pe care aterizează avioanele mici, de tip Cesna, în Zanzibar, pînă la complexul turistic în care ne cumpăraserăm biletele a durat cam o oră. Taximetristul nostru – pe care abia l-am recunoscut în parcare, deoarece se cam înserase şi omul nu era chiar Boris Becker la ten – circula pe mijlocul drumului. Asta ca să evite potenţialii biciclişti şi pietoni răsăriţi din beznă. Cînd venea cîte o maşină din faţă, şoferul se retrăgea undeva în stînga (se circulă pe stînga), riscant de aproape de ceva ce se auzea a fi haine plesnite cu oglinda laterală. Din loc în loc, prin sate, farurile maşinii luminau oameni care stăteau de vorbă pe marginea drumului, în întuneric. Nu cred că mai trebuie să spun că nu există noţiunea de trotuar. Automobilele care străbăteau sporadic satul îi ajutau pe oameni să vadă cu cine mai stau de vorbă. Cînd se apropia cîte o maşină, privirile lor încetau să mai scruteze liziera de palmieri de la marginea drumului şi se chinuiau să distingă reacţii pe faţa interlocutorului, pe care nu-l mai văzuseră la meclă de la maşina precedentă.

Pongwe Beach. Aşa se numea *resort*-ul în care am stat noi. Prima senzaţie a fost că intrăm într-o tabără militară camuflată în junglă: ziduri şi poartă de fier păzită de nişte tipi cu walkie-talkie care ne-au semnalat intrarea şi au cerut o confirmare de la recepţie. A doua zi, pe lumină, privind luxul dinăuntru comparat cu sărăcia din afara complexului, am întrezărit realitatea. Complexul era ceva gen investiţie străină, un kilometru de plajă luat în concesiune şi îngrădit, un generator de curent pe motorină care alimentează frigidere, aer condiţionat etc., personal angajat din Pongwe, satul cel mai apropiat (erau 13 bungalow-uri a cîte două persoane, egal 26 de turişti, iar personalul număra 67 de persoane), oameni care probabil că ridicau nivelul veniturilor în satul lor cu vreo 500%, dacă ţinem cont că salariul mediu în Zanzibar e de 1 $/zi. Noi oricum dădeam 100 $/cameră şi 5 $ pe un suc de papaya, deci vă imaginaţi cum se uitau la noi zanzibarezii cărora papaya le cădea în cap gratis la o plimbare prin spatele casei.

Pe lîngă cele două ore zilnice fără curent, timp în care realimentau generatorul cu motorină, se lua şi apa cîteva ore bune pe zi. Mă refer aici la apa din mare. Da, dom'le, exact ca pe vremea lui Ceauşescu! Între 10,00 a.m. şi 15,00 a.m., Oceanul Indian părăsea plaja şi se refugia undeva după reciful de corali, la vreo două sute de metri în larg. Trebuia să te grăbeşti să prinzi o baie înainte de micul dejun, că altfel, la revedere pînă după-amiază! Dacă nu-ţi plăcea piscina, mergeai o jumătate de oră prin mîl ca să prinzi o adîncime decentă în care să-ţi uzi gleznele.

Udatul gleznelor precum şi spălatul creierului sînt principalele activităţi pe care le poate face un turist european în Zanzibar. Dimineaţa ne trezeam şi luam micul dejun: salată de fructe, fructe, gem de fructe, chestii cu fructe, suc de fructe. Dacă te grăbeai, prindeai o baie pînă la primul reflux. Apoi, trăgeai şezlongul la umbra unui palmier şi te puneai pe citit sau dormit. Pe la 11,00 apărea lîngă tine un masai care te întreba ce vei dori să mănînci la masa de prînz şi la ce oră. De regulă erau variaţiuni pe aceeaşi temă: sote de papaya cu peşte, piure de mango cu banane prăjite, fructe de mare cu fructe, îngheţată de fructe, suc de fructe, salată de fructe cu fructe. Cînd se făcea ora stabilită te duceai pe terasa de mese, că sală nu-i pot zice. După ce mîncai prînzul, cît timp îţi făceai siesta la o cafea, venea şi oceanul înapoi. A comandat cineva o apă caldă? Da, dar să nu aibă sub 35 de grade, vă rog.

Daniel GOACE

Destinații nesăbuite

Nigeria, un pericol fermecător

Când i-am spus amicului Gérard Luçon (tăticul expediției „Cu Papucii prin deșert" și amicul cel mai competent într-ale Africii) unde urma să plec, mi-a trântit un: „C'est très dangereux, faut faire attention". Or, pentru cineva care nu-și alesese, ci se lăsase ales de destinație, avertismentul era de utilitate mai mică decât unul care îți permitea opțiuni, gen „Ne pas se pencher au dehors".

Avionul costă mult, dar e mai ieftin decât răscumpărarea, dacă ți se întâmplă să fii răpit.

Pentru amatorii de răpiri, recomand regiunea Delta. Aici, companiile petroliere gigant au năucit localnicii: și-au înfipt platformele în ocean, în apropierea țărmului, și au terminat pescuitul; au ocupat terenurile agricole cu depozitele pentru petrol și plajele cu instalații de descărcare și cu buburuze de petrol. N-au lăsat localnicilor nici o soluție de supraviețuire, nici măcar munca pe platforme, care este rezervată sclavilor de import, între care nu puțini români. Protestele înfometaților au evoluat de la petiții, mitinguri, greve, campanii de determinare a guvernelor să redistribuie o fracțiune din banii câștigați din petrol către comunitățile locale (Nigeria este al optulea deținător de rezerve de petrol din lume) la forme tot mai agresive. Când au blocat șoselele, Guvernul a decretat stare de urgență și a pus armata pe ei; asta a însemnat suspendarea oricăror forme de protest civic. Așa că oamenii au trecut la forme mai nasoale: au început să răpească albii care lucrează în industria care le-a compromis sursele de supraviețuire. Americanii au pus prompt diagnosticul de terorism și au sărit în ajutorul guvernului nigerian cu specialiști în combaterea terorismului. Am făcut o vizită de câteva zile într-un oraș din regiune – Port Harcourt. N-am călcat nici un metru pe jos sau neînsoțit. Hotel – decent, 3 stele, cu piscină – vizite în instituții și, seara, un club cu grădină și muzică live, rezervație pentru albi, bine păzită de Poliție. Am ieșit dintr-o întâlnire să fumez (nu se fumează deloc în instituții) și m-a îngropat un ciorchine de copii și cerșetori de care am scăpat cu fuga. N-am fost răpit.

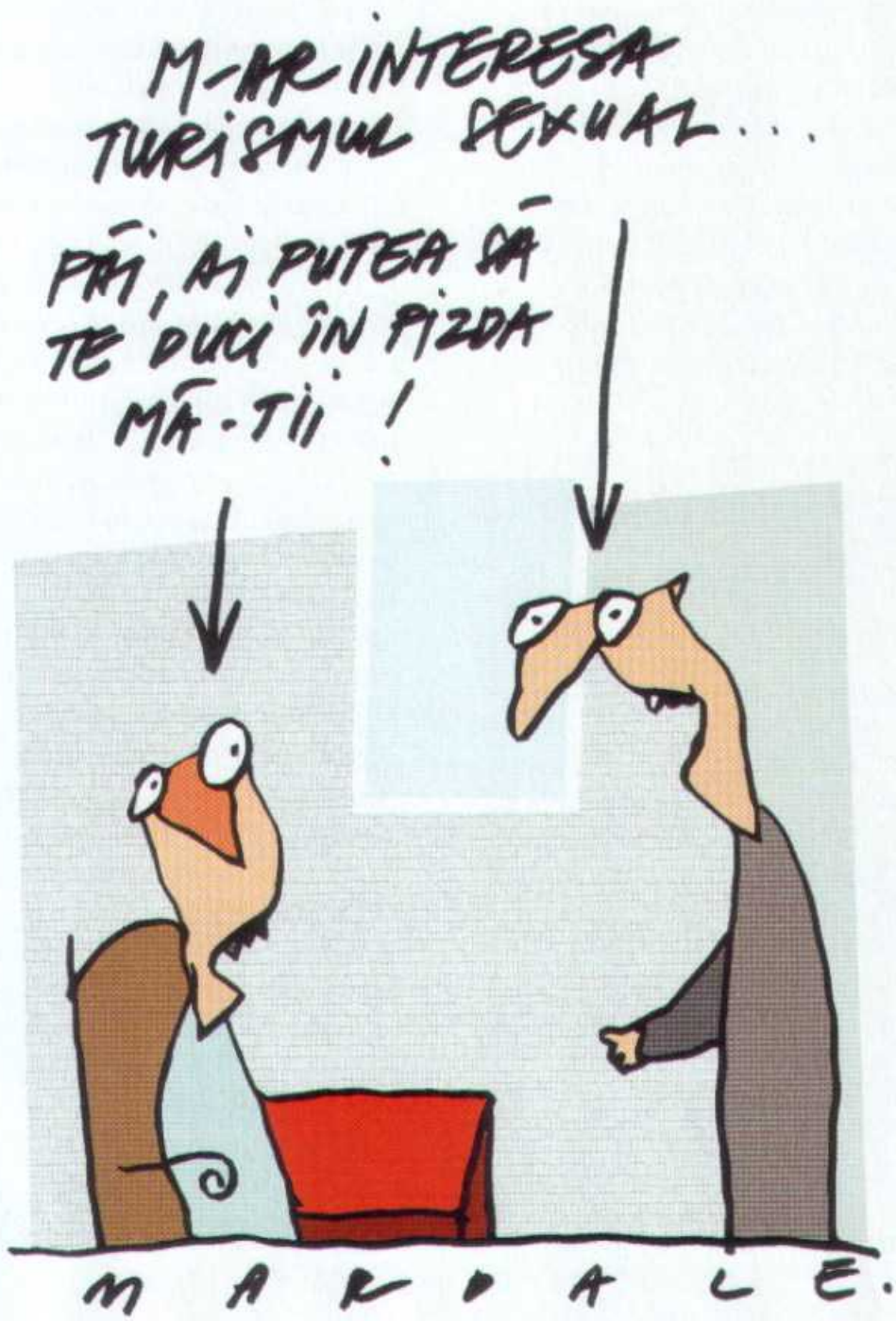

Șocul Lagos. Orașul este o concentrare urbană mai aprigă decât jumătate din România (11 milioane de locuitori). Și e doar unul dintre cele trei mari orașe ale celui mai populat stat african. Autostrăzi urbane, cartiere de zgârie-nori. Am stat la un hotel de 5 stele, care poate să te facă să uiți

în ce țară ești. Dar dacă ieși în stradă, ești în infern. Cine se plânge de traficul din București nu știe ce spune. Acolo toți șoferii claxonează deodată. Cele mai frecvente incidente mortale în trafic sunt provocate de șoferi care se enervează pe polițiștii care le cer șpagă. Străzile care se desprind din arterele principale sunt, noaptea, închise cu porți înalte, metalice, păzite de oameni care nu-ți permit trecerea decât dacă știi parola. Cartierele rezidențiale – care seamănă cu cartierele de vile din Primăverii – au ziduri cu sârmă ghimpată sau, dacă sunt mai modeste, cu cioburi de sticlă. O formă medievală de apărare în plin asediu al sărăciei. Controlul pentru acces la un concert *afrobeat* – la care am fost, într-un spațiu care ar fi semănat cu Arenele Romane din București dacă n-ar fi fost mult mai mare – a fost comparabil cu supliciile din aeroporturile americane.

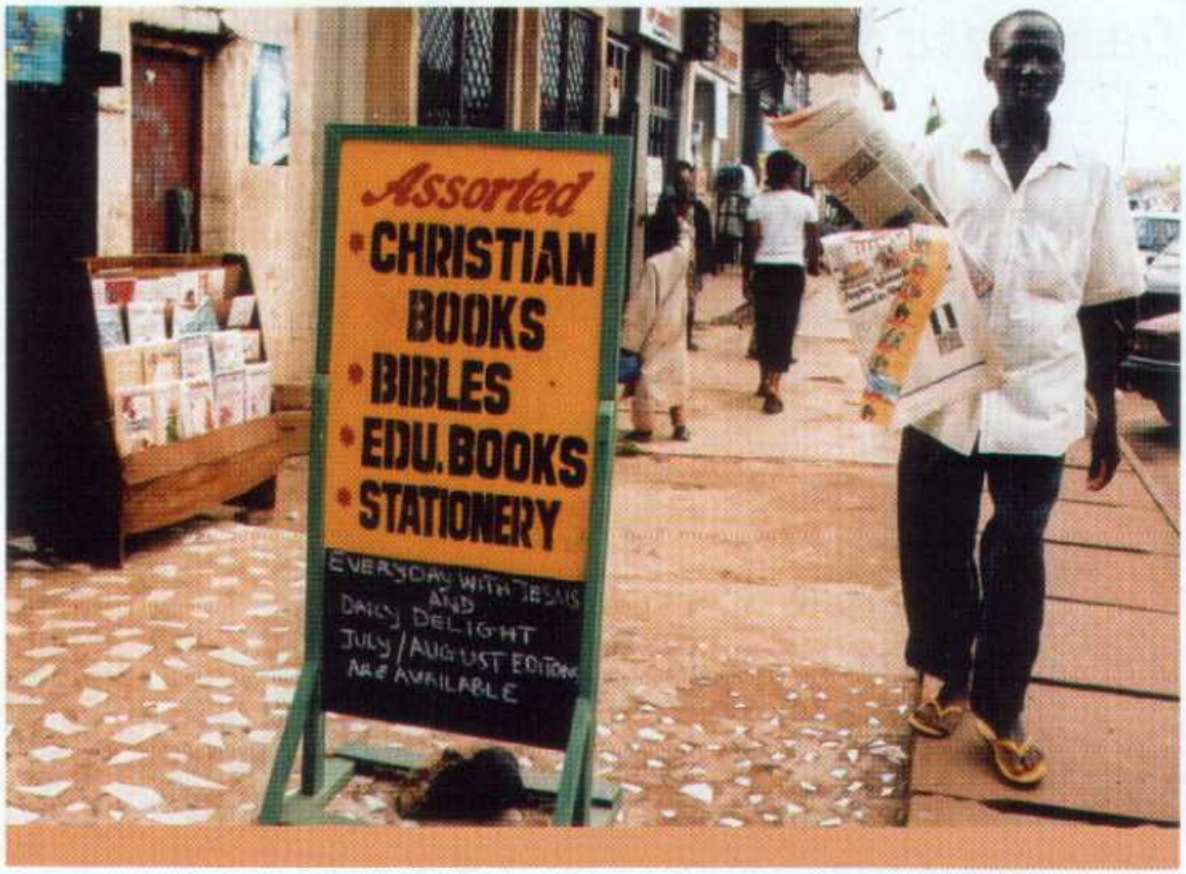

Dar muzica te răzbună. Nigeria este încă îngenuncheată în admirația pentru Fela Kuti. Mama lui Fela a fost prima femeie care a condus o mașină în Nigeria; Fela a cântat un funk-rock *afrobeat* antiguvernamental care a stârnit furia guvernelor; după un concert al lui, în Ghana s-au declanșat revolte; a înființat o republică independentă cu granițele în jurul studioului său de înregistrări; a avut 27 de soții și a murit bolnav de SIDA. La înmormântarea lui au participat peste un milion de fani. Femi Kuti, cel mai mare dintre fiii lui, este azi succesorul său muzical și politic.

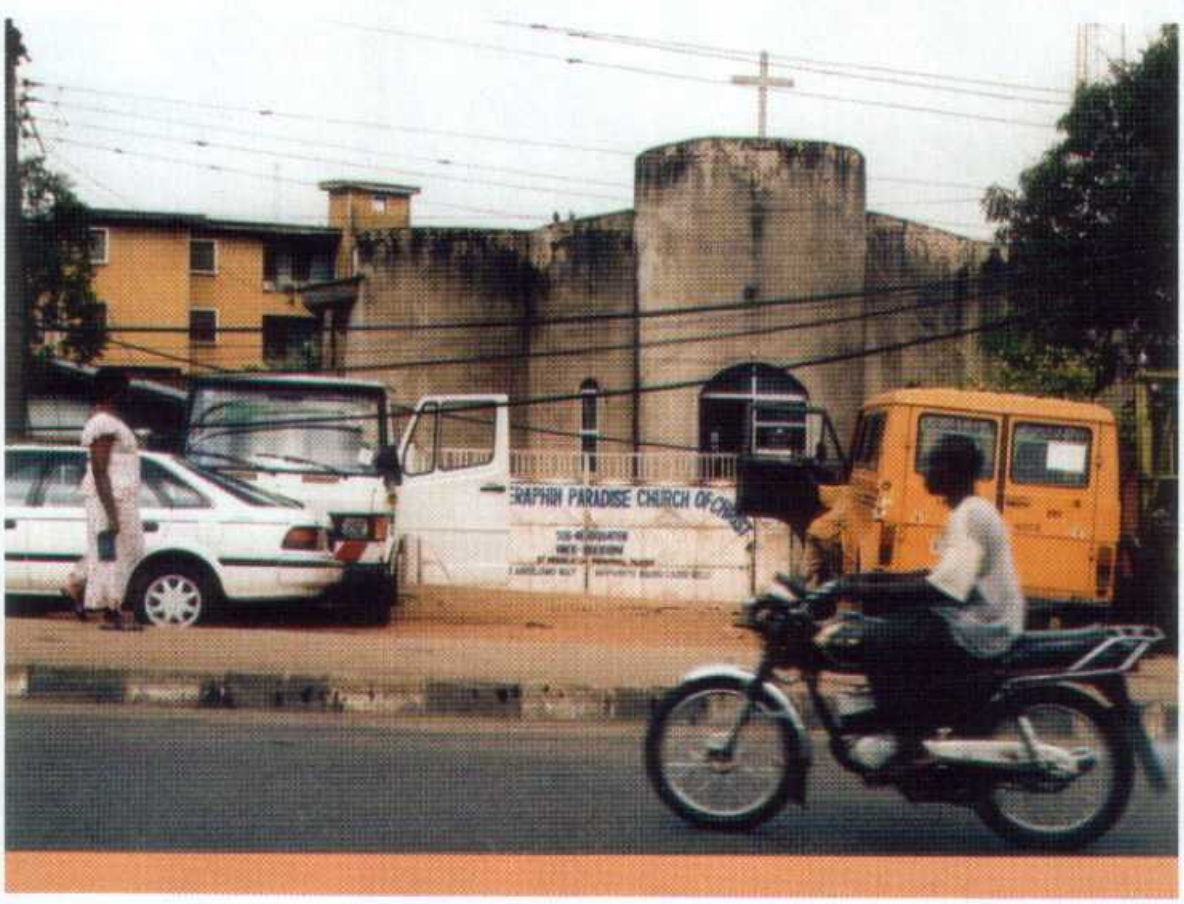

Eu zic că n-are nici un rost să mergi în Nigeria dacă nu ai un ghid local. Dar ce ghid trebuie să ai ca să înțelegi ceva dintr-o țară cu 250 de etnii care vorbesc peste 520 de limbi (vorbesc toți „pidgen", un soi de engleză stricată)? Un ziarist? Poate că da, pentru că nigerienii au avut primul ziar încă de prin 1880. Poate că nu, pentru că ziariștii sunt, ca la noi, destul de mercenarizați. Ar rămâne oengiștii. Ăștia da, sunt mai zdraveni decât la noi, bătăioși și cu simțul umorului. Umor de care au mare nevoie într-o țară care face sute de victime în câte-un conflict religios – astea se petrec în jumătatea de nord, unde musulmanii se întâlnesc cu creștinii – și, respectiv, într-o țară care ocupă unul dintre primele locuri din lume la corupție. Dacă ești pasionat de turism social, Nigeria ar trebui să-ți fie ceea ce, pentru alpiniști, e Himalaya.

Mircea TOMA

Călătorește în stil American Express®
www.americanexpress.ro/tarom
Bancpost
Membră a Grupului Eurobank EFG
Infoline: 0800 800 228

Magic Monk
(templul Bayon, Angkor Thom, Cambodgia)

Am făcut patru luni de voluntariat în Cambodgia, în orașul Siem Reap, aproape de Angkor Wat și Angkor Thom (cele două capitale succesive). A fost o experiență unică pentru mine, iar toate amintirile de acolo sunt frumoase și deosebit de frumoase.

Gazda mea, Vannha, era în același timp și proprietarul ONG-ului prin care am ajuns la voluntariat (nu e ușor, pe americani îi costă 700 de dolari pentru două săptămâni! Ca să îi lase să lucreze ca voluntari acolo – eu însă am avut pile, așa că am dat 20 de dolari la început și pe urmă „mai vedem noi", adică n-am mai dat nimic). La el mai locuiau australianul Poppa și sud-coreeana Ishar, alături de cinci copii orfani și „familia" extinsă a lui Vannha (așa de extinsă că pe unii nu-i știa nici el: în țara asta, o rudă oricât de îndepărtată e „familie" și nimeni n-o dă afară din casă); adăugați-mă și pe mine și aveți o imagine de ansamblu. După ce-a plecat Ishar, Poppa și cu mine am rămas singurii „albi", așa că el a preluat sarcina aclimatizării mele la realitatea Cambodgiei. Care e cam foarte paralelă cu orice.

Cambodgienii sunt oameni micuți, slăbuți, extrem de frumoși, cu ochi mai degrabă rotunzi decât oblici, foarte curați, foarte săraci și foarte politicoși. Au pielea mult mai închisă decât chinezii (aici nu găsești nici o cremă normală, toate conțin și substanțe de albit pielea... cred că dacă mă dădeam cu așa ceva arătam ca Michael Jackson!). Femeile umblă pe stradă îmbrăcate într-un fel de pijamale, roșii cu animăluțe sau galbene cu rățuște, un pic șocant pentru europeni. Mâncarea lor e foarte gustoasă, berea bună (marca locală se numește „Anchor", iar „Lao" e importată – din Laos, evident), prețurile extrem de

mici (ca și salariile, de altfel): pe un *pitch* de 2 l de beri dai doi dolari.

Ceea ce explică multe: țara e plină de expați și de turiști porniți „în jurul lumii", care plănuiseră o escală de o săptămână în Cambodgia și sunt aici de trei luni (Poppa a bătut recordul: 6 luni!). Pur și simplu, mulți nu reușesc să plece mai departe, chiar dacă clima e teribilă (umiditate 100% și musoni ca la concurs). Iar cei care totuși pleacă rămân cu un dor teribil de înapoiere (e, vai, și cazul meu).

După câteva săptămâni, Poppa a decis că e timpul să văd Angkor-ul. Să încep să-l văd, mai exact. Pentru asta a trebuit să-mi cumpăr bicicletă, că nu-i ca la piramide, totul înghesuit: orașul de pe vremuri avea, cică, un milion de locuitori și se întindea pe 3.000 de kilometri pătrați, te doare mintea. Din oraș n-a mai rămas nimic, că toate casele erau din chirpici – nimic în afară de templele de piatră. Care, azi, sunt răspândite ici și colo printr-o junglă de trei milioane de hectare! Mda, scară asiatică...

Cu ocazia asta am aflat că Vannha a fost călugăr budist în tinerețe și că ne duce el la templul Bayon, singurul templu budist al complexului Angkor Thom (eu, în inocența mea, credeam că toate-s budiste!). Mai mult, acolo urma să-l întâlnim pe Magic Monk (nu i-am reținut numele), fostul maestru al lui Vannha, care mă va învăța o *magic prayer* (pe care am voie s-o destăinui doar la cinci oameni, în toată viața mea, altfel rugăciunea își pierde puterea). Călugărului trebuia să-i oferim daruri (tămâie, flori și fructe, altceva n-are voie să primească) și ne era interzis să-l atingem, că cică-i luam puterea. Recunosc că m-am cam perpelit în noaptea dinaintea expediției!

Totuși, în ultima clipă a intervenit ceva p-acasă și Vannha n-a putut să vină, așa c-am mers doar cu Poppa. Tot el a decis (ca veteran al locului) ce daruri să cumpărăm: banane și Coca-Cola. M-a dezamăgit un pic, că un om care se-ndoapă cu cola nu poate fi cine știe ce sfânt. Iar când am ajuns acolo am fost dezamăgită încă mai mult, că am văzut „chiliile" călugărilor: niște cocioabe, aproape ca alea de pe la marginea Bucureștiului. Evident că a urmat a treia și ultima dezamăgire, că domnul Magic Monk n-a putut să ne primească în audiență, că era *over-scheduled*. L-am văzut totuși de la distanță, un moșulică mic, uscat, ras în cap și cu picioare strâmbe.

Am împărțit cu Poppa bananele și am băut cât am putut din cola, iar restul (mai mult de jumătate) l-am dat unor copilași de pe drum, în timp ce pedalam înapoi spre Siem Reap.

Rosana GIURGIU

Transformă-ți cumpărăturile în zboruri gratuite cu cardul de credit TAROM American Express®!

www.americanexpress.ro/tarom

Infoline: 0800 800 228

Bancpost

Membră a Grupului Eurobank EFG

Turism de îngrozire

S-21, Muzeul genocidului din Phnom Penh

Din Siem Reap, unde locuiam, am fost de câteva ori în Phnom Penh, capitala țării. Eu, una, n-am simțit mare deosebire față de „acasă" (Siem Reap), doar turiștii mi s-a părut mai picați din lună decât „ai noștri", iar prețurile un pic mai mici. N-am amintiri deosebite din Phnom Penh, afară de S-21, muzeul genocidului.

Când am plecat în Cambodgia, știam și eu cam ce știe fiecare: că e o țară săracă, cuibărită fix în bălțile Mekong-ului, că acolo sunt templele de la Angkor, că e încă plină de mine îngropate, că a fost condusă la un moment dat de unul Pol Pot, un comunist dement care-a făcut numai rele. A, da, și că e plină de țânțari – normal, ce să mișune-ntr-o mlaștină? Capre negre?

Cu țânțarii nu-i așa rău, că numai unele zone sunt infestate; sărăcia este exemplară, dar voioasă – mașinile-s Toyota toate, atâtea câte sunt! Țara e o baltă, da, dar despre asta în altă parte. Pol Pot, în schimb, a fost marea surpriză!

Cel mai bine îl descoperi pe domnul Pol Pot în muzeul S-21. De fapt, muzeul se numește „Muzeul Genocidului", dar toată lumea îi spune S-21, după numele din perioada comunistă ('75-'79), când acolo era o închisoare politică cu acest indicativ. Se spune că a fost aleasă ca muzeu tocmai pentru „perfecțiunea" cu care a funcționat: din cei douăzeci de mii de oameni care i-au trecut pragul ca deținuți, doar vreo zece persoane au ieșit vii.

S-21 n-a fost inițial închisoare, a fost liceu de fete (!). Khmerii Roșii l-au amenajat (destul de sumar) ca închisoare, l-au îmbrăcat elegant în gratii și sârmă ghimpată, apoi s-au pus pe treabă, că aveau zor mare.

Zor, dar cu metodă: fiecărui deținut i se făcea un dosar complet la sosire, cu istoric personal, cu fotografie, cu tot ce trebuie. Apoi era luat la interogatorii, care puteau dura zile sau luni întregi, până când deținutul își mărturisea crimele. Absolut toți oamenii ajunși în S-21 au mărturisit, inclusiv cei câțiva supraviețuitori. Toți au fost *și* trădători de țară, *și* contrarevoluționari, *și* spioni americani, *și* spioni ruși, *și* spioni vietnamezi; toți au cerut, în final, pedeapsa cu moartea pentru ei, pentru familiile lor, pentru prietenii lor și pentru familiile prietenilor lor, și au mulțumit (anchetatorilor, partidului comunist și lui Pol Pot personal) pentru c-au fost ajutați să-și vadă cu claritate greșelile.

După procedură, deținutului i se închidea dosarul, apoi era dus la vreo 12 km (în „killing fields"), executat prin împușcare și îngropat. Asta la început, când existau destule gloanțe și locuri de îngropare; mai târziu, când ambele au început să lipsească, se proceda la executarea prin bătaia cu ranga sau târnăcopul, iar înhumarea se făcea în gropi comune, săpate cu buldozerul la mică adâncime.

S-21 a fost foarte democratică în privința deținuților: nu s-a făcut nici o segregare pe criterii de sex, vârstă, rasă, clasă, profesiune, cetățenie, ideologie. Femei, bărbați, copii, bătrâni, galbeni, albi, negri, săraci, bogați, muncitori manuali, muncitori intelectuali, cambodgieni, vietnamezi, americani, francezi, englezi, australieni, democrați, republicani, socialiști, comuniști, toți au fost tratați în mod egal. Între un oficial al regimului Lon Nol (învins de khmeri în războiul civil cambodgian) și Hu Nim, membru al Comitetului Central și tovarăș de luptă al lui Pol Pot, nu s-a făcut nici o deosebire: au fost tratați exact la fel.

Aparatele de tratament sunt expuse în muzeu. De asemenea, sunt expuse și mii de fotografii, dintre cele făcute la întocmirea dosarului (nu toate au fost găsite, mare parte au dispărut). Alte exponate sunt miile de cranii ale deținuților, multe din ele cu spărturi de glonț sau de târnăcop, și majoritatea cu dantură foarte spartă (e greu de presupus că deținuții se spălau pe dinți, din moment ce ***nu*** erau duși la toaletă: nevoile fiziologice se executau pe loc, iar dușul se executa o dată la patru zile, când erau spălați cu furtunul. Îmbrăcați, desigur).

Impresia pe care mi-a produs-o vizitarea muzeului a fost, cum să spun, puternică. Și ceilalți vizitatori (în general, străini, n-am văzut picior de cambodgian în muzeu, dar am auzit că localnicii au venit la început, când s-a deschis, și cică mulți și-au găsit neamurile în pozele de pe pereți) păreau să trăiască aceleași emoții ca și mine. La ieșire am citit ceva ce m-a surprins: cei care au pus punct unității S-21 au fost comuniștii vietnamezi, care au invadat Cambodgia în 1979 și care au revelat lumii întregi isprăvile lui Pol Pot și ale Khmerilor Roșii. Dar Pol Pot și ai lui fuseseră sprijiniți de către americani împotriva vietnamezilor! Am simțit că mi se învârte capul. America a sprijinit *asta!*

M-am hotărât să mă duc în Vietnam.

Rosana GIURGIU

RESPECTĂ-TE
CA SĂ FII
RESPECTAT.

VS

ZARAZA

VINARS
MURFATLAR

Tonle Sap, nu-i pământ, dar este lac (Cambodgia)

Siem Reap a fost o alegere foarte bună: aproape de orice, plin de expați, prețuri mici, și mai ales fără atâtea „cicatrice" din războiul civil, cum are capitala Phnom Penh. Dacă ar fi să fac o comparație (riscată!), diferența e cam ca între Sibiu și București: Sibiul a scăpat mai întreg din comunism și are mult mai mulți turiști, care vin atât pentru oraș, cât și pentru natură. Pentru că aproape întreaga Cambodgie e o mlaștină, Siem Reap nu se învecinează cu vreun munte (ca Sibiul cu Făgărașul), ci cu un lac: Tonle Sap.

Nu știam că Tonle Sap e cel mai mare lac din toată Asia de Sud-Est (Indochina), așa c-am rămas cu gura căscată când l-am văzut. Pentru că nu prea am orientare în spațiu, am crezut că Poppa m-a păcălit și m-a adus la mare: arăta exact ca marea, ca oceanul. Nici vorbă să ai senzația europeană de „lac"!

Am aflat ulterior că nu e chiar așa, că-n timpul sezonului secetos Tonle Sap scade de șapte ori, dar chiar și „scăzut", tot e aproape cât Delta Dunării. Însă eu l-am văzut în sezonul musonic, așa că vă dați seama ce impresie mi-a făcut un lac cât șapte delte de-ale noastre!

Tonle Sap ăsta e mare vedetă turistică din două motive (sau chiar trei, depinde): pulsează de viață animală, e „casa" a mii de specii de păsări, pești, vidre, broaște etc. – raiul ecologiștilor; e o curiozitate geografică, pentru că, de fapt, Tonle Sap e un râu, un afluent al Mekong-ului în sezonul secetos, iar când vin musonii, Mekong-ul devine afluentul lui Tonle Sap (iar Mekong-ul e fluviu, nu jucărie, că-i de trei ori cât Dunărea); și cel mai interesant, pe Tonle Sap trăiește un popor întreg, un popor fără țară. Refugiații.

Mi-a venit foarte greu să înțeleg, la început, dar Poppa mi-a explicat cu binișorul și până la urmă am deslușit câte ceva (mă gândeam: dacă-i explic eu lui seria de războaie civile din Iugoslavia, ce-o să-nțeleagă?!). În mare, lucrurile stau așa:

după al doilea război mondial, în China era război civil, între Mao și Cian Kai-Și (sprijinit de americani), și până la urmă Mao a câștigat toată China, în afară de Taiwan, care i-a rămas lui Cian. În Vietnamul vecin a început pe urmă alt război civil, între Ho Și Min (omul lui Mao) și altul, nu mai știu cum îl chema (Poppa mi-a spus, dar am uitat), sprijinit de francezi și pe urmă de americani; a învins Ho Și Min. Apoi în Cambodgia (vecina Vietnamului) a început alt război civil, între Pol Pot (omul lui Mao) și Lon Nol (sprijinit de americani) – evident, a pierdut tot ăla sprijinit de americani!

Pe urmă lucrurile s-au încâlcit rău de tot, că americanii au început să-l sprijine pe Pol Pot împotriva vietna-

mezilor, care... etc. Seamănă perfect cu politica din Balcani, nu? În fond, și Indochina e tot o peninsulă – e drept că „ceva" mai mare!

Ideea de bază e că și Vietnamul, și Cambodgia au trecut prin câte un catastrofal război civil, cu milioane de morți și încă și mai multe milioane de refugiați. Ei bine, o parte din aceste milioane și-au clădit o nouă viață *pe* lacul Tonle Sap.

Și-au clădit-o pe plute, care arată ca niște sate ridicate pe insule, dar, când m-am uitat mai bine, m-am lămurit – sunt pur și simplu zeci, sute de plute una lângă alta, iar pe fiecare plută e câte-o gospodărie, câte-o „familie extinsă". Dacă-i dai 20 de dolari unui barcagiu, te duce să te zgâiești la ei și să-i pozezi. Sună sinistru, știu, e ca și cum ai plăti bilet de intrare la grădina zoologică să vezi maimuțe-n cușcă, dar e una din atracțiile turistice de bază ale țării, atracție căreia nu i-am rezistat (nici n-aveam de gând!). Și să știți că nu toți sunt *foarte* săraci: sunt și gospodării în lege, prospere aș zice, m-au impresionat. Adică sub plută e ferma de crocodili (un țarc de sârmă groasă, mare cât pluta), pe plută e casa, iar pe casă e, uneori, terenul de fotbal (tot într-o plasă de sârmă, să nu cadă mingea-n baltă). Între plutele astea „de casă" sunt și plute mai mici, „de grădină", pe care oamenii cresc legume și flori (orez n-am văzut, dar cine știe!). Totuși, hrana de bază e peștele, pentru că lacul e puțin adânc și forfotește: când Mekong-ul se varsă în Tonle Sap, peștii vin din fluviu, iar când lacul scade, peștii rămân acolo, înghesuiți ca-n metrou, foarte ușor de prins. Cam astea sunt articolele de „export" ale refugiaților, pește, flori și piele de crocodil. Dat fiind că ei sunt refugiați, nerecunoscuți ca cetățeni de către vreun stat, nu plătesc nici un fel de impozite, așa că viața lor e mai puțin sumbră decât pare. Totuși, neavând acte, ei nu pot coborî pe uscat, sunt deci un fel de popor al nimănui, *no one's people*.

Mă gândesc acum că refugiații de pe Tonle Sap sunt singurii amărâți pe care nu-i pot numi „săraci lipiți pământului"...

Rosana GIURGIU

Muzeul Războiului (Saigon, *aka* Ho Chi Minh City)

Am plecat din Siem Reap împreună cu prietena Cristina, și-am ajuns în Saigon frânte de oboseală, că ne-am ambiționat să mergem cu barca (șalupa, mă rog) prin delta Mekong-ului, în ideea să vedem natura și să mingle in cu localnicii. Ce-am căutat am găsit, pentru că oamenii locului sunt prietenoși și comunicativi, doar că obișnuiesc să comunice în limbile lor, nu în engleză, deși majoritatea vorbesc și engleza. În schimb, delta ne-a răsplătit pe deplin: după trei zile de navigat prin ea, pot spune că e imensă, splendidă și extraordinar de populată, mai ceva ca Tonle Sap – și tot de vietnamezi! Nu cred să uit vreodată călătoria asta!

În Vietnam, diferențele m-au izbit de la-nceput (probabil că dacă vii direct din Europa nu vezi toate astea, dar eu veneam după câteva luni de Cambodgia): sunt mult mai mulți turiști decât în Cambodgia; prețurile sunt ceva mai mari; vietnamezii sunt mult mai înstăriți decât cambodgienii; sunt și oameni bătrâni sau grași pe stradă (în Cambodgia nu există oameni trecuți de 50 de ani! În orice caz, eu n-am văzut, cu excepția expaților); Saigonul (Ho Chi Minh City, să mori de râs! Oricum, nimeni nu-i spune așa) e un oraș imens, cu mult mai mare decât Parisul, dar cu un aer franțuzesc extrem de pronunțat (când mă gândesc la Casa Poporului din Bucureștiul care se dă „micul Paris"...), și în plus foarte exotic. Cum să spun... n-am văzut Québec și nici Nouméa, dar când am intrat în Saigon am simțit clar aerul francez.

Pe străzi n-am văzut nici un câine maidanez, ca pe la noi, în schimb am văzut foarte mulți în piețe. Mormane. Foarte scumpi, nu erau pe buzunarul meu (și nici pe gustul meu, de fapt!).

Ca nivel de trai, vietnamezii o duc doar un pic mai rău ca românii, cu

aceeași prăpastie între sat și oraș: satele sunt în Evul Mediu, orașele (cele mari) sunt în mileniul 3. Alt amănunt: pe străzi sunt mașini de toate mărcile (predomină cele japoneze și coreene, desigur), nu ca-n Cambodgia *(Toyotaland*, v-am spus). Așa, când stai și judeci la rece, cu mintea de european din Est, nu e clar deloc: în Cambodgia nu-i comunism și e sărăcie, în Vietnam e comunism și-i bogăție! Cum vine asta, că la noi în Est a fost exact pe dos?!

M-am uitat cu atenție la comunismul lor, și pot spune că așa, ochiometric, constă din trei lucruri: ici și colo, postere cu „unchiul Ho"; pionieri cu cravate roșii la gât, mergând încolonați pe stradă (cum mergeam și noi „cu clasa"); iar undeva, vis-à-vis de un mare magazin Chanel, am dibuit Comitetul Central al Partidului Comunist, o clădire împopoțonată, cu steaguri la poartă. Nu mișca nimic înăuntru, de parcă erau toți plecați să facă bani – după cum arată Saigonul, cred că chiar erau!

Am respirat din plin orașul, apoi am căutat Muzeul Războiului. Îl găseam mai ușor dacă aș fi știut că ceea ce noi numim „Războiul din Vietnam", vietnamezii numesc „Războiul American"! De unde era să știu?!

De fapt, au ei dreptate, dacă gândești din punctul lor de vedere: au avut mai întâi război cu francezii (noi îi spunem „războiul din Indochina", ei îi zic „războiul de independență"), apoi între ei (războiul civil), apoi cu americanii, apoi cu chinezii, apoi cu Khmerii Roșii în Cambodgia; ce motiv ar avea ei să-i spună „războiul din Vietnam" unuia dintre ele?! M-am învățat minte: punctul de vedere e lucru mare!

Muzeul nu m-a dat pe spate, că eu, una, nu mă omor după arme, bombe și lansatoare, dar m-a impresionat altceva: relativa echidistanță. Deși s-a numit inițial ceva gen „Muzeul crimelor americane pe teritoriul scumpei noastre patrii" (sau altă tâmpenie d-asta comunistoidă), totuși sunt și exponate mai *delicate*, ca de exemplu cuștile de bambus (mai mici decât niște sicrie!) în care erau ținuți CU LUNILE prizonierii americani (unul cică a stat trei ani în așa ceva și totuși a supraviețuit! Nu-mi pot imagina cum anume...).

Totuși, grosul exponatelor interesante sunt fotografiile, din care mi-am făcut o idee despre ce înseamnă substanțele chimice în război: defoliantele (concepute să omoare frunzele copacilor, să-i vadă piloții pe vietnamezii pitulați în junglă! Ce-or zice ecologiștii de trebușoara asta?), Agentul Oranj, dioxina, napalmul. Corect e să amintesc faptul că majoritatea pozelor au fost făcute de americani, de aia-s așa echidistante. E un întreg corp de clădire dedicat fotografilor occidentali care au murit în Vietnam... și trebuie să spun că sunt o groază de nume mari, inclusiv Robert Capa!

Acum, nu știu dacă muzeul mai are încă rol de propagandă (presupun că mai are), dar la mine a avut efect: am ieșit de acolo nu atât antiamericană, cât antirăzboinică. Oricum eram dinainte (de când cu Irakul, și de fapt de când mă știu), dar după ce l-am vizitat îmi venea să... nu știu ce-mi venea să fac!

Așa c-am luat-o pe Cristina de-o aripă și ne-am dus la bere.

Rosana GIURGIU

Shizuoka, unde berea nu e moca

În orașul lui Tokugawa, un fel de Mihai Viteazu de-al nostru

Din București în Shizuoka se poate ajunge mai ușor decît de la București la Slatina, chiar dacă durează ceva mai mult. Cu aproximativ o mie de euro, o mie și o sută în cazul meu, pentru că am optat pentru British Airways (au multe filme și ecrane în tetiera fiecărui scaun), zbori vreo trei ore jumate pînă la Londra și de acolo încă vreo 12 pînă la Tokyo. De aici, de la Narita de fapt, un fel de Otopeni al lor, la vreo 40 de minute și 40 de dolari distanță de capitală, am luat trenul ăla șmecher japonez, Shinkannsen, pînă la Shizuoka. Vreo sută și jumătate de kilometri, poate ceva mai mult, într-o oră. Rapid, curat, liniștit, cu vagon de fumători, dar scump. Aproape o sută de dolari, dar ce mai contează. De cîte ori aveam ocazia să mă dau cu o așa jucărie care te face să te gîndești că Săgeata Albastră de la noi e, în fapt, un tren de epocă tras de cai? Am ajuns cîndva după-amiază și, după ce m-am cazat la amicii mei, un cuplu japonezo-român, cei doi m-au scos la masă, în oraș. Un oraș mic, ziceau ei, considerat cam „sătuc de provincie" de japonezi, dar cu ceva mai mult de un milion de locuitori, foarte industrializat și cu destul de multe instituții culturale. Cred că e suficient să vă spun că la muzeul din „satul" ăsta aveau o operă de Brâncuși, pentru a vă da seama cît de amărît era orășelul. E drept, n-aveau metrou, dar aveau un sistem de pasaje subterane prin care puteai trece dintr-o parte în alta a orașului fără să traversezi vreo stradă ori să fii atent la vreo mașină sau bicicletă. Deși, la cît de atent și încet conduceau japonezii prin oraș, puteai să te iei la întrecere cu ei și pe jos.

Biru o nomu @ isekaia

După cum ziceam, la nici o oră după ce am ajuns și am apucat să-mi las bagajele la amicii mei, să fac un duș și să mă întreb unde naiba se dormea în apartamentul ăla, că nu era nici un pat, am ieșit la masă la o *isekaia*. Un fel de restaurant combinat cu bar, care se deschide după-amiaza și se închide mult după miezul nopții și unde se duc *sarary men* (adică japonezii cu serviciu, un fel de *salary men*, dar pronunțat în japoneză) după muncă, să mănînce și să bea două beri pînă se fac muci de beți. După ce am belit ochii în meniul scris în două alfabete (ambele în japoneză – au trei în total), am ajuns la concluzia că ar fi mai bine să comande amicii mei și mie să-mi explice doar ce mănînc. Eu am comandat doar berea. Oricum, era cam singurul lucru din meniu despre care puteam să-mi dau seama ce e

doar uitîndu-mă la poză. N-am făcut imediat calculul să văd cît costă, dar nu părea mult. Oricum nu prea mă știam cu yenii lor. Mai tîrziu mi-am dat seama că era totuși cam mult, vreo șapte dolari o bere. Dar ce mai conta, eram în vacanță și, pînă să transform eu din yeni în dolari și din dolari în lei, bătusem deja recordul crîșmei la băut. Adică pe lîngă o halbă de bere am mai comandat încă o halbă, la 1,8 litri (ceva mai bine de 20 de dolari), de care comandau doar grupurile de peste patru persoane. Seara s-a încheiat frumos, după o a doua halbă mare, cînd deja amicii mei plecaseră și am rămas singur în *isekaia*. Eram deja, în comparație cu un japonez normal, nu doar *gaijin*, ci și un băutor profesionist. Atît de profesionist încît a durat vreo două ore să găsesc apartamentul amicilor mei, care era la vreo sută de metri distanță de local.

În vîrful muntelui, pe malul mării

După vreo cîteva zile, perioadă în care am fost o dată în Tokyo și o dată la o ceremonie a ceaiului a cărei rememorare îmi produce și acum dureri de genunchi, dar și de multe ori la *isekaia*, am zis să facem o mică excursie pînă la mormîntul lui Tokugawa, un shogun din ăsta șmecher care cică reușise să unifice Japonia. Mormîntul era undeva la 20 de minute de mers cu autobuzul din centrul orașului, pe un munte mai mic, chiar la malul oceanului.

Transportul, la fel ca și cu trenul, punctual pînă la secundă, dar destul de scump. Întreaga zonă de la malul oceanului era ocupată de zeci de sere cu căpșuni, ceea ce mă făcea să mă simt, pe undeva, ca un adevărat român aflat în străinătate. După vreo 30 de minute de urcat pe niște trepte aliniate într-un fel de spirală am ajuns în vîrful muntelui, numai bine cît să băgăm capul să vedem două pagode, trei pietre funerare, niște inscripții în japoneză și apoi să fim trimiși afară, că era ora închiderii. Am apucat totuși să văd țărmul, oceanul și un minunat apus în Țara Soarelui Răsare.

Alexandru CRISTORIAN

Fukuoka rîde, cîntă, se distrează

După ce am schimbat trei avioane, am zburat șnur 13 ore și am așteptat două j' de minute să se elibereze un terminal, dar mai ales după ce am ieșit din ceața cauzată de diferența de fus orar, eu și coafura mea am realizat că, dacă Olanda este țara lalelelor și Milano capitala modei, Fukuoka nu poate fi decât raiul petrecăreților, locul perfect pentru întâlnirile de zi și de noapte.

Inima orașului, Tenjin, este un fel de Dorobanți, mult mai *posh* decât Hakata, celălalt *hot spot* din Fukuoka. Însă în timpul zilei, în afară de spectacolul de *street fashion*, centrul orașului oferă destul de puține opțiuni: cumpărături, și mai multe cumpărături, masa în oraș. Întotdeauna în ordinea asta.

Dacă vrei să scapi de căldura umedă și lipicioasă, fără să te topești în cele cinci minute cât durează plimbarea de la Fukuoka Station până la primul mall, ai două variante: fie să găsești ieșirea corectă și din stația de metrou urci direct în mall, chestie care mie nu mi s-a întâmplat niciodată, fie să te oprești în pasajul subteran, mare cât Parcul Herăstrău, plin de magazine (popularele *supachika)* colorate și ademenitoare, din care eu n-am reușit niciodată în șase luni să ies cu mâna goală, cafenele, *french bakery*, restaurante.

Ideal pentru mine, dar lipsit de sare și piper în viziunea dragului V-chan, care susține că o „întâlnire de zi" este perfectă dacă și numai dacă are loc în Parcul Ohori; din Tenjin, cu metroul până la stația Ohori Koen sau Tojinmachi, apoi încă zece minute de mers pe jos și gata: ai intrat în *no man's land*.

Ohori e ca o scenă din *Friends*: poți să stai pe bancă și să cânți la *shamisen*, poți exersa noile lovituri de *karate*, poți să dansezi, să hrănești rațele sălbatice, să evadezi în grădina japoneză, să privești aiurea lacul, să abandonezi mâna prietenului/prietenei în favoarea aparatului foto, ce mai, poți să fii la fel de dezinvolt ca în propria-ți sufragerie, fără ca cineva să te considere un ciudat. Iar seara, cu o mână după gâtul ei/lui și cu un *Kirin* rece în cealaltă, cu suficientă baftă cât să găsești o bancă liberă, rămâi să îți tragi sufletul, ascultând cântecul de dor și glasul spart al unui oarecare. După care plănuiești cu grijă „întâlnirea de noapte".

Străzile Watanabe și Oyafuku, aflate la o aruncătură de băț de stația Tenjin, reprezintă cornul abundenței în materie de cluburi, baruri și pub-uri .

Voodoo Lounge, puțin mai jos de Dark Room, ocupă în întregime ultimul etaj al unei clădiri, fiind ușor de recunoscut din stradă, după afișul mare, de un mov aprins, ce mă duce

cu gândul la „Purple Haze". E un fel de club cu DJ și multă muzică techno-house. Popularitatea e dată de faptul că în fiecare miercuri seara e *happy hour*, asta înseamnă că de la 9 la 10 berea la pahar de plastic costă numai 100 de yeni. Numai?! Yeyyy!

Dark Room e destul de mic, vreo trei mese jos și șapte sus, pe terasă. Berea e cam de la 500 de yeni în sus, la fel și variatele sortimente de cocktail. Dar... vineri și sâmbătă avem *free tequila shots!* Dublu yeyyy!

Off Broadway este *latin bar*, Reggae Soul Bar Uprising oferă o atmosferă plăcută, întreținută de barmanul *genuine rasta* și mult reggae drept garnitură la Heineken, iar Happy Cock, cel mai pestriț și cosmopolit dintre cluburi, are seara de 2.000 de yeni! Scuuuuuuuuump, dar în traducere înseamnă că plătești 2.000 de yeni, apoi până dimineața bei tot ce vor mușchii tăi! Oh, da! Uitasem de magazinul verde, cu steagul Jamaicăi și chipul lui Bob Marley, unde se vând bețișoare parfumate cu miros de cannabis, *bong*-uri colorate și *joint*-uri false făcute din tutun normal, puternic aromat.

Ahaha, va să zică de asta îi spune

Oyafuku-dori: *strada copiilor neascultători.*

În pub-uri sau baruri nu prea găsești mâncare; cel mult chips-uri sau alune. Dacă totuși se întâmplă să fii prin vreun bar care să servească pizza, așa cum este Uprising, vezi că o pizza mare cât o felie jumate e așa de scumpă, încât nici măcar nu merită să te gândești să cumperi una! Pentru asta există bucătăriile ambulante care împânzesc Tenjin-ul până târziu după 12 noaptea.

O plită, o tejghea joasă, vreo două mese înalte cu tot cu băncuțe, și gata bucătăria, unde savurezi cei mai gustoși *ramen*. Alături de un pahar de *sake*, firește.

My life learning experience m-a învățat că atunci când vreau un gin tonic lângă castronul cu *ramen*, trebuie să cer gin **tonic**! În caz contrar, primesc un pahar de metal plin cu gheață și gin pur. Fără tonic. Un fel de gin netonic!

În general, indiferent pe cine întrebi, prima dată îți va prezenta câteva baruri, apoi restaurante, dovadă că în Fukuoka mai întâi mergi la bere, apoi la pizza. Adică *ramen*.

Doina PĂTRAȘCU

Darjeeling, un loc trăsnet

(la sud de Sikkim și la est de Nepal)

Din Agra pân' în Darjeeling străbați juma' de țară! Cu trenul, la sleeper class, dar economy! Nu de alta, dar e abia noiembrie, se apropie vacanța de iarnă și doar n-o să stau să scriu kahaani timp de două săptămâni, nu?! Așadar: Agra-Delhi – tren, 3 ore, nu necesită bilet. Sau loc. Delhi-gară, că trenul e abia la 5 dimineața. Nu-i bai. Stăm în sala de așteptare destinată femeilor, prilej cu care aflăm că șobolăneii sunt ideali ca animale de companie. Delhi-New Japlaiguri – tren. Tren de zi-noapte, deci nu contează câte zeci de ore. New Japlaiguri-Darjeeling – jeep la 100 de rupii plus muzică indiană „Aaaa, tumka intazaar karti, tumka intazaar karti".

Ne înghesuim într-un jeep mai mare, așa, cam cât un maxi-taxi spre Obor, numai că puțin mai hodorogit. Urcăm încet, dar sigur, terase înalte și abrupte, sus, cât mai sus, cât mai aproape de nori. Unei americane blonde i se face rău. Vomită pe geamul deschis al *bus*-ului pentru că n-am mai apucat să oprim, chestie destul de naspa pentru cei aflați pe locurile din spate și care, la rândul lor, aveau geamul deschis. În fine, se prea poate să nu fi fost chiar americană, dar, după modelul indian, tot ce e blond și alb e din America. Sau Anglia, tot un drac.

Verde cât cuprinde și un pic de albastru. Super, numai bun pentru un Fuji, că pe Kodak ies bine galbenul și roșul. Urcăm sus, tot mai sus. Doar ce trecuse musonul, lăsând în urma sa toate nuanțele de verde, posibile și imposibile. Facem și-un popas la un fel de cantină lângă versant de munte. Sau deal. Țin minte că era în fața unui perete înalt acoperit cu verdeață. Înăuntru, loc cât să încapă două mese și-o bucătărioară despărțită de-o perdea. Mănânc *momo*. *Vegetable fried momo*, că *steamed momo* nu-mi plac. Hm, mai târziu aveam să aflu că in japoneză li se spune *gyoza*. Dar suntem în India, la două aruncături de băț de Nepal și Tibet, deci avem *momo*, nu *gyoza*.

Are, are, chalo! Asta-i un fel de *let's go, let's go*. Ne urcăm în jeep-ul maxi-taxi și-o pornim iar. Sus, sus, cât mai sus și cred că în curând o să ne lovim creștetele de cerul ca gheața. Așa am io impresia că gheața e, de fapt, albastră.

Whaa... am ajuns! „Ce zice ghidul?" „Ah?! Păi, ghidul zice hotelul ăsta. Sau *Aliment*." „Hmm, hai la ăsta, că *Aliment* e mai sus și nu mai pot căra rucsacul." „Avem camere, sigur."

Hmm, nu ne place. Nu mai știu exact de ce. Oricum, găleata cu apă caldă costă 5 rupii. Scump, scump. Haidem la *Aliment*. Daa... ne place! Deși aici găleata cu apă caldă costă tot 5 rupii. Suntem în vârf de ceva, apa se aduce greu, sacagiii – refugiați tibetani în căutare de altceva – cară apa pe distanțe la care mi-e și greu să mă gândesc. Deci luăm camera. Cu tot cu găleata de 5 rupii. Ah, n-avem încălzire centrală. Sobele cu gaz nu se mai folosesc de mult. De fapt, nu e voie. De fapt, vă dăm *extra blankets*. Nu contează, nu contează, nu contează! Ne place! Rămânem! Cum?! Sigur că vrem să vedem răsăritul! La cât? La 5 a.m.? OK!

Ce-i, ce-i? Nu-s maimuțe, nu suntem în Baranasi! E nenea care-a promis că ne trezește la 5! Repede, blugi peste pijamale, șosete groase îndesate în adidași, șepci care se vor transforma în căciuli din lână de iac, geaca 1, vesta 1 și sus, sus, cât mai sus... pe terasa unde ne aștepta, cuminte, Kanchenjunga (al treilea vârf al lumii!). Două săptămâni în care ne-am trezit la 5 ca să vedem cum soarele îmbrăca muntele, mereu la fel, mereu altfel!

Dorje (trăsnet) și *ling* (loc) au dat Darjeeling, locul în care a tunat și-a adunat hotel *Aliment*, brânză de iac mâncată pe bancă-n parc, *tibetan bread* cu gust dulceag și aspect de turtă dulce, orhidee cu petalele deschise ca niște cupe de înghețată, rododendroni cât copacul, sandale cu blană, ceai și *cinnammon bun*, bobițe de grozamă, cuceritori ai Everestului, povești la ceas de seară, rugăciuni budiste pictate pe pânză colorată și lăsate în bătaia vremii pentru ca vântul să le ducă cât mai departe, munți și dorința de a merge sus, cât mai sus, până când creștetul capului va atinge cerul albastru de cristalo-gheață.

Mic dicționar:
kahaani = poveste
Aaaa, tumka intazaar karti, tumka intazaar karti = Ahhh, te aștept, te aștept

Doina PĂTRAȘCU

Lucrurile mici te scapă de neplăcerile mari!

Extra-protecție Hygienic Lid Cap!

Cu un sistem de protecție Hygienic Lid Cap, Albacher este prima bere din România care beneficiază de o folie din aluminiu ce menține partea superioară a dozei curată.

Astfel, ai garanția că întotdeauna savurezi berea ta premium preferată în condiții de maximă siguranță și igienă. Încă de la prima înghițitură!

Îți merge mintea! La rece.

Khajuraho, templele iubirii

Dacă mă gândesc la numărul de excursii făcute într-o lună, cred că noiembrie este luna perfectă pentru călătorii... în India. Nu este nici prea frig pentru Darjeeling, nici prea cald pentru Benares sau Khajuraho. Fiind norocoase să stăm în Agra – marele ganv prăfuit și plin de vaci –, e foarte la îndemână să dăm o fugă și până la Khajuraho, doar acolo sunt templele dragostei! Ehehe...

Regula nescrisă spune că, cu cât petreci peste șapte ore în mai mult de trei mijloace de transport, cu atât costul e mai redus. Așa că luăm trenul până la Jhansi, autobuzul până la Orccha și taxiul până la Khajuraho. *All in the name of love!*

O altă regulă nescrisă spune că prețurile fixe pot fi negociate. Perfect! Cu inima îndoită, ne suim în taxiul negru, model vechi, cred că nu se mai fabrică de prin '50. În față șoferul și însoțitorul său, în spate trei maimuțe speriate. Se întunecase deja, iar în jur nici țipenie. Și cum goneam noi cu 50 km/oră pe șoseaua nu tocmai bine asfaltată, copaci în stânga, copaci în dreapta, numai ce vedem cum mașina încetinește și trage pe dreapta.

„Hait", îmi zic, „până aici ne-a fost!", dar una din noi se trezește întrebând: „Ehm, de ce ne-am oprit?".

„Pentru că a trecut o pisică prin fața mașinii", ne lămurește aghiotantul șoferului. Mă uit la Virgi și Lavinia, ele se uită la mine și întrebăm în cor: „Nu, serios. De ce ne-am oprit?".

„Pentru că a trecut o pisică prin

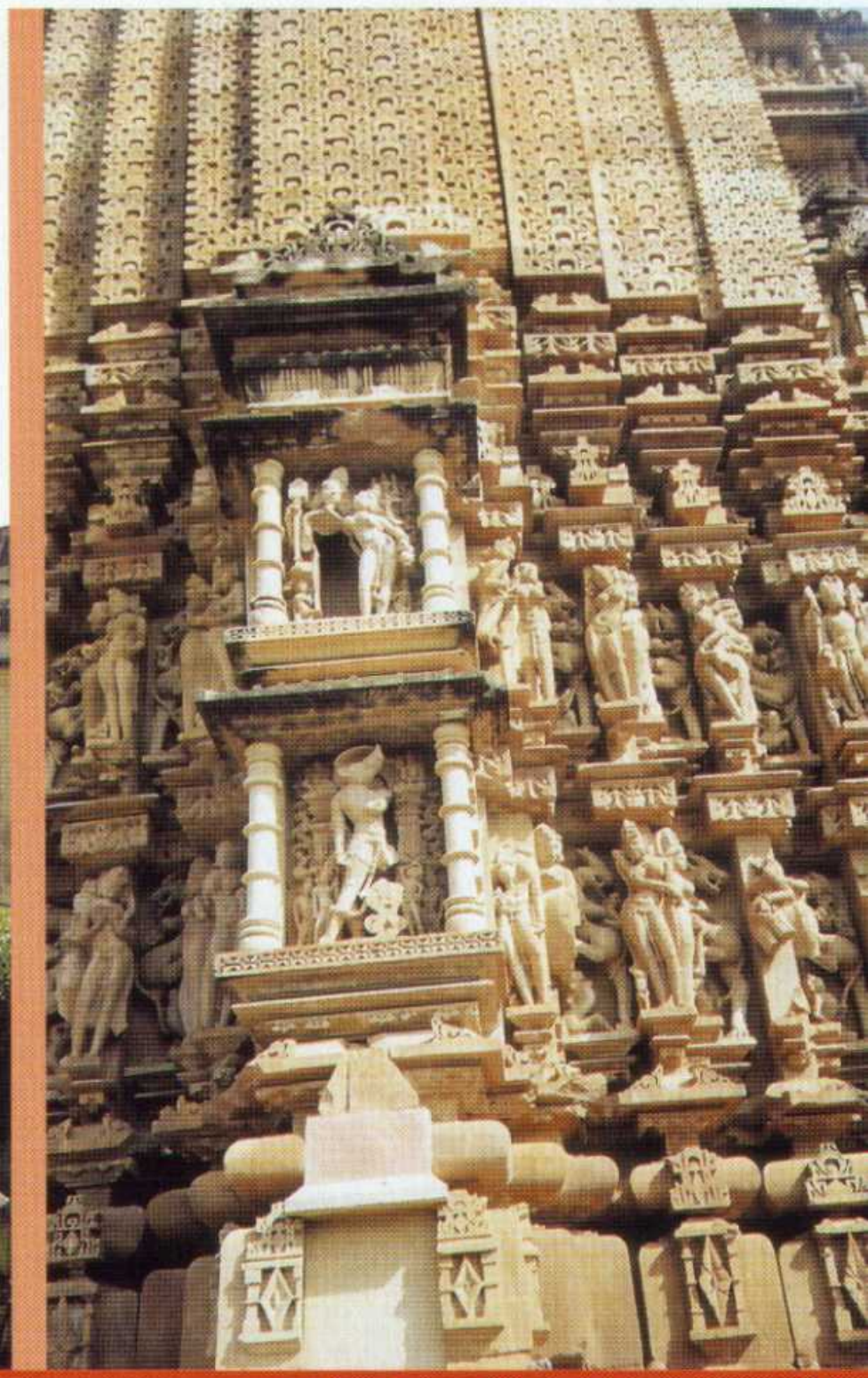

fața mașinii", repetă el rar și apăsat.

„Și acum ce așteptăm?!"

„Așteptăm să treacă o mașină din sens opus. Până atunci nu ne mișcăm." *„This is jungle, you know"*, adaugă sfătos. *„Many dangerous things can happen in the jungle, you know!"*

O, da! Și-am tot așteptat vreo 30-40 de minute, până a trecut o mașină care a luat tot ghinionul adus de-o pisică rătăcită – dusă a fost! *Shabash!*

„Honey, when it comes to love...", avem din belșug, dacă e să ne luăm după statuile cu aer erotic care acoperă fațadele templelor, majoritatea închinate lui Brahma, Vishnu și Shiva.

De fapt, prea puțină lume se interesează la ce templu se venerează cutare sau cutare zeu, dacă templul Vishvanath face parte din Grupul estic sau vestic, sau dacă au vreun rol toate reprezentările acelor cupluri strâns îmbrățișate. Mhh, toată lumea vine la Khajuraho ca să se pozeze lângă sculpturile erotice, un fel de *Kama Sutra* 3D, și să-și pună o dorință de dragoste veșnică. Așa că nu știu de ce am fost atât de mirată să văd o doamnă blondă luând parte la un ritual hindus.

Templul Matangeshwar, singurul în care se mai oficiază slujbe, adăpostește un *shiva lingam* mare de peste doi metri, iar în timpul ritualului sus amintit, femei și bărbați, ținându-se de mână, înconjurau *shiva lingam* acompaniați de cântecul preotului.

Shiva lingam, simbolul atotputernicului Shiva, se sprijină pe *yoni*, simbolul feminității, adesea echivalat prin „pântec". Așadar , fără să știe și cu un zâmbet tâmp lățit pe față, doamna mea blondă lua parte la un ritual de fecunditate, alături de femei hinduse care se rugau să nască băieți. Dragoste cât cuprinde!

După vreo patru zile de *indian erotica* ne-am întors la Agra fredonând melodii indiene de dragoste și făcând mișto pe seama noului meu tatuaj cu henna, o inimă mare înconjurată de flori și floricele, în mijlocul căreia scria, cum altfel, *dil*.

Hamesha tumko chaahaa aur chaahaa kuch bhi nahin...

Mic dicționar:
ganv = sat
shabash = bravo
dil = inimă
Hamesha tumko chaahaa aur chaahaa kuch bhi nahin = Întotdeauna te-am dorit pe tine și pe nimeni altul

Doina PĂTRAȘCU

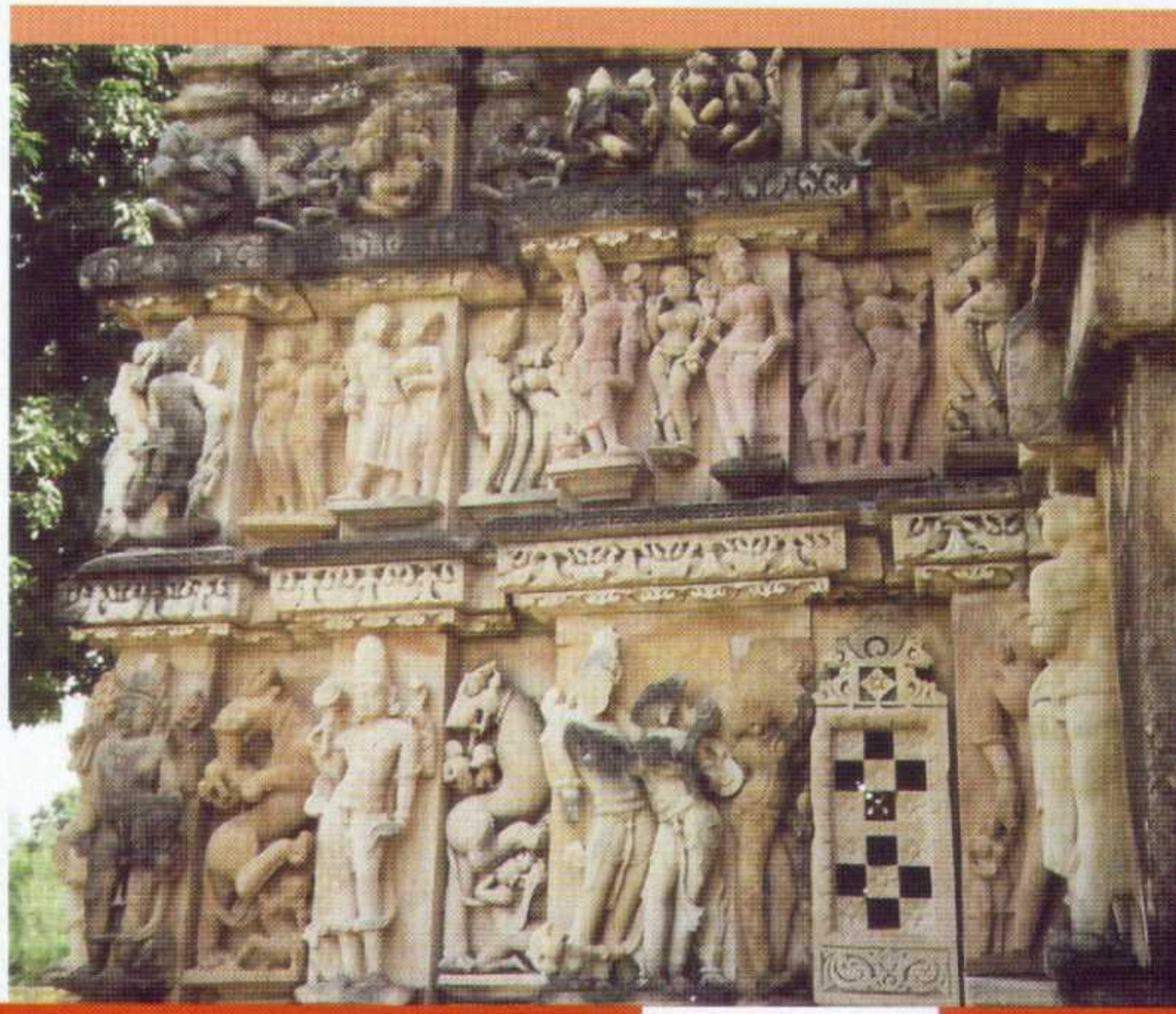

Din Agra spre Nepal

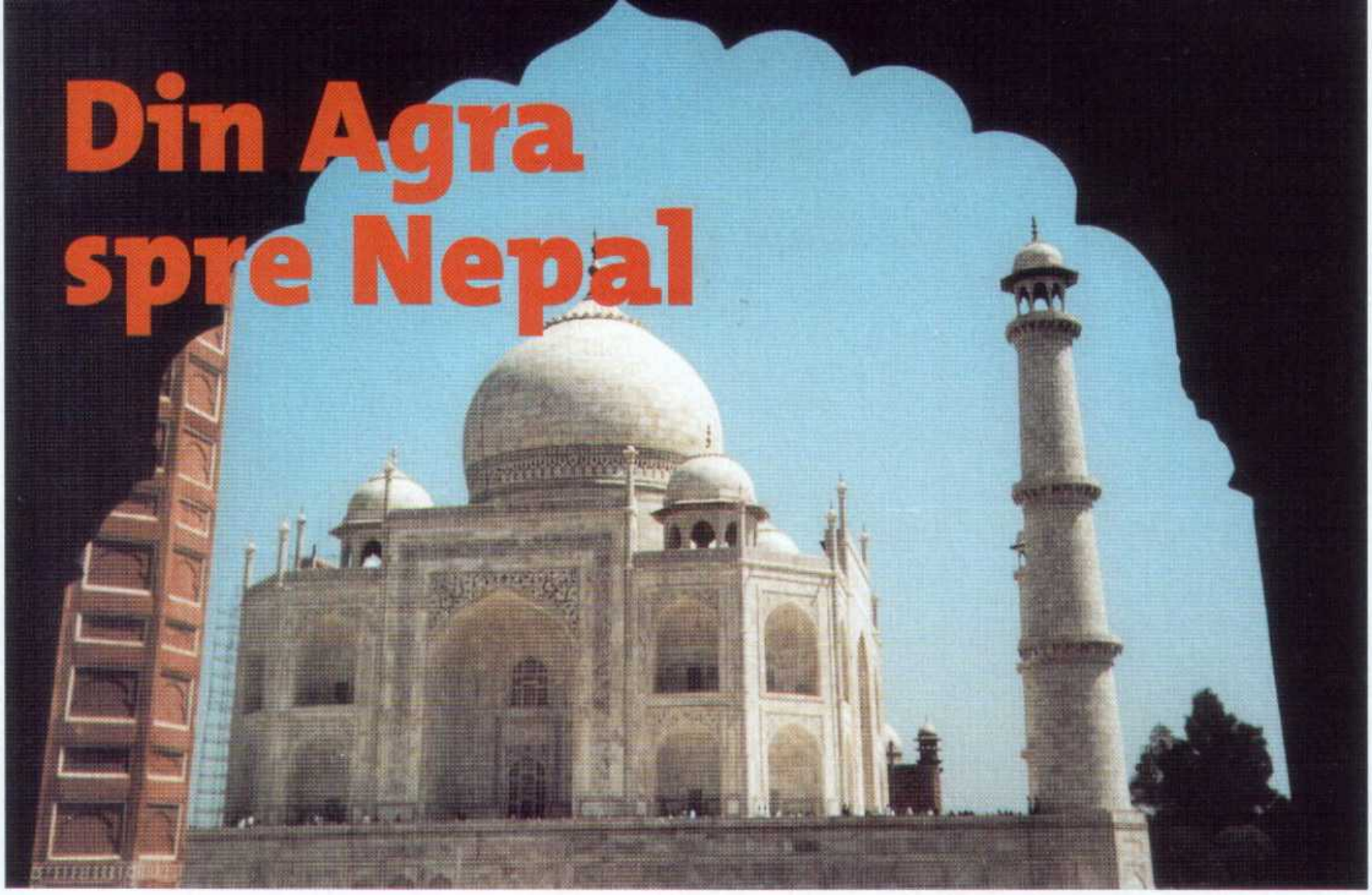

Călătoria din India (Agra) până în Nepal (Kathmandu) are diferite grade de dificultate, întocmai unui joc: easy, normal, hard.

Începătorii într-ale călătoriilor nu trebuie decât să ia un tren spre Main Railway Station-Delhi, fie din stația Agra Kantt, fie din Raja ki Mandi, *motor ricșa* până la Aeroportul „Mahatma Gandhi" și avionul spre Kathmandu. Floare la ureche!

Cei cu puțin chef de aventură și formatați la programul „cum să supraviețuiești 24 de ore într-un autocar dotat cu stele și muzica indiană" aleg așa-zisa *variantă normală*, adică una din multele oferte ale agențiilor de turism, care promit transportul din Delhi până la Kathmandu în condiții decente la sume modice, bașca aerele cu condiții ale autocarelor.

Nivelul *hard*, numai pentru cei cu pretenții de *globetrotter*, presupune o călătorie de peste 24 de ore, dar când te uiți la preț, parcă-ți vine să schimbi cel puțin trei mijloace de transport. Plus că, atunci când nu știi ce să spui, în loc de uzatele conversații despre vreme și mâncare, poți oricând arunca pastila: „Ah, hai să-ți spun cum am ajuns io în Nepal!".

De la Agra la Tundla, pentru un drum de maximum o oră, autobuzul cu aspect de rată și bilet la preț ca pentru localnici a fost mai mult decât binevenit. Mai ales că la 23 de grade Celsius în decembrie, chiar nu am simțit lipsa geamurilor.

Tundla – gară mare, spațioasă, cât să ai loc și tu, și prietenii tăi, și cele vreo 200 de păsări care te fac să te simți ca într-o colivie uriașă, unde să tot stai să sorbi dintr-un *Thumbs Up*, varianta locală de Pepsi, în așteptarea trenului care de vreo cinci ore tot este „în curs de sosire la platforma 5".

Tundla-Gorakhpur: multe ore. Atât de multe, încât nici nu pot să le țin socoteala și, făcută sandviș între sforăitul sonor al domnului din patul de deasupra și plescăitul celui din față, care se înfruptă pofticios dintr-un *puri* și niște *aloo-ghobi* (mâncare gălbicioasă din cauza excesului de praf *curry*, cu cartofi și conopidă), simt că trenul stă pe loc în timp ce peisajele și anotimpurile aleargă ca nebunele. Și asta a fost doar încălzirea, căci aventura spre Nepal, la care deja visam ca la Sfântu' Potir, de-abia acum începe!

Gorakhpur-Sonauli: câțiva kilometri parcurși cu *cycle ricșa*, apoi încă un pic pe jos, cam două stații scurte de tramvai, până la *Emigration Office*.

Prin *Emigration Office* înțeleg o masă de lemn scoasă afară, pe un fel de verandă, masă plină de hârtii așezate teancuri, în dosare. După verificarea pașaportului, a scopului și duratei vizitei etc., am fost îndreptați spre Ghișeul de Vize, o baracă cu vopseaua scorojită, aflată pe partea dreaptă cum mergi spre punctul de frontieră. Viza am luat-o pe loc, contra 30 de dolari US și o poză, după care, țop-țop, lipa-lipa, am pășit frumușel în Nepal, având grijă să las capul jos când am trecut pe sub bariera de lemn, ridicată doar un pic mai mult de jumătate.

De la graniță până la Kathmandu să tot mai fi fost vreo 12-16 ore de drum, cu autobuzul, anevoios și întârziat din cauza deselor controale ale poliției, de teama unor noi atacuri ale grupărilor maoiste.

Așa cum le stă bine unor călători de categoria grea, am făcut față și poliției, și muzicii asurzitoare, și copiilor care l-au imitat la nesfârșit pe Amitabh Bacchan, acest guru al filmelor și al emisiunii *Kaun Banega Crorepati*, varianta locală de „Vrei să fii miliardar?", spre deliciul părinților și disperarea noastră.

India este un test de răbdare. În majoritatea contextelor.

Doina PĂTRAȘCU

kroGen.

PROVOKE WISELY™

SMALL ADVERTISING AGENCIES
MIGHT BE BIGGER THAN THEY APPEAR.

kroGen.ro

Dubai
să dăm mînă cu mînă!

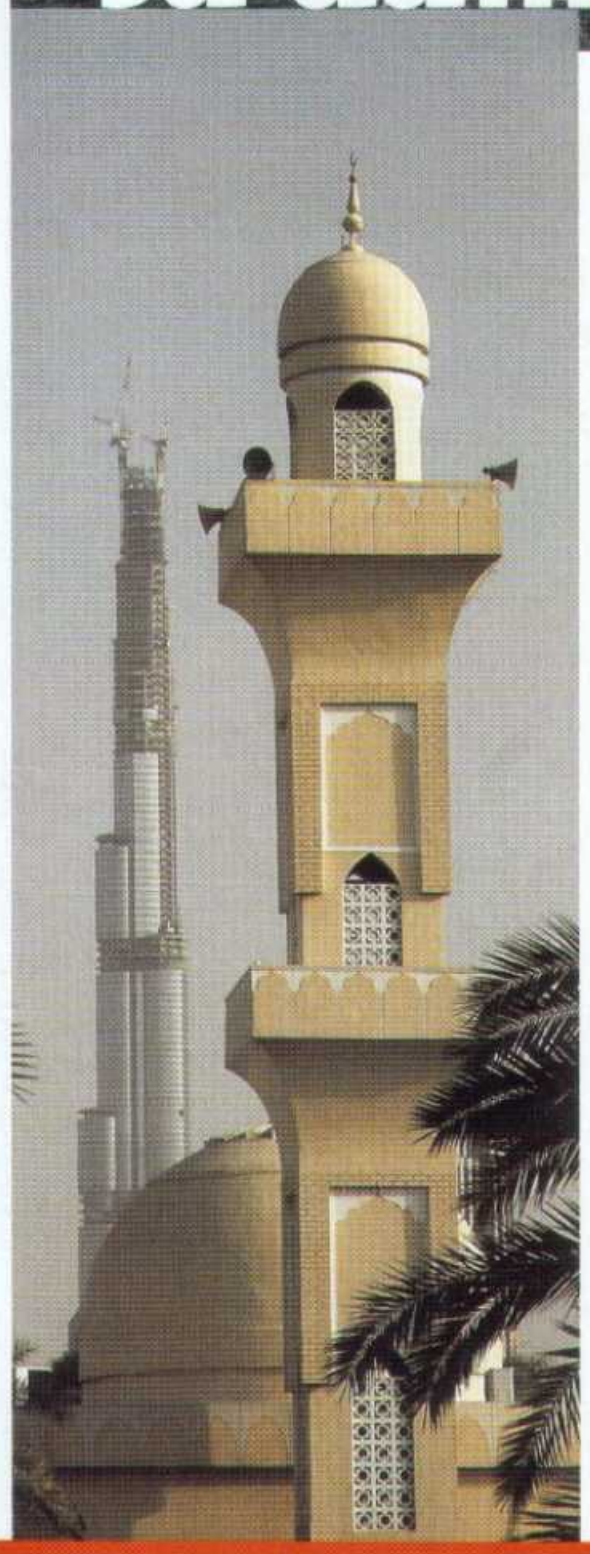

Odată aruncat pe uşile terminalului 1 (sau 3 dacă ai zburat cu Emirates Airlines), după ce ai rulat 30 de minute pe pista giganticului aeroport, trebuie să îţi fie clar următorul aspect: ai păşit pe tărîmul lui „CELMAICEL". După un foarte scurt flash de nedumerire (de la futurism), îţi faci respectuos loc printre sutele de indieni (ţinîndu-te discret de nas şi respirînd voinicește pe gură – foarte important!!!). Te aşezi apoi, regulamentar, la rînd şi rabzi pînă vei fi poftit în taxi, asta dacă nu te aşteaptă cumva un reprezentant de seamă al hotelului la care ţi-ai făcut rezervare în prealabil din România, caz în care s-ar părea că te-ai scos. De fapt, cel mai indicat mod de a călători în Dubai este să dai o fugă la o agenţie de turism din tîrguşorul tău şi să vezi ce oferte sînt pentru Dubai; în felul acesta ai şi viza, şi transportul, şi cazarea asigurate. Dacă nu vrei aşa, te duci direct la Emirates Airlines şi îţi dau ei şi viză, şi bilet de avion, poate şi cazare (bilet şi viză, aproximativ 1.100 de euro). Dacă nici aşa nu e bine, atunci roagă un prieten care este deja rezident în Dubai să îţi facă viza şi ai rezolvat-o mult mai elegant.

În Dubai, pensiuni cu margarete nu sînt. În schimb, hoteluri găseşti din belşug, bani să ai. O noapte la Burj Al Arab nici nu vă spun cît costă. Totuşi, dacă eşti prea zgîrcit pentru Burj Al Arab, ai hoteluri de 5 stele, cum ar fi Jumairah, Hilton, Kempinsky, pentru 1.000-1.500 DHS pe noapte, poate şi mai ieftin. Sau poţi să te opreşti la cele de 3 stele, care sînt OK (200-400 DHS/noapte), unde ai şanse reale să primeşti vizita unei rusoaice f(l)ocoase, care vorbeşte engleza prin semne.

Cel mai probabil, din Dubai te vei întoarce acasă mai obosit şi mai tulburat decît ai fost vreodată. Dubai-ul este orice altceva, numai loc turistic nu e. Dar dacă totuşi te-ai hotărît să mergi să-l vezi, atunci nu sta mai mult de şapte zile! Nu ai ce face mai mult!

În primele două zile dai o tură prin mall-urile cu preţuri pentru toate buzunarele. În a treia zi te duci la schi în Mall of the Emirates (120-250 DHS), te întorci ostenit la hotel, te duci la „dinner", după care o freci în piscină, în mare sau în barul hotelului. O bere, dacă hotelul are licenţă pentru alcool, costă 30-50 DHS. Dacă mai poţi, fugi repede într-un club, că se închid la ora 3 a.m. Recomand JamBase, Barasti sau

Bar Zar, unde primești, pentru 95 DHS, o găleată de bere. Intrarea – 80-150 DHS.

Ziua următoare n-ar fi rău să iei autobuzul etajat (100 DHS) și să dai o tură pe Sheik Zaied Road, ca să vezi și tu, printre sute de macarale, nori de praf, zgomote infernale și mii de indieni spînzurați pe schele, impunătoarele clădiri, cu tot cu Burj Dubai (821 m). Sau poți închiria o mașină (cam 500 DHS pe săptămînă), caz în care trebuie să știi că poți folosi permisul de conducere din România, cîtă vreme ai viză turistică. Limita minimă de viteză este 60 km/h, maxima – de 120! Tot ce cunoști tu despre regulile de circulație nu mai este valabil în Dubai! Trebuie să analizezi cu atenție și să prevezi orice mișcare a celorlalți traficanți, pentru că 80% din ei nu folosesc semnalizarea și întotdeauna, fără excepție, un localnic are prioritate!

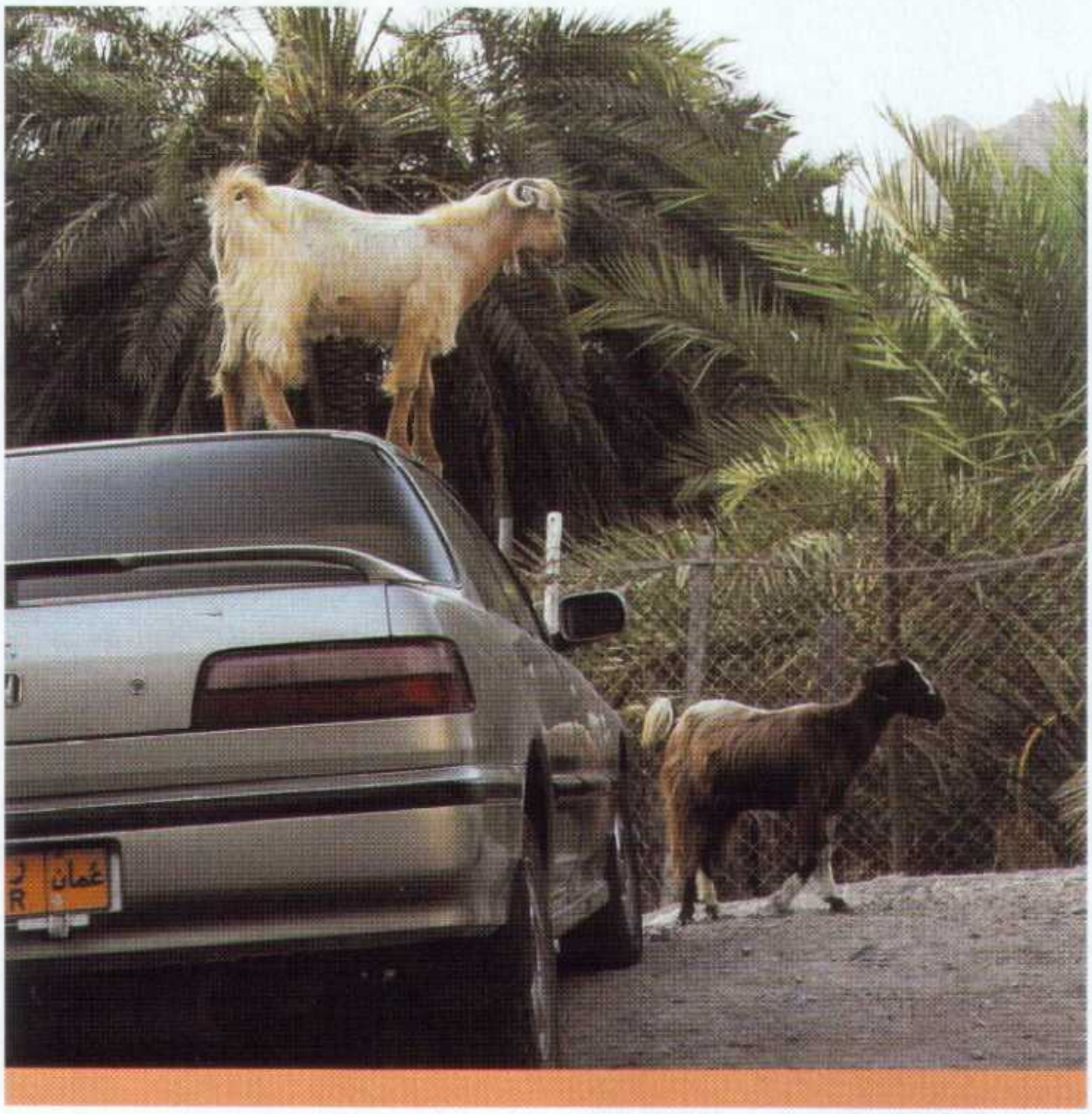

Un Desert Safari nu ar strica, dacă tot sînteți în Dubai. Ei, da! Te învîrt băieții ăia cu jeepu' în toate felurile posibile încît devii foarte „intim" cu nevinovata mașină! Totul este asigurat: traseu, popas cu grătar și berbecuț la proțap, dansuri din buric, poză cu dansatoarele și cu cămila, care te-a și scuipat (250-300 DHS).

Pe la restaurante, în lipsa ciorbei de acasă, comanzi resemnat un *mix grill* (cartofi, miel, vită, pui, humus, usturoi, o roșie tuflită și pîine arabică pe care o poți folosi și pe post de șervețel). Asta înseamnă cam 45-125 DHS de persoană. La desert, tragi și tu dintr-o *sisa* (*sisa* = narghilea, 35-60 DHS) pînă faci bulbuci.

Iată și cîteva prețuri la cîteva obiecte fundamentale: vederi – 10-15 DHS, brelocuri – 20-40 DHS, cămiluțe de pluș – 15-60 DHS, magneți – 20-60 DHS, un Burj Dubai micuț din cristal de Bohemia suflat cu gaudent, *Made in China* – 150 DHS.

La aeroport, faci „check in", mai înhați un parfum de juma' de kil din duty free (100-200 DHS) și zbori spre casă.

La începutul lui martie, raportul DHS-USD era cam de 3,6 la 1. Prețurile sînt numai în dirhami-DHS și nu includ TVA, pentru că în Dubai nu există așa ceva. Nu în ultimul rînd, ar fi bine să ții cont și de următoarele sfaturi:

Fără tanga și topless pe plajele din Dubai!

Oprește-te în duty free și fă-ți provizii de alcool; nu se găsește în comerț!

Fără pupăceală, miorlăială și alte gesturi de tandrețe în public, că se pedepsește!

Un localnic are întotdeauna dreptate!

Marian TUROSU

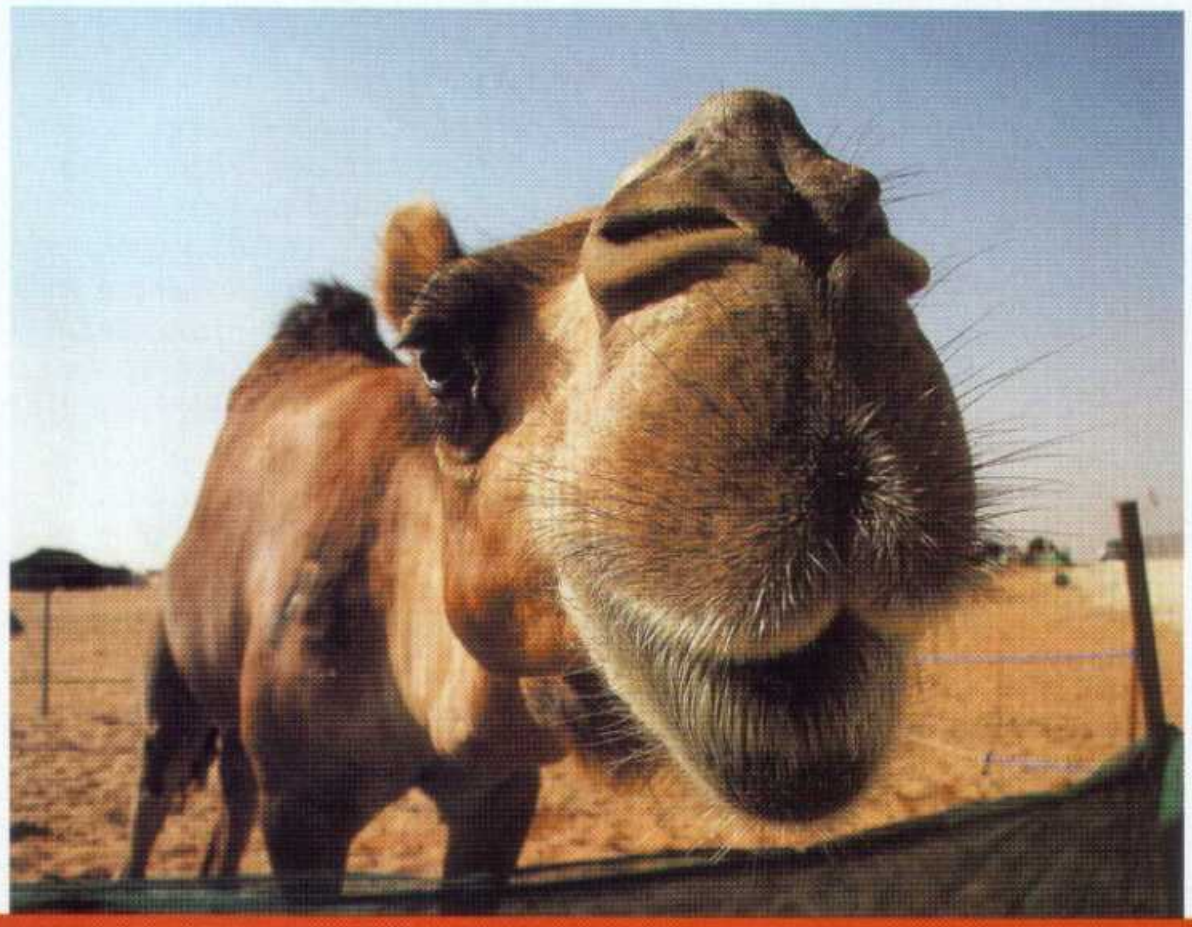

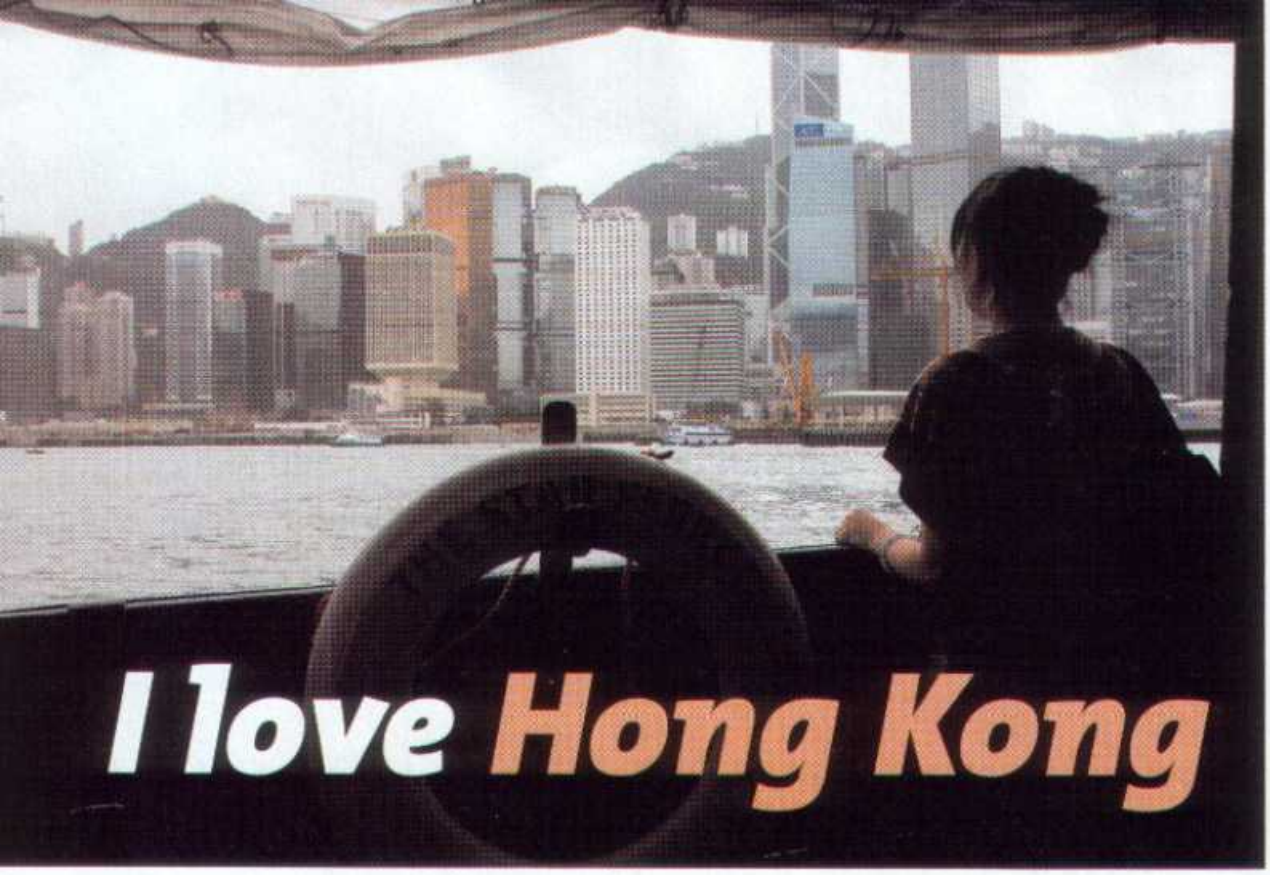

I love Hong Kong

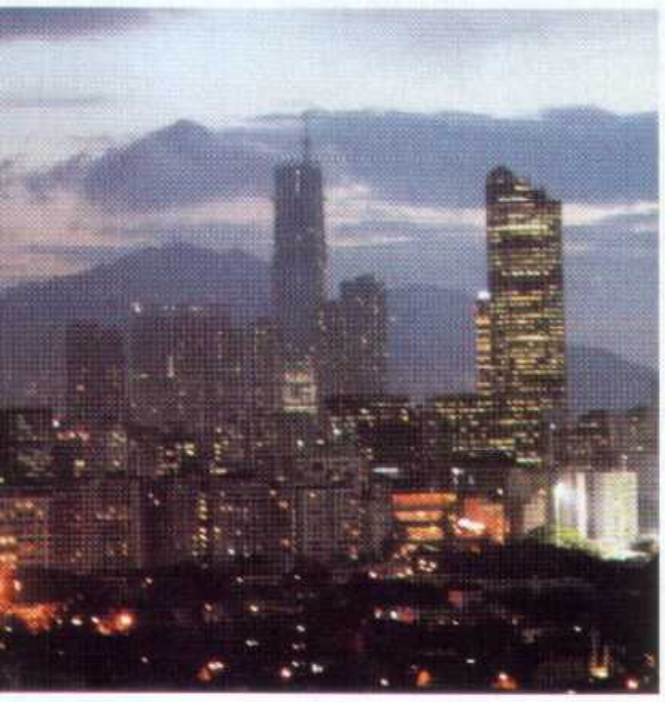

Cînd te apropii de Hong Kong, nu trebuie să te sperii dacă vei avea impresia că avionul va ateriza, vai, direct în apele mării: nu, pilotul nu a înnebunit, este doar o iluzie optică. Pista de aterizare la doar cîțiva metri de mare, acesta este și motivul pentru care majoritatea manevrelor de aterizare se fac deasupra mării. Sigur, dacă aceste senzații te doare, ai la dispoziție și varianta de a ajunge în Hong Kong cu mașina personală, luată în leasing. Cu avionul este însă mai sigur. Și mult mai rapid. Eu am ajuns în HK cu KLM: București-Amsterdam, 3 ore, Amsterdam-Hong Kong, 11 ore. Să ajungi la capătul lumii în mai puțin de 15 ore nici nu este atît de rău, mai ales că Hong Kong este un loc care trebuie văzut în această viață. Biletul de avion dus-întors, în jur de 1.000 de euro, este cea mai importantă cheltuială a acestei călătorii. În rest, totul este mult mai ieftin. Puteți găsi camere de hotel cu prețuri între 60 USD (la 3 stele) și 100 USD (la 4 stele). Mîncarea este jenant de ieftină. Cu 200 HKD (aproximativ 12 USD), două persoane pot mînca foarte bine într-un restaurant mediu din Hong Kong. Cît privește cumpărăturile, de la haine la electronice, Hong Kong este recunoscut ca un paradis al shopping-ului. Cele mai tari zone pentru shopping sînt Mong Kok și Tsim Sha Tsui. În plus, există o grămadă de temple budiste sau taoiste (chiar și maoiste!!!), unde te poți retrage, în liniște, pentru a medita la cumpărăturile pe care tocmai le-ai făcut.

Cînd ajungi în Hong Kong, ca european, este foarte probabil să ai cîteva șocuri majore: 1) șoc vizual: locurile, respectiv fețele oamenilor sînt un spectacol pe care e puțin probabil să-l mai fi întîlnit în vreun alt loc din Europa sau, Doamne ferește, din România; 2) șoc estetic: femeile din Hong Kong sînt foarte frumoase și se îmbracă foarte șic; clima fiind una specială (vara sînt maximum 32 de grade Celsius, iarna – 15-20 de grade), sexualitatea și senzualitatea afișate pe străzi sînt înfloritoare; 3) șoc lingvistic: chiar dacă engleza este a doua limbă oficială din Hong Kong, hong-konghezii nu vorbesc între ei engleza, ci cantoneza, rareori mandarina; murmurul pe care îl vei auzi peste tot este unul intens vocalizat, cu tot felul de tonuri și toane, este o muzică ininteligibilă pentru un european; 4) șoc gastronomic: stomacul ar putea să-ți dea semne de extremă surprindere odată ce a aterizat în mijlocul bucătăriei chinezești; mîncarea chinezească din Asia nu are nici o legătură cu ceea ce se mănîncă în restaurantele chinezești din România; 5) șoc climatic: la sfîrșitul lui octombrie, cînd am ajuns eu în Hong Kong, în România erau 5-7 grade, iar în HK erau 30 de grade; umiditatea este destul de mare, însă nu e foarte grav, te obișnuiești destul de repede cu aerul tropical. Un alt șoc important, dar numai dacă ești fumător, este faptul că în Hong Kong nu se poate fuma decît pe stradă.

Sînt multe lucruri de văzut în Hong Kong și împrejurimi. Centrul HK, unde se ajunge ușor de oriunde cu autobuzul sau metroul (Central & Victoria Station) este un *must:* clădiri spectaculoase, înalte, à la New York, contrastează cu arhitectura colonială, britanică, de sfîrșit de secol XIX. Victoria Peak este o culme care trebuie atinsă, de aici priveliștea este extraordinară, mai ales noaptea. Insula Lantau este o altă țintă obligatorie din Hong Kong: aici vă puteți întîlni cu Tian Tan Buddha, o statuie impresionantă, din bronz, de vreo 35 de metri înălțime, care, în zilele senine, poate fi zărită chiar și din Macau, din cîte am înțeles. În Lantau se poate ajunge cu *skyrail*-ul, o experiență înălțătoare, mai ales la propriu. Vizavi de Tian Tan Buddha se află o mănăstire budistă, Po Lin Monastery, unde puteți *servi* un prînz vegetarian

pe cinste. După, se poate face o plimbare pe Wisdom Path. Tot în Lantau se află un sat de pescari, Tai O, pe care ar fi mare păcat să nu-l vizitați. Timpul, în Tai O, pare lipsit de orice importanță. Oamenii ăia par că trăiesc în acele case, suspendate deasupra apei, de o veșnicie.

Cel mai simplu mod de a descoperi Hong Kong-ul este să te urci în autobuze sau să iei metroul (MTR) și să cobori la întîmplare, unde îți dictează instinctele sau conștiința. Pentru asta, este foarte util să îți cumperi un card Octopus, reîncărcabil, valabil pe orice mijloc de transport, dar care poate fi folosit și în magazine, cînd ai de plătit lucruri mici, cum ar fi un suc sau un ziar. Sistemul de transport public din Hong Kong este unul dintre cele mai performante din lume, 90% dintre hongkonghezi folosesc mijloacele de transport în comun, acesta este și motivul pentru care traficul este incredibil de lejer pentru un oraș cu șapte milioane de locuitori. În plus, Hong Kong este *patria autostrăzilor suspendate*, primarul Bucureștiului ar avea ce învăța dintr-o vizită în HK.

Sigur, nu am spus decît foarte puțin din cîte s-ar putea spune despre acest loc binecuvîntat de zei. O călătorie în Hong Kong poate fi făcută atît în interes romantic, cît și pentru shopping sau meditație.

Iulian TĂNASE

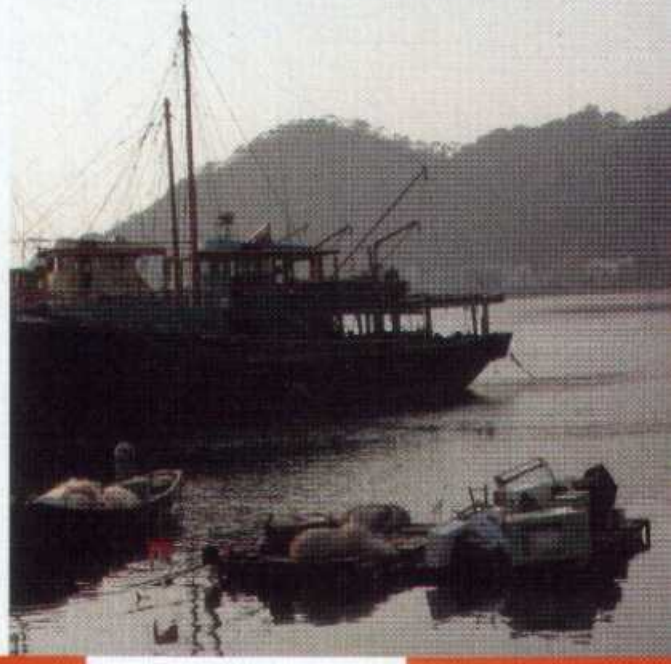

Macau o dată-n viață

Macau este la o distanță de o oră cu ferryboat-ul de Hong Kong. Se poate intra în Macau cu viza de Hong Kong. Pasionații de jocuri de noroc nu au cum să nu dea o fugă în Macau odată ce au ajuns în această parte de lume. În 2007, în Macau au debarcat 25 de milioane de turiști, cam cîți vin în România în mai bine de zece ani. Mulți dintre ei sigur au pierdut sau au cîștigat în cazinourile macaneze.

Am petrecut o zi în Macau și a fost nevoie doar de cîteva ore pentru a vedea cam tot ce trebuie văzut din această fostă colonie portugheză. E drept că am avut și un ghid competent, un prieten din România, care locuiește de cîțiva ani în Macau.

După ce ai petrecut ceva timp în Hong Kong, Macau nu te impresionează la o primă vedere. Pare un loc mai degrabă provincial, lipsit de strălucirea pe care o are mult mai cosmopolitul Hong Kong. Și totuși, Macau are un farmec personal puternic. Portughezii au debarcat aici în secolul XVI, făcînd din Macau prima colonie europeană din China. Au făcut biserici și catedrale catolice, care coabitează în pace alături de templele chinezilor. Au ridicat forturi și muzee, au *plantat* grădini, au făcut trasee *(trail*-uri) pe unde te poți plimba la pas. Cel mai

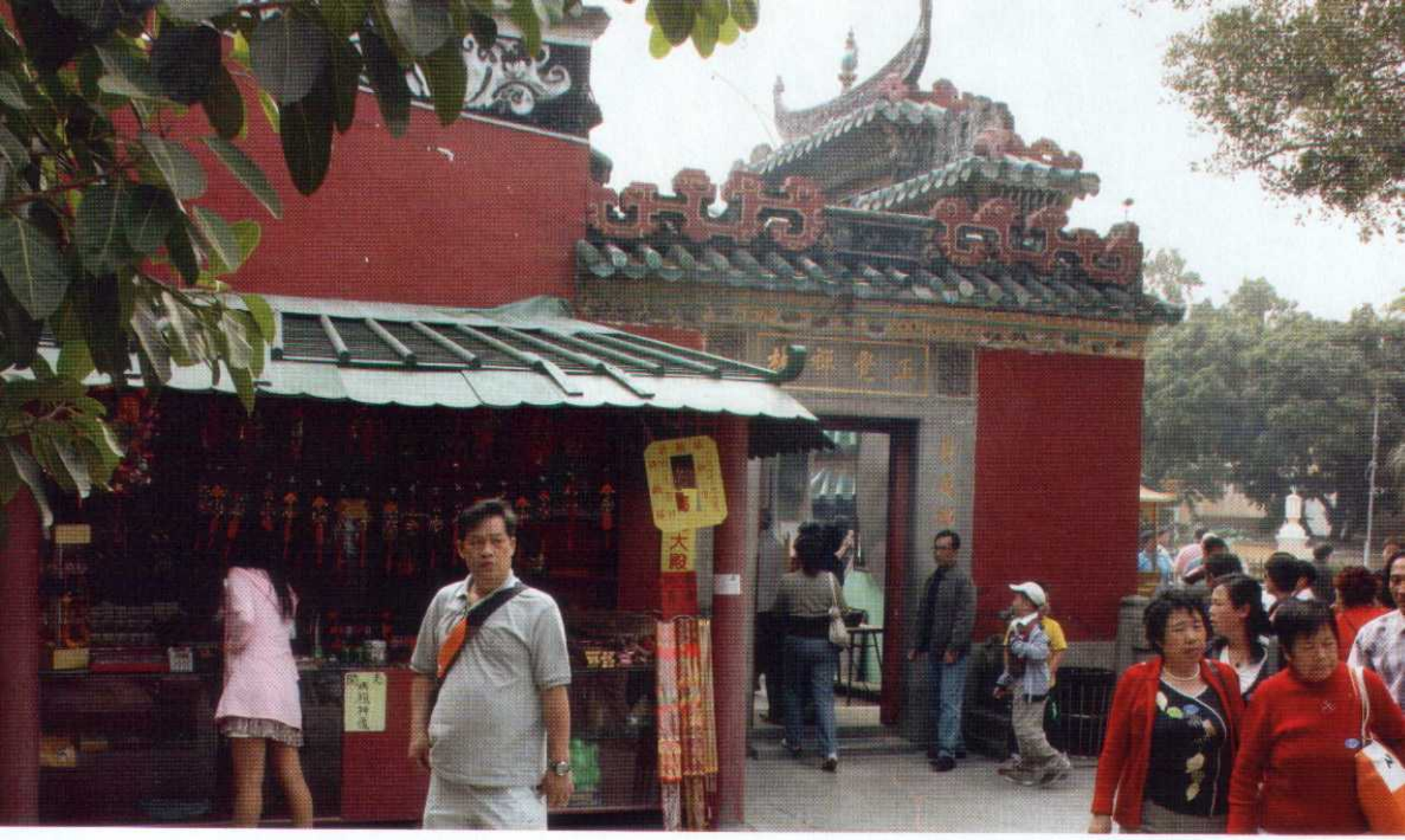

mare cazino din lume, Venetian Macao, și-a început aventura macaoistă în 2007.

Un tur cultural al Macau poate începe cu templul A-Ma, construit în 1488, și se poate încheia cu ruinele Catedralei Sfîntul Paul, ridicată în 1602. Vizavi de A-Ma, la o azvîrlitură de ochi, peste mare, se poate vedea China.

Camerele de hotel au prețuri între 50 USD (la 3 stele) și 90-100 USD (la 4 stele), deși există și camere mult mai scumpe, la hoteluri de 5 stele, dacă se întîmplă să jucați și să și cîștigați destui bani la unul dintre cazinouri.

Bucătăriile predominante din Macau sînt două la număr: portugheză și cantoneză. Prețurile sînt comparabile cu cele din Hong Kong, adică mici. În Macau se poate plăti atît cu moneda lor locală (pataca), cît și cu dolari Hong Kong (paritate 1:1). Este convenabil, totuși, să plătești cu pataca, pentru că, la agențiile de schimb valutar, pentru un dolar Hong Kong primești ceva mai mult de un pataca.

Macau este, cum spuneam, o țintă sigură pentru amatorii de jocuri de noroc, dar nici pasionații de trofee culturale sau gastronomice nu au motive să se plîngă.

Iulian TĂNASE

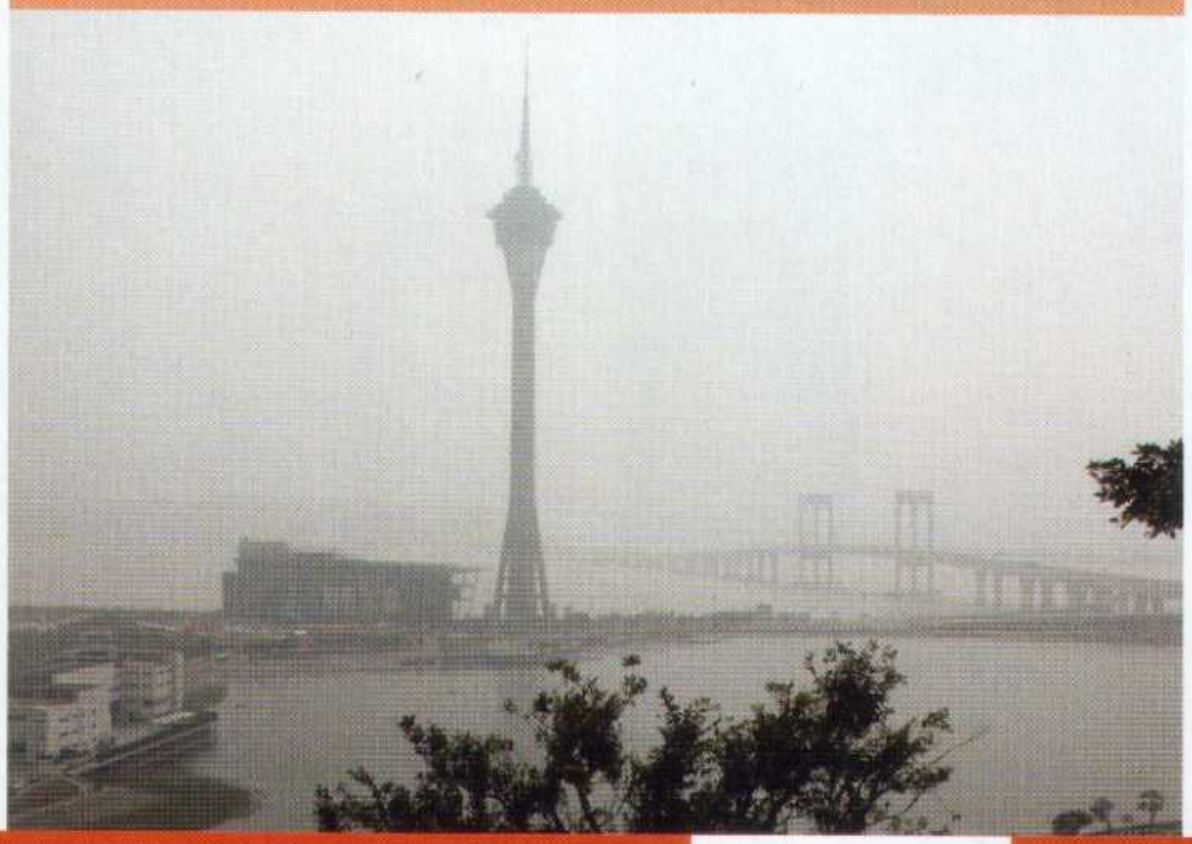

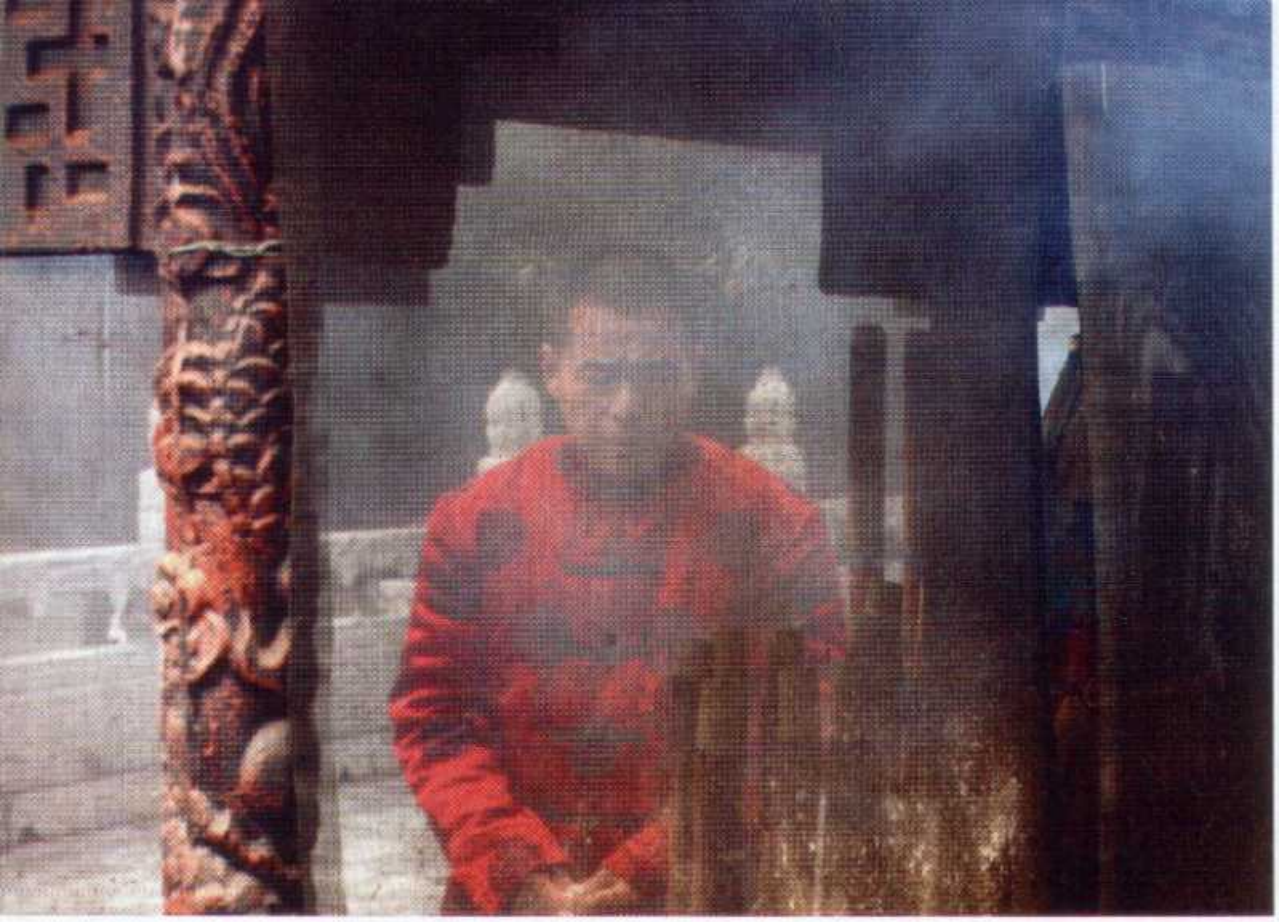

Cînd te simți confuzius, du-te la Confucius

În China cel mai simplu ajungi cu avionul. Se poate merge și pe jos, dar pentru asta chiar e nevoie de timp și bani. O variantă intermediară ar fi bicicleta sau trenul, deși se poate și cu vaporul, dar numai cu condiția să nu cadă vreun avion peste el sau să nu intre în coliziune cu vreun submarin făcut la Dacia Pitești. Eu am mers în China cu avionul doar pentru că mă grăbeam, și pot să vă garantez că este mult mai rapid să dai o fugă în China din Hong Kong decît direct din București. Dacă tot mă aflam în călătorie de afaceri poetice în Hong Kong, era și normal să-i fac o vizită lui Confucius, chiar la el acasă. Presupunînd, prin absurd, că nu vă aflați în Hong Kong, dar, cu toate astea, ați simți nevoia să stați nițel de vorbă cu Confucius, traseul ar fi următorul: București-Amsterdam-Hong Kong-Jinan. Vreo șaptesprezece ore, cu totul, adică o nimica toată dacă stai să te gîndești că Soarele o va mai arde prin zonă cîteva miliarde de ani.

Qufu (se pronunță *chiu-fu,* în mandarină, și *ciu-fu,* în cantoneză) se află în provincia Shandong, în nord-estul Chinei. Este un orășel mic și liniștit, situat la 130 de kilometri de Jinan, capitala provinciei. Drumul cu avionul de la Hong Kong la Jinan se face în trei ore, iar de la Jinan la Qufu, două ore, cu microbuzul.

Există trei motive turistice importante pentru a ajunge în Qufu, și toate au legătură, firește, cu Confucius, care s-a născut, a trăit și a murit fix în acest loc. Templul lui Confucius, Casa Familiei Kong (Kong era numele de familie al filozofului) și Cimitirul lui Confucius sînt locuri frumoase, spectaculoase pentru un european, și nu pentru că, din 1994, ele figurează pe lista monumentelor UNESCO. Pur și simplu ar putea să te emoționeze sau nu că pășești în locurile pe unde s-a preumblat acest mare

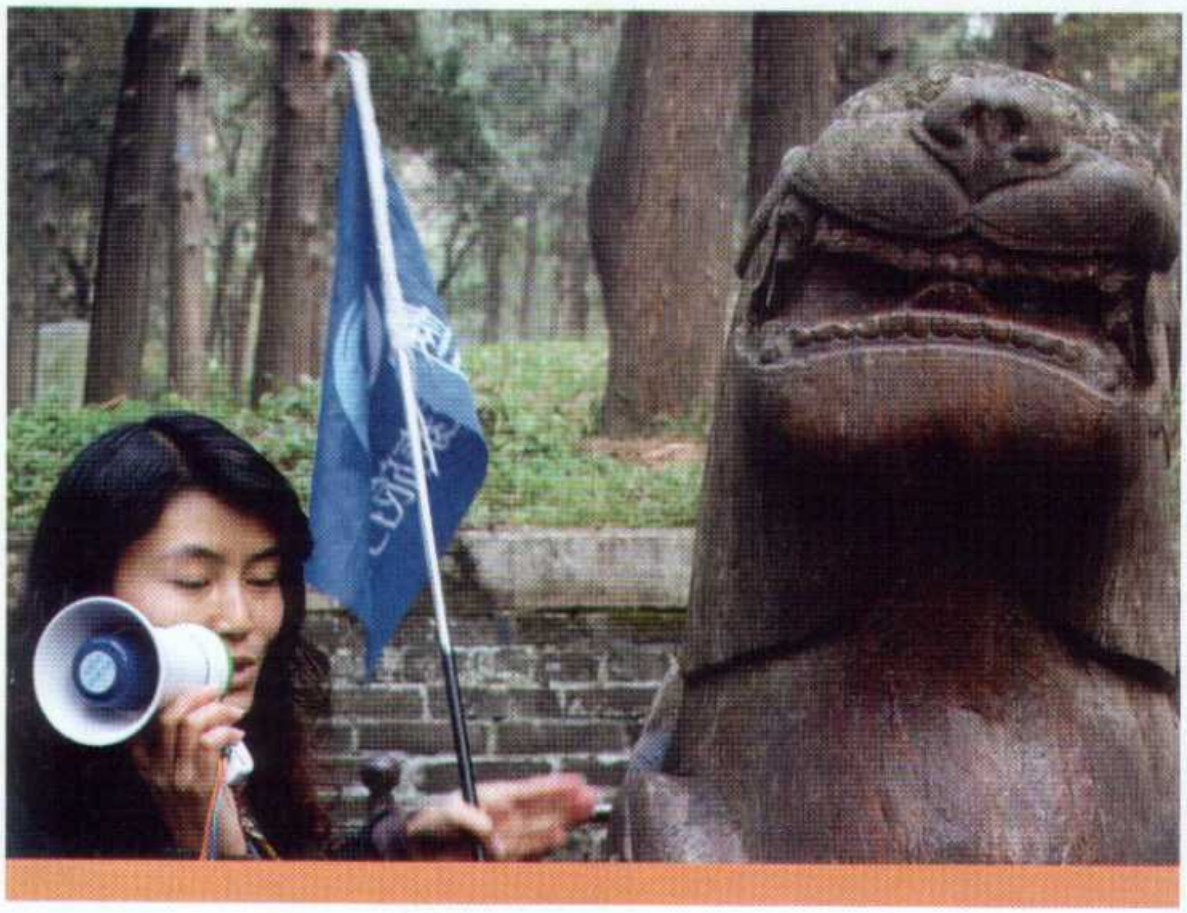

om, pe care chinezii îl venerează și îl tratează dumnezeiește. Chinezii nu au Dumnezeu și, într-un fel, sînt foarte de stimat pentru asta. În schimb, ei se roagă și îi venerează pe cîțiva oameni cu vieți exemplare. Buddha și Confucius sînt, probabil, cele mai cunoscute exemple.

În Qufu am stat o singură noapte. Am fost cazat la Queli Hotel, foarte modern și foarte bine dotat, cu un restaurant unde am mîncat foarte bine. Inclusiv bufetul chinez-suedez, de dimineață, era excelent. De altfel, în China se mănîncă foarte bine și foarte ieftin mai peste tot. Queli Hotel este situat la doi pași de Templul lui Confucius și de Casa Familiei Kong – care, de fapt, nu este o casă, ci o ditamai rezidența, cu multe clădiri și curți, prin care treci dintr-una în alta, în fine. N-am talent de turist, așa că n-am să intru în detalii. Puteți să mă credeți pe cuvînt că merită să vezi așa ceva, mai ales dacă ai în vedere ce ziceam mai devreme: că acele locuri au fost bătute odinioară, la pas, de un tip care, între timp, a devenit unul dintre zeii preferați ai chinezilor. Aș recomanda o asemenea călătorie pentru un cuplu de tineri îndrăgostiți, însă nici cuplurile de bătrînei reîndrăgostiți nu cred că ar strîmba din nas. În definitiv, dragostea și spiritualitatea ar trebui să meargă mînă în mînă, asta doar în cazul în care mîinile nu sînt ocupate cu număratul banilor.

În Cimitirul lui Confucius, prin care trebuie să mergi, musai pe jos, destul de mult pînă să ajungi la piatra tombală a filozofului, este foarte plăcut să te plimbi de mînă cu cineva. Cimitirul este, de fapt, un parc în toată regula, plin de copaci spectaculoși, tot felul de pietre inscripționate, statui de 3-4 metri înălțime și diverse animale fantastice, din piatră, pe care trebuie neapărat să le mîngîi pe cap, dacă vrei să ai noroc în viață și, eventual, la loto. Sau la lotus. Și cine nu vrea să aibă noroc în viață?

Qufu, ca întreaga Chină, este un spațiu perfect pentru shopping ieftin și amuzant (este obligatoriu să te tîrguiești pentru orice; dacă nu faci asta, vînzătorii se vor simți ofensați – asta mi-a spus-o o studentă din Jinan).

În Qufu nu ai unde să te distrezi. Eu am avut o tentativă într-o discotecă, însă a fost foarte nașpa. Totuși, amuzant este că, dacă comanzi, să zicem, o sticlă de vin la vreo 150 RMB (asta ar însemna vreo 20 de dolari americani) ești tratat regește: ospătarul îți aduce sticla la masă cu focuri de artificii și un infinit respect, făcîndu-te să te simți de parcă tocmai ai fi spart vreo 1.000 de euro în Bamboo.

Altfel, să știți că în Qufu există și copaci de o mie, două mii de ani – eu i-am văzut, se țin încă bine.

Iulian TĂNASE

ATLAS DE MITOCĂNIE URBANĂ

PIȚIPOANCA DE COMPANIE

Siliconatus Felina

Poate cea mai răspândită specie din fauna urbană, Pițipoanca de companie se distinge ușor în peisaj, numele vorbind de la sine despre apucăturile speciei. Superficială, stridentă și opulentă, ea se va afișa întotdeauna în dreapta unui „Mârlan de Dorobanți" sau a unui „Țăran de mall". Ființe nocturne, de tip club, poartă de-a lungul zilei, indiferent de condițiile atmosferice, ochelari de soare mari și negri pentru protecția ochilor. Aflate permanent în căutarea hranei, au în dotare genți mari și scumpe, de marcă evidentă, necesare depozitării acesteia. Sunt ființe comunicative, telefoanele mobile devenind de-a lungul vremii o prelungire firească a urechii. Le place să apară la televizor unde să vorbească despre orice. Visul lor este ca măcar o dată în viață o cunoscută revistă de poze să le publice fotografia și să le laude pentru prețurile exagerate ale veșmintelor și accesoriilor. Apelativul „Hai fată!" este, de departe, cel mai utilizat în comunicarea verbală.

WWW.ELIBERADIO.RO/ANTIMITOCANIE

DACĂ AI FOST DERANJAT DE COMPORTAMENTUL LOR, POVESTEȘTE-NE LA ANTIMITOCANIE@ELIBERADIO.RO!

RADIO GUERRILLA

ELIBERADIO